

Αντιμιλιταρισμός κι επαναστατικός αναρχισμός

Δημήτρης Χατζηβασιλειάδης

« Αντιτάξαμε ξίφος στο ξίφος
και θεμελιώθηκε η ελευθερία:
η οποία ξεπήδησε μέσα από τις θύελλες.
Η καταγωγή της αυτή είναι κοινή
με τη γέννηση του κόσμου,
που αναδύθηκε από το χάος,
και του ανθρώπου,
που γεννιέται κλαίγοντας »

Saint-Just

Ιούλιος 2020

Η 14 Ιούλη είχε στην ημερήσια διάταξη ένα ακόμα στρατοδικείο εναντίον Ολικού Αρνητή Στράτευσης. Κλήθηκα να δικαστώ σε 2ο βαθμό από το Αναθεωρητικό Δικαστήριο (δηλαδή στρατιωτικό εφετείο) για την 4η διώξή μου για ανυποταξία, που εκδικάστηκε σε πρώτο βαθμό και προσέθεσε μια επιπλέον καταδίκη μου στις 15/6/2018. Αυτό το Αναθεωρητικό είχε προγραμματιστεί για τις 28 Απρίλη, αλλά μετατέθηκε λόγω καραντίνας. Από τον Φλεβάρη του 2018 έληξε η κατά το νόμο υποχρέωσή μου να υπηρετήσω τον εθνικό милитарισμό. Ωστόσο, δεν έληξαν οι πολλαπλές διώξεις για την ανυποχώρητη άρνησή μου, ούτε βέβαια διαγράφηκαν τα τιμωρητικά-εκβιαστικά πρόστιμα. Το τελευταίο εξαχίλιάρo, 4ο στη σειρά, χρεώθηκε πριν μερικούς μήνες, ενώ ήμουν σε κατάσταση φυγής από το πλέγμα των διωκτικών μηχανισμών, μετά τον τραυματισμό μου σε δράση ένοπλης απαλλοτρίωσης ενός κρατικού καζίνο. Δεν ήταν απίθανη πρόβλεψη αυτό που είχα γράψει στο «δικό μου απαντητικό σημείωμα»¹ απέναντι στο τελευταίο «σημείωμα κατάταξης», 5ο από το 2012 (και άγνωστης αρίθμησης μετά τη θητεία μου στο ελληνικό σχολείο): «Αφότου εκπνεύσει το τελευταίο δευτερόλεπτο της “στρατιωτικής υποχρέωσης” χωρίς να τους έχω κάνει την πολυπόθητη χάρη να παρουσιαστώ στο μαντρί, προβλέπω ότι η εκδικητικότητα τους θα λάμψει στην ολοκλήρωση των τιμωρητικών διαδικασιών».

Οι αλλεπάλληλες διώξεις και τα εξαχίλιαρα εναντίον Ολικών Αρνητών Στράτευσης δεν ελλατώθηκαν καθόλου επί μια δεκαετία· είναι αναρίθμητες. Στην περίπτωση τη δική μου, αν αριθμούμε τις κλήσεις στράτευσεις, τις διώξεις και τα πρόστιμα, το κάνουμε επειδή αυτή η έκφραση της επιμονής του κράτους αποδεικνύει τη γελοιοότητα της προσπάθειάς του. Είναι πραγματικά αστειό να βλέπεις τα επιτελεία με τις γραβάτες, τα σειρίτια και τα ματοβαμμένα χέρια να πετάνε χαρτοπόλεμο. «Οι αλλεπάλληλες διώξεις εναντίον των Ολικών Αρνητών Στράτευσης για τη σταθερή και πολιτικά συνειδητή απόφασή μας να μην υπηρετήσουμε τον πιο βάρβαρο μηχανισμό εξουσίας, αποσκοπούν στην κάμψη του αντιμυλιταριστικού ταξικού κινήματος. Δεν αναγνωρίζω το δικαίο της στρατοκρατικής καταστολής. Η ίδια η κράτησή μου σε ένα κελί, έστω και για μια νύχτα, σημαίνει μια βάνουση και απαράδεκτη προσβολή κάθε έννοιας ελευθερίας και κοινωνικής δικαιοσύνης. Η αντίσταση στην κρατική βαραβαρότητα δεν κάμπτεται. Δυναμώνει και θα νικήσει. Να σταματήσει άμεσα κάθε διώξη των Ολικών Αρνητών Στράτευσης για ανυποταξία και να σταματήσουν οι εκβιαστικές συλλήψεις»².

Είναι ικανοποιητικό όμως σήμερα να αισθανόμαστε, ορισμένοι μετρημένοι άνθρωποι, ότι κάναμε το ελάχιστο καθήκον μας;

Αμφότερες, η διαδρομή του αντιμυλιταριστικού κινήματος τα προηγούμενα χρόνια και η εξέλιξη της ταξικής πάλης παγκοσμίως και στον

1. «Στο καλό και να μας γράφεις»: athens.indymedia.org/post/1578347/

2. Από τα κρατητήρια της ΓΑΔΑ το Νοέμβρη του 2014, σε μια από τις πολλές συλλήψεις μου για ανυποταξία.

ελλαδικό χώρο, εγείρουν την κρίσιμη ανάγκη να προτάξουμε τον αντιμilitarισμό από συνολική σκοπιά, να βγούμε από τα ιδεολογικά στεγανά της θεματικής ενασχόλησης και να ξεριζώσουμε τους συντηρητικούς αυτοματισμούς που έχουν καταδικάσει τον αντιμilitarισμό στον ελλαδικό χώρο να πασχίζει να αναπτυχθεί σε κινούμενη άμμο. Τα πολιτικά σχήματα με τα οποία υπερασπίστηκα την Ολική Άρνηση συλλογικά, ενείχαν ως θεμέλιό τους μια συνολική επαναστατική αντιμilitarιστική σκοπιά. Τώρα είναι ο καιρός να τεθούν τα ζητήματα με ακρίβεια και να απαντηθούν με σαφήνεια. Χωρίς περιστροφές, ποιά είναι τα αντιμilitarιστικά καθήκοντά μας ως αναρχικών με σκοπό την καταστροφή του κράτους και του καπιταλισμού; Τι έχουμε μάθει τις τρεις δεκαετίες του κινήματος Ολικής Άρνησης Στράτευσης ενάντια στο ελληνικό κράτος; Πως απαντάει η αντιμilitarιστική θεώρηση στα επίδικα της ταξικής πάλης σήμερα;

Είχα επισημάνει στα μέσα αυτής της διαδρομής ότι η αντιμilitarιστική πάλη αντέχει κι αναπτύσσεται μόνο με γερά θεμέλια: «Η φυγοπνία έχει πιο συμφέροντες τρόπους από την άρνηση στράτευσης για ν'αποφύγει τη θητεία. Κι αντικειμενικά ούτε μια τοποθέτηση ενάντια στον στρατό από θέση αρχών ξεκομμένων από την καθημερινή πάλη, μια κριτική στον μilitarισμό με αφηρημένα ιδεολογικά κίνητρα θα μπορούσε να βρει νόημα στην ανάληψη του κόστους της Ολικής Άρνησης. Η Ολική Άρνηση Στράτευσης δεν πηγάζει από την προσωπική εκκεντρικότητα, ούτε στεριώνει σε πολιτικούς σχολαστικισμούς». Οι νέοι σύντροφοι που δηλώνουν την άρνησή τους να υπηρετήσουν αυξάνονται, αλλά με το σταγονόμετρο. Τα 15 έρχονται με το τσουβάλι. «Για να επιστρέψουν ένας ένας στο ιδιωτικό λαγούμι τους, την ίδια στιγμή που η θεσμική κρεατομηχανή δουλεύει ασταμάτητα. Αυτές οι παραιτήσεις αθροίζονται σε μια τεράστια σιωπή, σε μια εκτεταμένη απομόνωση ανατροφοδοτούμενη, σε μια συνθλιπτική μεταίωση της άρνησης στη στρατοκρατία· αποτελούν μια εσωτερικευμένη αντιεξέγερση»³.

Είναι μια εύλογη εξέλιξη. Η κριτική στη θητεία, όσο κι αν πιάνει το θέμα σφαιρικά, δεν δημιουργεί ένα κίνητρο επαρκές για να αντέξεις την καταστολή που ακολουθεί. Η ατομικιστική οικονομία οδηγεί αργά ή γρήγορα στην επανενσωμάτωση. Για να αντέξεις απαιτείται «κάτι που αντιστρέφει τις πάντα συμβιβαστικές ατομικές λογιστικές και προσδίδει στην Ολική Άρνηση έναν χαρακτήρα βαθιά κοινωνικό κι εξεγερσιακά προταγματικό: Έχουμε επίγνωση της στρατοκρατικής δομής όλου του κεφαλαιο-κρατικού συστήματος, όπως το βιώνουμε καθημερινά στον αγώνα για τη ζωή και την ελευθερία. Άρα, δεν αναγνωρίζουμε καμιά υπαναχώρηση ως συμφέρουσα για την ισχύ των καταπιεσμένων κι ακόμα περισσότερο ως πρόσφορη για τον κοινό αγώνα. Κι έχουμε επίγνωση του κυρίαρχου κατακερματισμού που μεσολαβείται από τα ατομικά προγράμματα, από την α-κοινωνική βουβαμάρα, από τη γλώσσα της αγοραίας οικονομίας που διαβρώνει τον κοινωνικό βίο»⁴.

3. Από την πρώτη δήλωσή μου Ολικής Άρνησης Στράτευσης: athens.indymedia.org/post/1381208/ PDF: POST υποσ.1 σελ 3.

Το κίνημα υπεράσπισης της Ολικής Άρνησης Στράτευσης δεν έχει θέσει τους πολιτικούς και οργανωτικούς όρους που θα μπορούσαν να στηρίξουν ένα ισχυρό κίνητρο. Δεν έχει καν τεθεί το ζήτημα της πάλης ενάντια στον στρατό από τη σκοπιά της επαναστατικής πρακτικής. Οπότε, ο ελευθεριακός αντιμιλιταρισμός έχει αφεθεί στον εθελοντισμό των Ολικών Αρνητών, προσδίδοντας έτσι στην Ολική Άρνηση τον χαρακτήρα της εξεζητημένης μερικότητας. Κατά συνέπεια, η μέγιστη προσδοκία των Αρνητών είναι να γίνουμε λίγο περισσότεροι. **Κάθε μειωμένος σκοπός όμως, αδυνατίζει την προσπάθεια. Επιπλέον, η αποσπασματική άμυνα λυγίζει ευκολότερα.**

Για να είμαστε δίκαιοι οφείλουμε να βγάλουμε από το κάδρο της κριτικής τους Ολικούς Αρνητές, ακόμα κι εκείνους που συνθηκολογούν κι επιπλέον, τις συλλογικότητες που δρουν σταθερά γύρω από την Ολική Άρνηση. Για την απουσία ενός συνολικού μετώπου, οι τελευταίοι που ευθύνονται είναι εκείνοι που έχουν κρατήσει ένα θέμα ζωντανό. Αν επιμερίζαμε τις ευθύνες ανάλογα με τα πόστα που έχει πιάσει ο καθένας, θα συνυπογράφαμε στη διαιώνιση μιας φεουδαρχίας που δεν γίνεται να δημιουργήσει οτιδήποτε ριζοσπαστικό. Η ευθύνη της αντιμιλιταριστικής πάλης είναι συλλογική για το αναρχικό κίνημα. **Το δεδομένο ότι δεν υπάρχει ούτε μια πολιτική συλλογικότητα στον ελλαδικό χώρο σήμερα και βέβαια ούτε οι δυο ομοσπονδίες, που να θεωρεί ως θεμελιακή συνέπεια των θέσεών της το καθήκον των μελών της να δηλώσουν Ολική Άρνηση, καταδεικνύει ότι η αντιμιλιταριστική πάλη βρίσκεται εκτός του πολιτικού κινήματος.**

Για να προλάβω τους υποκριτές που θα αποδώσουν έναν εξουσιαστικό χαρακτήρα σε αυτήν την απαίτηση, θα θέσω ρητορικά ορισμένα πολύ πραγματικά ερωτήματα. Είναι αποδεκτός ένας αναρχικός που παρακολουθεί απαθής έναν καθημερινά επαναλαμβανόμενο βιασμό; Ένας αναρχικός που ζει μαζί με έναν δολοφόνο μεταναστών; ‘Η ο ελληνικός στρατός είναι κάτι πιο ουδέτερο; Τι αξία έχει η καταγγελία των δολοφονιών στα σύνορα, όταν υπακούς στους δολοφόνους και φοράς τη στολή τους; Αν το κράτος βγάλει νόμο υποχρεωτικής κατάταξης των πολιτών σε ένα σώμα επικουρικής αστυνόμευσης, θα πάμε; Θα πούμε στους συντρόφους ότι είναι αποκλειστικά προσωπική επιλογή αν θα βάλουν μια ωραία μπλε στολή; Ή θα τους στείλουμε στον ψυχίατρο προκειμένου να μην προσβάλουμε την ατομική «ελευθερία»; Να μην γίνουμε μιλιταριστές!

Σκοπός αυτού του κειμένου δεν είναι να απολογίσει. Αρκούν αυτές οι πολύ γενικές παρατηρήσεις επί της κατάστασης του αντιμιλιταριστικού κινήματος **για τον σκοπό του κειμένου, την ανάλυση των μορφών πάλης που είναι απαραίτητες για τον σύγχρονο επαναστατικό αντιμιλιταρισμό.**

Η Ολική Άρνηση Στράτευσης αντιμετωπίζει μια εντεινόμενη στρατηγική ποινικής οικονομίας. Η ανυποταξία, θεωρούμενη ως διαρκές έγκλημα, δηλαδή επαναλαμβανόμενο σε κάθε κάθε κλήση κατάταξης, έχει γίνει ένα ιδιαίτερα

4. Από ένα παλαιότερο πολιτικό κάλεσμα και από την ανακοίνωσή μου ενόψει του στρατοδικείου της 2 Ιούνη 2016, το προηγούμενο αντίστοιχο Αναθεωρητικό: athens.indymedia.org/post/1525663/ PDF: POST υποσ.1 σελ 3.

αντιπροσωπευτικό πεδίο αναμέτρησης με την οικονομική τρομοκρατία. Από την εμπειρία της υπεράσπισης της Ολικής Άρνησης, έχουμε ορισμένες σημαντικές ενδείξεις για την κοινωνική σύγκρουση σε αυτό το επίπεδο. Τα **οικονομικά και στρατιωτικά μέσα επιβολής** της πρόσφατης καραντίνας έφεραν αναπόφευκτα στην ατζέντα του κοινωνικού κινήματος το ζήτημα της **οικονομίας ως δομή τρομοκρατίας** και την **ενεργητική αντιμιλιταριστική αντίσταση**. Και λίγο πριν, ο ελληνικός στρατός ανέλαβε εκ' νέου **ενεργό δολοφονική δράση στον Έβρο**. Η παράταση της αναβολής **οργάνωσής μας** με τρόπους κατάλληλους για να αντιπαραταχθούμε **μαζικά και μαχητικά** στις συγκεκριμένες παραμέτρους της κρατικής κυριαρχίας, είναι απλά ταξική αυτοχειρία. Θα αναλύσω αυτά τα ζητήματα μετά από μια **συγκεκριμενοποίηση της συνολικότητας της αντιμιλιταριστικής στάσης μέχρι τις κρίσιμες συνέπειές της**.

Τα συγκεκριμένα ζητήματα δεν είναι μερικές θεματικές μεταξύ άλλων, συμπτωματικά φαινόμενα που τα βρήκαμε μπροστά μας επειδή ασχολούμαστε με ένα άλλο ειδικό ζήτημα, την άρνηση θητείας. Είμαστε στον πυρήνα της ταξικής πάλης. Από μια ρεφορμιστική άποψη, ο πόλεμος στα σύνορα είναι ζήτημα δικαιωμάτων και κοινωνικής κουλτούρας, ρατσισμού. Από την επαναστατική σκοπιά, είναι έκφραση της δόμησης και ανάπτυξης της ταξικής κυριαρχίας σε παγκόσμια κλίμακα. Ο εφηρμοζόμενος μιλιταρισμός δεν ανήκει στην ιστορία της «πρωταρχικής συσσώρευσης», αποτελεί διαρκές θεμέλιο του κράτους και της νόρμας της συνολικής κοινωνικής/πολιτισμικής παραγωγής. Από επαναστατική σκοπιά δεν γίνεται να ξεετάσουμε τις παραγωγικές σχέσεις ή ειδικότερα ζητήματα οικονομίας και να μην μιλάμε για πόλεμο κυριολεκτικά. Τον πόλεμο που θεσπίζει την ταξική εξουσία και την πολεμική πρακτική που ονομάζεται οικονομία. Διότι από τη σκοπιά της ταξικής πάλης η πολιτική διαλεκτική επί της βιονομίας (έννοια του αρχαίου στρατηγού Ξενοφώντα), δηλαδή ο πόλεμος για τον υλικό επικαθορισμό ή την εξαφάνιση των ανταγωνιστικών ζώντων υποκειμένων, είναι το ζουμί της κοινωνικής παραγωγής⁵. Όταν από την ερμηνεία της ταξικής πάλης γίνεται η αφαίρεση αυτού του βασικού υποστρώματος και αναγωγή στις ανταλλακτικές σχέσεις και τη διάρθρωση του κεφάλαιου (άμεσος και έμμεσος μισθός, χρόνος εργασίας, εργασιακές συμβάσεις, κανόνες, καταμερισμός εργασίας, διασπορά του εργατικού συνόλου κτλ.), τότε χάνεται από το προσκήνιο η ζωντανή υλική βάση, οι ταξικά καταπιεζόμενοι, κι αρχίζουμε να μιλάμε με τη γλώσσα του κεφάλαιου. Παύουμε να μιλάμε για τον αγώνα μας ενάντια στο κεφάλαιο κι αντ' αυτού μιλάμε για τους εαυτούς μας ως κεφάλαιο. Πρόβλημα στο οποίο περιδινίζονται όλες οι μαρξιστογενείς ιδεολογικές φράξιες.

Ειδικότερα η στρατιωτική καταστολή (κι ως τέτοια γίνεται αντιληπτή η ύπαρξη της αστυνομίας), όχι μόνο τη στιγμή που εκδηλώνεται, μα επίσης στην

5. Μια περιγραφή αυτής της σχέσης μέσα από την προσωπική εμπειρία και την τρέχουσα καθημερινή πάλη επιβίωσης: [«Δημόσια δήλωση δυο κατοίκων απέναντι στην εξοντωτική ληστρική πολιτική της ΕΥΔΑΠ και της ΔΕΗ και στην απειλή κατάσχεσης του σπιτιού τους»](https://asmpa.espivblogs.net/2016/05/07/dyokatoikoiki/) asmpa.espivblogs.net/2016/05/07/dyokatoikoiki/ και athens.indymedia.org/post/1606328/

ακατάπαυστη απειλή της, μετέχει στη διαλεκτική κάθε πράξης, πολιτικής ή μη, απέναντι στο κράτος. Η κουτοπονηρική άποψη που προτείνει να μην ετεροκαθοριζόμαστε από την καταστολή, είναι εξόφθαλμα αντιδιαλεκτική: αυτιστική -βρίσκει εφαρμογή μόνο στον επικούριο «σημειολογικό ανταρτοπόλεμο», που ανομολόγητα συμμετέχει στον δημοκρατικό διάλογο έχοντας υπογράψει ιδρυτική συνθηκολόγηση με το κράτος δεκαετίες τώρα. Αυτή η θεώρηση, αποφεύγοντας να αναγνωρίσει την καταστολή ως κάτι ριζικότερο και γενικότερο από υποθέσεις ποινικών διώξεων (αφού έτσι τη βολεύει), υποτάσσεται στους όρους της.

Για να απαντηθούν τελεσίδικα οι υπεκφυγές από την αναγκαιότητα δράσης και οργάνωσης ενάντια στη μιλιταριστική καταστολή, θα μεταφέρω μέρος της αναφοράς και ορισμένες από τις επισημάνσεις μου σε ένα απόσπασμα της *Οργανωτικής Πλατφόρμας της Γενικής Ένωσης Αναρχικών* της ομάδας των εξόριστων στη Γαλλία Ουκρανών και Ρώσων αναρχικών, Ντιέλο Τρούντα (Εργατική Υπόθεση), από μια υποσημείωση στον πρόσφατα δημοσιευμένο⁶ πολιτικό απολογισμό μου για τα γεγονότα της 21 Οκτώβρη 2019: «*Η κοινωνική επανάσταση, η οποία απειλεί τους προνομιούχους και τις μη εργαζόμενες τάξεις της κοινωνίας, θα προκαλέσει αναπόφευκτα μια αγωνιώδη αντίσταση εκ μέρους αυτών των τάξεων, η οποία θα πάρει τη μορφή ενός άγριου εμφυλίου πολέμου... Στην κατεύθυνση της διατήρησης των κατακτήσεων της επανάστασης, οι εργαζόμενοι θα πρέπει να δημιουργήσουν όργανα υπεράσπισης της, ώστε να εναντιωθούν στα αντιδραστικά εμπόδια με μια μάχιμη δύναμη, ανταποκρινόμενη στο μέγεθος αυτού του καθήκοντος... Αλλά αυτό το μέτρο (η συνέπεια της στρατιωτικής στρατηγικής στην επανάσταση) πρέπει να προσελκύσει την προσοχή μας τώρα. Πρέπει να μελετηθεί αρκετά προσεκτικά ώστε να αποφύγουμε κάθε ανεπανόρθωτη οπισθοδρόμηση στο καθήκον της προστασίας και υπεράσπισης της επανάστασης, οπισθοδρόμηση τέτοια που κατά τον εμφύλιο πόλεμο μπορεί να αποδειχθεί καταστροφική για την κοινωνική επανάσταση». Δεν υπάρχουν κατακτήσεις των αγώνων και η ανάγκη να τις προστατεύσουμε; Ο επαναστατημένος κόσμος δεν χτίζεται κάθε μέρα συγχρόνως με την υπεράσπισή του; Ο ταξικός εχθρός δεν διεξάγει έναν ακατάπαυστο εμφύλιο; Υπάρχει αμφιβολία ότι «η κρισιμότερη στιγμή», όταν δηλαδή «οι δυνάμεις του ηττημένου καθεστώτος αρχίσουν τη γενική αντεπίθεση ενάντια στους εργαζομένους», έχει ήδη ακολουθήσει τις επαναστάσεις που έχουν επιχειρηθεί και προπολλού προηγείται εκείνων που έρχονται και εκδηλώνεται κάθε μέρα; Υπάρχει αμφιβολία ότι το πολιτισμικά «ηττημένο καπιταλιστικό καθεστώς», δεν μπορεί να είναι τίποτ' άλλο εδώ κι εβδομήντα χρόνια παγκοσμίως, εκτός από «*τεχνική και ανάπτυξη του εμφυλίου πολέμου*»; Τι ακόμα χρειάζεται να βιώσουμε για να το αναγνωρίσουμε; Πόσες βιβλιοθήκες χρειάζεται να γεμίσουν ακόμα για να βγουν από τη φορμόλη οι «συνειδητοί αγωνιστές»;*

Τα χαρακτηριστικά του στρατοδικείου της 14ης Ιούλη μας παραπέμπουν στον αγώνα που δόθηκε ενόψει ενός αντίστοιχου στρατοδικείου πριν τέσσερα

6. athens.indymedia.org/post/1606060/

χρόνια. Σ' εκείνην την εμπειρία θα βρούμε συνεπείς εμβαθύνσεις στα εγειρόμενα ζητήματα. **Ταξικός πόλεμος και οικονομία, ριζοσπαστική πρωτοβουλία και μετωπική συστράτευση** ικανή να ραγίσει τις σχεταριστικές καταβολές, εξαναγκασμός του κράτους σε υποχώρηση.

Ο συνεκτικός ειρμός του κειμένου θα φτάσει μέχρι τις **πολιτικές συνέπειες** της ανάλυσης της αντιμιλιταριστική πάλης. **Ποιές μορφές οργάνωσης δίνουν ζωή στον επαναστατικό αντιμιλιταρισμό και ποιές υποτάσσονται προκαταβολικά στον μιλιταρισμό;** Με την ειλικρίνεια που διακατέχει την επαναστατημένη ύπαρξη, οφείλουμε να γδύσουμε εκείνες τις ιδεολογικά και πρακτικά οργανωμένες πολιτικές στάσεις που συντηρούν τον αποπλισμό του ταξικού-κοινωνικού κινήματος μέσα στο σφαγείο του κρατικού μιλιταρισμού.

Πολλές από τις υποσημειώσεις του κειμένου είναι παραπομπές σε κείμενα δικά μου ή συλλογικών σχημάτων των οποίων οι θέσεις αφορούν στα πραγματευόμενα ζητήματα κι εμπλουτίζουν τον διάλογο με νοήματα που θεωρώ σημαντικά ή και καινοτομικά. Οι παραπομπές μας γλυτώνουν από επαναλήψεις. Οι αναφορές σε αγωνιστικά παραδείγματα με τα οποία σχετίζομαι άμεσα, επιλέχθηκαν σκόπιμα ώστε ο λόγος να είναι γειωμένος στην πράξη.

Μέσα στο κείμενο κάνω παραπομπές στο βιβλίο του αντιστασιακού Κώστα Παπαιωάννου «*Μάζα και Ιστορία*», οι οποίες ξεκινούν μ'ένα σχόλιο διαλόγου πάνω σ' αυτό το φιλοσοφικό-ιστορικό δοκίμιο. Οι εξηγήσεις για τη συνάφειά του με τα ζητήματα ετούτου του κειμένου, εκεί¹.

Η επαναστατική συστράτευση από αντιμilitarιστική σκοπιά

Η έννοια Ολική Άρνηση Στράτευσης μπήκε στα χαρακώματα του κοινωνικού κινήματος στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Ήταν μια ταυτότητα διαφοροποιημένη από την Αντίρρηση Συνείδησης. Ο όρος Ολική σηματοδοτούσε την άρνηση διεκδίκησης άοπλης ή εναλλακτικής θητείας. Ήταν μια σαφής δήλωση ολικής εναντίωσης στο σύνολο των θεσμών που περιβάλλουν το κράτος, μέσω της αντιπαράθεσης προς τη μιλιταριστική δομή του, όπως καταγράφηκε από την πρώτη στιγμή στους λόγους των Ολικών Αρνητών. Οι πρώτοι Ολικοί Αρνητές διαμορφώνοντας αυτήν την πολιτική ταυτότητα μέσα από τη στάση τους, επισήμαναν, εκτός από τον αποσπασματικό και ρεφορμιστικό χαρακτήρα της Αντίρρησης Συνείδησης (που πλέον έχει αποσβεστεί με τη θέσπιση της εναλλακτικής θητείας), τη ριζική αντίφαση της πασιφιστικής στάσης. Αποτελεί ιστορική παρακαταθήκη το γεγονός ότι ο τώρα αιχμάλωτος ως μέλος της αντάρτικης οργάνωσης Επαναστατικός Αγώνας, αναρχικός σύντροφος Νίκος Μαζιώτης, ήταν ένας από τους αγωνιστές που θεμελίωσαν το πρόταγμα της Ολικής Άρνησης Στράτευσης, σηκώνοντας το βάρος μιας φυλάκισης γι' αυτόν τον σκοπό.

Η τεκμηρίωση της Ολικής Άρνησης Στράτευσης προχώρησε την κριτική στον πασιφισμό μέχρι τις έσχατες συνέπειές της. Αν δεν είναι αρκετό να μην πολεμήσουμε στις φονικές μηχανές των αφεντικών, αποτελεί εύλογη συνέπεια ότι έχουμε καθήκον να αντιστρατευτούμε για την κατάλυση της κυριαρχίας τους. Η λογική της Ολικής Άρνησης δεν είναι απλά μια επέκταση της παθητικής αντίστασης, από τις ένοπλες προς το σύνολο των κρατικών δομών' αποτελεί σαφή άρνηση της έμμεσης συναίνεσης που προσφέρει στον μιλιταρισμό ο πασιφισμός και δυναμική πρόταξη της αντιμilitarιστικής πάλης.

Η Ολική Άρνηση δεν διαπραγματεύεται. Όσο υπάρχουν ένοπλοι κρατικοί μηχανισμοί, άρα όσο υπάρχει κράτος, εφόσον η φονική ισχύς το θεμελιώνει, η άρνηση θα είναι απόλυτη. Άρνηση που γνωρίζει εξαρχής ότι ακόμα κι αν νικούσε στο ειδικό σημείο της υποχρεωτικής θητείας, θα έπρεπε να συνεχιστεί με άλλα

μέσα ενάντια στη στρατοκρατία⁷. Έτσι, ο προσδιορισμός της ως ολική ενέχει μια στράτευση, συνολική μάλιστα, ενάντια στο κράτος. Δεν αντίκειται στην έννοια της στράτευσης αφηρημένα -θέση που θα την κατέτασσε στο φιλελεύθερο στρατόπεδο-, αλλά διαλεκτικά, αντιλαμβανόμενη το ιστορικό πλαίσιο, ταξικό και πολιτικό, της θέσπισής της και των χαρακτηριστικών της. Αυτή η αντίληψη έχει εκφραστεί ξεκάθαρα από το σύνολο των μέχρι σήμερα Ολικών Αρνητών Στράτευσης.

Η έννοια της συνέπειας από την οποία απορρέει το αγωνιστικό καθήκον εν'γένει και η Ολική Άρνηση Στράτευσης ως συγκεκριμένη μορφή του, αναπόσπαστη από την αντικαπιταλιστική και αντικρατική πάλη, καθιστά αναπόδραστο το ερώτημα της συνέχειας των τρόπων-μέσων για την ανατροπή της στρατοκρατικής εξουσίας. Η Ολική Άρνηση Στράτευσης αποτελεί πρόταγμα επαναστατικής στράτευσης και η επαναστατική στράτευση οδηγεί στην Ολική Άρνηση Στράτευσης. Σ' ετούτη τη σχέση συνέπειας σκοπών και μέσων, η μισή αλήθεια, η απόκρυψη της συνολικής οπτικής της επαναστατικής πάλης, επαναφέρει το πρόβλημα το οποίο ανέλαβε να λύσει η Ολική Άρνηση Στράτευσης στο πεδίο του αντιμιλιταριστικού αγώνα: αποτελεί κεκαλυμμένη συναίνεση στη στρατοκρατία. Αν η απάρνηση της ευθύνης της άρνησης συμμετοχής στους δολοφονικούς μηχανισμούς του κράτους, που εκφράζεται στο ισχνό ποσοστό των Ολικών Αρνητών μέσα στο αντικρατικό κίνημα, διαλύει ριζικά την αξιοπιστία του επαναστατικού προτάγματος, αμφίδρομα η απάρνηση του συνολικού υποβάθρου της Ολικής Άρνησης Στράτευσης διαλύει ριζικά την αξιοπιστία της.

«Στεκόμαστε μαχητικά και αδιάλλακτα απέναντι στον μιλιταρισμό· όχι από μια θέση αφηρημένα αντιπολεμική, αλλά από μια θέση συστράτευσης στον πόλεμο ενάντια στην εξουσία και την εκμετάλλευση. Η ολική άρνηση στράτευσης, πέρα από τη διεκδίκηση του ατόμου να καθορίζει με συνειδητά και ελεύθερα τη ζωή του, αποτελεί και μία άρνηση συμμετοχής στο μονοπώλιο της βίας του κράτους. Ακριβώς επειδή η ολική άρνηση στράτευσης αφοπλίζει έμπρακτα τους κατασταλτικούς μηχανισμούς του, που λειτουργούν αντεπαναστατικά. Ταυτόχρονα, το μονοπώλιο της βίας σπάει, όταν οι καταπιεσμένοι οπλίζονται και επιτίθενται στα αφεντικά και στους μιλιταριστικούς θεσμούς και μηχανισμούς.

Για όλα αυτά, θέλουμε ένα αντιμιλιταριστικό κίνημα, κομμάτι μιας ευρύτερης πολύμορφης επαναστατικής διαδικασίας, η οποία θα επεκταθεί πέρα από τη διεκδίκηση, στη συνολική κατάργηση του συστήματος εκμετάλλευσης που καθιστά τους κρατικούς στρατούς, μισθοφορικούς και μη, εφικτούς»⁸.

7. Μια ανάλυση του ζητήματος του μισθοφορικού και φασιστικού μιλιταρισμού, μια εισήγηση της Αναρχικής Συλλογικότητας για τη Μαχητική Προλεταριακή Ανασυγκρότηση: athens.indymedia.org/post/1548186/ PDF: POST υποσ.1 σελ 3.

Και μια σύντομη αναφορά υπάρχει στο κάλεσμα της υποσημείωσης 3, σελ 4.

8. Συνέλευσης Αλληλεγγύης (Αθήνας) για το στρατοδικείο της 2 Ιούνη 2016: «Ενημέρωση και πολιτική αποτίμηση του στρατοδικείου του ολικού αρνητή στράτευσης Δημήτρη Χατζηβασιλειάδη» asmpa.espivblogs.net/2016/06/17/apolstrat/ ή athens.indymedia.org/post/1560347/

Το αντιμιλιταριστικό κίνημα έχει την υποχρέωση πριν από οποιονδήποτε άλλον να τοποθετηθεί μέσα στην αντίφαση της βίας. Έχει την υποχρέωση να οδηγήσει τις ηθικές και λογικές συνέπειες της στράτευσης ενάντια στην οργανωμένη βία του κράτους, στην πρακτική συγκεκριμενοποίησή τους.

Η βία σίγουρα δεν είναι μια τεχνητή ιδιότητα του ανθρώπου. Η πατριαρχία αναδύθηκε ιστορικά μέσα από την ανισότητα στη φυσική ικανότητα άσκησης βίας. Ίσως κι από μια ανισότητα στην κοινωνική ευαισθησία που εγγενώς είναι εντονότερη στο σώμα που κυοφορεί τη ζωή. Με την έννοια «φυσική» αναφέρομαι στα γεννητήσια όρια του σώματος και δεν υπονοώ τίποτα απαράλλαχτο -αντιθέτως, ο άνθρωπος εξελικτικά αναπτύσσει τη δυναμική να αλλάζει τη φύση του. Η πατριαρχική βία εκφράζεται σήμερα διάχυτα σε όλη την ταξική πυραμίδα. Με τα βασανιστήρια, τους εξευτελισμούς και τους βιασμούς που ασκούν οι μιλιταριστικοί μηχανισμοί σε όλα τα πεδία δράσης τους (στρατοί, αστυνομίες, παρακρατικοί, φασίστες, μαφίες), τη σχέση δασκάλων – μαθητ(ρι)ών, την εργοδοτική τρομοκρατία, τους συζυγικούς ξυλοδαρμούς και βιασμούς, τους πατέρες της εκκλησίας, μέχρι τον αντρικό τσαμπουκά, τον μισογυνισμό της αντρικής παρέας κτλ..

Ωστόσο, η κανονικότητα ή εξαιρετικότητα της άσκησης βίας δεν διατρέχει συμμετρικά τις βαθμίδες κοινωνικής οργάνωσης. Η ανάγκη διαρκούς άσκησης βίας αυξάνεται κατεβαίνοντας την κλίμακα, δηλαδή καθώς περνάμε από το πεδίο των διακρατικών σχέσεων στο πεδίο της αστυνόμευσης και από εκεί, στο μικροσύνορο της οικογένειας. Η ανάγκη μειώνεται στις γενικότερες βαθμίδες. Η παρατήρηση αυτή έχει τουλάχιστον δυο σημαντικά επακόλουθα: Πρώτον, η διαταραχή της αναλογίας ασκούμενης βίας στην κλίμακα των θεσμών που συγκροτούν τον πατριαρχικό πολιτισμό, αποδιαιρώνει τους αρμούς του. Αν η αστυνομία χρειάζεται να ασκεί περισσότερη βία από τον πατέρα ή τον σύζυγο, γεννιέται μια σύγκρουση που σπάει την κατακόρυφη ενότητα της πατριαρχίας. Αν το κράτος χρειάζεται να χρησιμοποιήσει στρατιωτικά μέσα, έχει χάσει το μονοπώλιο της βίας. Αν χρειαστεί να επέμβει ο στρατός, έχει χαθεί το υπόβαθρο της γενικής συναίνεσης. Γι' αυτό επινοήθηκαν οι διαφόρων μορφών ειδικές αστυνομικές μονάδες μετά τον 2ο παγκόσμιο ιμπεριαλιστικό πόλεμο και τις στρατιωτικές δικτατορίες της καπιταλιστικής ημιπεριφέρειας. **Ακριβώς έτσι η Β.Συρία αποτελεί το σημερινό επίκεντρο της ιμπεριαλιστικής στρατοκρατίας, με αιχμή το ισλαμοφασιστικό τούρκικο κράτος και τους μισθοφόρους του: η στρατευμένη, αυτοοργανωμένη και ένοπλη μάζα των γυναικών διέλυσε τις ρίζες του πατριαρχικού πολιτισμού και έθεσε σε κίνδυνο όλη την πυραμίδα του μιλιταριστικού, οικονομικού και πολιτικού ελέγχου.** Αν δεν είχε αντέξει η Συνομοσπονδιακή επανάσταση που έσπειρε το Κουρδικό κίνημα, η Συρία θα ήταν ήδη διαμελισμένη σε «ομόσπονδα» προτεκτοράτα, όπου το ένα από αυτά θα ελεγχόταν από το Ισλαμικό Κράτος και τις ΗΠΑ. **Η κοινωνική επανάσταση που ξεκίνησε από τα αντάρτικα βουνά και πέρασε στη Ροζάβα, αποτελεί υπόδειγμα προγραμματικής συνάρτησης της μοριακής αυτοοργάνωσης με την ταξική διαπάλη σε παγκόσμια κλίμακα.**

Το δεύτερο επακόλουθο εμπεριέχει και την αιτία. Η βία δεν είναι ο σκοπός της εξουσίας. Το κράτος χρειάζεται το μονοπώλιο και την απειλή της βίας προκειμένου να συντηρεί την κυριαρχία του. Δεν αποτελεί κίνητρό του η απόλαυση της βίας. Όσο έχει ανάγκη την άμεση πατριαρχική και κυρίως την έμμεση, οικονομική, χωροταξική, ιδεολογική, πολιτιστική βία μέσα στα κλάσματα της κοινωνικής διάρθρωσης, τόσο ο σκοπός είναι η διατήρηση κάποιας στάθμης ελέγχου σε ηρεμία. Στον καπιταλισμό οι στάθμες ελέγχου ανάγονται σε χρηματοπιστωτικά μεγέθη, εφόσον δεν παρεισφρέουν ανατρεπτικοί παράγοντες. Άπαξ και εκδηλωθεί μια παρατεταμένη βίαιη διάρρηξη κάποιας στάθμης, η οικονομία γίνεται πολεμική και η επαναφορά της στάθμης σε μια κατάσταση ηρεμίας, ίσως νέας μορφής, περνάει μέσα από τη βίαιη αναμέτρηση. Αντιστρέφοντας την πασιφιστική διάζευξη της Χάνα Άρεντ μεταξύ βίας και ισχύος, που εξωραΐζει τους κρατικούς θεσμούς, ας σημειώσουμε ότι μέσα σε ένα ταξικό καθεστώς (όπως η μισθωτή εργασία, οι εθνικές επικράτειες, ο διεθνής καταμερισμός εργασίας, η οικογένεια, ο ρατσισμός κτλ.) η ωμή βία δεν πηγάζει από την «κακή» εξουσία, αλλά αμφίπλευρα λόγω της αντίστασης των καταπιεζόμενων υποκειμένων. Άλλωστε, η ανθρωπολογία έχει αποδείξει ότι στην εξέλιξη του ανθρώπινου είδους οι γυναίκες επινόησαν τα όπλα, για να αντιμετωπίσουν την κληρονομική ανισότητα. Άρα, η βία εκδηλώνεται μέσα στη διαλεκτική της ισχύος, στη διαπάλη της ελευθερίας με την εξουσία και των εξουσιών αναμεταξύ τους. Οπότε, πράγματι «είναι η μαμή της ιστορίας». Και θα είναι, μέχρι να ξεγεννήσει την καταστροφή του εξουσιαστικού πολιτισμού. Μέσον, αλλά αναπόδραστο και καθοριστικότατο.

Κάθε πόλεμος αποσκοπεί σε μια ειρήνη. Σ' εκείνη που αντιστοιχεί στην ανισότητα των δυνάμεων όπως καταμετράται τελικά μετά την αιματηρή δοκιμασία της. Κυρίαρχος είναι εκείνος που μέσα από μια κατάσταση εξαίρεσης επιβάλλει μια ειρήνη με τους δικούς του όρους⁹. Κάθε επαναστατικό κίνημα επιδιώκει να δημιουργήσει μια ειρήνη. Εκείνη που θεωρεί εφικτή, με την προϋπόθεση να διασφαλίζει την επίμαχη ελευθερία και άρση ανισοτήτων. Προσπερνάμε εντελώς την κριτική που αρνείται την επανάσταση εν'γένει επειδή δημιουργεί μια κανονικότητα, διότι το μόνο που καταφέρνει αυτή η κριτική είναι να συνηγορήσει στη συντήρηση της κατεστημένης κανονικότητας. **Για να δημιουργήσουμε μια ειρήνη όπως τη θέλουμε εμείς, οι εκμεταλλεόμενοι και οι αποκλεισμένοι, έχουμε καθήκον να κυριαρχήσουμε στον πόλεμο, οργανώνοντάς τον και διεξάγοντάς τον με τους δικούς μας, επαναστατικούς τρόπους.** Ο αντιμιλιταρισμός παύει να είναι αντιμιλιταρισμός άμα απαρνηθεί την άγρια

9. Μια σύντομη διεισδυτική ανάλυση της συνάφειας της εξαίρεσης, της ιδιοκτησίας, της οικονομίας και του μιλιταρισμού (απόλυτα επίκαιρη), στο πέμπτο από τα [«Πέντα Σχόλια Ενάντια στην Καθολική Φυλακή»](#) asmpra.esprivblogs.net/2016/05/20/pente-sholia/5/, που έγραψα τον Ιούνιο του 2012, μετά την 11μηνη προφυλάκισή μου για οπλοφορία, που προανακριτικά είχε αναβαθμιστεί στην κατηγορία της «σκοπούμενης διάθεσης σε τρομοκρατική οργάνωση».

διαλεκτική της συσσωμάτωσης των μαζών με την ιδεολογία, τα μέταλλα, τη χημεία και την ενδεχομενικότητα του θανάτου.

Εδώ αρχίζουν τα δύσκολα. Μπαίνοντας στο μονοπάτι της συνέπειας συναντάμε μια σειρά εσωτερικών εμποδίων, τους αντικατοπτρισμούς του εσωτερικευμένου μιλιταρισμού. Πρώτο σκιάχτρο, η υποκριτική επιστράτευση της ευαισθησίας. Η απηδία μπροστά στη βία είναι μια φυσιολογική αντίδραση της ενσυναίσθησης, που επενεργεί εξελικτικά στην κατεύθυνση της πανανθρώπινης κοινωνικής ή και πανζωϊκής απελευθέρωσης από την τυραννία. Εξίσου φυσιολογική όμως είναι και η βία του καταπιεζόμενου, που αν εξέλειπε από την ιστορία, η εξουσία δεν θα χρειαζόταν καθόλου βία. Η ενσυναίσθηση δημιουργεί το ελευθεριακό κίνητρο, την κοινότητα της αντίστασης. Η βία του καταπιεζόμενου υπηρετεί την επιβιώσή του και θέτει σε κίνηση τη δυναμική διαλεκτική της απελευθέρωσης. Η άρνηση χρήσης βίας που εκπορεύεται από προσωπική συναισθηματική αδυναμία, πρέπει να είναι απόλυτα σεβαστή από τη σκοπιά του επαναστατικού ήθους. Όχι υποτιμώντας το υποκείμενο. Η αδυναμία είναι η πραγματική μας κατάσταση, η ταξική καταγωγή μας και η συνείδησή μας. Οποιαδήποτε άλλη εννοιολόγηση της συνείδησης αποτελεί απατεωνιά. Η ευαισθησία μας είναι ο υλικός πυρήνας της εξέγερσής μας. Πάραυτα, μια τέτοιου ίδους άρνηση της βίας, προκειμένου να είναι ειλικρινής και συνεπής οφείλει να εκφράζεται με δυο πρακτικές: Ένα, να βάζει το κορμί της στην πρώτη γραμμή του ταξικού σφαγείου, μπροστά από εκείνους που δολοφονούνται. Διότι αυτό σημαίνει έμπρακτη ενσυναίσθηση. Κι αυτός είναι ο ιδιαίτερος τρόπος της ώστε να τη μεταδώσει, ελπίζοντας στην ηθική υπονόμευση του κανιβαλικού πολιτισμού. Δυο, οφείλει να στηρίζει με όλους τους τρόπους (εκτός της βίας) εκείνους που αντιστέκονται με οποιονδήποτε τρόπο. Ευτυχώς, δεν σπανίζουν τέτοιοι άνθρωποι, που γίνονται ασπίδα, περιθάλπτουν, δίνουν κρυσφήγετο, μαγειρεύουν, τραγουδάνε, κάνουν αντιυληροφόρηση...

Όταν όμως η κοινή υπαρξιακή αδυναμία, που είναι η δύναμή μας, γίνεται θεωρία ενάντια στην αναγκαιότητα της βίαιης αντίστασης, ποδοπατιέται πρωτίστως η ευαισθησία. Τέτοιοι ιδεαλιστές βγάζουν προπαγανδιστική δουλειά για τον μιλιταρισμό. Κι εφόσον γνωρίζουν πολύ καλά τι κάνουν, έχουν πλήρη ευθύνη για το αίμα που τρέχει και θα συνέχιζε να τρέχει ατέρμονα αν η ιστορία άφηνε ανέγγιχτο το μονοπώλιο της βίας. Το πιο εκλεπτυσμένο εργαλείο αυτής της αποστροφής -όσο εκλεπτυσμένη μπορεί να είναι μια τέτοια ηθικολογική χοντράδα- είναι η διάκριση του φόνου. Ναι στη βία, αλλά οι αναρχικοί δεν σκοτώνουν (ίσως με την εξαίρεση της άμεσης αυτοάμυνας σε μια αντίστοιχη απόπειρα). Έτσι αρχίζει ο βιασμός της πραγματικότητας, ο βιασμός εκείνων που υφίστανται την κρατική βία. Το κράτος δεν σου δίνει την επιλογή του επιπέδου της βίας. Αποτελεί αφύσικη επίφαση το σενάριο της αντίστασης με μη φονικά μέσα απέναντι σε φονικές πρακτικές. Για να έχουν πελάτες οι σχολές που πουλάνε την ψευδαίσθηση του δεξιοτέχνη «ειρηνικού πολεμιστή». Κι όταν το κράτος δεν χρησιμοποιεί τα φονικά μέσα του, συμβαίνει αφότου έχει επιβάλει ένα χαμηλότερο επίπεδο βίας ακριβώς επειδή είναι ικανό να τα χρησιμοποιήσει ανά πάσα στιγμή. Η φονική τρομοκρατία ορίζει τις επιτρεπτές μορφές εκτόνωσης. Συνακόλουθα, τα όμορφα

χρόνια της άγριας Δύσης έχουν παρέλθει (αν υπήρξαν κάποτε). Το κράτος, οι φασίστες, τα αφεντικά δεν στέλνουν έναν πιστολά να σου προτείνει να στηθείται face to face. Θα στείλει πάντα περισσότερους και καλύτερα οπλισμένους απ' όσους υπολογίζει να αντιμετωπίσει. Κι αν μπορεί θα σε βαρέσει πισώπλατα. Εμείς πρέπει να σεβόμαστε τον κώδικα της παλιάς αριστοκρατίας; Νομίζω ότι πολύ χώρο έδωσα σε αυτό το απαίσιιο σκιαχτρο. Μόνο και μόνο από σεβασμό σ' εκείνη την ευαισθησία που πρέπει να μην τη συγχέουμε με τις υποκλίσεις στο μονοπώλιο της τυραννικής βίας. Όποιος αποστρέφεται τη διαλεκτική του φόνου¹⁰ αποστρέφεται την κοινωνική εξέλιξη, την απελευθέρωση από την τυραννία.

Το επόμενο σκιαχτρο, η ιδεαλιστική εκδοχή της πολιτισμικής κριτικής. Να πολεμήσουμε, αλλά όχι με τα μέσα του εχθρού. Το ζήτημα των εγγενών ταξικών χαρακτηριστικών της τεχνολογίας, μάλλον είναι λίγο απόμακρο σε σχέση με τον αντιμιλιταρισμό. Δεν είναι για εδώ. Εν' συντομία και χωρίς περιστροφές, η τεχνολογία δεν είναι ουδέτερη. Κάθε προϊόν ενός πολιτισμού υπηρετεί και αποτυπώνει υλικά συγκεκριμένες κοινωνικές σχέσεις. Άλλα χαρακτηριστικά του όποιου προϊόντος μπορούν να βρουν εφαρμογή και σε διαφορετικές κοινωνικές συνθήκες κι άλλα μόνο σ' εκείνες που το παρήγαγαν. Ουδμία απάντηση μπορεί να δοθεί γενικά για ότι παράγει ο άνθρωπος ή ειδικότερα ο καπιταλισμός και ουδεμία, έξω από συγκεκριμένες συνθήκες. Είναι απλό να καταδειχτεί πόσο ποταπός είναι ο πολιτισμικός αφορισμός: Ποδήλατα με μεταλλικά μέρη και τροχούς με πολυμερές ελαστικό, επιτρέπεται να χρησιμοποιούμε; Οδοντόβουρτσα; Εύλογα, η ιδεαλιστική εκδοχή της πολιτισμικής κριτικής φτάνει στον πριμιτιβισμό. Το βασικό πρόβλημα με τον πριμιτιβισμό δεν είναι ότι δεν πρόκειται ποτέ να γίνει στάση ζωής πολλών ανθρώπων. Αλλωστε ούτε το επιδίωξε, ούτε θα είχε λογική να το επιδιώξει: Από τη στιγμή που αρχίσαμε να μιλάμε όλα χάθηκαν. Το βασικό του πρόβλημα δεν είναι ούτε η αφύσικη επιστροφή στο παρελθόν. Αλλά, η παρερμηνεία της ιστορίας και η εξιδανίκευση των σπερμάτων της εξουσίας. Δεν θα ξεκινήσω από την απίθανη αίρεση του Ζερζάν' θα αναφερθώ στον Κλαστρ, που είναι ευρύτερα αποδεκτός και οι ανθρωπολογικές αποφάνσεις του αφορούν άμεσα στον μιλιταρισμό. Τι μας λείπει; Οι άνθρωποι ήταν ελεύθεροι όσο πολεμούσαν αναμεταξύ τους για να παραμένουν ελεύθεροι. Και λέω εγώ (πιστεύω είναι εύκολο να κάνει ο καθένας ετούτην την παρατήρηση): Μήπως ήταν ο πόλεμος η συνθήκη που δημιούργησε τους άρχοντες; Κάτι έχει γράψει ο Κροπότκιν επ' αυτού σε μια ιστορική μελέτη για τον μεσαιώνα. Μήπως δεν ήταν ο πόλεμος η συνθήκη που υποδούλωσε τις γυναίκες; Μήπως δεν ήταν τόσο αθώο το αποκλειστικό δικαίωμα του αρχηγού σε ορισμένες όμορφες πρωτόγονες κοινότητες, να έχει όσες συζύγους γούσταρε; Για να περάσουμε κι από τους μαρξιστές (όπως ο Ζερζάν, που δεν απογαλακτίστηκε ποτέ), μήπως ο καταμερισμός της εργασίας δεν πρωτοεμφανίστηκε ως παράγωγο της αγροτικής καλλιέργειας (μια πεποίθηση που θεμελιώνει την εθνοκεντρική αντίληψη της ταξικής πάλης), αλλά προϋπήρχε μεταξύ των φύλων και στον πόλεμο; Εντέλει (τέλος των ερωτήσεων), ο ολοκληρωτικός αφορισμός της πολιτισμικής εξέλιξης επιπλέον του ότι υποθάλλπει

10. Το ίδιο σχόλιο θίγει τη διαλεκτική του φόνου ως θεμέλιο της εξουσίας.

την πατριαρχία, τον εθνικισμό και τον κρατισμό εξιδανικεύοντας τις ρίζες τους, διακηρύσσει μια νομοτελειακή καταδίκη της ανθρωπότητας στην ετερονομία, παρότι ο Κλαστρ την κρύβει πίσω από μια άφατη τυχαιότητα. Στο διαταύτα λοιπόν, το να μην πολεμήσουμε με τα μέσα τους είναι η ιστορική αντιμετάθεση της ίδιας δουλικής νομοτέλειας. Να δημιουργήσεις έναν ολόκληρο πολιτισμό ξεκινώντας από το μηδέν, σημαίνει να μην κάνεις τίποτα. Διότι δεν υπάρχει τίποτα στο απόλυτο ιστορικό κενό. Ο τρόπος συγκρότησης της επαναστατικής κοινωνικής δύναμης δεν γίνεται να είναι ασυνάρτητος από τις **πολιτισμικές συνθήκες παραγωγής βίας και ισχύος**. Τα μέσα του επαναστατικού πολέμου δεν γίνεται να είναι ανεξάρτητα από την παρούσα δομή των παραγωγικών δυνάμεων. Ας δώσουμε όμως μια ευκαιρία: όποιος εφεύρει τα αποκλειστικώς αναρχικά μέσα, ας ρίξει ένα δυνατό σφύριγμα! αρκετά δυνατό όμως, επειδή για την ώρα σφυρίζουν βόμβες και σφαίρες γύρω μας.

Ο Αϊνστάιν, που συνέβαλε με την επιστήμη του στην κατασκευή της ατομικής βόμβας, είχε πει, «δεν ξέρω με τι όπλα θα γίνει ο 3ος παγκόσμιος πόλεμος, πάντως ο 4ος θα γίνει με πέτρες και ξύλα». Ήταν ένας σαρκασμός για τον ενδεχόμενο πυρηνικό όλεθρο. Η πυρηνική ισοπέδωση του πλανήτη ακόμα δεν έγινε, αλλά η φράση του Αϊνστάιν επιβεβαιώθηκε. Ήδη κατά τη διάρκεια του «ψυχρού πολέμου», ο ταξικός πόλεμος είχε αρχίσει να διεξάγεται με πέτρες και ξύλα. Η φράση είναι ορθή και ως προς την ιστορική συνέπεια. Ο ιστορικός συμβιβασμός της αριστεράς που ολοκληρώθηκε την εποχή της «ειρηνικής συνύπαρξης» των δυο μπλοκ, αφόπλισε τα κινήματα παγκοσμίως, με εξαίρεση ότι είχε απομείνει από τα αντιαποικειακά και μαοϊκά αντάρτικα. Στο πεδίο της ταξικής πάλης, η “αλληλεγγύη” των δυο αυτοκρατοριών έφερε το προλεταριάτο, ως μαχόμενη τάξη, σε μια κατάσταση πρωτόγονη. Οι διαδηλωτές βάλονται με πυροβόλα και χημικά όπλα μαζικής καταστροφής και αντιστέκονται με όπλα που η εποχή του χαλκού τα άφησε στο μουσείο.

Η παρατήρηση δεν γίνεται για να χαμογελάσουμε. Το ιστορικό υπόβαθρο των όπλων μας είναι πολιτικά αποκαλυπτικό. Οι μάζες είναι άοπλες, γυμνές απέναντι στις μηχανές του θανάτου, λόγω των ταξικών υποχωρήσεων δεκαετιών κι όχι διότι δήθεν τα όπλα απαιτούν εξειδίκευση που μόνο τα κρατικά στελέχη μπορούν να έχουν ή που δεν αρμόζει στον προλεταριακό βίο. Αυτή η άποψη μυστικοποιεί την τεχνολογία και την πρακτική του πολέμου, επικυρώνοντας με αυτόν τον τρόπο την κυριαρχία του μιλιταρισμού. Πολύ τραγικά, είναι μια διαδεδομένη άποψη μεταξύ των αναρχικών. Ορισμένοι (από την καταστασιακή οικογένεια), χαίρονται και θεωρούν πολιτικό επίτευγμα το γεγονός ότι οι εξεγερμένοι στη Χιλή πήραν επιθετικές πρωτοβουλίες, αλλά περιορίζοντας τα μέσα τους ως εκεί που δεν θα ήταν απαραίτητοι κάποιοι ειδικοί! Βέβαια, πολιτικές σχέτες που διεκδικούν αποκλειστικές εξειδικεύσεις έχουμε ακόμα και στη γραφομηχανή. Π.χ. οι καταστασιακοί, οι έλληνες “Αυτόνομοι” και άλλα μεταμαρξιστικά φρούτα, είναι μανούλες σε αυτό. Ερωτησούλα πάλι, για να απλουστεύσουμε τον λογικό ειρμό: Τρώμε ξύλο στον δρόμο κι έχουμε έναν γιατρό. Να φροντίσει τους τραυματίες ο γιατρός ή όχι μέχρι να γίνουμε όλοι γιατροί ή ποτέ, αφού μάλλον δεν θα γίνουμε ποτέ όλοι γιατροί; Είναι πιστεύω

αδιαμφισβήτητο ότι ευκολότερα μαθαίνεις να πιλοτάρεις ένα σύγχρονο άρμα, παρά γίνεσαι χειρούργος. Εγώ μπορώ τουλάχιστον να επιβεβαιώσω ότι πολύ ευκολότερο μαθαίνεις να χειρίζεσαι ένα τουφέκι, παρά να οδηγάς ένα αυτοκίνητο (έχοντας ατυχήματα στο ενεργητικό μου και με τα δυο). Κι όμως, σχεδόν όλοι οδηγάνε, μα ελάχιστοι τουφεκάνε. Η ιστορική διαλεκτική χαλαίει τα μηχανιστικά δόγματα, όπως τη χοντροκομμένη κριτική του καταμερισμού εργασίας στο πεδίο της μαχητικής πάλης. Ο σύντροφος Αλφρέντο Μπονάνο απάντησε πριν τριάντα χρόνια λακωνικά και λαϊκά στο ζήτημα της εξειδίκευσης: ξεπερνιέται με τη μετάδοση της ειδικευσης. Αλλιώς επιστρέφουμε στον πριμιτιβισμό. Και η καταλληλότερη συνθήκη για να σπάσει η μονομερής εξειδίκευση, που συντηρεί την αποκοινωνικοποίηση και αποπολιτικοποίηση της γνώσης είναι η σφαιρική μαθητεία μέσα στην επαναστατική οργάνωση κι όχι οι ιδεολογικές ή θεματικές λέσχες. Δεν ξέρω αν κάποιοι ελευθεριακοί δυσκολεύονται να το εφαρμόσουν μέσα στις οργανώσεις τους, αλλά ας σημειώσουμε ότι οι επαναστάτες λενινιστές έχουν το know how της διαδιδασκτικής κι έτσι καταφέρνουν να φτιάχνουν λαϊκούς στρατούς. Ίσως αυτή η διαφορά ικανότητας να φοβίζει τους πρακτικά ανοργάνωτους ελευθεριακούς. Η εθελούσια ανημπόρια έχει όνομα: εθελοδοουλία¹¹ κι η ιδεολογικοποίησή της χαρακτηρίζει τους φορείς της: ουραγοί της μιλιταριστικής αντεπανάστασης. Από τη στιγμή που αποφασίζεις να μιλήσεις με ιστορικούς όρους, έχεις ιδιαίτερη ευθύνη για ότι γράφεις, για ότι λες στις συνελεύσεις και κατά βάση για ότι κάνεις ή δεν κάνεις στον δρόμο. Ο λόγος στην ιστορία, για να ονοματίσει αυτό το σκιάχτρο: «Αυτή η χρονιά θα μείνει στην ιστορία. Για πρώτη φορά ένα πολιτισμένο έθνος έχει πλήρη καταγραφή των όπλων. Οι δρόμοι μας θα είναι ασφαλέστεροι, η αστυνομία μας πιο αποτελεσματική και ο κόσμος θα ακολουθήσει την ηγεσία μας στο μέλλον» (Αδόλφος Χίτλερ, 1935).

Είναι πασιφανής παραλογισμός, πολιτικά και ταξικά αυτοκαταστροφική αυτοθυσία ή συνθηκολόγηση, ο αγιασμός της κοινωνικής αδυναμίας που συντηρεί το μονοπώλιο της κρατικής βίας και βασιζέται στον αποκλεισμό των καταπιεζόμενων από την τεχνολογία του πολέμου. Είναι ανήθικο η θεμελιακή συνθήκη της σκλαβιάς, να αναγορεύεται ελευθεριακή αξία. Η Οργάνωση Επαναστατικής Αυτοάμυνας¹¹ απάντησε στο ζήτημα της ειδικευσης πολύ πρακτικά, πριν αρχίσει τις άμεσες επιθέσεις στους κρατικούς δολοφόνους: *«Η τακτική που επιλέγουμε αντιστοιχεί στο πολιτικό στόχο... Χρησιμοποιήσαμε βασικά όπλα της μαζικής αυτοάμυνας. Δράσαμε δυο φορές δίπλα στα καθάρματα των ΜΑΤ για να δείξουμε ότι το κοινωνικό κίνημα πρέπει να μην τους φοβάται. Σύντομα θα έρθει η ώρα τους.*

Στην επίθεση στο ΠΑΣΟΚ το ντουφέκι που πυροβόλησε δεν έπαθε καμία εμπλοκή όπως είπαν οι ασφαλίτες. Ήθελαν να βγάλουν το συμπέρασμα ότι είμαστε

11. «Εμπρακτη τοποθέτηση της Οργάνωσης Επαναστατικής Αυτοάμυνας για ένα νέο διεθνές επαναστατικό κίνημα» που δημοσιεύτηκε στο Athens Indymedia στις 14 Νοέμβρη 2016: athens.indymedia.org/post/1565326/

ανεκπαιδευτοι, ότι μόνο οι επαγγελματίες μιλιταριστές του κράτους μπορούν να χειριστούν τα όπλα, ότι νομοτελειακά η επαναστατική δράση είναι αποτυχημένη».

Από διάφορες πλευρές του κινήματος, αποπλισμένες και ένοπλες, έχει ειπωθεί ότι το αδιέξοδο του αντιμνημονιακού κινήματος ήταν η απουσία ανατρεπτικού οράματος ή κι ενός συνεκτικού επαναστατικού προγράμματος. Ισχύει εν μέρει. Θα αναφερθώ στο ζήτημα πρόγραμμα και τη σχέση του με την εξέγερση παρακάτω, που θα εξετάσω ειδικά το ζήτημα πολιτική οργάνωση. Όπως τέθηκε από την Οργάνωση Επαναστατικής Αυτοάμυνας¹²: «Στις 12 Φλεβάρη του 2012, μισό εκατομμύριο άνθρωποι κατέκλυσαν το κέντρο της Αθήνας προσπαθώντας να αποκλείσουν το κοινοβούλιο, αλλά δεν άντεξαν το χημικό βομβαρδισμό. Οι άγριες μάχες με τους λακέδες δολοφόνους κράτησαν ώρες, αλλά δεν επιτεύχθηκε νέα συγκέντρωση στη πλατεία Συντάγματος. Η μεγαλύτερη διαδήλωση της αντιμνημονιακής περιόδου, που προκαλούσε δέος και μόνο που στεκόταν στο δρόμο, φάνηκε αδύναμη απέναντι στη τεχνολογία πολέμου που εφαρμόζει το κράτος. Τη στιγμή της πιο διευρυμένης έκφρασης του κοινωνικού κινήματος, έγινε φανερός σε όλους ο κρατικός ολοκληρωτισμός και η πολεμική φύση του. Οι αγωνιζόμενοι βίωσαν τα όρια της απουσίας συνολικής επαναστατικής προοπτικής και τα όρια της ανοργάνωτης εξέγερσης». Σίγουρα, για να προετοιμασθείς για την εξέγερση προϋποτίθεται το πολιτικό κίνητρο. Το οποίο όμως δεν εξαντλεί τις συνέπειές του σ' ένα πολιτικό όραμα ή και πρόγραμμα. Αν μείνουμε εκεί μένουμε εγκλωβισμένοι στον δυσίτικό ιδεαλισμό των “περιεχομένων”¹³. Και τότε, η πολιτική θεωρία εξυπηρετεί τη διαφυγή από το πρακτικό καθήκον: να οργανωθούμε πολιτικο-στρατιωτικά για την επερχόμενη εξέγερση. Οι σημαίνουσες μορφές (θα τις λέγαμε “περιέχουσες”, με τη συνήθη μηχανιστική απεικόνιση) ή παίζοντας με τις λέξεις, τα μορφοποιημένα νοήματα της οργανωμένης επαναστατικής προοπτικής **οφείλουν να αναπτύσσονται πρακτικά μέχρι τις έσχατες συνέπειές τους**. Η πολιτική μορφή στην οποία συμπυκνώνονται όλα τα επαναστατικά νοήματα κι όλες οι προετοιμασίες, είναι **το μάχιμο σώμα που θα κατέβει στον δρόμο συγκροτημένο και αποφασισμένο να συνδράμει την εξέγερση σε άμεση επαναστατική κατεύθυνση** και τα “περιεχομένα” του βρίσκουν την πιο συγκεκριμένη έκφρασή τους στα μέταλλα, τη φωτιά και την έκρηξη.

Προχωρώντας, βρίσκουμε κι άλλα σκιαχτρα, λίγο πιο εξελιγμένα, πιο “διαλεκτικά”. Η ένοπλη αναμέτρηση δεν είναι ευνοϊκό πεδίο, λέει το επόμενο

12. «Για να τσακίσουμε τη τρομοκρατία κράτους και αφεντικών», με υπότιλο «Να επαναστατήσουμε ενάντια σε ένα σύστημα που προσπαθεί να καθυστερήσει το θάνατό του με δεκανίκι τη τρομοκρατία του» που δημοσιεύτηκε στο Athens Indymedia στις 16 Νοέμβρη 2017: athens.indymedia.org/post/1580106/

13. Εκτενής ανάλυση για την έννοια περιεχόμενα και την προβληματική διάζευξη “μορφής” και “περιεχομένου”, στη μπροσούρα «Κριτική επισκόπηση και πολιτικά διδάγματα από την απεργία πείνας του αναρχικού αιχμάλωτου αγωνιστή Νίκου Ρωμανού και το κίνημα αλληλεγγύης (Νοέμβρης-Δεκέμβρης 2014)»: athens.indymedia.org/post/1561507/

επιχείρημα. Τεκμηρίωση νο1, η ποσότητα των όπλων. Ο εχθρός έχει την υπεροπλία και το κίνημα δεν γίνεται να μαζέψει περισσότερα όπλα απ' όσα κατέχει ο εχθρός την εκάστοτε στιγμή. Τουλάχιστον όσο ο εχθρός ελέγχει τις παραγωγικές δομές που βγάζουν όπλα. Είναι αλήθειες, μα πάραυτα δεν αποτελούν απόδειξη ενός πολιτικού αδιεξόδου. Πολιτικού, διότι δεν συζητάμε για ένα κλάσμα πτωμάτων, αλλά για τα πολιτικά αποτελέσματα της χρήσης των όπλων. Και αδιεξόδου, διότι η καθοριστική επίδραση της υπεροπλίας εμφανίζεται σαν κλειστός βρόχος. Τι να κάνουμε; Να γίνουμε πιο μαζικοί; Δεν απαντιέται το πρόβλημα της υπεροπλίας. Σα να ρωτάω «τι έχουμε να φάμε απόψε;» και να έρχεται η απάντηση «πρέπει να φτιάξουμε μια μεγάλη τραπεζαρία στο σπίτι». Σίγουρα όχι μόνο χρειάζεται, αλλά και αποτελεί σκοπό μας η κινητοποίηση των μαζών. Και καλό είναι να φτιάξουμε μια τραπεζαρία στο σπίτι. Αλλά πρέπει να φάμε απόψε και πρέπει και να αντισταθούμε, ακόμα κι αν είμαστε στον δρόμο. Η απάντηση της μαζικοποίησης είναι αυτοαναιρούμενη: όσο περισσότεροι γινόμαστε, η ποσόστωση των ελλείψεών μας μεγαλώνει. Παρεμπιπτόντως, αυτή η διπίστωση δεν δίνει άλλοθι στον ελιτίστικο φραξιονισμό. Να οργανωθούμε καλύτερα; Εντάξει, αλλά εντωμεταξύ πρέπει να αντισταθούμε και λογικά, μιλάμε για στρατιωτική οργάνωση. Πάλι βέβαια, ποτέ δεν θα μπορέσουμε να ξεκινήσουμε έχοντας την υπεροπλία.

Η ρίζα του προβλήματος στη λογική της καταμέτρησης είναι ο μηχανικισμός της' είναι αντιδιαλεκτική. Αναπόφευκτα ο μηχανικισμός οδηγεί στην υποτέλεια κάτω από τη μπότα του κεφάλαιου. Για να έχουμε διαλεκτική αντίληψη δεν αρκεί να βρούμε δυο συναφή φυσικά μεγέθη και να τα συγκρίνουμε. Αυτό είναι αριθμητική νηπιαγωγείου. Διαλεκτική σημαίνει ποιοτική αλλαγή μέσα στην αντίθεση. Σημαίνει επίσης ότι οι ποσοτικές αλλαγές κυοφορούν ποιοτικές αλλαγές, οι οποίες αναδύονται ραγδαία. Ας μην κάνουμε εδώ την παραδρομή των φυσικομαθηματικών τεκμηρίωσης και παραδειγμάτων του ότι η φύση έτσι αλλάζει. Άρα, οι अपαράλλαχτες ποσότητες ως πληροφορία δεν προσφέρουν τίποτα από επαναστατική σκοπιά. Το ζητούμενο είναι η βέλτιστη αλλαγή των ταξικών και πολιτικών συσχετισμών υπέρ του επαναστατικού κινήματος, με τα μέγιστα μέσα που διαθέτουμε. Γι' αυτόν τον σκοπό χρειάζεται να αυξάνουμε τα μέσα μας, όσο μικρά ή μεγάλα κι αν είναι. Τοποθετώντας αυτές τις παρατηρήσεις στο ταξικό πλαίσιο τους, η συνθήκη που μας κινητοποιεί να αγωνιστούμε, η αδυναμία μας μπροστά στην τυραννία, είναι αυτή που προσδίνει στον αγώνα τον χαρακτήρα της ακατάπαυστης απώλειας αλλαγής των συσχετισμών ισχύος. Οι εξεγερμένοι μάχονται με ότι έχουν στα χέρια τους και οι αγωνιστές οφείλουν να ριχτούν στη μάχη με ότι έχουν καταφέρει να οικειοποιηθούν, διότι η εξέλιξη κρίνεται εδώ και τώρα, σε κάθε στιγμή της διαπάλης. Όμως, ακριβώς λόγω αυτής της συνθήκης, το αντιμilitarιστικό κίνημα κρίνεται από την ικανότητά του να προετοιμάζει κάθε μέρα τη σύγκρουση δημιουργώντας στρατιωτική ισχύ και θέτοντας υπό κοινωνικό έλεγχο όλο και μεγαλύτερα κομμάτια από τα φονικά μέσα του κράτους. Για να καταστραφούν οριστικά οι καταστροφικές δομές του κράτους.

Εισάγοντας μέσα στη διαλεκτική του γίνεσθαι επί του συγκεκριμένου ζητήματος, τη διαλεκτική της ολότητας, βρίσκουμε τη δυναμική του κοινωνικού

πεδίου. Η δράση δημιουργεί τις συνθήκες για την αλλαγή των συσχετισμών στα δυο βασικότερα επίπεδά τους: την απελευθέρωση κοινωνικού υλικού, εδάφους, ανθρώπων και πόρων, από τον κρατικό έλεγχο και το άνοιγμα του κοινωνικού πεδίου προς τον εαυτό του. Η ανάπτυξη του ανταρτισμού και της κοινωνικής αυτοοργάνωσης στον ελλαδικό χώρο τις προηγούμενες δεκαετίες δεν ήταν αποτέλεσμα της διάχυσης κάποιων ιδεών, αλλά της μεταλαμπάδευσης κι εξέλιξης κάποιων πρακτικών (με τις ιδέες τους, χωρίς τις οποίες δεν υπάρχει πρακτική) μέσα στον συλλογικό χώρο που απαλλοτριώνουν και διαμορφώνουν οι ίδιες οι πρακτικές. Η ανάπτυξη μιας πρακτικής, οποιασδήποτε κατεύθυνσης (από τις selfy στο facebook, μέχρι το αντάρτικο), μέσα στο κοινωνικό πεδίο, είναι πάντα δυναμική. Ένα παράδειγμα που αναμεταδίδεται καταλαμβάνει μαζί με τον χώρο με επιτάχυνση κι ένα παράδειγμα που παύει να αναμεταδίδεται θα αντικατασταθεί από ένα νεότερο που επεκτείνεται στον χώρο. Η κοινωνία, όχι ως ιερό (καλό ή κακό), αλλά ως συνολικός – συγχρονικός διαδραστικός χώρος, χαρακτηρίζεται από μαζική εξέλιξη και γενική ανανέωση. Ο διαχωρισμός της μαζικής ανάπτυξης από το προσαπαιτούμενό της, την πρακτική, σε χρονικά στάδια ή σε αποσπασματικές οργανωτικές μορφές, αναποδογυρίζει τη διαλεκτική του γίνεσθαι και της ολότητας· εκκινεί μια δυναμική επεκτεινόμενης κι επιταχυνόμενης διάλυσης του μαχόμενου κοινωνικού σώματος. Ως αναρχικοί έχουμε ευθύνη να συμβάλουμε στην **επανοικειοποίηση** του νοήματος **της μαζικότητας**, που λεηλατήθηκε από την κρατιστική αριστερά και λειοδότηθηκε από τον αστικό ελιτισμό¹¹. Ο τρόπος δεν είναι άλλος από «**το κατέβασμα της ένοπλης πάλης μέσα στα κοινωνικά μέτωπα**» (Οργάνωση Επαναστατικής Αυτοάμυνας). Η πιο εκτεταμένη και καθαρή εκδήλωση αυτής της διαλεκτικής στην ιστορία των κοινωνικών κινήματων των τελευταίων πέντε αιώνων είναι η συνομοσπονδιακή επανάσταση της Μεσοποταμίας, με μήτρα τις HPG και τις YGA-Star (ο αντάρτικος στρατός του Εργατικού Κόμματος Κουρδιστάν, PKK και η αυτόνομη γυναικεία πτέρυγά του, οι Μονάδες των Ελευθέρων Γυναικών). Η μεταφορά αντάρτικων δομών στους τόπους των κοινωνικών αντιστάσεων, άνοιξε χώρο και προσέφερε πόρους, εμπειρία και το κυριότερο, αποφασισμένους μαχητές, για την κοινωνική αυτοδιεύθυνση και τις πολιτοφυλακές της και στα τέσσερα κατεχόμενα μέρη του Κουρδιστάν. Στις αρχές της εξέγερσης στη Συρία, κατά τα πρώτα βήματα της επανάστασης στη Ροζάβα, ορισμένοι σύντροφοι στον ελλαδικό χώρο έλεγαν ότι δεν φτιάχνονται κομμούνες έτσι, με “εξωτερική” παρέμβαση. Σήμερα μπορούμε χωρίς έπαρση να πούμε ότι έτσι ριζώνουν οι κομμούνες, από τους σπόρους εκείνων των δυνάμεων που πραγματώνουν την κομμούνα στον μέγιστο βαθμό. τη διαλεκτική της δυναμικής πεδίου θα την ξαναβρούμε παρακάτω, πραγματευόμενοι το ζήτημα του “κόστους” και της πρωτοβουλίας.

Τον Φλεβάρη του 1917 στην Αγία Πετρούπολη, μια διαδήλωση πεινασμένων εργατών χτυπήθηκε με πολυβόλα. Ξέσπασε εξέγερση, έγινε η επανάσταση των Σοβιέτ, άντεξε σε αντεπαναστατικά πραξικοπήματα, κατέλυσε το τσαρικό κράτος, μέχρι που παρέδωσε την εξουσία στους μπολσεβίκους. Η σοβιετική επανάσταση δεν απέκτησε ποτέ την υπεροπλία. Μέχρι το τέλος του εμφυλίου, ούτε και οι μπολσεβίκοι. Σε διεθνή κλίμακα, τα κρατικομονοπωλιακά

καθεστῶτα δεν απέκτησαν ποτέ την υπεροπλία. Το ζήτημα εκκρεμεί. Να περιμένουμε τη χιλιαστική στιγμή που θα απαλλοτριωθούν ταυτόχρονα όλα τα παραγωγικά μέσα παγκοσμίως; Θα έπρεπε οι εργάτες να κάτσουν ήσυχοι τον Φλεβάρη του '17; Έξω από τη δυναμική αμφιταλάντευση της διαλεκτικής εξέλιξης συναντάμε μόνο το μυστικιστικό δέος για τον κρατικό милитарισμό.

Οι ιδεολογικές αφηγήσεις της εμπειρίας της “στρατηγικής της έντασης” της Ιταλίας του '70 αποτελούν το συνηθέστερο παράδειγμα του σκιαχτρου της υπεροπλίας και της φιλελεύθερης πλάνης που διακατέχει όλα τα σκιαχτρά, ότι μπορούμε να επιλέξουμε τα όπλα μας ανεξάρτητα από τα όπλα και τη στρατηγική του εχθρού. Το πραγματικό ιστορικό σχήμα είναι απλούστατο κι όχι αποκλειστικά ιταλικό: “Επιτίθεστε στο κράτος; Θα σας επιθεθούμε με όλους τους τρόπους”. Η στρατιωτικοποίηση παρουσιάζεται από τους επικριτές της έντασης σαν μια επιλογή αντικαταστάσιμη. Ότι κι αν έμπαινε στη θέση της, υποθετικά (αφού ο ιστορικός χρόνος δεν επιστρέφει), θα χαρακτηριζόταν από την εγκατάλειψη της άμεσης επαναστατικής πάλης. Διότι αυτό ήταν το επίδικο της σύγκρουσης. Ο διαχωρισμός της ταξικής-κοινωνικής και πολιτικής πάλης από τα στρατιωτικά μέσα δεν ήταν διόλου πιο πολιτικός από την πάλη με στρατιωτικά μέσα -ήταν πολύ απτά, ερήμην υποθέσεων, η πολιτική της συνθηκολόγησης απέναντι στη милитарιστική τρομοκρατία.

Ως εμβάθυνση στη λογική του ίδιου σκιαχτρου έρχεται και μια τεκμηρίωση νο2. Η χωροταξία της ένοπλης αναμέτρησης δεν είναι ευνοϊκό πεδίο. Το κατεχοχίν έδαφος της ταξικής πάλης είναι ο χώρος εργασίας, λέει. Το μόνο λογικό έρεισμα γι' αυτό το δόγμα είναι ο έλεγχος των παραγωγικών δομών, από τις οποίες εξαρτάται η επιβίωση και η πόλεμική αντοχή αμφοτέρων των αντιπάλων. Αλλά αυτό το δεδομένο δεν είναι ούτε ταξικά το θεμελιώδες, ούτε από άποψη τακτικής' αφορά στη διαχείριση του πολέμου σε γενική κλίμακα. Ο εχθρός είναι συγχρόνως πόλεμος και οικονομία (το έχω προαναφέρει και θα αναλυθεί ειδικότερα παρακάτω) και βρίσκεται ταυτόχρονα στο εργοστάσιο, στον δρόμο, στους πύργους του, στο ύπαιθρο... Ο διαχωρισμός που συγχέει τη σημασία του εργοστασίου για την εύρυθμη κίνηση του κεφαλαίου, με τη χωροταξία της άμεσης ταξικής αντιπαράθεσης, αναπαράγει τον φετιχισμό του κεφαλαίου, δηλαδή την ίδια την αστική οικονομία. Λένε στους εργάτες: “το κράτος είναι παντοδύναμο, επιστρέψτε στα εργοστάσια”. Για να τα αυτοδιαχειριστούν; Για να τα σαμποτάρουν; Πως; Προβάλλοντας ένοπλη αντίσταση ή όχι; Αν ναι, το στατικό προλεταριάτο μάχεται ευκολότερα ή το ελεύθερα κινούμενο; Ή να γίνουν πάλι σκλάβοι για να κάνουν κρυπτοπόλεμο μέσα από το κάτεργο-φυλακή. Τρομερή δύναμη! Δηλαδή, μέσα στο κάτεργο ο εχθρός αποκτά δυσκολότερα τον έλεγχο, παρά μ' ένα προλεταριάτο ελεύθερα κινούμενο και επιτιθέμενο! Ας το θέσουμε λίγο βαθύτερα, το εργοστάσιο δεν είναι στρατιωτική δομή; Όλη η αστική χωροταξία! Να σκορπίσουμε στα σπίτια μας ή από δω κι από εκεί; Αλλά χωρίς στρατιωτικές αναμετρήσεις. Και δεν θα μας ξετρυλώσει το κράτος! Έτσι θα καταργηθούν οι εργάτες ως τάξη, σύμφωνα με τους καταστασιακούς. Στη ζούλα, παθητικά και σαν άοπλα σφάγια. Ή έτσι θα ανακτήσουν την παραγωγή, σύμφωνα με τους αναρχοσυνδικαλιστές, που δεν έμαθαν τίποτα από τη σταδιακή ισοπέδωση

της αυτοδιαχείρισης στην Ισπανία λόγω της ακινητοποίησής της στα οδοφράγματα, ενώ η επανάσταση αρχικά είχε την υπεροπλία! Αν έχεις διαχωρίσει την οικονομία, ότι ακριβώς κάνει η αστική οικονομία, μπορεί να πιστεύει τέτοιες παραδοξότητες. Σίγουρα η απεργία δεν υποχρεώνει τους εργάτες να περιοριστούν στο εργοστάσιο και μάλιστα άοπλοι.

Το πρόβλημα ξεκινάει από το μαρξιστικό ή ένα μαρξιστικό (δεν είναι της ώρας η διαφωνία αυτή) σχήμα που περιορίζει την κατηγορία παραγωγή στις δομές που παράγουν άμεσα εμπορεύσιμα υλικά αντικείμενα. Αυτή η πλάνη που αναπαράγει τον εμπορευματικό φетиχισμό του κεφάλαιου, έχει κριτικαριστεί και από μαρξιστές. Σήμερα, δεν χρειάζεται να ανατρέξουμε στη θεωρία για να διαπιστώσουμε ότι υπεραξία παράγεται μέχρι και στο τελευταίο γρανάζι της εμπορευματικής αλυσίδας, μέχρι το τελευταίο δευτερόλεπτο πριν το εμπόρευμα καταναλωθεί εντελώς. Η εξέλιξη του ίδιου του εμπορεύματος ως φетиχιστικής μορφής του εξελισσόμενου κεφάλαιου, εξαφανίζει πραγματικά τις αντικειμενικές όψεις του. Ο στροφέας αυτής της αλλαγής δεν είναι η μορφή του εμπορεύματος, δηλαδή, η πληροφορία ως παράγοντας αξίας στην κάθε είδους μόρφωση, στη διοίκηση, στην προπαγάνδα, στα ψηφιακά προϊόντα, οι υποδομές και η γενικότερη διαμόρφωση των χωροχρονολογικών συνθηκών για την κύκλιση των κεφαλαίων, οι υπηρεσίες με την έννοια της υπηρετικής εργασίας ως κεκαλυμμένη μορφή κλοπής χρόνου κτλ.. Αυτά είναι επιφανόμενα. Το γενικό υπόβαθρο της αποκειμενοποίησης του εμπορεύματος (ούτε αντί, ούτε υπό) είναι η ολοένα μεγαλύτερη απόστασή του από τις υλικές συνθήκες παραγωγής του. Σαν ένας ολόκληρος κόσμος, η αναπαραγωγή του κεφάλαιου έχει ως κεντρικό άξονά της, εδώ και καιρό, όχι μόνο να συγκαλύπτει ιδεολογικά το βασικό υπόστρωμά της, την καταπιεζόμενη ζωντανή ύλη, τις κοινότητες που βομβαρδίστηκαν κι εκτοπίστηκαν, τη γη που λεηλατήθηκε, τους πεινασμένους που γίναν πειραματόζωα, τον χαμένο βίο του εργάτη, τα κοινωνικά ήθη και την ιστορία που ισοπεδώθηκαν κτλ., αλλά μια μετάλλαξη πιο βαθιά: να επεκτείνει το σύνολο των πολιτισμικών συνθηκών που μετατρέπουν κάθε πράξη και κάθε βίωμα σε κεφάλαιο. Όταν μιλάμε για την παραγωγή της ταξικής κοινωνίας οφείλουμε να μην μιλάμε για τίποτα λιγότερο.

Επειδή γύρω από το θέμα της προλεταριακής εξέγερσης περιφέρεται και η κατηγορία των “θεαματικών ρόλων”, σκιάχτρο παράγωγο του αφορισμού της ειδικεύσης, έχουμε την ευκαιρία σε ετούτο το σημείο να κάνουμε μια επισήμανση. Ο μόνος τρόπος να τοποθετήσουμε τις έννοιες θεάμα και ρόλος κάτω από ένα ταξικό πρίσμα είναι ο προαναφερόμενος: αποκλειστικά στις ιδιαίτερες εκφάνσεις τους ως πολιτισμικές εκφράσεις της κεφαλαιοκρατικής αναπαραγωγής. Ο αταξικός και υπεριστορικός αφορισμός του θεάματος είναι απλά μια μπούρδα. Πιο άχρηστο κι από τον αφορισμό της οδοντόβουρτσας. Διότι η οδοντόβουρτσα έχει πολύ πιο προσδιορισμένα χαρακτηριστικά, ενώ θεάματα υπήρχαν από τότε που οι άνθρωποι απέκτησαν μάτια, δηλαδή, πριν γίνουν άνθρωποι. Αντίστοιχα, ρόλοι υπήρχαν από τότε που οι άνθρωποι άρχισαν να επικοινωνούν και ταυτόχρονα να φαντάζονται τον εαυτό τους μέσα στην επικοινωνία, δηλαδή, πριν γίνουν άνθρωποι. Ο γενικός αφορισμός των ρόλων είναι μια φτηνή μεταφυσική υπερβατολογία. Εδώ μας ενδιαφέρει ακριβώς διότι η καταστασιακή ιδεολογία, αντιχώντας τη σαπίλα των

διανοούμενων-καλλιτεχνών (διαχωρισμένοι ρόλοι) που τη συνέθεσαν, αφορίζει τον αντάρτη, τον προλετάριο που οργανώνει τον βίο του επαναστατικά έξω από το κάτεργο, σαν “ρόλο”. Και το επαναστατικό παράδειγμα, τη στρατευμένη αλληλεγγύη, σαν “θέαμα”. Αυτές οι ουσιακρατικές αποδώσεις των δυο εννοιών, είναι παραπλήσιες των “δαιμόνων” που έλεγε η εκκλησία ότι ελέγχουν τις μάγισσες και των “διαβολικών ικανοτήτων” τους. Ευτυχώς, οι άνθρωποι μπορούμε και φανταζόμαστε τους εαυτούς μας, ευτυχώς μπορούμε και τους φαντίζομαστε κι ως επαναστάτες, ευτυχώς μπορούμε και το πραγματώνουμε και το επικοινωνούμε με όλους τους τρόπους, τετριμμένους και καινοφανείς. Και το σημαντικότερο, ευτυχώς αναγνωρίζουμε ο ένας στον άλλον την ελευθερία και την αλληλεγγύη κι αυτό μας συνεπαίρνει και μας συνεγείρει!

Το θεματάκι του κοινωνικού φαντασιακού (“ρόλος”, “θέαμα”) μας πάει κατευθείαν στον πυρήνα της πολιτισμικής παραγωγής, στο μιλιταριστικό υπόβαθρό της. Αν επί χιλιετίες μπορούν κι εγκαθίστανται συστήματα εκμετάλλευσης, συμβαίνει εφόσον κυριεύουν την υπαρξιακή οικονομία των προς εκμετάλλευση υποκειμένων. Η υλική ρίζα των οικονομικών σχέσεων δεν είναι ούτε ο φετιχισμός του κεφάλαιου, ούτε το κλάσμα του κλεμμένου χρόνου -είναι οι σχέσεις ζωής και θανάτου, πόνου και φθοράς. Πρώτα κεφάλια, μετά κεφάλια. Ο κλεμμένος χρόνος, όχι μόνο αυτός που έγινε υπεραξία, αλλά κι εκείνος που έγινε εργασία για να αναπαραχθεί ένας πολιτισμός ολοκληρωτικής ετερονομίας μέσα από τον κοινωνικό βίο του εργάτη, χρόνος που επικαλύπτεται από φετιχισμούς, οικοδομεί επί δυο αιώνες αθροιστικά το κέλυφος που κρατάει τον προλετάριο σε απόσταση από τον έλεγχο της υλικής ρίζας των οικονομικών σχέσεων. Ένα κέλυφος που είναι υλικότατο συγχρόνως ως αντικειμενική κατασκευή κι ως σχέση εσωτερικευμένη στα κοινωνικά υποκείμενα, ακριβώς όπως ο παραγωγικός πυρήνας του, ο μιλιταρισμός είναι συγχρόνως βία και τρομοκρατία. Η τρομοκρατία δε νοείται χωρίς την εσωτερικεύσή της. Έτσι βρίσκουμε τον ριζικό επικαθορισμό του α-κοινωνικού φαντασιακού από τον μιλιταρισμό. Όπως σημείωσα παραπάνω, η βία δεν είναι ο σκοπός της εξουσίας. Το κράτος χρειάζεται το μονοπώλιο και την απειλή της βίας προκειμένου να συντηρεί την κυριαρχία του, δηλαδή το κέλυφος. Η εσωτερικεύση της κρατικής βίας αποτελεί το επίκεντρο της ταξικής πάλης.

Γι’ αυτό, όλες οι επαναστάσεις μετά το 1789 έχουν ξεσπάσει ή μετά από πόλεμο ή ενάντια σε μια στρατιωτική δικτατορία. Είναι η συσσώρευση θανάτου ή τρομοκρατίας, ο καταλυτικός παράγοντας για την κατάρρευση των οικονομικών σχέσεων κι ενδεχομένως της πολιτικής οικονομίας συνολικά. Το αρνητικό θεμέλιο της καπιταλιστικής συσσώρευσης, που φαίνεται σαν αντίθεση εξωτερική προς την οικονομία επειδή η οικονομία κατασπαράζει τα ζωντανά υποκείμενα, γίνεται η άσβεστη αιτία για το ξεπέραςμα της οικονομικής διαχείρισης της σκλαβιάς, που ρυθμίζεται κατακόρυφα από πάνω μέχρι τον πάτο της ταξικής πυραμίδας. Στη θέση της αναδύεται το κοινό πολιτικό σώμα που αρματώνεται για να κλείσει τον ιστορικό κύκλο του φαντάσματος που συντηρεί την εξουσία και τ’ όνομά του είναι φόβος για τα όπλα της. Γι’ αυτό, το αποκορύφωμα της ταξικής πάλης είναι η κοινωνικο-στρατιωτική αυτοοργάνωση ενάντια στο κράτος, και σε όλες τις

ιστορικές εμφανίσεις της δεν βρήκε τον μιλιταρισμό απέναντί σαν την απάντηση του κράτους πάνω στον ίδιο άξονα, αλλά ανάποδα, έχοντας τη μπότα πάνω στο κοινωνικό σώμα προκαταβολικά.

Άρα, είναι λογικό, συνθήματα όπως το “αξιοπρεπείς μισθοί”, να μην κινητοποιούν κανέναν. Το ταξικό κίνημα ανασυντίθεται από τα κομμάτια της προλεταριακής ζωής στη μεθόριο της ανυπαρξίας. Όποια πρακτική/οργανωτική μορφή κι αν πάρει, δεν γίνεται να μην είναι εξέγερση. Η άγρια απεργία είναι εξέγερση, το αντάρτικο είναι εξέγερση, η μαζική διαδήλωση θα έπρεπε να γίνεται αντιληπτή ως εξέγερση. Παρεπόμενα, είναι λογικό ότι η συχνότερη μορφή ταξικής πάλης τα προηγούμενα εκατό χρόνια ήταν ο εθνικοαπελευθερωτικός πόλεμος -η σύγκρουση στη μεθόριο της μιλιταριστικής καταστροφής και της καπιταλιστικής αποίκισης- και η αντιδικτατορική αντίσταση, μέσα στην οποία συγχωνεύονται τα οικονομικά κίνητρα των καταπιεζόμενων. Και για τον ίδιο λόγο, στις εθνικές επικράτειες που κρατάνε τη θέση τους πάνω από τον μέσο του παγκόσμιου πλούτου, η διαρκής έκφραση της μαζικής ταξικής πάλης είναι οι εξεγέρσεις των αποκλεισμένων, στις φυλακές, στα γκέτο, στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, ενώ οι μαχητικές οικονομικές διεκδικήσεις συμπυκνώνονται εκρηκτικά σε ιδιαίτερες στιγμές κατά τις οποίες επικρέμεται μια κοινή μοίρα πτώσης κάτω από έναν μέχρι πρώτινος αδιανόητο όριο (π.χ. ελλαδικό αντιμνημονιακό, γαλλικά κίτρινα γιλέκα, ταξικός αποκλεισμός από τις μεταφορές στη Βραζιλία και τη Χιλή). Για τον ίδιο λόγο η εξέγερση ενάντια στον ρατσισμό δεν αποτελεί ατέλεια της ταξικής πάλης. Η φυλετική σχέση κυριαρχίας δεν είναι μεταλλαγμένη ταξική σχέση -είναι συγκεκριμένη ταξική σχέση^{III}. Έτσι κι αλλιώς ο ταξικός κόσμος είναι κατακερματισμένος, ταυτολογικά συγκροτείται από την εξάρτηση όλων των διαφοροποιήσεων πάνω στην πυραμίδα της αξίας. Για τον ίδιο λόγο, μετά την αποδόμηση του “κράτους πρόνοιας” οι εργατικές κινητοποιήσεις εστιάζουν στα εργατικά δικαιώματα. Πρόκειται για αντίσταση στον αποκλεισμό. Διότι η τυπική ισονομία δεν αρκεί για την ισότητα, αλλά δίχως ισονομία δεν νοείται ισότητα. Η σύγκρουση για τα εργατικά δικαιώματα δεν είναι ένα θέατρο των ρεφορμιστών, αλλά αποτέλεσμα μιας ταξικής συνειδητοποίησης ριζικής, παρότι το αίτημα είναι ιστορικά παρωχημένο και οι αναρχικοί οφείλουμε να το τονίζουμε, αντί να αναπαράγουμε χαμένες υποθέσεις. Όποιοι λένε ότι αναπόφευκτα οι εργάτες βρίσκονται εγκλωβισμένοι στους αστικούς φετιχισμούς, αναπαράγουν μια ελιτίστικη μοιρολατρία. Αν η ιστορική διαλεκτική δεν είναι εσφαλμένη κι οπότε, οι ποσοτικές μεταβολές γίνονται ποιοτικές, με άλματα (όπως επιβεβαιώνεται από τις φυσικές επιστήμες), η επανάσταση κυφορείται στο σύνολο των αντιθέσεων που κεφαλαιοποιούν τον θάνατο. Δεν υπάρχει ταξική εξέγερση που να μην εκφράζει, έστω ανομολόγητα τη βούληση καταστροφής του κράτους, μια επαναστατική ποιότητα καθαυτή.

Τι μπορεί να ξεκουνήσει τους πολιτισμικά φυλακισμένους πολίτες της αστικής δημοκρατίας, τους εργάτες της, τους νέους της, τις γυναίκες της; Να ξεκουνήσει τις αυτοαναφορικές ατομικότητες-καθρέφτες ενός διαλυμένου σύμπαντος. Μόνο ο τρόμος της καπιταλιστικής παραγωγής θανάτου, δηλαδή, η αντιστροφή της μιλιταριστικής τρομοκρατίας, η φρίκη, η θλίψη, η ντροπή

μπροστά στην πραγματικότητα, που γίνονται τρόμος για το μέλλον που επιφυλάσσει η ανοχή στο κράτος^{IV}. Η αστική κοινωνία αποκαθίλωσε τη θρησκευτική ελπίδα. Όλα είναι εδώ. Τώρα ξέρουμε ότι η ευθύνη για την εξέλιξη της ζωής στο σύμπαν, βρίσκεται στην κάθε απόφαση του κάθε υποκειμένου, στο ελάχιστο κλάσμα του κοινωνικού βίου^V. Αλλά είναι μια γνώση που σκοντάφτει κάθε στιγμή στα ταξικά στεγανά μέσα στην ταξικά κατακερματισμένη ατομικότητα. Σε τέτοιο βαθμό ώστε τα υποκείμενα να δυσκολεύονται να φανταστούν ότι μπορεί να υπάρχει κάποιος άλλος τρόπος ύπαρξης εκτός από την κεφαλαιοποιημένη^{VI}. Μόνο όταν συγκλονίζονται από τον τρόπο, όχι της πλασματικής κρατικής ισχύος, αλλά του υπαρξιακού τους και ιστορικού μας αδιεξόδου, τα *συμβιβασμένα φετίχ* (να ξαναχρησιμοποιήσω αυτήν την έννοια των Ερυθρών Ταξιαρχιών, διότι εκφράζει μια ιστορική συνειδητοποίηση και κληρονομιά) ανακαλύπτουν ότι κολυμπάμε στα αίματα της ατέρμονης ταξικής καταπίεσης^{VII}. Επαναστατικός είναι ο λόγος εκείνος που μπορεί να κάνει αυτήν την πυροδότηση. Τότε, η μετάβαση στη μεθόριο δεν είναι ένα τουριστικό παιχνίδι (όπως διαφήμιζαν οι καταστασιακοί), αλλά ένα παιχνίδι με τον θάνατο, η αναγκαία θυσία για να ανανεωθεί η ζωή^{VIII}. Ας δούμε μόνο τι γίνεται σήμερα στις ΗΠΑ. Αν ο τρόμος του φόνου είναι ικανός να μεταμορφώνει τους ανθρώπους-θηράματα των ρατσιστών σε μάζες που αναμετρούνται δια των όπλων με την κρατική πολεμική μηχανή, εξίσου η φρίκη, η θλίψη και η ντροπή εκείνων που δεν έχουν προγραφεί σαν θηράματα, τους οδηγούν στην ίδια μετωπική γραμμή. Και μάλιστα, μέσα στην καρδιά του τέρατος.

Επί μια δεκαετία το ελληνικό κράτος φυλακίζει και δολοφονεί ανέστιους ανθρώπους σε στρατόπεδα συγκέντρωσης μόνο και μόνο επειδή είναι ανέστιοι. Όχι μόνο θα έπρεπε κανέναν να μην ζει σε τέτοιες συνθήκες. Αν μείνουμε σε αυτήν την πρόταση, υπεκφεύγουμε. Θα έπρεπε κανέναν να μην ζει δίπλα σε τέτοιους τόπους δίχως να επιτεθεί αμέσως και με όλα τα μέσα στους φρουρούς τους και στους εντολείς τους. Μπορείτε, αν θέλετε, να πετάξετε στα σκουπίδια και τις εκατόν τριάντα σελίδες αυτού του κειμένου και να κρατήσετε μόνο την επόμενη φράση: ο μόνος που με καταδιώκει είναι η ενοχή μου για την ανικανότητά μου να οργανωθώ αυτό το μεγάλο διάστημα επαρκώς ώστε να επιτεθώ αποτελεσματικά σ' αυτήν την απερίγραπτη μεταστροφή της ιστορίας. Σε κανέναν δεν αξίζει τίποτα λιγότερο από αυτήν την ενοχή, με την έννοια της αξιοπρέπειας (ανεξάρτητα αν επιφέρει ποινές). Ότι καλύτερο μπορώ να προσφέρω (όσο καλοδουλεμένο μπορεί να είναι), είναι η ντροπή μου -για την τροπή της τραγωδίας όπως την ανεχτήκαμε μέχρι τώρα-, το βίωμά μου -η ξεχασμένη εμπειρία μας, συλλογική, ιστορική, ζωντανή εδώ και τώρα-, ένα κέλευσμα για το πρόγραμμά μας, με τη βεβαιότητα της δυνατότητας να νικήσουμε αύριο κιάλας και συγχρόνως, διότι κοιτώντας προς το μέλλον πάντα στέκονται δυο πόρτες, τη θλίψη μου για την καθολική ενοχή της ανθρωπότητας ενόψει των επικείμενων εγκλημάτων της εξουσίας, όσο βγαίνουμε κατώτεροι των περιστάσεων.

Με την επένδυση που επιχείρησε το κράτος πάνω στο ευάλωτο, κατά την έναρξη της επιδημίας του covid19, προκειμένου να πειθαρχήσει και να λεηλατήσει, δεν θα μπορούσε να μην βγει ηττημένο. Είναι το γήπεδο της

προλεταριακής συνείδησης. Αν παίρνει έδαφος μέσω τρομοκρατίας, επιτόπου προετοιμάζει το μεθοριακό πεδίο στο οποίο θα συντριβεί. Η ταξική-κοινωνική σύγκρουση πάνω στη διακρατική διαχείριση της επιδημίας και η πιο μαζική εξέγερση όλων των εποχών στις ΗΠΑ, δυο ραγδαίες μαζικές διεργασίες, μας επαναφέρουν, όλο τον προλεταριακό κόσμο, στον ιστορικό χρόνο, τον οποίον η φυλακισμένη αντίληψη έχανε και ξαναέχανε από τον οριζοντά της. Εκεί που μέσα από τη φωνή της δικής μας αδυναμίας το κράτος επιβεβαίωσε ότι η συνύπαρξή μας μαζί του θα κρατήσει καιρό ακόμα, η ίδια φωνή τώρα διαπιστώνει ότι η ζωή δεν έχει χρόνο γι' άλλες παρατάσεις της προσβολής της και της λεηλασίας της. Στα έσχατα όρια η δυναμική της ζωής εκπλήσσει τη φυλακισμένη «συνείδηση». Τη στιγμή που καμία εκλογίκευση δεν αντέχει να κρατηθεί όρθια ενώπιον της γυμνής βίας χωρίς την οποία δεν θα άντεχαν ούτε λεπτό οι εξουσίες, η οργισμένη αλληλεγγύη κατακλύζει τον πλανήτη. Οι Μάζες, το αποκορύφωμα της αμέριστης αγάπης, της αμεσότητας, της συλλογικής εξέλιξης, του αυθορμητισμού, της αυτοοργάνωσης, του κοινωνικού πλούτου, της ανθρώπινης δύναμης, της επανάστασης, αρπάζουν πάλι τον χρόνο, γνωρίζοντας ότι θέλουν και μπορούν να μην αφήσουν τίποτα ίδιο. Κάθε φορά με μεγαλύτερη διαύγεια στόχου.

Εφόσον η οικονομία είναι πόλεμος και ο πόλεμος υπηρετεί την οικονομία κι έχει την οικονομία του, δεν γίνεται να κάνουμε πόλεμο στην οικονομία τους δίχως πόλεμο και δεν γίνεται να κάνουμε πόλεμο προσπερνώντας την οικονομία του πολέμου, η οποία επεμβαίνει στη διαλεκτική των πόρων, αλλά ακόμα κι αυτό το κάνει υπολογίζοντας τις συνθήκες της στρατιωτικής αντιπαράθεσης. Δεν είναι ο μιλιταρισμός εκείνος που παρακινεί τους μαχόμενους να βγουν όχι μόνο από το εργοστάσιο, αλλά κι από την πόλη, να πιάσουν καρπούλι στις βουνοκορφές, να ελιχθούν κτλ.. Είναι η λογική της άμυνας. Η ίδια που πολύ αυθόρμητα σε ωθεί να οργανωθείς, να οπλιστείς, να βαρέσεις πριν σε χτυπήσει ο εχθρός. Είναι η ίδια λογική που κουβαλάμε εκατομμύρια χρόνια στο ερπετικό του εγκεφάλου μας και που την έχουμε εξελίξει πολιτισμικά, η οποία αναζητά ελεύθερο έδαφος μέσα στο περιβαλλοντικό χάος προκειμένου να οργανωθεί η κοινότητα με τη μέγιστη αυτοπροστασία. Γι' αυτό, **το αντάρτικο είναι η κοινωνικά πιο εξελιγμένη μορφή πολέμου και η ταξικά πιο πρόσφορη για τους προλετάρους.** Οι επαναστάτες που αντέχουν επί τριανταπέντε χρόνια όλες τις μορφές του πολεμικού καπιταλισμού στα βουνά του Κουρδιστάν, μια ανατροφοδοτούμενη κοινότητα δεκάδων χιλιάδων, που συγκαθορίζει τις εξελίξεις σ' ολόκληρη τη Μ.Ανατολή, διάβασαν λάθος την ιστορία; Ή δεν είναι άρνηση της αστικής οικονομίας και της μισθωτής εργασίας ο αντάρτικος βίος, η ευθεία επίθεση, ο στρατός των ίσων που καλλιεργεί τα κοινωνικοποιημένα φέουδα της Ροζάβα;

Η ενότητα της πολιτικής και οικονομικής πάλης δεν γίνεται με τους όρους της πολιτικής οικονομίας -προϋποθέτει επαναστατικούς πολιτικούς θεσμούς. Κι η πόλη δεν έχει χώρο για δυο αυτοκράτορες. Όταν το επαναστατικό κίνημα ανταμώνει με το κράτος μέσα στο τοπίο του, ένας από τους δυο θα επιβιώσει. Ας ανασύρουμε τον Σαίξπηρ όπως τον θυμήθηκε ο Ντεμπόρ και τον ξέχασε στην επόμενη γωνία: «Ω ευγενικοί μου άνθρωποι! Η ζωή είναι σύντομη. Αν ζούμε,

ζούμε για να πατήσουμε πάνω στα κεφάλια των βασιλιάδων». Σ' όλη την ιστορία, όποτε οι επαναστατημένοι οχυρώθηκαν σε αστικό περιβάλλον χωρίς να έχουν πρώτα αποκεφαλίσει την αντίπαλη εξουσία, δοκίμασαν μια σφαγή. Από την πολιορκεία της Αλέσια, όπου οι Γαλάτες εισέπραξαν την πρώτη μα καθοριστική ήττα τους από τον Καίσαρα. Στην Κομμούνα του Μύνστερ το 1535. Στην Παρισινή Κομμούνα του 1871, που καταπνίγηκε από δυο στρατούς. Στο επαναστατικό εργατικό κίνημα της Γερμανίας από το 1919. Στη Σαγκάη και την Καντόνα. Και μια που αναφέρω την Κίνα, οι καταστασιακοί έχουν υποτιμήσει με τον χαρακτηριστικό χυδαίο ακαδημαϊκό ελιτισμό τους, το κινέζικο προλεταριάτο, χλευάζοντας τη «μεγάλη πορεία», γιατί το κόμμα «έβαλε τους προλετάρους να περπατήσουν χιλιάδες χιλιόμετρα» επί μια δεκαετία. Προηγούμενως όμως είχαν γευτεί τις σφαγές των εξεγέρσεων όπως τις υποδείκνυε η καθαρόαιμη «προλεταριακή θεωρία». Τα παραδείγματά μου είναι μια ελάχιστη σταχυολόγηση. Χρειάζεται να γραφτεί ολόκληρο βιβλίο για το θέμα. Και φτάνουμε στο σήμερα, στην κατάπνιξη της Αραβικής Άνοιξης, στην ισοπέδωση των Συριακών πόλεων, στις βομβαρδισμένες πόλεις της νοτιοανατολικής Τουρκίας στον πόλεμο της Δημοκρατικής Αυτοδιοίκησης¹⁴.

Συνοψίζοντας, εύλογα, όμορφα και αναπόδραστα ο αντιμιλιταρισμός και τα επιτεύγματα της οριζοντιότητας λάμπουν¹⁵ στους αντάρτικους στρατούς και τις επαναστατικές πολιτοφυλακές, εκεί που οι καταπιεζόμενοι ανακτούν μαζικά τα πιο εξισωτικά εργαλεία της παρούσας πολιτισμικής φάσης, τα τουφέκια και μεταστρέφουν την τεχνολογία του πολέμου ενάντια στους στρατοκράτες.

Το σημείο εκκίνησης του αναστοχασμού γύρω από οποιοδήποτε ζήτημα είναι το ερώτημα **“ποιός θέτει τα ερωτήματα;”**. Δεν γνωρίζω άλλη απάντηση ικανή να επιβεβαιώσει τον εαυτό της εκτός από αυτήν: **“εκείνος που μπορεί να γίνει κύριος των όπλων”**. Το τι θα κάνουμε με τον μιλιταρισμό είναι το πρωταρχικό ερώτημα. Δεν αρκεί να προσδιορίσουμε τον εχθρό. Αν δεν μπορούμε να υποδεχτούμε τη βία του, δεν θα μπορούσαμε ούτε να τον προσδιορίσουμε.

14. Άρθρο για την ιστορία και τις τρέχουσες εξελίξεις από αυτό το επαναστατικό μέτωπο: athens.indymedia.org/post/1605368/

«Καθένας από εμάς γίνεται μια ατομική βόμβα που θα εκραγεί στην καρδιά σου - Βουνό, πόλη, αντάρτικο σε Κουρδιστάν-Τουρκία»

15. Μια κατατοπιστική συνέντευξη Ισπανίδας συντρόφισσας από τη μάχη της Σερεκάνιης, για τα επιτεύγματα της γυναικείας επαναστατικής αυτοοργάνωσης: *“Anarchist Fighter With YPJ Speaks about Defense of Serekaniye”*

amwenglish.com/articles/interview-with-anarchist-fighter-in-the-ypj-about-serekaniye/

(ελληνική μετάφραση, «Μόνο η ιστορία, η ιδεολογική πεποίθηση, η υπεράσπιση της γης, η υπεράσπιση του αγώνα των γυναικών, μπορεί εναντίον όλου αυτού»: athens.indymedia.org/post/1603991/)

**«Θ'ανοίξω την πόρτα
Και είναι -όχι πως φοβάμαι- μα να,
Θέλω να σου πω, πως δεν πρόλαβα
Και πως εσύ πρέπει να μάθεις
Να μην κατεβαίνεις στον δρόμο χωρίς όπλα
όπως εγώ
-γιατί εγώ δεν πρόλαβα-
Γιατί τότε θα χαθείς όπως κι εγώ
«έτσι», «αόριστα» σπασμένη σε κομματάκια
Από θάλασσα, χρόνια παιδικά
και κόκκινα λάβαρα»**

[Στίχος της Κατερίνας Γώγου]

Τριακονταετής αντιμεταναστευτικός αντιπρολεταριακός πόλεμος, παρατεταμένη προετοιμασία συνοριακής σύρραξης, συμμετοχή στην πρώτη γραμμή του ιμπεριαλιστικού πολέμου στη Μ.Ανατολή

Οι κανονιές στο πέλαγος έχουν διαφορετικά αποτελέσματα ανάλογα με το που βρίσκεται έκαστος. Τα φουρτουνιασμένα κινήματα δεν την «ακούνε». Οι ενατενιστές της ακτής μπορεί να βλέπουν τους κυματισμούς που αφήνουν τα βλήματα και να το σκέφτονται διπλά αν αξίζει να κολυμπήσουν. Όμως, υπάρχουν κάποιιοι, πολλοί, δηλαδή οι πολλοί, που τρώνε κανονιές στο κεφάλι μεσοπέλαγα. Στα θαλάσσια σύνορα της Ευρώπης και στο στενό του Έβρου. **Τα σύνορα είναι κάτι τεχνητό, αλλά δεν είναι γραμμές στον χάρτη -είναι κανονιές πάνω σε σάρκες.**

Οι Ολικοί Αρνητές Στράτευσης παίρνουν θέση στον πόλεμο που μαινεται εκεί κι εδώ, τώρα. Το κοινωνικό καθήκον προσδιορίζει τις συλλογικές ευθύνες κι έκαστος ορίζει τον εαυτό του μέσα σ' αυτήν την αναπόδραστη διαπάλη. «*Η θέση των Ολικών Αρνητών είναι στην πρώτη γραμμή της διεθνιστικής αλληλεγγύης, στην πρώτη γραμμή του αγώνα ενάντια στο συνοριακό καθεστώς και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, στην πρώτη γραμμή της αντιφασιστικής πάλης, στην πρώτη γραμμή της συλλογικής αντίστασης στην οικονομική τρομοκρατία, που στηρίζεται στα όπλα και τις φυλακές του κράτους, στην πρώτη γραμμή των εργατικών κινητοποιήσεων, που χτυπιούνται με αστυνομικο-στρατιωτικούς μηχανισμούς κι επιστρατεύσεις. Στην ταξική στράτευση δεν χωράνε ελιτισμοί. Από μια τέτοια θέση μάχης η Ολική Αρνηση Στράτευσης αποτελεί παράδειγμα αφοπλισμού της κρατικής τρομοκρατίας και παράδειγμα ρήξης με την εξατομίκευση.*

Η όξυνση του ευρωπαϊκού ρατσισμού και της милитарιστικής τρομοκρατίας έχει εγείρει ένα ηθικό-πολιτικό καθήκον για τους Ολικούς Αρνητές Στράτευσης: Να βαδίσουμε μετωπικά μπροστά, για την αποδόμηση των στρατοκρατικών θεσμών. Και να δώσουμε έδαφος στη μαχητική αντίσταση. Οφείλουμε να αναμετρηθούμε με την πολιτική καταστολής της ανυποταξίας, όχι πια από θέσεις αποσπασματικής άμυνας και χρονοτριβής, αλλά με προκεχωρημένες θέσεις που θα εκφράζουν την πραγματική ένταση της τρέχουσας ταξικής διαπάλης και θα ανοίγουν δρόμους αντίθεσης»¹⁶.

Η τελευταία επισήμανση, από το 2016, γίνεται απόλυτα επίκαιρη ετούτην τη στιγμή και ταυτόχρονα αναδεικνύει τις ελλείψεις του αντιμилитарιστικού/αντιφασιστικού/αντιρατσιστικού κινήματος πριν από τότε και μέχρι σήμερα. Η απόσταση ανάμεσα στη μια πλευρά του συνόρου, όπου παρέμεναν μέχρι πριν έναν χρόνο σε ισχύ ορισμένες συμβάσεις του κράτους δικαίου κι ως μέρος τους ο συμβιβασμός με τη милитарιστική απολυταρχία και στην άλλη πλευρά, στη μεθόριο όπου κυριαρχεί η άμεση στρατοκρατική βία, εκμηδενίστηκε όταν ανέλαβαν συνδιαχείριση των συνόρων οι φασιστικές πολιτοφυλακές και μπήκαν στο στόχαστρο της βίας τους και οι δομές φροντίδας προς τους κατατρεγμένους, θεσμικές και εξωθεσμικές. Η ανθρωπιστική τοποθέτηση ήταν έτσι κι αλλιώς αδιέξοδη. Πλέον είναι και παντελώς άτοπη. Δεν εμπίπτει στις προτεραιότητες αυτού του κειμένου να αναλύσουμε το ιδεολογικό υπόστρωμα του ευρωπαϊκού κρατισμού και το πως οι φιλελεύθερες εκδοχές του υπηρέτησαν τον ιμπεριαλισμό του και την αποδόμηση του ταξικού εχθρού του στο εσωτερικό του. Ας θυμίσω μόνο ότι ο χριστιανισμός δεν έριξε τη Ρώμη -έγινε ο φερετζές της για την επέλασή της πρώτα σε Ανατολή και Νότο και τελικά στην άγνωστη ήπειρο στα δυτικά της. Σήμερα είναι ολοφάνερο ότι είναι αναγκαίο ένα επαναστατικό κίνημα ενάντια στη στρατοκρατία και τον φασισμό που τη συνδράμει.

Από τη σκοπιά της διεθνιστικής ή αεθνιστικής επαναστατικής πάλης η πρώτη γραμμή του ταξικού πολέμου είναι τα σύνορα. Αν δεν μετατραπούν σε ανοιχτή μεθόριο που θα ενώνει τους λαούς της Ανατολικής Μεσογείου (όπως στα εδάφη που έχει ελευθερώσει το Κουρδικό αντάρτικο) και μέσα από την πάλη θα οργανώσει ένα πολυεθνικό επαναστατικό προγεφύρωμα μέσα στην Ευρώπη, θα επικρατήσει η ανταγωνιστική δυναμική: θα επικρατήσει ο φασισμός στο ελληνικό προγεφύρωμα του ευρωπαϊκού καπιταλισμού. **Ταξική πάλη στα σύνορα σημαίνει αδιαχώριστα αντιπαράθεση με τους милитарιστικούς μηχανισμούς** χωρίς τους οποίους θα είχαν σβήσει, **σαμποτάρισμα της ικανότητας του εθνικού στρατού να διεξάγει πόλεμο** και συνακόλουθα αντίσταση στην τουριστική βιομηχανία και στη λεηλασία της γης¹⁷. Η τοπολογία του αντιμилитарιστικού κινήματος του ελλαδικού χώρου δεν γίνεται να περιορίζεται στα στρατοδικεία και τις εφορίες. Είναι εκτός τόπου και χρόνου. Το πεδίο της πάλης εκτείνεται σε όλο το βάθος

16. Από το ίδιο πολιτικό κάλεσμα με την υποσημείωση 4, σελ 5.

17. Πρόσφατο άρθρο για τα ελληνικά σύνορα: «Μέγα το της θαλάσσης κράτος»: apatris.info/mega-to-tis-thalassis-kratos/

παραγωγής του милитарισμού, αλλά για να εκτείνεται προϋποτίθεται ότι εδαφικοποιείται εκεί που οι στρατοί δολοφονούν. Αποτελεί καθήκον του αναρχικού κινήματος και γενικότερα, του επαναστατικού αντιρατσισμού-αντιφασισμού, να απαντήσει στην ισοπέδωση της αλληλεγγύης στα σύνορα, με τρόπους ριζοσπαστικούς. Έχουμε καθήκον να αναδιαμορφώσουμε το συνοριακό έδαφος με μαζική μαχητική κινητοποίηση, δημιουργία νέων δομών αλληλεγγύης και αποφασιστική υπεράσπισή τους.

Σίγουρα είναι ένα έργο που θα ξεκινήσει από μια έρημο. Δεν έχουμε ανάλογη εμπειρία¹⁸ χρειάζεται να καινοτομήσουμε για να τη δημιουργήσουμε. Υπολογίζω ότι ελάχιστοι σύντροφοι έχουν σκεφτεί να «στρατοπεδεύσουν» στα σύνορα. Διότι έχουμε εκπαιδευτεί από την εξουσία κι από τις ιδεολογικές προβολές της εντός του κινήματος, να σκεφτόμαστε με βάση την απατηλή ιδέα της «ατομικής επιλογής» και την αστική ηθική της φυγοπονίας. Ο ιδεολογικός πουρισμός και ο πολιτικός σχεταρισμός διαμορφώνουν την κατάλληλη θωράκιση για τον ιδιωτελή συντηρητισμό. Για να αναλογιστούμε τι άλματα συλλογικής εξέλιξης απαιτούνται να γίνουν, ας δούμε την πρόσφατη εμπειρία της ανακατελιγμένης Μπουμπουλίνας. Αυτή η κατάληψη αποτέλεσε την πιο ειλικρινή απόπειρα και σε σύγκριση με το περιβάλλον της, την πιο ολοκληρωμένη εμπειρία ανοιχτής στεγαστικής κατάληψη και αλληλένδετα, κέντρου αυτοοργανωμένου μεταναστευτικού αγώνα και ριζοσπαστικής κοινότητας, με πραγματική πολιτική και οικονομική ισότητα, ενάντια σε κάθε είδους πολιτικό και οικονομικό έλεγχο, ενάντια σε διαχωρισμούς χρηστών και διευθυντικών ρόλων και με διαρκή μαχητική επαγρύπνηση. Η επέλαση της καταστολής πυροδοτεί αντανάκλαστικά ικανά για τέτοια εγχειρήματα, με τη δεσμευτική συμμετοχή πλήθους συντρόφων σε μια μετωπική λογική. Κι όμως, η ίδια πολιτική πρόταση για ανακατάληψη της Αραχώβης μετά τη δεύτερη εκκένωσή της (η πρώτη ήταν η μαφιόζικη-ρατσιστική του '18¹⁸), έπεσε στο κενό, αντιμετωπίζοντας το ελιτίστικο και διαλυτικό επιχείρημα του «να το κάνουν από μόνοι τους (οι μετανάστες) κι ύστερα ίσως συναντηθούμε». Ένα χρόνο μετά ήταν αναπόδραστα κατανοητό ότι αν δεν προχωρούσαμε σε μια τέτοια αντιμετώπιση, ανακτώντας κοινωνικό έδαφος κι αναβαθμίζοντας τα χαρακτηριστικά του, θα επισφραγίζαμε μια μεγάλη ήττα της μεταναστευτικής αλληλεγγύης, όπως έκαναν όλοι οι απόντες από τις έκτακτες μετωπικές συνελεύσεις. Πάλι, όταν ήρθε η ώρα της δέσμευσης επί του πεδίου, ένα σχέδιο που διαμορφώθηκε από μια πολυπληθή συνέλευση και μάλιστα, με προαπαιτούμενους όρους από ανθρώπους που τελικά δεν εμφανίστηκαν ποτέ μέσα στην κατάληψη, στην ομάδα που ανέλαβε να υπερασπιστεί το κτήριο τις πρώτες μέρες υπήρχαν μετανάστες και ξένοι αλληλέγγυοι, γνωρίζοντας τους κινδύνους με δεδομένο ότι θα δίναμε μάχη σε περίπτωση επίθεσης και μόνο δυο(!) ντόπιοι, εκ' των οποίων ο ένας παλαιότερος μετανάστης κι αυτός. Τους μήνες που ακολούθησαν, η σταθερή συμμετοχή του οργανωμένου και του ντόπιου κινήματος στις διεργασίες αυτοοργάνωσης, στις εργασίες και στην αυτοάμυνα της

18. Ενημέρωση και τοποθέτηση της *Κατάληψης GARE* για τα σχετικά γεγονότα: «*Να αποτινάξουμε την παρακρατική δυναστεία*» athens.indymedia.org/post/1589287/

Μπουμπουλίνας ήταν... οι άνθρωποι της κατάληψης Gare (όχι μόνο έλληνες) και ο μετανάστης σύντροφος. Ακόμα κι οι ανοιχτές καταληψιακές κοινότητες (δυσόλες κι όλες στην Αθήνα), που είχαν αρκετή οργανωτική κι αγωνιστική εμπειρία και στήριξαν την ανακατειλημμένη Μπουμπουλίνας, δεν ήταν ικανές, διότι δεν ήταν πολιτικά προετοιμασμένες, να διαθέσουν μόνιμη συμμετοχή στη μετωπική γραμμή, έστω την παρουσία ενός προσώπου, δυνάμει κυλιόμενα εναλλάξιμου. Ωστόσο, όταν χτυπήθηκε η κατάληψη Άσυλο Τορίνο, προσέτρεξαν διάφοροι για κινητοποιήσεις αλληλεγγύης, ενημερωτικές εκδηλώσεις και εξαγωγή συμπερασμάτων. Όπως λέγαμε από παλιά, «όσο πιο μακριά, τόσο πιο καλά», όσο πιο μακριά ο αγώνας, τόσο πιο εύπεπτος, πιο κεφαλαιοποιήσιμος. Και χωρίς κόστος. Αλλά για να σπειρούμε δομές στο πολεμικό σύνορο της Ευρώπης, να μεταφέρουμε την Άσυλο Τορίνο από τις Άλπεις στον Έβρο και το Βόρειο Αιγαίο, χρειάζεται επαναστατικό ήθος και συνέπεια λόγων και έργων.

Προφανώς μέσα στο πεδίο της πραγματικής ταξικής σύγκρουσης η άμεση αυτοάμυνα αποτελεί καθοριστικό παράγοντα. Το πογκρόμ των φασιστών στα νησιά σχόλασε τις διάφορες ψευτο-ηθικές και ιδεολογικές επιφάσεις του αντιένοπλου συντηρητισμού. Εξέτασα το ζήτημα στην προηγούμενη ενότητα αυτοτελώς και θα το ξαναπάσω σε επόμενες. Με το βλέμμα εστιασμένο στα σύνορα, πρέπει να μας προβληματίζει το γεγονός ότι μέχρι σήμερα έχουμε επιτρέψει στους φασίστες να διαφεντεύουν νησιωτικές ακτές και δρόμους (ο Μαρξ είχε γράψει ότι η ντροπή είναι επαναστατικό συναίσθημα). Όσο δυσκολότερη φαίνεται η απάντηση, τόσο πιο βαθιά πρέπει να αναζητήσουμε τις αιτίες των αδυναμιών μας. Και τόσο πιο ριζοσπαστικές πρέπει να είναι οι πρωτοβουλίες που θα παρθούν.

Οι ίδιες παρατηρήσεις γίνονται εντονότερες αν αναφερθούμε στην αντιμilitarιστική πάλη σε κατάσταση διακρατικής σύρραξης. Από συνολική σκοπιά, η Ολική Άρνηση Στράτευσης αποτελεί ένα εργαλείο αντιμilitarιστικής αποδόμησης. Δεν είναι όμως επαρκής γι' αυτόν τον σκοπό, διότι αποτελεί ένα παθητικό μέσο αντίστασης. Η ενεργητική προπαγάνδα ενισχύει το έργο της Ολικής Άρνησης. Για να επιχειρήσει να δημιουργήσει σοβαρά ρήγματα στον στρατιωτικό μηχανισμό και ειδικά ενόψει ενός πολέμου και κατά τη διάρκειά του, πρέπει να εισχωρήσει μέσα στο σώμα των φαντάρων. Αυτή η προσπάθεια ξεκινάει από τα σχολεία, κάτι που δεν έχει αμεληθεί από τους αντιμilitarιστές αναρχικούς και ολοκληρώνεται στα στρατόπεδα. Όσο έχουμε κάθε δίκιο από επαναστατική σκοπιά, να προτάσσουμε την Ολική Άρνηση Στράτευσης ως προμετωπίδα της αντιμilitarιστικής αντίστασης, απορρίπτοντας τον παρελκυστικό κι ασθενικό πολιτικάντικο συνδικαλισμό της θητείας, τόσο οφείλουμε να μην χάνουμε την επαφή με τον κόσμο που υποχρεώνεται και αποδέχεται να μπει στις γραμμές του κρατικού στρατού, απορρίπτοντας τον ιδεολογικό ελιτισμό, που άλλωστε, σε συνθήκες πολέμου δεν φτουράει. Αν θεωρήσουμε χαμένο όποιον έχει καταταγεί, υποχρεωνόμαστε να εγκαταλείψουμε την ιδέα της φραγής του πολέμου, την ιδέα της κατάρρευσης των εθνικών στρατών και την προοπτική της επανάστασης.

Σίγουρα ο εθνικός πόλεμος αναμοχλεύει πολλές αντιφάσεις μέσα στον εθνικό σχηματισμό, ακόμα και στα εθνικά αστικά συμφέροντα. Το αντιπολεμικό

κίνημα έχει κάθε λόγο να υποδαυλίζει τέτοιες αντιφάσεις, που υπονομεύουν τον ίδιο τον εθνικισμό. Π.χ. την αντίθεση της τοπικής οικονομίας προς τον πόλεμο και τις αντιθέσεις των τοπικών κοινοτήτων προς την κεντρική κρατική διοίκηση, που έχει ιστορικές παραδόσεις στον ελλαδικό χώρο. Πάραυτα, **για να μπορέσουν να σταθούν μέσα στο καζάνι του πολέμου οι τοπικές αντιστάσεις, κοινωνικές ή και πολιτικές, έχουν ανάγκη τη δική τους ισχύ: την ικανότητα να υπερασπιστούν την αυτονομία τους με στρατιωτικά μέσα και να προτάξουν τη δική τους ύπαρξη ενάντια στον πόλεμο.** Ας μην ξεχνάμε ότι η Παρισινή Κομμούνια του 1871, το πρότυπο της κοινωνικής αυτοδιοίκησης, που είχε περιγραφεί από τον Μπακούνιν κατά τη διάρκεια του γαλλοπρωσικού πολέμου λίγο πριν εφαρμοστεί, γεννήθηκε ως εξέγερση ενάντια σε μια εθνική κατοχή.

Αν η μετατροπή των συνόρων σε επαναστατική μεθόριο αποτελεί αναγκαίο σκοπό, χρειάζεται να υποστηριχτεί από τη μεταφορά του πολέμου στα μετόπισθεν του εχθρού. Το κίνημα οφείλει να αναπτύξει **μορφές δράσης και οργάνωσης μέσα στην εθνική επικράτεια αντίστοιχες της έντασης του αντιμεταναστευτικού πολέμου, του ενδεχόμενου διακρατικού και της συμμετοχής του ελληνικού κράτους στην πρώτη γραμμή του ιμπεριαλιστικού πολέμου στη Μ.Ανατολή. Αποτελεί διεθνιστικό αντιιμπεριαλιστικό καθήκον μας να ξεχερσώσουμε τις νατοϊκές βάσεις.** Κι αυτός ο στόχος δεν θα επιτευχθεί με καμπάνιες αντιπληροφόρησης και διαμαρτυρίας. Επιπλέον, η αποστασιοποίηση από τον κρατιστικό ημι-αντιιμπεριαλισμό διόλου δεν συνεπάγεται την ανάθεση της πάλης εναντίον των κυρίαρχων μιλιταριστικών δομών στην ανύπαρκτη αριστερά. Η φουκωϊκή αναγωγή όλων των δομών εξουσίας σε αφηρημένες ή σε διαπροσωπικές σχέσεις και τελικά στον αντικατοπτρισμό του αναπόφευκτα σχιζοειδούς ατόμου, δεν έχει καμία θέση στην αναρχία· μπορεί να μείνει στην ιστορικό αρχείο των ποταπών προσηγημάτων της εσωτερικευμένης αντεπανάστασης.

Πόλεμο στον πόλεμο των αφεντικών

Για «ΝΑ ΑΝΟΙΞΟΥΝ ΤΑ ΣΥΝΟΡΑ, ΝΑ ΣΤΑΜΑΤΗΣΕΙ Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΔΙΩΞΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ, ΝΑ ΓΚΡΕΜΙΣΤΕΙ Ο ΦΡΑΧΤΗΣ ΤΟΥ ΕΒΡΟΥ, ΝΑ ΣΤΑΜΑΤΗΣΟΥΝ ΟΙ ΑΠΕΛΑΣΕΙΣ, ΝΑ ΔΟΘΕΙ ΠΛΗΡΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ, ΝΑ ΠΑΥΣΟΥΝ ΑΜΕΣΑ ΟΙ ΣΥΝΕΧΕΙΣ ΔΙΩΞΕΙΣ ΤΩΝ ΟΛΙΚΩΝ ΑΡΝΗΤΩΝ ΣΤΡΑΤΕΥΣΗΣ, ΝΑ ΚΑΤΑΡΓΗΘΕΙ ΤΩΡΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΡΟΜΙΚΑ ΤΟ ΤΙΜΩΡΗΤΙΚΟ ΧΑΡΑΤΣΙ (ΕΞΑΧΙΛΙΑΡΟ), ΝΑ ΣΠΑΣΟΥΜΕ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ ΚΑΘΕ ΥΠΗΡΕΣΙΑ Ή ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΔΟΛΟΦΟΝΙΚΟΥΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ»

2

Απέναντι στον στρατοκρατικό έλεγχο του κοινωνικού βίου και την οικονομία του

Η στρατοκρατική κατάληψη του δημόσιου και του ψηφιακού χώρου, ο κατ' οίκον περιορισμός και τα πρόστιμα κατά την έναρξη του πλανητικού ταξιδιού του covid19, καθιστούν απόλυτα επίκαιρη την αντιμιλιταριστική ανάλυση των Ολικών Αρνητών Στράτευσης και την εμπειρία των οικονομικών διώξεών μας. Η πολεμική διαχείριση της επιδημίας αποκάλυψε καθολικά το μιλιταριστικό υπόβαθρο της κρατικής κυριαρχίας. Όχι μόνο για εκείνους τους αγωνιστές που θεωρούσαν τον αντιμιλιταρισμό ως ένα επιμέρους ζήτημα ή ακόμα χειρότερα, εκείνους που τον μπέρδευαν με την προσωπική διαχείριση της θητείας, αλλά για το σύνολο των ταξικά καταπιεζόμενων. Είτε με τη μορφή της εργασίας σε συνθήκες

οξυμένης επικινδυνότητας είτε με τη μορφή της απομόνωσης σε συνθήκες μαζικού θανάτου στις φυλακές, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, τα ψυχιατρεία, τα γηροκομεία και τις φτωχογειτονιές είτε με τη μορφή της απόλυτης απομόνωσης στο οικιακό, για πολλές πατριαρχικό, πειθαρχείο. Επίσης, έχει ιδιαίτερη σημασία το γεγονός ότι το κύριο αποτρεπτικό μέτρο ενάντια στην κοινωνική επαφή ήταν τα οικονομικά πρόστιμα. Οφείλουμε να το εξετάσουμε ως εργαλείο αντιεξέγερσης, επικουρικό στην ωμή τρομοκρατία και στηριζόμενο σε αυτήν. Όπως λειτουργεί και στη δικαστική καταστολή.

Η έλευση του милитаристικού ολοκληρωτισμού με μικροβιολογική προσωπίδα εκμηδένισε την απόσταση ανάμεσα στα συνοριακά εδάφη και στα ενδότερα της επικράτειας του καπιταλιστικά αποικιοποιημένου βίου, όπου υπήρχε χώρος για όλες τις υπεκφυγές και ιδεολογία-«συνείδηση»-«κριτική σκέψη» για να τις ωραιοποιήσει. Τα σύνορα κλασματοποιήθηκαν ολοκληρωτικά σε μια στιγμή. Με αφορμή μια επιδημία, το στρατιωτικοαστυνομικό σύμπλεγμα απομόνωσε όλα τα οικιστικά συγκροτήματα (πόλη και ύπαιθρο) φράσσοντας τους άξονες κυκλοφορίας, απομόνωσε τους κατοίκους των πόλεων μέσα στις κατοικίες και τα κάτεργα, τους άστεγους στο πουθενά και τους κρατούμενους στις φυλακές και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης-νεκροταφεία· απομόνωσε τους ανθρώπους από τη στοιχειωδέστερη μεταξύ τους επαφή. Το ερώτημα έχει τροποποιηθεί. Παρότι οι ταξικές διαστρωματώσεις δεν αίρονται μέσα στην κλασματοποίηση της συνοριοποίησης -αντιστρόφως, διατείνονται και βαθιάειν η κλασματοποίησή τους με υλικούς όρους, σα να ανοίγονται τάφροι από το ένα χέρι μέχρι το διπλανό του, το ζήτημα του πόσο προσωπικό χρόνο και πόση προσωπική ασφάλεια θα δαπανήσουμε προκειμένου να σταθούμε δίπλα στους πιο αδύναμους είναι παρωχημένο. Το ερώτημα πλέον έχει ως εξής: Τι θα κάνουμε για τη δική μας αιχμαλωσία και των διπλανών μας, δηλαδή, για την κοινή αιχμαλωσία;

Η καραντίνα διακόπηκε. Εφόσον όμως δοκιμάστηκε με επιτυχία, μπορεί να επανέλθει ανά πάσα στιγμή όταν το κράτος θα έχει ανάγκη την ολοκληρωτική συνοριοποίηση του κοινωνικού βίου. Νομίζω ότι καθέννας μπορεί να αντιληφθεί τότε θα είχε το κράτος λόγους να επαναφέρει ετούτο το εργαλείο. Και κάτι παραπάνω: Η προσωρινότητα είναι κάθε άλλο παρά αντιθετικός παράγοντας για την προληπτική-τρομοκρατική λειτουργία μιας πρακτικής. Αν η βία, στη συγκεκριμένη περίπτωση η βία της καθολικής απομόνωσης και του στρατιωτικού ελέγχου της κυκλοφορίας, διαρκούσε για όλους και για πάντα, δεν θα υπήρχε εκβιασμός πειθαρχησης· απλά, θα χρειαζόταν διαρκώς όλο και περισσότερη βία. Έτσι, η μετάθεση της ταξικής σύγκρουσης ενάντια στη συνοριοποίηση ή αδιαφορώντας γι' αυτήν, σ' έναν δεύτερο χρόνο, επιβεβαίωσε την κυριαρχία της κρατικής τρομοκρατίας. Όπως είχε σημειώσει ο Κλαούζεβιτς, οι ενδεχόμενες μάχες που δεν έγιναν ποτέ, έχουν τις ίδιες συνέπειες με τις πραγματικές. Διότι πάλι ο ισχυρός θα καθορίσει που και πότε τελικά θα γίνουν οι πραγματικές, αν γίνουν. Όταν αρνείσαι να δώσεις μάχη εκεί που σε χτυπάει ο εχθρός, εκεί που σου παίρνει κάτι πολύτιμο, είναι μάλλον πιθανότερο να ορίσει πάλι εκείνος την επόμενη αναμέτρηση, το επίδικό της, τον τόπο και τον χρόνο της, έχοντας ήδη κερδίσει σε χώρο, σε δέος και στην πλάστιγγα της οργανωτικής ετοιμότητας κι έχοντας έτσι

επιφέρει την αποδιάρθρωσή σου. Άλλωστε, οι μάχες οι καθοριστικότερες για την ιστορία ήταν πάντα οι συντομότερες, αφού εγγενώς το μέγεθος της επίδρασης κάθε μάχης είναι ανάλογο της διαφοράς δυναμικού που είναι διαθέσιμο προς καταστροφή κι όχι των στρατηγημάτων. Αν κάποιες κινηματικές δυνάμεις κρατάνε άσους στα μανίκια, ευχαρίστως να τις ακολουθήσουμε, να μην βασανιζόμαστε αδικώς.

Είναι καιρός ν' αφήσουμε στο βεστιάριο του κινηματικού διαλόγου αμφότερα το πάγωμα που κούμπωσε στις ραγδαίες αναβαθμίσεις του κρατικού ολοκληρωτισμού, τη μακαριότητα που τα προσωρινά έκτακτα μέτρα ήταν ανίκανα να την ταράξουν -έτσι κι αλλιώς παρωδικά είναι τα πάντα σ' ετούτον τον μάταιο κόσμο- και τον εφησυχασμό που ξάπλαρε στο εγνωσμένο της παρέλευσής τους, αν και αναπόφευκτα αναγνώριζε ότι ο Λεβιάθαν έχει αποχαλινωθεί. Ας είμαστε, έστω τώρα, ειλικρινείς. Όχι μόνο γνωρίζαμε ότι δίπλα μας υπάρχει ένα σφαγείο που εκτραχύνεται, όχι μόνο γνωρίζαμε ποιός είναι ο εχθρός, όχι μόνο γνωρίζαμε ότι η ιστορία γράφεται κάθε λεπτό, με κάθε νέα κανονιά πάνω στις γυμνές σάρκες του πλανήτη. Γνωρίζαμε επίσης ότι υπάρχουν άνθρωποι που αντί να περιμένουν το αύριο ή το χθες, καλούσαν μέσα από το παράδειγμά τους στο κοινό καθήκον. Οι Ολικοί Αρνητές Στράτευσης είναι ορισμένοι από αυτούς.

Μια πτυχή που συνδέει την αντίσταση στην καταστολή του αντιμιλιταριστικού κινήματος με την αντίσταση στην καθολική απομόνωση και συνοριοποίηση είναι η αντιμετώπιση της οικονομικής τρομοκρατίας. Το πρόστιμο που συνόδευσε την απαγόρευση των συγκεντρώσεων και της κυκλοφορίας αποτέλεσε μια δαμόκλειο σπάθη για το μεγαλύτερο μέρος του ντόπιου αντικαπιταλιστικού κινήματος, ανεξαρτήτως ιδεολογικών διαφοροποιήσεων. Όσο ασύγκριτα είναι τα μεγέθη των πολλαπλών εξαχίλιων και των εκατόν πενήντα ευρώ της καραντίνας κι εξ' αυτού, όσο ποταπή φαίνεται σαν δικαιολογία αυτοπειθαρχησης αυτή η δαμόκλειος σπάθη, η προσέγγισή μας στο ζήτημα της αντιμετώπισής της πρέπει να γίνει σε μια ενιαία βάση, εφόσον συμφωνήσουμε σε μια μη ιδιωτελή, μη καιροσκοπική και μη ελιτίστικη κατεύθυνση, άρα και μη αδιάφορη μέχρι και για το ελάχιστο εμπόδιο.

Τα προηγούμενα χρόνια έχει αναδειχθεί από τις τοποθετήσεις πολλών Ολικών Αρνητών και από δράσεις αλληλεγγύης με τους Ολικούς Αρνητές, η συνάφεια των εξαχίλιων και των αλληπάλληλων εξαγοράσιμων ποινών με τις πολιτικές οικονομικής αφαίμαξης και τρομοκράτησης που εφαρμόσε το ελληνικό κράτος στο σύνολο των υποτελών ταξικών στρωμάτων. «Ειδικά η επιβολή μεγάλου χρηματικού προστίμου μετά από κάθε νέα κλήση κατάταξης αποτελεί μια έκφανση της οικονομικής τρομοκρατίας και της εξοντωτικής ληστρικότητας που επιχειρεί το κράτος σε βάρος των ταξικά καταπιεζόμενων στα χρόνια της μνημονιακής διαχείρισης. Οι αλληπάλληλες καταδίκες σε εξαγοράσιμες ποινές συνδέονται επίσης με τη νομισματική διαχείριση της ταξικής κυριαρχίας και την οικονομική τρομοκρατία που εφαρμόζει το ελληνικό κράτος. Η αναβαθμισμένη μέθοδος επίθεσης της στρατοκρατίας ενάντια στην ανυποταξία και η εντατικοποίησή της ενάντια στους Ολικούς Αρνητές Στράτευσης, που σηκώνουν τη σημαία του αντιμιλιταριστικού κινήματος, έχει το πλεονέκτημα ότι επιχειρεί να κάμψει την

αντίσταση στη στράτευση με εξοντωτικά μέτρα, καμουφλάροντας ταυτόχρονα τη σκληρότητά της. Αφού φαίνεται σαν τελικά να εξισορροπείται η αντιπαράθεση γύρω από τον милитарισμό, εφόσον οι Αρνητές Στράτευσης εδώ και χρόνια δεν εκτίουν τις καταδικαστικές ποινές. Παράλληλα, η δίωξη της μαζικής κοινωνικής ανυποταξίας μένει στην αφάνεια, διότι δεν βρίσκει απέναντί της μια αυτοοργανωμένη συλλογική δύναμη»¹⁹.

Σ' ετούτο το απόσπασμα αναδεικνύεται το πρόβλημα ισχύος που παράγει η απομόνωση. Και αφορά ευθέως στην αντιμετώπιση της κατασταλτικής συνθήκης που διαμορφώθηκε με τα μέτρα καραντίνας, την οποία θα είναι σίωφρον να την αντιληφθούμε ως διαρκή απειλή, όπως αφορά στην αντιμετώπιση της καταστολής της Αρνησης Στράτευσης, όπως αφορά στην αντιμετώπιση της οικονομικής πτυχής της ποινικής καταστολής γενικότερα κι όπως αφορά στην αντιμετώπιση της οικονομικής επίθεσης που δεχόμαστε οι εκμεταλλεούμενοι και οι αποκλεισμένοι με όλους τους τρόπους, άμεσους (ιδιοκτησία των φυσικών πόρων και των μέσων παραγωγής, μισθός, φορολογία, κάθε είδους πρόστιμα) και έμμεσους (ενόικια και κατασχέσεις, διάλυση των δημόσιων παροχών από το κράτος, εμπορευματοποίηση των βασικών αναγκών, ακρίβεια). Απάντηση απλή, αλλά όχι δεδομένη: η κοινή αυτοοργανωμένη αντίσταση.

Από τη στιγμή που ξεκίνησε η τακτική των αλληπάλληλων προστίμων στους Ολικούς Αρνητές Στράτευσης, το κίνημα αλληλεγγύης την έβαλε στο στόχαστρό του, μέσα από δράσεις παρέμβασης σε στρατιωτικές και οικονομικές υποδομές του κράτους, αλλά και μέσα από τη στήριξη νομικών πρακτικών. Όπως αντίστοιχα, οι εξαγοράσιμες ποινές για την ανυποταξία ή για άλλες πολιτικές καταδικές αγωνιστών αντιμετωπίζονται συλλογικά. Πάραυτα, η υπεράσπιση της Ολικής Αρνησης Στράτευση και ο ευρύτερος αγώνας ενάντια στην ποινική καταστολή, δυσκολεύονται να συνδεθούν με τους έτσι κι αλλιώς συνριοφραγμένους μικρόκοσμους της μάζας των ταξικά καταπιεζόμενων διότι παραμένουν αποσπασματικοί. Οι στρατηγικές και οι δομές αλληλεγγύης εξειδικεύονται στα ιδιαίτερα σύνολα -που δεν συγκροτούν καν ένα σύνολο- των στρατευμένων αγωνιστών. Επιπλέον, η προτασόμενη πρακτική άμυνα απέναντι στον καταιγισμό εξαχίλιων και εξαγοράσιμων ποινών έχει αποκλειστικά τον χαρακτήρα χρονοτριβής μέσω των εργαλείων που επιτρέπει ο εχθρός.

Στο «απαντητικό σημείωμα», που ανέφερα στην αρχή, έθεσα το ζήτημα του χρόνου, το οποίο γειώνει επιτόπου όλη τη συζήτηση στα κοινωνικά επίδικα: «Ο νομικός χαρακτηρισμός “διαρκές έγκλημα” επιτρέπει στους διώκτες της άρνησης στράτευσης να κυνηγάνε επαναλαμβανόμενα και ασταμάτητα τη συνεπή υπεράσπιση μιας απόφασης εναντίωσης στη στρατοκρατική τυραννία. Το διαρκές των διώξεων και η συσσώρευση των τιμωριών αποτελεί έναν πόλεμο ενάντια στον χρόνο μας. Μια υπερμεγέθυνση του κλεμμένου χρόνου στα κελιά του εκπαιδευτικού συστήματος, του εθνικού στρατού και της μισθωτής σκλαβιάς, που εκφράζει στο ακέραιο τον κρατικό ολοκληρωτισμό. Τώρα, στο χρονικό χείλος της απόχης που λέγεται θητεία,

19. Από την ανακοίνωση για το Αναθεωρητικό του 2016:

athens.indymedia.org/post/1558175/ PDF: POST της υποσ. 1, σελ 3.

το ψάρι θα εξαφανιστεί, δεν θα στοιχηθεί ποτέ στις τάξεις τους. Έτσι, το κράτος διαμηνύει εμπράκτως ότι θα εξοντώσει ό,τι δεν μπορεί να υποτάξει. Με τον τρόπο της τρέχουσας εποχής, την οικονομική τρομοκρατία. Αν η εξουσία δεν έχει λίγο από τον χρόνο μας, απειλεί να μας τον πάρει όλον. Ακριβώς γι' αυτό δεν έχει νόημα να μετρήσουμε κέρδη και χασούρες, να προσποιηθούμε τους λογιστές, δήθεν να κρατήσουμε προσωπικές ισορροπίες σ' ένα παιχνίδι στημένο από δολοφόνους».

Ο πολιτικός αγώνας αποτελεί μια σχέση προοπτικής. Όσο πιο μεγάλος και καθολικός ο σκοπός, τόσο πιο απόμακρες οι προθεσμίες. Από τη σκοπιά του πολιτικού ιδεαλισμού η κοινωνική επανάσταση μπορεί να φαντάζει υπόθεση αιώνων, χιλιετιών ή χρονικής απροσδιοριστίας (ουτοπία, α-χρονία). Γι' αυτό η πολιτική πάλη έχει γεννήσει τα πιο όμορφα οράματα-κινητήρες επαναστατικών εγχειρημάτων, αλλά και τις πιο αισχρές δυστοπίες, όπως π.χ. την επαναφορά της ωμής κρατικής δουλείας από τον σφαγέα της Ουκρανίας και της Κροστάνδης, Τρότσκι, επειδή «οι άνθρωποι είναι φυγόπονα ζώα», δανειζόμενη άπειρο χρόνο για την προσέγγιση του “τελικού σκοπού”. Η διαχείριση του χρόνου είναι ακριβώς τέτοια για κάθε δομή κυριαρχίας. Το κεφάλαιο αποτελεί συσσωρευμένη πίστη στο μέλλον του ίδιου του κεφαλαίου. Οι κυβερνήσεις ζητάνε πειθαρχία υποσχόμενες κέρδη σ' ένα μέλλον που διακτινίζεται επάπειρο. Το χρήμα είναι ο τέλειος καρκίνος. Όσο αναπτύσσεται σκοτώνει τα σώματα με απόλυτη βεβαιότητα, ενώ συγχρόνως καταλαμβάνει όλο και περισσότερα σώματα.

Έτσι λειτουργεί κι η οικονομική τρομοκρατία. Μέχρι να διαχειριστείς ένα πρόστιμο έχεις χρεωθεί κι άλλα. Μέχρι το κράτος-τραπεζική αποικεία, σαν το ελληνικό, να αποπληρώσει ένα δάνειο, έχει χρεωθεί πολλαπλάσια. Από κοινωνική σκοπιά το σημαντικό δεν είναι η οργανωμένη παγίδα του καρότου που μετακινείται στον χρόνο, αλλά η συνθήκη της φτώχειας, της εξάρτησης και της συνθηκολόγησης στο διαρκές παρόν. Ως πολιτικά υποκείμενα μπορούμε να στοχαζόμαστε μέχρι τις εσχάτιές του χωροχρόνου, αλλά ως εκμεταλλευόμενοι κι αποκλεισμένοι δεν έχουμε χρόνο. **Η οικονομία δεν κάνει τίποτ' άλλο από το να μας κλέβει και το παρόν μας και το μέλλον μας διάλληλα. Το κοινωνικό σώμα δεν έχει χρόνο. Οι πολιτικές ιδέες μπορούν κι επιβιώνουν μέσα σε στρατιωτικά καθεστώτα και γενοκτονίες, όμως οι άνθρωποι έχουν ανάγκη να ζήσουν σήμερα, ελεύθεροι. Οι στρατηγικές χρονοτριβής είναι ακατάλληλες για το προλεταριακό κοινωνικό σώμα' το κρατάνε μέσα στην παγίδα.**

Ακριβώς γι' αυτό, η άμυνα χρονοτριβής απέναντι στις αλλεπάλληλες διώξεις και τα πρόστιμα στους Ολικούς Αρνητές ή τις εξαγοράσιμες ποινές στο ευρύτερο κίνημα, μπορεί να ήταν κατά περίπτωση επιβοηθητική, αλλά δεν είναι ικανή να εμπνεύσει εμπιστοσύνη στη συλλογική αντίσταση. Χρειαζόταν και χρειάζεται ακόμα, σε όλα τα πεδία, να οργανώσουμε κοινά διαθέσιμους τρόπους πάλης που να σπάνε στη ρίζα της την κυριαρχία της οικονομικής τρομοκρατίας.

Είναι πλέον καταφανές ότι το αντιμιλιταριστικό κίνημα και γενικότερα το αντικρατικό/αντικαπιταλιστικό, οφείλουν στον εαυτό τους και στον κοινωνικό σκοπό τους, να προχωρήσουν πέρα από τα πρακτικά όρια της διεκδίκησης με τη μορφή της διαμαρτυρίας και των νομικών μέσων. Πόσο πειστική μπορεί να είναι μια ριζοσπαστική πρόταση όταν η αντοχή της εξαρτάται από τα μέσα που σου

παρέχει ο εχθρός και έναν διεκδικητικό αγώνα που με απόυσα την επιθετική μαχητική οργάνωση είναι συμβολικός; Η συλλογική κινηματική οικονομία και η προλεταριακή αλληλεγγύη πρέπει να προχωρήσουν πέρα από τα όρια της ιδιωτικής συνεισφοράς. Αυτό το μοντέλο απέδωσε ότι ήταν ιστορικά εφικτό· πλέον δεν αντέχει, μα ακόμα κι αν άντεχε για λίγους, δεν είναι ικανό να ανταποκριθεί στις κοινωνικές ανάγκες και στις τρέχουσες συνθήκες της ταξικής διαπάλης.

Μέσα στη συνθήκη της απαγόρευσης συγκεντρώσεων και κυκλοφορίας, οι πρακτικές στάσεις των συλλογικοτήτων και των αγωνιστών του κινήματος έδειξαν το πραγματικό κοινωνικό υπόβαθρο της αντίληψης, της οργάνωσης και της δράσης τους. Σε μεγάλο βαθμό οι οργανωμένοι αγωνιστές βρέθηκαν στην ανάγκη να απαντήσουν ιδιωτικά το δίλλημα της αντίστασης στην απαγόρευση. Στην καραντίνα φάνηκε η χρόνια απουσία συλλογικής ετοιμότητας για την αντιμετώπιση ζητημάτων επιβίωσης, αυτοάμυνας και ελευθερίας δράσης. Όχι μόνο σε ανοιχτή βάση, όπως είναι απαραίτητο για να υπάρχει κοινωνικό κίνημα, αλλά και στο ελάχιστο, για την αυτοσυντήρηση του πολιτικού κινήματος. Ευλόγως τα στελέχη ενός κινήματος που αμελούσε επί δεκαετίες να συγκροτήσει πλατειές μαχητικές δομές, έχουν αναπτύξει μια κουλτούρα χρονοτριβής, ως και ελάχιστης σύγκρουσης. Οπότε, ένα μεγάλο μέρος του οριζόντιου κινήματος, ανεξάρτητα από το πως ερμήνευσε τη συγκυρία, αδρανοποιήθηκε, σχεδόν το σύνολό του εγκατέλειψε τη μαζική παρουσία του και πλήθος συντρόφων πειθάρχησαν στους κανόνες. Είναι δηλωτικό του συσχετισμού μεταξύ ταξικής ανάγκης, πολιτικής πρακτικής και χρονισμού, το δεδομένο ότι οι πρώτοι που βγήκαν στον δρόμο ήταν εργατικές οργανώσεις βάσης. Οι ταξικές μάχες δεν παίρνουν αναβολή. Στον αντίποδα, μεγάλο πλήθος συντρόφων, προσαρμοζόμενο στο δωσιλογικό χαρτί ελεγχόμενης κυκλοφορίας, λειτούργησε επιβεβαιωτικά για το δέος και το κύρος της ολοκληρωτικής πολιτικής. Λογιστικά, η προσωπική άρνηση πειθάρχησης δεν προσφέρει τίποτα στο κίνημα -μόνο λίγα χρέη επιπλέον. Ωστόσο, αποτέλεσε μια άσκηση ηθικού και σθένους, χωρίς τα οποία οι μαζικές μάχες θα μείνουν στα κιτάπια των ουτοπικών αναβολών. Η φυγομαχία από ένα επίδικο με ελάχιστο κόστος αποτελεί συνυπογραφή των φόνων στις φυλακές, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, τα σύνορα και τα κάτεργα. Όσο περιμένεις να περάσει η μπόρα, οι διπλανοί σου πνίγονται.

Οπότε... **Οι τρόποι οργάνωσης και δράσης μας, οφείλουν να ανταποκρίνονται σε δυο βασικά και συναρτημένα ζητούμενα: Ένα, να δίνουν άμεσες πρακτικές απαντήσεις στις ανάγκες επιβίωσης και ελευθερίας δράσης, οπότε και ενεργητικής άμυνας απέναντι στην καταστολή, βγαίνοντας από το πλαίσιο της πνιγηρής χρηματιστικής λογιστικής με το οποίο επιχειρεί το κράτος να μας κρατάει δέσμιους. Δύο, να το κάνουν προσαρμοσμένα στις άμεσες ταξικές ανάγκες και ανοιχτά, προκειμένου να είναι αποτελεσματικοί και να δημιουργούν δυναμική κοινωνική πάλη.**

Θεμέλιο για την αυτοσυγκρότηση μας σε τέτοια βάση αποτελεί η πλέρια αλληλεγγύη. **Η ιδιωτική οικονομία πρέπει να υποχωρήσει για χάρη της συλλογικής.** Η αλληλοπροσφορά χρειάζεται να μεταμορφωθεί από εξαιρετική πράξη, σε αυτοπροσδιοριστική σταθερά, που θα συμπεριλάβει όλα τα πεδία και

πρωτίστως την κινηματική και κοινωνική αυτοάμυνα προκειμένου να γίνει εφικτή η ανάκτηση όλο και μεγαλύτερου μέρους των πόρων που μας στερεί η στρατιωτική και οικονομική τρομοκρατία (όπλα, γη, παραγωγικά μέσα). Όταν η αλληλεγγύη οργανώνεται ως άμεση εφαρμογή της κοινωνικής απαλλοτρίωσης, αυτοδιεύθυνσης και ισότητας, προάγει την επαναστατική ταξική πάλη. Όταν οι εκδηλώσεις της περιορίζονται σε προπαγανδιστικές μορφές κάνει μια τρύπα στο νερό από τη σκοπιά της ταξικής-κοινωνικής απελευθέρωσης. Το πολύ πολύ να προσελκύει ανθρώπινο δυναμικό στις πολιτικές οργανώσεις, το οποίο έχει μόνο ένα τρόπο να μεταμορφωθεί σε παράγοντα του επαναστατικού κινήματος, αντί να γίνει ουρά της χιλιομεταλλαγμένης σοσιαλδημοκρατίας: με πολιτική αυτοδέσμευση να πάρει πρωτοβουλίες άμεσης ταξικής σύγκρουσης στην υπηρεσία των προλεταριακών αναγκών, μέσα στην οποία γεννιούνται μαχητικές ταξικές-κοινωνικές οργανώσεις.

Η Οργάνωση Επαναστατικής Αυτοάμυνας έθεσε πολύ περιεκτικά τον συγκεκριμένο σκοπό και το ανάλογο καθήκον: **«B- Το επαναστατικό κίνημα της εποχής μας πρέπει και μπορεί να βάζει σαν άμεσο στόχο τη κοινωνικοποίηση όλου του πλούτου μέσα από ένοπλες κομμούνες που πρέπει και μπορούν να εγκαθιδρυθούν από σήμερα με την επαναστατική δράση εργατικών και κοινοτικών συνελεύσεων.**

Το χαρακτηριστικό σχήμα του κρατιστικού σοσιαλισμού, “πρώτα πολιτική κυριαρχία, μετά κοινωνική επανάσταση”, έχει πεθάνει ιστορικά, αφού οδήγησε σε ανεπανόρθωτα πιασχυρίσματα...

Σήμερα η ανατροπή του πολιτικοστρατιωτικού καθεστώτος μπορεί να γίνει μόνο από το κοινωνικό κίνημα που αρνούμενο οποιαδήποτε πολιτική μεσολάβηση θα συγκροτήσει τις ανοιχτές ομοσπονδιακές δομές του στη βάση της άμεσης ανατροπής του οικονομικού καθεστώτος, με την επιβολή κοινωνικών όρων ενάντια στα συμφέροντα των αφεντικών και την απαλλοτρίωση κοινωνικού πλούτου. Σ' αυτόν τον καθημερινό επαναστατικό αγώνα, η σύγκρουση με τους μηχανισμούς καταστολής δεν αναβάλλεται μέχρι τη γενική εξέγερση, ούτε είναι μόνο μια προπαγανδιστική μικρογραφία πολιτικής ανατροπής ή πολιτισμικής κριτικής. Η αυτοοργάνωση της σύγκρουση πρέπει να στοχεύει στην υποχώρηση της εκμετάλλευσης και του ελέγχου, πρέπει και να δυναμώνει την αυτοπροστασία του κοινωνικού κινήματος και των κατακτήσεών του.

Οι αγωνιστές έχουν το πολιτικοκοινωνικό καθήκον να μπολιάσουν τις ταξικές-κοινωνικές αντιστάσεις με το παράδειγμα της άμεσης απεπίθεσης στο πολιτικοστρατιωτικό και οικονομικό καθεστώς και με την εμπειρία που λέει ότι μπορούμε να τσακίσουμε τη τρομοκρατία και τη κυριαρχία του. Παράλληλα, πρέπει να μπολιάζουν τους αγώνες με τις ιδέες, τα ήθη, τις μεθόδους και την εμπειρία του ελευθεριακού κοινοτισμού και οικουμενικού φεντεραλισμού».

Είναι σαφέστατη η υλιστική αμοιβαία συνάρτηση της κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης -οι ανοιχτές ομοσπονδιακές δομές- με την άμεση πάλη ενάντια στην οικονομική κυριαρχία. Όποιος κάνει σύνθημα την κοινωνική απελευθέρωση και αποφεύγει την οργάνωση του ταξικού πολέμου ενάντια στην αστική οικονομία εδώ και τώρα, παράγει ιδεολογικό έργο για το καθεστώς τρομοκρατίας. Όποιος

κάνει σύνθημα την ταξική απελευθέρωση και αποφεύγει να πάρει πρωτοβουλίες σποράς δομών κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης εδώ και τώρα, βγάζει από τον τάφο και αναμασάει το πτώμα της σοσιαλδημοκρατίας. Όποιος γνωρίζει, αλλά αποφεύγει το αυτοτελές προσωπικό καθήκον που απορρέει από τη συνευθύνη, γίνεται ο πιο ύπουλος φορέας της εθελοδοουλίας. Σε λίγο που θα εξετάσουμε τα εσωτερικά πολιτικά εμπόδια στην ανάπτυξη της ταξικής αντίστασης στη μιλιταριστική και οικονομική τρομοκρατία, θα επανέλθουμε σε δυο σημεία αυτού του αποσπάσματος.

Προκειμένου να προχωρήσουμε στη διαμόρφωση ενός πρακτικού προσανατολισμού άμεσης αντίστασης στη μιλιταριστική κυριαρχία, με ταξικούς-κοινωνικούς όρους, ας ξεσκονίσουμε λίγο τους φακούς μας από ορισμένα στοιχεία της αντιδραστικής ιδεολογίας. Με αναφορά στον κόσμο του αγώνα, δυο ζητήματα μας αφορούν εδώ: η σχέση οικονομικής και πολιτικής δράσης/οργάνωσης στην κοινωνική πάλη και ο κοινοτισμός. Για το πρώτο, αναφέρομαι στην πρακτική των αγωνιζόμενων σωμάτων κι όχι σε μια ανάλυση των κρατικών-καπιταλιστικών οικονομικών και πολιτικών δομών. Εφόσον σκοπός μας είναι η εξέλιξη της ταξικής πάλης. Το δεύτερο είναι ασήμαντο από μια ιδεαλιστική οπτική διαμόρφωσης «μετεπαναστατικών» προτύπων. Το ζητούμενο είναι οι μορφές πάλης που χρειαζόμαστε και μπορούμε να αναπτύξουμε σήμερα, όχι καιροσκοπικά, αλλά αντιθέτως, συγκεκριμενοποιώντας εδώ και τώρα τα ελευθεριακά επαναστατικά προτάγματα. Γύρω από το ζήτημα του κοινοτισμού διεξάγεται μια ανοιχτή ιδεολογική αντιπαράθεση και ένας υπόρρητος πόλεμος (με διαφορετικούς φορείς να κάνουν το ένα ή το άλλο ενάντια στον κοινοτισμό).

Ας ξεκινήσουμε με τη σχεδόν προφανή παρατήρηση ότι όταν μιλάμε για ταξική πάλη ή το πιο γενικό και δυσκολότερα αμφισβητήσιμο, για απελευθέρωση από τις ταξικές σχέσεις, η συνεπής πρακτική υποχρεούται να μειώνει τη φτώχεια και να αποδεσμεύει τους ταξικά καταπιεζόμενους από οικονομικές σχέσεις εξάρτησης. Όπως εξηγήθηκε ήδη. Κι όμως, όσο προφανής είναι αυτή η παρατήρηση, τόσο απέχουν οι τρόποι οργάνωσης των αναρχικών σήμερα, τουλάχιστον στον ελλαδικό χώρο, από αυτόν τον αναγκαίο σκοπό. Είναι αδιάφορο αν διακηρύσσεις την ταξική ή την κοινωνική πάλη ή την ολική απελευθέρωση ή... Το επίμαχο είναι η κοινωνικοποίηση πόρων σήμερα που το έχουμε ανάγκη οι ζωντανοί προλετάριοι. Το αναρχικό κίνημα είναι διχασμένο πάνω σε αυτό το σημείο. Ένα σχίσμα οργανώνεται πολιτικά, αλλά με ελάχιστη εως καθόλου συμμετοχή στη οργάνωση των οικονομικών αγώνων (μαχητικός συνδικαλισμός βάσης, άμεση απαλλοτρίωση πόρων, τοπική αυτοδιαχείριση, ανοιχτές καταλήψεις, κοινά ταμεία κτλ.) κι ένα άλλο σχίσμα οργανώνεται συνδικαλιστικά ή τοπικά ή καταληψιακά σε απόσταση αν όχι σε αντιπαράθεση προς ένα επαναστατικό πολιτικό πρόταγμα. Το πολιτικό ενυδρείο ψάχνει τις κοινωνικές αναφορές του μέσω εκφράσεων αλληλεγγύης που δεν αλλάζουν διόλου τους ταξικούς συσχετισμούς ισχύος και δεν προσφέρουν καμία προωθητική συμβολή στην ταξική και κοινωνική αυτοοργάνωση.

Απ' την άλλη, οι υπαρκτές δομές ταξικής αντίστασης και κοινωνικής αυτονομίας παλεύουν χρόνια εγκλωβισμένες στον τοπικό απομονωτισμό, στην

πολιτική απροσδιοριστία και τα ανίσχυρα μέσα. Το κίνημα διαθέτει μαζική εμπειρία δυο δεκαετιών εγχειρημάτων κοινωνικής και ταξικής αυτοοργάνωσης, που έχουν απλωθεί ποσοτικά και γεωγραφικά. Η ταξική αντίσταση και αλληλεγγύη και ο αντικρατισμός διατρέχουν αυτήν την εμπειρία και διαμορφώνουν την ταυτότητα των εγχειρημάτων αυτοοργάνωσης. Αυτός ο θεμελιακός ταξικός και πολιτικός αυτοπροσδιορισμός αποτελεί πλέον κοινή λογική για τους κοινωνικούς αγώνες, μα και για τον ταξικό εχθρό. Μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι στον ελλαδικό χώρο ο εναλλακτισμός ως μορφή επανενσωμάτωσης, όπως αναπτύχθηκε από τη δεκαετία του '60 στο πλανητικό καπιταλιστικό κέντρο κι εμφανίστηκε κι εδώ κυρίως μέσω της οικολογικής αριστεράς, δεν υπάρχει πλέον. Η μετάδοση του παραδείγματος της κοινωνικής αυτοοργάνωσης, μπλόκισε στους κοινωνικούς πειραματισμούς τον ταξικό και πολιτικό λόγο των αναρχικών. Οφείλουμε να μην πετάξουμε την ιδιαίτερη συμβολή που μπορεί να έχει αυτή η δυναμική, για τη συγκρότηση του επαναστατικού κινήματος. Να μην αφορίσουμε τους μοναδικούς σπόρους που προσφέρει κάθε συγκεκριμένη εμπειρία ταξικής αλληλεγγύης και κοινωνικής ανασυγκρότησης, προσκολλούμενοι σε αφαιρετικά και δογματικά πρίσματα. Αλλά να δούμε ποιά στοιχεία λείπουν και ποιές είναι οι εσωτερικές αντιφάσεις που τα εμποδίζουν να αναδυθούν. Ειδικά, ποιές αδυναμίες διατηρούν το κίνημα της κοινωνικής αυτοοργάνωσης στην πρακτική μορφή ενός άδηλου εναλλακτισμού και το κίνημα του συνδικαλισμού βάσης σε μια περιορισμένη μαζικότητα;

Οι απαντήσεις δεν έρχονται από το παρελθόν· βρίσκονται μέσα στις εκδηλωμένες αντιφάσεις, στα παραδείγματα και τις προτάσεις που μας ωθούν να κάνουμε άλματα προς την κατεύθυνση της επαναστατικής ανάγκης και να αφήσουμε πίσω τους ακατάλληλους αυτοματισμούς. Ας μην ψάχνουμε για δαίμονες. Να δούμε ευθέως τις δυνατότητες της πάλης. Τα μέσα του ταξικού-κοινωνικού κινήματος είναι ανίσχυρα. Αλλά ετούτη η παρατήρηση δεν οδηγεί στην απαράδεκτη, εως και ρατσιστική (αφού κανείς δεν γεννήθηκε ανάρτης) απόφαση ότι όποιος δεν οπλίστηκε είναι χέστης ή και ανεπαναστάτης. Χρειάζεται το παράδειγμα, το βίωμα, η εξοικείωση. Όπως επισήμανε η Οργάνωση Επαναστατικής Αυτοάμυνας, «...**συγκρότηση της πλατιάς ένοπλης κοινωνικής αντίστασης... με την άμεση απάντηση στην τρομοκρατία κράτους και αφεντικών, με όποιες δυνάμεις έχουν οργανωθεί και με το κατέβασμα της ένοπλης πάλης μέσα στα κοινωνικά μέτωπα**».

Το ζήτημα των αποτελεσματικών τρόπων και των απαραίτητων μέσων πραγματικά δεν υφίσταται έξω από τα πολιτικά επίδικά του. Κάθε συζήτηση περί μέσων, όταν ξεκινάει δίχως σαφείς επαναστατικές πολιτικές στοχεύσεις, καταλήγει πολύ φυσιολογικά σε μια απολογία της συνθηκολόγησης. **Οι μαχητικές προτάσεις βρίσκουν τόπο μέσα στο ταξικό-κοινωνικό κίνημα εκεί που διαμορφώνονται επαναστατικοί πολιτικοί θεσμοί και προγράμματα.** Όμως, δεν είναι οι πολιτικές οργανώσεις το πολιτικό κουκούλι του επαναστατικού κινήματος. Είναι οι ανοιχτές δομές ταξικής αυτοδιεύθυνσης. Διότι η συνοργάνωση της κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης αναπτύσσεται στη μεθόριο της αγωνιστικής συστράτευσης' εκεί που διανοίγεται ο πιο συμπεριληπτικός

κοινός τόπος. Η σχετική ευθύνη των πολιτικών οργανώσεων είναι να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για το ριζώμα τέτοιων δομών και να προσφέρουν τις σάρκες τους και την εμπειρία τους. Η επιτρεπτή παρέμβασή τους μέσα στους επαναστατικούς πολιτικούς θεσμούς είναι η κατάθεση προτάσεων, βάσει της καθολικής ισηγορίας. Επίσης όμως, δεν υπάρχει κανένα αφηρημένο υποκείμενο που θα γεννήσει από το πολιτικό μηδέν μια νέα ταυτότητα. Στην πολιτική ζύμωση μέσα στις ταξικές-κοινωνικές οργανώσεις δεν μπορεί να γίνει διάκριση πολιτικών και κοινωνικών υποκειμένων. Αυτή η διάκριση, αρνούμενη την πολιτική δυναμική του κοινωνικού κινήματος διαιώνίζει την ετερονομία. Ακόμα κι όταν εμφανίζεται αντεστραμμένα, συνήθως από επιρροές της καταστασιακής ιδεολογίας, με τη δαιμονοποίηση των αμιγώς πολιτικών οργανώσεων προβάλλεται σαν νομοτέλεια η ετερονομία²⁰ του προλεταριάτου.

Το σχίσμα μεταξύ πολιτικής και κοινωνικής υποκειμενικότητας μέσα στην πάλη, ως σχίσμα στη διαλεκτική της ολότητας, έπεται ενός ριζικότερου σχίσματος στη διαλεκτική του γίνεσθαι. Υπάρχει ένα σημείο όπου συναντιούνται τα θραύσματα του πολιτικού σχεταρισμού, συχνότατα και ηγεμονισμού, τα θραύσματα της κοινωνικής αυτοοργάνωσης και η μετα-καταστασιακή υπερβατολογία: η επανάσταση δεν θα γίνει σήμερα και η διαμόρφωση του κόσμου της αυτοδιεύθυνσης που θα καταργήσει τις ταξικές σχέσεις θα ξεκινήσει σε μια ουτοπική στιγμή (εκτός κι αν ήδη συμβαίνει, αρκετά μακριά από μας). Ο ιδεαλισμός της επανάστασης που θα ξεκινήσει όταν θα είναι έτοιμη να ολοκληρωθεί, αποτελεί μια μεταμόρφωση της θεωρίας των σταδίων. Αν η αποθέωση της ανάπτυξης δήθεν των «παραγωγικών δυνάμεων» (δηλαδή, ενός πολύ συγκεκριμένου συστήματος αυτεπίτασης της εκμετάλλευσης, του καπιταλισμού) συνθλίβει σταδιακά την ταξική πάλη για χάρη του κεφάλαιου, η υπερβατολογία της στιγμής όπου τελικά το προλεταριάτο θα συνειδητοποιήσει την ταυτότητά του καταλύοντας όλες τις ταυτότητες ή η κοινωνική αυτοδιεύθυνση θα αναβλύσει σαν ηφαιστειο (ανάλογα ποιός σχολής είσαι), εξαφανίζει την επαναστατική ταξική πάλη και βέβαια τα ριζώματα της κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης, σήμερα. Το απόλυτο τέλος και η μεγάλη αρχή (όπως, η υπόθεση του big bang) είναι ιδέες ετερονομίας, θεολογικές. Υποθέτουν κάτι έξω από τον χρόνο, ακόμα κι αν είναι το τίποτα. Αναπόφευκτα η πιο ολοκληρωμένη πολιτική μορφή αυτού του ιδεολογικού σχήματος είναι εκείνη που επενδύει στο τίποτα κι επιλύει τις αντιφάσεις με μια διακήρυξη της λήξης τους: τη μέρα που όλες οι σχέσεις θα αλλάξουν πατόκορφα, το προλεταριάτο θα αυτοκαταργηθεί. Μέχρι τότε αρκεί να επικυρώνουμε την ορθότητα της πρόβλεψης^{IX}.

Στάθηκα για λίγο στις πολιτικές οργανώσεις παρότι σ' ετούτο το σημείο του κειμένου μας ενδιαφέρουν οι κοινωνικές, επειδή το σχίσμα είναι κοινό, είναι το κατεστημένο χάσμα γενικά της πολιτικής από την κοινωνική αυτοοργάνωση και το σχίσμα της δεύτερης από τις ηγεμονικές παραδόσεις της πρώτης. Δεν γίνεται να

20. Εκτενέστερη ανάλυση στο ζήτημα, σε μια προσωπική πολιτική τοποθέτηση απέναντι σε μια παρατεταμένη επίθεση (και με βίαιες εκφάνσεις) εναντίον μιας αυτοοργανωμένης κοινότητας: asmpa.espivblogs.net/2015/06/03/462/

εξετάσουμε την ιστορία τους και τη δυναμική τους ασύνδετα. Στο διάστημα των ογδόντα χρόνων που το οργανωμένο αναρχικό κίνημα παγκοσμίως εγκατέλειψε την επαναστατική ταξική-κοινωνική πάλη, η ταξική πάλη έχασε τον ελευθεριακό επαναστατικό προσανατολισμό της. Με τη σύντομη εξαίρεση του ιταλικού μαζικού αντάρτικου πόλης. Εφόσον όπως σημείωσε η Οργάνωση Επαναστατικής Αυτοάμυνας, «σ' αυτόν τον καθημερινό επαναστατικό αγώνα, η σύγκρουση με τους μηχανισμούς καταστολής δεν αναβάλλεται μέχρι τη γενική εξέγερση, ούτε είναι μόνο μια προπαγανδιστική μικρογραφία πολιτικής ανατροπής ή πολιτισμικής κριτικής», όσο το πολιτικό κίνημα την απομονώνει στο περιθώριό του ή επιχειρεί να την υποτάξει στις μικροκομματικές φιλοδοξίες του, είναι το κοινωνικό κίνημα εκείνο που μένει αφοπλισμένο και η ταξική πάλη άνευρη. Ενόσο η πολιτική πρακτική απεμπολεί τα άμεσα επαναστατικά καθήκοντά της ή απεμπολείται η ίδια εξολοκλήρου, ο οικονομικός αγώνας (με την ευρεία έννοια που έχω περιγράψει παραπάνω) αφήνεται στο κατεστημένο των ρεφορμιστών ή στις περιορισμένες ευκαιρίες της κατάληψης εγκαταλελειμένου εδάφους και στον χαριστικό διαμοιρασμό των περιορισμένων πόρων μας.

Η αλήθεια είναι ότι μέχρι σήμερα καμία πολιτική οργάνωση του ελλαδικού κινήματος (ομάδα, κόμμα, συλλογικότητα, ομοσπονδία) δεν έχει προσφέρει συγκεκριμένες προτάσεις απευθυνόμενες στις υπαρκτές ταξικές δυνάμεις -μαζί με τις σάρκες της- για την άμεση συγκρότηση της πάλης ενάντια στη στρατιωτική και οικονομική κυριαρχία. Σαράντα χρόνια δεν ήταν αρκετά. Δεν βγάζω τον εαυτό μου από αυτήν την κριτική. Πολλά εγχειρήματα αυτοοργανωμένων κοινωνικών δομών έχουν στηθεί με την πρωτοβουλία πολιτικών οργανώσεων. Όμως, κανένα δεν έχει διαφύγει στην πράξη από την πολιτική ασάφεια και την τοπική απομόνωση. Θα φέρω το παράδειγμα της *Συλλογικής Δομής Δημόσιου Λουτρού και Πλυντηρίου στα Εξάρχεια*²¹ που στεγαζόταν στην Κατάληψη Gare (λειτούργουσε καθημερινά, από τους χρήστες του, τα μέλη της κατάληψης και αλληλέγγυους) για την οποία έχω την πιο πρόσφατη άμεση εμπειρία. Το τελευταίο καταστατικό πολιτικό-πρακτικό έντυπό του²², που απευθυνόταν στους χρήστες, στη γειτονιά και στους αλληλέγγυους, θεωρώ ότι απηχούσε μια πολύ επεξεργασμένη πολιτική θεώρηση για την κοινωνική αυτοδιεύθυνση, με συνοπτικές συνθετικές προτάσεις συγκεκριμενοποιημένες εντελώς πρακτικά, στις οποίες πιστεύω δεν θα διαφωνούσε κανείς (πέρα από σχολαστικισμούς του στυλ, αν λέγεται “προλεταριακό” ή όχι). Ωστόσο, έλλειπε κάτι εξελικτικά κρίσιμο. Κι έλλειπε, επειδή όποτε προτάθηκε μέσα σε διαδικασίες συνδιοργάνωσης, δεν βρήκε απήχηση. **Απαιτείται κάτι παραπάνω από αυτοπροσδιοριστικές θέσεις, όσο ριζοσπαστικές, συνολικές ή οτιδήποτε άλλο κι αν είναι, ώστε να σηκώσουμε οχρά για ένα κοινωνικό μέτωπο.**

21. Ιδρυτικό της *Συλλογικής Δομής Δημόσιου Λουτρού και Πλυντηρίου στα Εξάρχεια*: athens.indymedia.org/post/1576096/

22.

athens.indymedia.org/media/upload/2019/04/13/Συλλογική_δομή_πάμφλετ_color_composite.pdf

Απαιτούνται προγραμματικές προτάσεις και διαδικασίες που θα ενοποιούν τα θραύσματα του κινήματος σε μια συνομόσπονδη κοινωνική οργάνωση σήμερα. Διεργασίες που να δίνουν άμεσα ζωή στην οριζόντια ανασυγκρότηση της καταπιεζόμενης τάξης και στην κοινωνική αυτοδιεύθυνση, χωρίς σύνορα.

Να το πω πολύ πρακτικά. Δίχως **διακηρυγμένο επαναστατικό όραμα** δεν θα δαμορφώσεις ποτέ **πρακτικές κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης**. Πρακτικές που **να συγκροούνται άμεσα με τον ταξικό εχθρό και να του αποσπούν την πολιτική ισχύ και πόρους**. Η δογματική θέση ότι οι ταξικές και κοινωνικές οργανώσεις δεν γίνεται να έχουν μαξιμαλιστικούς πολιτικούς στόχους ή ότι όταν έχουν δεν γίνεται να είναι μαζικές, κοινωνικά ανοιχτές, οριζόντιες κτλ., είναι ιστορικά ψευδής και αυτοκαταστροφική. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις π.χ. ανέκαθεν είχαν πολιτικές ταυτότητες. Ο περιορισμός του σκοπού στην άμεση βελτίωση της οικονομικής κατάστασης μιας συγκεκριμένης ομάδας εργατών είναι κι αυτός πολιτικός αυτοπροσδιορισμός. Στο συγκεκριμένο παράδειγμα, συντηρητικός. Η CNT, το συνδικάτο που έκανε την επανάσταση στην Ισπανία [στο σημείο που θα πιάσω το ζήτημα πολιτική οργάνωση, θα αναφερθεί πως στη συνέχεια έκανε βήματα πίσω], είχε ένα πολιτικό πρόγραμμα με αυστηρές ιδεολογικές βάσεις. Κι ένα αντίθετο παράδειγμα, στη Ρωσία το 1917, το ταξικό-κοινωνικό κίνημα, τα σοβιέτ, δεν ήταν έτοιμο πολιτικά και στρατιωτικά ώστε να πάρει στα χέρια του τα πάντα. Γι' αυτό ανέθεσε την ηγεσία στους μπολσεβίκους και σύντομα έχασε τα πάντα. Αν αποδίδουμε την ευθύνη της κατάπνιξης της κοινωνικής επανάστασης στη σοσιαλδημοκρατία αναπαράγουμε την κρατιστική ιδεολογία, θεωρώντας ιστορική νομοτέλεια την αδυναμία της ταξικής-κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης. Έτσι επικυρώνουμε τους παρελθόντες ιστορικούς ρόλους: οι αναπότρεπτα κυρίαρχοι κι εμείς τα θύματά τους. Αν δηλαδή δεν μπορούμε να δούμε την πολιτική διαλεκτική μέσα στην ταξική βάση, καταδικάζουμε την κοινωνική ζωή στην ετερονομία.

Οι αυτοοργανωμένες ταξικές και κοινωνικές δομές μας καθρεφτίζουν την πολιτική κουλτούρα που είχε διαμορφωθεί στην προηγούμενη φάση του ελλαδικού αναρχικού κινήματος, πριν το 2000. Η αυτοοργάνωση αναπτύχθηκε επί δυο δεκαετίες αφήνοντας μια πληθώρα εμπειριών. Παραμένοντας όμως δέσμια του φιλελεύθερου ατομικισμού και σεχταρισμού. Απομονωμένες οάσεις μέσα στον φυλακισμένο βίο των ίδιων των συμμετεχόντων. Δεσμευτικές ευθύνες ως εκεί που έφταναν τα γούστα του καθενός, με δεδομένη την κοινωνική σχίζωση των διαθέσεων και των δυνατοτήτων. Συνοργάνωση ως εκεί όπου ο καθένας μπορούσε να έχει τον έλεγχο των πάντων. Μια οριζοντιότητα που σκοντάφτει στους εσωτερικούς φραγμούς τους οποίους παράγουν οι αποκλίσεις των ατομικών προγραμμάτων, με τις συναφείς ανισότητες και στους εξωτερικούς φραγμούς τους οποίους παράγει η ψευδαίσθηση αυτάρκειας μέσα στον μικρόκοσμο του ολοκληρωτικού ελέγχου. Συν, η παραδοσιακή κακοπιστία μας, που επισφραγίζει όλες τις αδυναμίες μας.

Σήμερα που τα σύνορα εκτείνονται μέχρι το οριακά ελάχιστο κλάσμα της κοινωνικής ζωής, η πολιτισμική σύγκρουση φτάνει μέχρι το μεδούλι κάθε ύπαρξης και οι γυμνές μάζες ορμάνε πάνω στη μιλιταριστική μηχανή, η κατεστημένη ατομικιστική, σεχταριστική και τοπικιστική έννοια της αυτοοργάνωσης δεν γίνεται παρά να αντικατασταθεί από μια πιο εξελιγμένη. Η εποχή της αυτάρκειας των μικρών συλλογικοτήτων και των εκλεκτικών δικτύων παρήλθε. Δεν χρειάζεται να κλείσουμε τις υπαρκτές αυτοοργανωμένες ταξικές-κοινωνικές δομές για να φτιάξουμε νέες ή να φτιάξουμε ένα νέο φραξιονίστικο ρεύμα. Χρειάζεται μέρα με τη μέρα οι υπαρκτές και οι νέες δομές να κάνουν **βήματα προς τη συγκρότηση ενός οικογενειακά συνομόσπονδου επαναστατικού κινήματος.**

Το όραμα ξεφτάει όταν δεν βρίσκει την υπόστασή του στην άμεση πρακτική των φορέων του. Γι' αυτό δεν ριζώνει τίποτα ριζοσπαστικό δίχως **συλλογικά διαμορφωμένους θεσμούς και προγράμματα άμεσης ταξικής πάλης κι εξισωτικής αναδιανομής.** Συγκεκριμενοποιώντας στο ζήτημα των επίκαιρων αναγκών του ταξικού-κοινωνικού κινήματος, αποτελεί ευθύνη κάθε αυτοοργανωμένου σώματος να διαμορφώσει τις δικές του **πρωτοβουλίες για τη συνοργάνωση** της ολομέτωπης πάλης και της κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης. Όχι ένα απαρέγκλιτο δόγμα, το οποίο εγγυάται ότι δεν θα συναντηθεί ποτέ κανείς με κανέναν, αλλά αντίρροπα, τρόπους συνάντησης, οργανικής σύνδεσης, αναβάθμισης της αλληλεγγύης σύμφωνα με τις συνθήκες της ταξικής σύγκρουσης και την πορεία προς την παγκόσμια εξισωτική αυτοδιεύθυνση.

Εκδιπλώνοντας τις παρατηρήσεις μου για τη διαλληλία της οικονομικής και πολιτικής δράσης/οργάνωσης, έθιξα το υπόβαθρο του υπόρρητου πολέμου μεταξύ πολιτικών και κοινωνικών οργανώσεων. Και εγώ προσωπικά²³ και η Αναρχική Συλλογικότητα για τη μαχητική Προλεταριακή Ανασυγκρότηση (ΑΣΜΠΑ, για το υπόλοιπο του κειμένου) έχουμε δημοσιεύσει εκτενέστερες μαρτυρίες και αναλύσεις πάνω στο ζήτημα. Δεν είναι η ώρα του κινηματικού απολογισμού. Είναι η ώρα των αλμάτων. Την ανοιχτή ιδεολογική (δηλαδή ολοκληρωτική) κριτική στον κοινοτισμό, η οποία έρχεται από επαναστατική

23. Το κείμενο της υποσημείωσης 20 (σελ 42)

σκοπία και μάλιστα από συντρόφους που προτάσσουν θέσεις πλατφορμιστικές, θα την πιάσω αγκυρώνοντας το σκεπτικό μου στην πραγματικότητα της ταξικής διαπάλης. Χρειάζεται να απορρίψουμε τον ακαδημαϊκό εκλεκτικισμό, την αντιπαραβολή αφηρημένων ερμηνευτικών σχημάτων. Οι αντιφάσεις της θεωρίας δεν αίρονται αφεαυτού τους. Αυτή η υπόθεση που ανήκει στον νοησιαρχικό ορθολογισμό έχει αποδομηθεί στον 20ό αιώνα μέσα από πολλά επιστημονικά μονοπάτια. Οι θεωρητικές αντιφάσεις λύνονται στην πράξη. Οι τρέχουσες κοινωνικές ανάγκες επιβάλλουν να ασχοληθούμε με το ζήτημα του κοινοτισμού και αυτές θα δημιουργήσουν ριζοσπαστικές απαντήσεις.

Να επανέλθουμε στη συγκυρία, στο πείραμα της καραντίνας και στο νέο νόμο ενάντια στις δημόσιες συγκεντρώσεις. Ξεκινώντας από τη στοιχειωδέστερη ανάγκη, την ελεύθερη κυκλοφορία, την ελεύθερη έκφραση και τη δυνατότητα συνάντησης. Είναι πλέον καταφανής η αναγκαιότητα της οργάνωσης του βίου σε μαχητικές κοινοτικές βάσεις, ώστε να αντιμετωπίσουμε τον στρατιωτικό έλεγχο του δημόσιου χώρου και τα οικονομικά σκιάχτρα του. Να περάσουμε από την εξατομικευμένη και κατά συνέπεια παθητική διαχείριση του στρατιωτικού ελέγχου και της απειλής αιχμαλωσίας, στη συνύφανση του καθημερινού βίου με την επαναστατική πρακτική. Μόνο μέσα από μια τέτοια συγκρουσιακή στρατηγική μπορεί το κοινωνικό κίνημα να προλαμβάνει την καταστολή και σταδιακά να πάρει την πρωτοβουλία των κινήσεων. Να περάσουμε από την εξατομικευμένη διαχείριση της οικονομικής τρομοκρατίας μέσα στη θεσμική μέγγενη, που συμπληρώνει τον μιλιταριστικό έλεγχο και αναπαράγει τη σχέση υποτέλειάς μας στο κεφάλαιο, στην ανοιχτή συλλογική αντιπαράθεση στον δημόσιο χώρο και τη μετωπικά συλλογική κατάληψη εδάφους.

Μέσα στις εντεινόμενες συνθήκες στρατοκρατικής απομόνωσης -μια εγγενής εξέλιξη του κεφαλαιο-κρατικού πολιτισμού- δίχως κοινοτικές βάσεις δεν θα αντέξουν ούτε οι μαχητικές πολιτικές οργανώσεις. Αλλά δεν είναι αυτό το ζητούμενο, δεν είναι χρηστική η πρόταξη του κοινοτισμού. Οι Βάσεις Στήριξης του EZLN δεν ήταν ένα καιροσκοπικό μέσον -ήταν τα προπλάσματα της Ζαπατιστικής αυτοδιεύθυνσης. Η κοινοτική αυτοοργάνωση αποτελεί την εδαφικοποιημένη μορφή της ταξικής πάλης και μήτρα κοινωνικής εξέλιξης. Ο κοινοτισμός, όχι μόνο δεν αποτελεί παρέκκλιση από τον *«άμεσο στόχο της ανατροπής του πολιτικοστρατιωτικού και οικονομικού καθεστώτος, της κατάργησης των κρατικών θεσμών και του ξεριζώματος των μηχανισμών εξουσίας»* (με τα λόγια της Οργάνωσης Επαναστατικής Αυτοάμυνας), αλλά αποτελεί αναντικατάστατο θεμέλιό του.

Ειπώθηκε ευκρινώς ότι οι καταπιεζόμενοι δεν έχουν χρόνο· έχουν ανάγκη απελευθέρωσης σήμερα, για να επιβιώσουν και να πραγματοποιήσουν τις αμέτρητες διαθέσεις τους. Δεν βρίσκουν νόημα στη στράτευσή τους σε πολιτικές οργανώσεις που δεν αναλαμβάνουν καμία δέσμευση στις διεργασίες ανοιχτής αυτοοργάνωσης της βάσης. Από υλιστική σκοπιά τα επαναστατικά προτάγματα που δεν εφαρμόζονται εδώ και τώρα, είναι σπατάλη. Κοινωνική αυτοσυνείδηση σημαίνει Εδώ και Τώρα. Η τοπολογία δεν γίνεται πολιτική, επαναστατική, συνομοσπονδιακή, οικουμενική, αφαιρώντας το Εδώ. Αντίστροφα, η επαναστατική

πρακτική χρειάζεται να ριζώσει Εδώ, υπηρετώντας τις ταξικές ανάγκες: την άμεση εξέγερση και τη συνολική πολιτισμική αλλαγή. Τα ελλείματα του κοινωνικού κινήματος δεν πληρούνται με πολιτικές αφαιρέσεις, αλλά με πρακτικές συγκεκριμενοποιήσεις του επαναστατικού πολιτικού προτάγματος μέσα στο πεδίο πάλης, εκεί που ο κοινωνικός βίος οργανώνεται σε σύγκρουση με το κράτος. **«Πρέπει και μπορεί οι οργανωτικές βάσεις του επαναστατικού κινήματος της εποχής μας να είναι κοινοτιστικές, φεντεραλιστικές, οικουμενικές. Το επαναστατικό κίνημα πρέπει και μπορεί να βασιστεί στη πρωτοβουλία, τη πολιτική ελευθερία και ισοτιμία, τη συλλογική καλλιέργεια. Ο επαναστατικός αγώνας σήμερα πρέπει και μπορεί να δημιουργεί με την οργάνωσή του τα κύτταρα ενός πολιτισμού χωρίς εξουσία, να δημιουργεί κοινωνική ζωή ενάντια στις καπιταλιστικές σχέσεις και το κράτος»** (Οργάνωση Επαναστατικής Αυτοάμυνας).

Η δύναμη της Α' Διεθνούς ήταν ακριβώς η αναβάθμιση της αλληλεγγύης των εργατών, με τη συνομόσπονδη οργάνωση των κοινοτικών δομών τους, χωρίς τις οποίες δεν θα μπορούσαν να διεξάγουν άγριες απεργίες. Οι κορυφώσεις της ταξικής πάλης αποτελούν συγχρόνως κορυφώσεις του κοινοτισμού. Αφενός, κοινοτισμός χωρίς επαναστατική σοσιαλιστική πάλη είναι εναλλακτικός ελιτισμός κι αφετέρου, σοσιαλισμός χωρίς κοινοτισμό είναι κρατισμός (πλέον, μόνο πεπαλαιωμένο αστείο). Η προοδευτική αφομοίωση των κοινωνικών ηθών, γλωσσών, μνημών κτλ. και της εργατικής συνείδησης στο κεφάλαιο μας υποχρεώνει σ' έναν σκληρό αγώνα για την ανασύσταση του κοινωνικού υποστρώματος της ταξικής πάλης. Είναι αδύνατον να αναστήσουμε τον μαζικό επαναστατικό συνδικαλισμό του παρελθόντος προσπερνώντας το δεδομένο ότι το αδύναμο είναι το ταξικό σώμα, τόσο πιο αναγκαίος καθίσταται ο αγώνας στο πεδίο της κοινωνικής αυτοοργάνωσης, σε μάχες δύσκολες, αμφίβολες, κοπιαστικές. Διότι για να πολεμήσουμε χρειάζεται να στηρίζουμε ο ένας τον άλλον και να το κάνουμε οργανωμένα. Ο αλληλέγγυος βίος αποτελεί θεμέλιο και πραγμάτωση των επαναστατικών οραμάτων. **«Οι αγωνιστές... πρέπει να μπολιάζουν τους αγώνες με τις ιδέες, τα ήθη, τις μεθόδους και την εμπειρία του ελευθεριακού κοινοτισμού και οικουμενικού φεντεραλισμού».**

Επίσης, η προλεταριακή εξέγερση δεν πρόκειται να ριζώσει με μια μεταφυσική αποκάλυψη της ιστορικής ταυτότητάς της. Για τους ιδεαλιστές (αναρχικούς, αριστεριστές, εργατιστές, καταστασιακούς, μηδενιστές, ατομικιστές) τα πράγματα είναι απλά: όσο βάθαινε η αποδόμηση της ταξικής πάλης, τόσο ευκολότερο γινόταν να τσουβαλιάσουν τα πάντα σε έναν αφορισμό και να ανακηρύξουν την έλευση της δικής τους θεωρίας-“αντανάκλασης της πραγματικότητας” ή και τη δική τους ηγεσία. Οι άνθρωποι όμως έχουν ακατάπαυστα κοινωνικές ταυτότητες, που δεν κουμπώνουν σε κανένα πρότυπο και δεν πρόκειται να τις αλλάξουν επειδή θα ακολουθήσουν κάποιον πολιτικό γκουρού^χ. Είναι ένα εγγενώς ταξικό ζήτημα. Οι κοινωνικές ταυτότητες αποτελούν συγκεκριμένες μορφές της ταξικής διαπάλης. Και οι σχέσεις τους και οι εσωτερικές αντιφάσεις τους είναι ταξικές. Μεταφέρουν τις κατεστημένες συνθήκες

ετερονομίας, εκμετάλλευσης, πολιτισμικής κυριαρχίας, αλλά και την ασίγαστη εξέγερση, την απόπειρα αυτονομίας του κοινωνικού βίου, εμπειρίες ελευθερίας, όλον τον πλούτο της κοινωνικής πάλης. Η συντομία γραμμή όπου βάλλεται διαρκώς και ανασυγκροτείται το κοινωνικό σώμα δεν είναι μια ευθεία γραμμή, δυο στρατόπεδα τακτοποιημένα, η πόρτα του γραφείου του αφεντικού, ο περίβολος του αστικού κοινοβουλίου, οι παρυφές του δάσους, ο τροπικός του Αιγόκερω που χωρίζει τον καπιταλιστικό Βορρά από τον Νότο. Παρότι αν δεν διαβούμε αυτά τα σύνορα δεν θα κάνουμε τίποτα. Η πάλη της πολιτισμικής αναδιοργάνωσης διεξάγεται παντού, με τη σύγκρουση των κοινωνικών ταυτοτήτων (αφεντικό-τεχνοκράτης-εργάτης, αποικειοκράτης-ιθαγενής της τάδε φυλής, ιμπεριαλιστής-τριτοκοσμικός, λευκός-μαύρος, χριστιανός-απολίτιστος, ισλαμοφασίστας-Κούρδος, άντρας-γυναίκα, πατριάρχης-παιδί, ανθρωποκεντρικός-αντισπισιστής...) και στην ανασύνθεσή τους (μαύροι, Κούρδοι, γυναίκες, εργάτες, άστεγοι, παιδιά, τρελοί, αντισπισιστές, θρησκευόμενοι, άθεοι, δημοκράτες, άναρχοι και ότι άλλο καταλαμβάνει ο κάθε ταξικά καταπιεζόμενος, ενάντια στην εξουσία, το κράτος, τον ιμπεριαλισμό, τον σπισισμό, την πατριαρχία...). Η ανάλυση των σχετικών αντιθέσεων δεν χωράει σ' ετούτο το κείμενο. Τώρα μας ενδιαφέρει η δυναμική της ποικιλίας τους.

Ο αγώνας των καταπιεσμένων ταυτοτήτων, που εξαπλώθηκε με τα κινήματα της αντιαποικειακής και της εργατικής αυτονομίας μετά τον 2ο παγκόσμιο ιμπεριαλιστικό πόλεμο, συγκεράστηκε με το ελευθεριακό κίνημα την περίοδο που αναπτύχθηκε η εμπειρία της αυτοοργάνωσης, από τη ζαπατιστική εξέγερση του 1994 μέχρι σήμερα. Την τελευταία δεκαετία, των αλυσιδοτών εξεγέρσεων από τον Δεκέμβρη του '08, στα Occupy, στην Αραβική Άνοιξη και στην κορύφωση της επανάστασης στη Β.Συρία, η αυτάρκεια της αυτοδιάθεσης και οι ισχυρές ταξικές αντιθέσεις εντός των κοινωνικών ταυτοτήτων (κυρίως ο ισλαμισμός, αλλά σε πιο μοριακό επίπεδο και ο φεμινισμός) δοκιμάστηκαν στο πεδίο της μάχης. Η ριζοσπαστική υπέρβαση των ιστορικών φραγμών που αναπαράγουν οι κοινωνικές διαρρέσεις έγινε πράξη μέσα στην κόλαση του Συριακού πολέμου, στο ιστορικό αποκορύφωμά τους. Ο συνομοσπονδιακός κοινοτισμός. Μπορεί θεωρητικά να είναι εύκολο να επινοήσουμε τις ιδανικές αντιπροτάσεις στην κοινωνική αποδόμηση. Όμως, έξω από το πεδίο της αιματηρής σύγκρουσης, όχι δυο στρατοπέδων, αλλά όλων εναντίον όλων, καμία πρόταση δεν έχει βάση. Το επίτευγμα του Κουρδικού κινήματος, που ίσως να φαίνεται αυτονόητο και για ορισμένους, καχεκτικό (αμερικάνοι, μισθωτή εργασία και λοιπές ενστάσεις), αποτελεί επαναστατική καινοτομία, ειδικά στο φλέγον ζήτημα της ενοποίησης των κατακερματισμένων κοινωνικών ταυτοτήτων μέσα στον ταξικό πόλεμο.

Η καθαρή ταξική ταυτότητα, απαλλαγμένη από κοινωνικές περιχαράκώσεις, μπορεί και διαμορφώνεται μόνο ως μια ολοκληρωτικά επαναστατική ταυτότητα, δηλαδή απόλυτα πολιτική, μέσα στην καθημερινή επαναστατική πρακτική της. Ο κοινωνικός τόπος της είναι η κοινότητα του αντάρτικου. Σίγουρα όχι οι περγαμηνές των μετακαταστασιακών, των μετατροτσκιστών και ορισμένων αναρχικών που αναμένουν τη δεύτερα παρουσία

της οριστικής εξέγερσης. Ούτε βέβαια, ο ελιτίστικος και πλέον αποσυντεθειμένος σεχταρισμός του μηδενισμού. Το ΡΚΚ δεν έχει αλλάξει την ιδρυτική διακήρυξή του: πολεμάει για τον προλεταριακό διεθνισμό και το τονίζει. Μόνο πάνω στα άγρια βράχια όπου ένα μήνα τώρα μια νατοϊκή αεροπορία αδειάζει καθημερινά τόνους βομβών, μα μόλις πατήσει στρατιώτης τον τουφεκάνε άνθρωποι αποφασισμένοι να ανατιναχτούν ο ένας για τον άλλον, θα μπορούσε να ενσαρκωθεί απεριόριστα η ιδέα της προλεταριακής αλληλεγγύης. Το ελεύθερο Κουρδιστάν δεν είναι η γη των Κούρδων· είναι η γη της οικουμενικής επαγγελίας. Γυναίκες, νέοι επαναστάτες, άραβες, αλεβίτες, ζωροάστρες, χριστιανοί, άθεοι, αναρχικοί, κομμουνιστές, σοσιαλιστές, δημοκράτες, από όλον τον πλανήτη προστρέχουν εκεί στα βράχια, υπερασπιζόμενοι τις κοινωνικές αναφορές τους. Το αντάρτικο αποτελεί την **πληρέστερη μορφή κοινοτισμού**.

Αν ψάχνουμε την κοινωνική μορφή της προλεταριακής ταυτότητας δίχως κανέναν ιδιαίτερο κοινωνικό προσδιορισμό, δεν θα βρούμε ιστορικό παράδειγμα. Υπάρχει όμως καταγεγραμμένη η πρόταση ενάμισι αιώνα τώρα. Είναι η Αδερφότητα του Μπακούιν. Θα το πιάσουμε παρακάτω. Όποιος πιστεύει στην ταξική απελευθέρωση ας αναλάβει την ευθύνη. Η ιστορική διαλεκτική δεν είναι μια θεά που θα έρθει να σας λυτρώσει. Είναι η πυξίδα για εκείνους που θέλουν να πολεμήσουν για την ελευθερία τους.

Το Κουρδικό κίνημα καλά κάνει και τιμάει την ιστορική συμβολή του Μπούκτσιν, με τη θεωρία της κοινωνικής οικολογίας και του κομμουνισμού. Ωστόσο, μην συγχέουμε τον ασύνορο συνομοσπονδιακό κοινοτισμό του Κουρδικού κινήματος και της Β.Συρίας, που γεννήθηκε μέσα στην άγρια ταξική πάλη δεκαετιών, με μια πρόταση αυτοδιοικητικού ρεφορμισμού που απέτυχε ως επαναστατική πρόταση ακριβώς επειδή απαρνήθηκε την πολιτική βία κι επίσης απέτυχε ως ρεφορμιστική πρόταση επειδή εγκλωβίστηκε στην τοπική αυτάρκεια και μάλιστα, υπό τους όρους των κρατικών θεσμών. Μια στις δυο λέξεις του παρόντος συνομοσπονδιακού κινήματος είναι η οργάνωση της αυτοάμυνας. Και σε κάθε πράξη του, σε κάθε πολιτικό κείμενο, ενημέρωση, κάλεσμα, ανάλυση, εκφράζεται με σαφήνεια το πρόταγμα του οικουμενικού συνομοσπονδισμού ενάντια στον κρατισμό και τον καπιταλισμό. Η εμπειρία της οργανικής σχέσης της μαχητικής αυτοάμυνας και της κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης στη μέγιστη κλίμακα, είναι εδώ, διαθέσιμη από τα επαναστατικά μέτωπα της Λ.Αμερικής και της Μεσοποταμίας-Μ.Ανατολής. Η Τσιάπας και το Κουρδιστάν βαράνε καμπάνες, όχι για να τους σώσει κάποιος άλλος, αλλά για να πολεμήσουμε όλοι μαζί. Κι οι καμπάνες τους βαράνε πριν έρθουν οι θύελλες, αφού οι επαναστάτες βλέπουν ορίζοντα.

Το ελλαδικό κίνημα έχει την πολύχρονη εμπειρία της εδαφικής αντιφασιστικής πάλης. Έχει την εμπειρία της αποφασιστικής αντιπαράθεσης με την αστυνομική καταστολή. Έχει την εμπειρία της αντάρτικης πρωτοβουλίας. Έχει την εμπειρία της συλλογικής οργάνωσης των κοινωνικών αντιστάσεων. Αποτελεί ζήτημα αντοχής και προοπτικής απελευθέρωσης εδάφους ο συνομοσπονδιακός προσανατολισμός του μαχητικού κοινοτισμού.

Ένα πλήθος επιβιωτικών αναγκών κι επιπλέον όλες οι δημιουργικές ανάγκες μας, ζητούν άμεση υπεράσπιση. Οι καμπάνιες για την άρνηση ενοικίου θα μείνουν τοιχοκολλημένες αν δεν υπάρχει μαχητική οργάνωση γειτονιάς και συνομόσπονδη οργάνωση αλληλεγγύης, για να αντιμετωπίσει εξώσεις, δικαστήρια, πρόστιμα. Το ίδιο και με την υπεράσπιση των υπό κατάσχεση λαϊκών σπιτιών. Το ίδιο και με την προστασία της πρόσβασης στις βασικές υποδομές διαβίωσης. Το ίδιο, για να μπορέσουμε να σταθούμε στον δρόμο και να αποσπάσουμε έδαφος από τον μιλιταριστικό έλεγχο. Για να επιστρέψουμε μαζί πίσω από τις γραμμές της αστικής τάξης τα χτυπήματα που δεχόμαστε. Για να πάρει νέα ορμή η κατάληψη χώρων αυτοοργάνωσης. Για να βρει τόπο και δύναμη η εργατική αυτοοργάνωση. Για την κοινωνικοποίηση των πάντων.

«Οικονομική τρομοκρατία και μουντρούμα, οι διαχρονικοί “παρθενώνες” του ελληνικού κρατισμού. Τίποτα καινούριο. Συνηθισμένα τα βουνά απ' τα χιόνια και λαξευμένα απ' την κλεφτουριά του κάτω κόσμου»²⁴.

24. Όπως υποσημείωση 1, σελ 3.

Τι σήμαινε η 2 Ιούνη 2016 για τον αντιμilitarιστικό αγώνα. Τι μας δίνει σήμερα.

Οι δίκες 2ου βαθμού, αυτό που στην καθομιλούμενη λέμε «εφετείο» (το Αναθεωρητικό για τις υποθέσεις του στρατιωτικού δικαίου), είναι συνήθως τελεσίδικες, εφόσον ελάχιστοι προσφεύγουν στο «ανώτατο» κρατικό δικαστήριο (Άρειος Πάγος), στο οποίο σπάνια δικαιώνεται κάποιος. Αν δεν αθωωθεί ο κατηγορούμενος, παίρνει αναστολή αν δεν έχει ξαναπάρει ποτέ κι αν το θελήσουν οι δικαστές (π.χ. σπάνιο για μετανάστες), αλλιώς, πληρώνει αν είναι εξαγοράσιμη η ποινή κι αν έχει τα φράγκα (επίσης σπάνιο για την πλειονότητα των προλετάρων που στοιβάζονται στις φυλακές), αλλιώς, φυλακίζεται. Στις 2 Ιούνη 2016 θα δικαζόμουν σε 2ο βαθμό για την 2η και την 3η δίωξή μου για ανυποταξία. Δεν είχα δικαίωμα αναστολής και είχα ήδη καταδικαστεί για ανυποταξία μια φορά τελεσίδικα σε μια ποινή που εξαγοράστηκε με συλλογική και αλληλέγγυα μέριμνα. Μπροστά στην επικείμενη εξαγοράσιμη ποινή που θα επιβαλόταν στις 2 Ιούνη, εγώ ως Ολικός Αρνητής και το αλληλέγγυο κίνημα αντιτάξαμε μια αναβαθμισμένη στάση: Απαιτήσαμε την άμεση παύση των αλληπάλληλων διώξεων και προστίμων, που θα κατοχυρωνόταν με μια αθώωση στο συγκεκριμένο δικαστήριο. Το σημείο εξόρμησης αυτής της διεκδίκησης ήταν η απειλή μη εξαγοράς της ποινής και η αναμενόμενη όξυνση της αντιπαράθεσης σε ενδεχόμενη φυλακισή μου: «... στις 2 Ιούνη, που θα δικαστώ για δεύτερη φορά σε δεύτερο βαθμό για ανυποταξία, θα σταθώ πάλι απέναντι στους στρατοδίκες για να εκφράσω την πολεμική του κάτω κόσμου ενάντια στο κράτος και τις προνομιούχες κάστες του. Αλλά αυτήν τη φορά δεν θα συνθηκολογήσω με την εξαγορά της ενδεχόμενης ποινής. Καταδίκη θα σημαίνει φυλακή. Και η φυλακή μας φέρνει σε μια κατάσταση πραγματικού πολέμου, βίωματικά, πολιτικά, αντικειμενικά. Κι ακόμα, αν οι στρατηγοί της militarιστικής καταστολής μου δώσουν την ευκαιρία φυλακίζοντας με με μια συνθήκη ποινής μερικών μηνών, θα υποθηκεύσω το σώμα μου, για να ανατραπεί οριστικά η ισχύς των εκβιαστικών και ληστρικών μέτρων ενάντια στην ανυποταξία...»

Στο κείμενο αναλυτικής τοποθέτησής²⁵ μου μέσα στον κινηματικό διάλογο που άνοιξε η παραπάνω δήλωσή μου, το ζήτημα της πάλης ενάντια στην οικονομική τρομοκρατία τέθηκε με τους όρους που περιέγραψα ως εδώ: «Δεν θα φυγομαχήσουμε, ακολουθώντας τη διέξοδο της εξαγοράς, γιατί αυτή η επιλογή θα διευκολύνει την περαιτέρω εδραίωση αυτού που διεκδικούμε να αρθεί και θα μεταθέσει την ευθύνη της σύγκρουσης στους επόμενους, υπό δυσμενέστερες συνθήκες...

... Η άρνηση εξαγοράς ως μέσο πάλης εγείρεται μέσα σ' ένα επιμέρους πεδίο αγώνα από τις ιδιαίτερες συνθήκες της περιόδου και της στιγμής κι από την ιδιαίτερη θέση ενός αγωνιστή. Τίποτα δεν συνηγορεί στο να φτιάξουμε ένα τακτικό

25. «Τι θα γίνει στις 2 Ιούνη;» athens.indymedia.org/post/1559398/

δόγμα, ένα εκλεκτικό κριτήριο ή έναν σχεταριστικό αφορισμό. Ωστόσο, δεν υπερασπιζόμαστε την ακρισία στο όνομα της πολυμορφίας. προτάσσω την καταλληλότητα με όρους ηθικοπολιτικούς κι αντικειμενικούς. Όλες οι επιλογές κρίνονται κι όλοι έχουμε ευθύνη μέσα στην κοινότητα του αγώνα».

Η μετωπική πανελλαδική κινητοποίηση για εκείνη τη δίκη και η ίδια η δίκη αποτέλεσαν μια νίκη της αλληλεγγύης και έκφραση πηγμής του αντιμилитарιστικού κινήματος. Μεταφέρω αυτούσια την ενημέρωση και τον απολογισμό²⁶ της Συνέλευσης Αλληλεγγύης (Αθήνας), διότι περιέγραψε με σαφήνεια τα θεμέλια της μετωπικής πάλης, τα επίδικα του συγκεκριμένου αγώνα και την ευστοχία του:

«Κατόπιν καλέσματος για ενημέρωση και οργάνωση δράσεων από συλλογικότητα στην οποία συμμετέχει ο ολικός αρνητής, συγκροτήθηκε στις 4 Μάη στην Αθήνα η Συνέλευση Αλληλεγγύης στον ολικό αρνητή στρατεύσης Δημήτρη Χατζηβασιλειάδη. Βασική συνεκτική θέση της Συνέλευσης ήταν ότι πρέπει συνολικά το κίνημα και οι συλλογικότητες και τα άτομα να πάρουν όσο γρηγορότερα τις πρωτοβουλίες από όπου θα προκύψουν οι συλλογικοί αγώνες και οι απαντήσεις απέναντι στην οξυτάτη επίθεση του κράτους και του κεφαλαίου. Αντιληφθήκαμε τη στάση του διωκόμενου συντρόφου ως σημείο συμβολής σ' αυτήν την κατεύθυνση. Και προχωρήσαμε σε άμεση κινητοποίηση θεωρώντας ότι οι πραγματικές απαντήσεις ενυπάρχουν μέσα στον αγώνα, στα επίδικα και στα διακυβεύματά του.

Ένα σύνολο δράσεων σε διάφορα μέρη του ελλαδικού χώρου επικοινωνήσαν τη στάση του συντρόφου και τη συγκέντρωση στο στρατοδικείο, τον αντιμилитарισμό και την ολική άρνηση στρατεύσης, και προέταξαν τον μαχητικό αγώνα ενάντια στη σύγχρονη στρατοκρατία. Να σημειώσουμε στο σημείο αυτό ορισμένες κινητοποιήσεις με ιδιαίτερη σημασία: Μαζική εξόρμηση συλλογικοτήτων της Θεσσαλονίκης σε σχολεία της πόλης (23 με 29 Μάη). Κοινό κάλεσμα στο στρατοδικείο και μικροφωνική αλληλεγγύης (31 Μάη) από ταξικές/κοινωνικές/αντιμилитарιστικές συλλογικότητες που δραστηριοποιούνται στα Γιάννενα. Παρέμβαση μέσα σε στρατόπεδο με στρατολογικά γραφεία και έξω από το στρατοδικείο στο Ρουφ από τη Συνέλευση Αλληλεγγύης (30 Μάη). Αυτή η κίνηση έδειξε ότι οι στρατοκρατικοί θεσμοί δεν βρίσκονται στο απυρόβλητο, προτάσσοντας την αποφασιστικότητα των αλληλέγγυων απέναντι στις κατασταλτικές πρακτικές του κράτους. Παρέμβαση στον κυβερνητικό ραδιοφωνικό σταθμό «Στο Κόκκινο» στη Θεσσαλονίκη την ημέρα της δίκης. Η επιλογή του συγκεκριμένου προπαγανδιστικού μηχανισμού επισήμανε την εντατικοποίηση των εθνικιστικών, ρατσιστικών, στρατοκρατικών και κατασταλτικών σχεδιασμών από την παρούσα κυβερνητική διαχείριση.

Οι πολιτικός λόγος των αλληλέγγυων δράσεων ανέδειξε τις οριογραμμές που έθεσε ο ολικός αρνητής για τις 2 Ιούνη και υπερασπίστηκε τις διεκδικήσεις του: Άμεση παύση των συνεχών διώξεων των ολικών αρνητών. Κατάργηση των χρηματικών προστίμων (εξαχίλιαρα). Κατάργηση της θητείας/Παύση κάθε δίωξης.

Η μετωπική τοποθέτηση πάνω στα επίδικα του εκάστοτε αγώνα γίνεται πολλαπλασιαστικής ισχύος. Η αλληλέγγυα κινητοποίηση έκανε φανερό ήδη πριν το

26. Όπως υποσημείωση 8, σελ 10.

δικαστήριο ότι στις 2 Ιούνη δεν κρινόταν μια εξατομικευμένη υπόθεση, αλλά η εντατική καταστολή της ολικής άρνησης στρατεύσης συνολικά. Η ανταπόκριση αρκετών συλλογικοτήτων στο αγωνιστικό κάλεσμα έχει ακόμα μεγαλύτερη σημασία συνεκτιμώντας τις αμφιβολίες και τις ενστάσεις σε ζητήματα τακτικής ή οργάνωσης, που παρότι μπορεί να εκφράζουν διαφορετικές πολιτικές αναγνώσεις της πραγματικότητας ή διαφορετικές «φιλοσοφίες», δεν έγιναν εμπόδιο στην κοινή πάλη.

Στις 2 Ιούνη οι σύντροφοι της Συνέλευσης και άλλοι αλληλέγγυοι πραγματοποίησαν σύντομη πορεία πριν την έναρξη της δίκης ξεκινώντας από τον σταθμό του μετρό Κεραμεικός (προσυγκέντρωση) και φτάνοντας στο στρατοδικείο συγκροτημένα και με συνθήματα. Η κινητοποίηση συνεχίστηκε στο στρατοδικείο, με την καλεσμένη συγκέντρωση. Με τη λήξη της δικαστικής διαδικασίας οι αλληλέγγυοι που βρίσκονταν μέσα στην αίθουσα φώναζαν συνθήματα. Στη συνέχεια οι συγκεντρωμένοι έφυγαν με πορεία μέχρι το σημείο προσυγκέντρωσης, αφού πετάχτηκε μογιά στο φυλάκιο του στρατοδικείου.

Μέσα στο στρατοδικείο, μόλις ξεκίνησε η εκδίκαση της συγκεκριμένης υπόθεσης, ο δικαζόμενος ολικός αρνητής δήλωσε ότι αν και η δίκη είναι νομικά ανυπόστατη, θέλει να πραγματοποιηθεί, διεκδικώντας ένα δεδικασμένο της κατάρνησης των αλληπάλληλων διώξεων στους ανυπότακτους. Οι στρατοδίκες ανακοίνωσαν κατευθείαν την αναβολή της δίκης. Παρότι ο σύντροφος επέμεινε ότι αν ήθελε θα μπορούσε να ζητήσει και να πάρει αναβολή, όπως επίσης θα μπορούσε να απαλλαγεί από τις ποινικές και οικονομικές τιμωρίες εγκαταλείποντας τον αγώνα της ολικής άρνησης, το δικαστήριο εφαρμόζοντας εμφανώς μια πολιτική απόφαση τακτικής υποχώρησης του κράτους μπροστά στο αντιμilitarιστικό κίνημα, αποφάσισε την επ' αόριστον αναβολή επικαλούμενο μια πρόσφατη διάταξη νόμου...

Ενώ ο δικαζόμενος ολικός αρνητής δήλωνε ότι δεν πρόκειται να πάει φαντάρος, οι στρατοδίκες επέμεναν να επικαλούνται το νόμο ως παρεχόμενη ευκαιρία, την οποία όφειλαν να στηρίξουν αναβάζοντας την εκδίκαση των διώξεων! Ο παραλογισμός είναι εμφανέστατος. Επιδιώκουν δήθεν την αλλαγή στάσης του ολικού αρνητή, αποδυναμώνοντας τον εκβιασμό που έθεσε η νέα ρύθμιση! Μια καταδίκη ακόμα, θα ήταν ένα επιπλέον κίνητρο για να υποταχθεί κάποιος... Το συγκεκριμένο στρατοδικείο περιόρισε το αντικειμενικό υπόβαθρο της αποτελεσματικότητας της διάταξης. Σε εξατομικευμένες περιπτώσεις η επιείκεια θα μπορούσε να εξηγηθεί με όρους στήριξης της καλής πρόθεσης του διωκόμενου. Όμως, η άμβλυση των κατασταλτικών εργαλείων απέναντι σε ανένδοτους αγωνιστές καταγράφεται ως καθαρή υποχώρηση του κράτους.

... Το κράτος είδε πίσω από τη στάση του συντρόφου Δημήτρη Χατζηβασιλειάδη και τις κινητοποιήσεις αλληλεγγύης ένα σοβαρό κίνδυνο. Είδε ένα αντιμilitarιστικό κίνημα δυναμωμένο κι ένα οδόφραγμα που μπορεί να πλατύνει.

Η μονομερής κατάπαυση του πυρός είναι προσωρινή και μερική. Το διωκτικό θεσμικό οπλοστάσιο δεν περιορίστηκε ακόμα, αφού το κράτος απέφυγε το δίλημμα που του τέθηκε για τις 2 Ιούνη. Επιπροσθέτως, τα διοικητικά πρόστιμα παραμένουν σε ισχύ.

... Όταν το κράτος αποφεύγει ή υπαναχωρεί από μια μάχη, το κάνει για να μας ξαναβρεί παρακάτω λιγότερο σθεναρούς, λιγότερο οργανωμένους και

λιγότερους. Ωστόσο, αυτή η αναβολή δεν ήταν ένας μικρός ελιγμός. Αποτελεί παρακαταθήκη για όλο το αντιμιλιταριστικό κίνημα».

Παρότι έχουν περάσει τέσσερα χρόνια από τότε, με την ευκαιρία ετούτου του κειμένου θα διορθώσω μια λάθος νομοτεχνική εντύπωση που αποτυπώθηκε στον απολογισμό της συνέλευσης αλληλεγγύης και μεγέθυσε το συμπέρασμα περί των πρακτικών συνεπειών εκείνης της αναβολής: η απόφαση του στρατοδικείου, όπως κάθε απόφαση δικαστηρίου, αποτέλεσε νομολογία για τα επόμενα ισόβαθμα δικαστήρια, αλλά όχι δεδικασμένο. Οι στρατοδίκες δεν ήταν υποχρεωμένοι να εφαρμόσουν την ίδια απόφαση σε άλλους ανυπότακτους μέχρι το τέλος του 2017 και δεν το έκαναν. Ωστόσο, η διατήρηση της σχετικιστικής αντιμετώπισης των ανυπότακτων από την πλευρά του κράτους, αφενός περιόρισε την υποχώρησή του στην ειδική περίπτωση ενός οργανωμένου μαχητικού αγώνα, αλλά αφετέρου, ακριβώς λόγω αυτής της συνθήκης, κατέδειξε τη σημασία της συνδυασμένης ισχύος των αγωνιστών που βάζουν την ελευθερία και τα σώματά τους μπροστά και της μετωπικής αλληλεγγύης.

Σε αντιδιαστολή προς το ριζοσπαστικό παράδειγμα του κοινού αγώνα για το στρατοδικείο της 2 Ιούνη 2016, το πολιτικό περιβάλλον του αντιμιλιταριστικού κινήματος κάθε άλλο παρά ενισχυτικό είναι για την ανάπτυξή του. Στους ελευθεριακούς κύκλους κυριαρχεί ο ατομικισμός του Ι5, που από ορισμένους προτάσσεται ως μέσο αντίστασης (ένα εργαλείο του κράτους που υπάρχει αποκλειστικά για να διαλύει την κοινωνική δυναμική της ανυποταξίας). Δεν θα σταθώ εδώ σ' αυτό το σημείο, που το έθιξα στην αρχή, πιστεύω, αρκετά καυστικά. Θα σταθώ στο ζήτημα της αλληλεγγύης, διότι είναι το θεμελιακότερο.

Η υπεράσπιση των Ολικών Αρνητών Στράτευσης έχει αποτελέσει ένα αποκαλυπτικό πεδίο της εκλεκτικότητας. Για πλήθος ομαδοποιήσεων οι Ολικοί Αρνητές υπάρχουν ή εξαφανίζονται αναλόγως αν «είναι δικοί μας», κομματικά, ή καιροσκοπικά, ανάλογα με τις εκάστοτε πολιτικές σχέσεις. Είναι οι ίδιες γραμμές συνοριοποίησης πάνω στις οποίες σε καιρούς εκκενώσεων καταλήψεις δεν έδειξαν κανένα ενδιαφέρον για τις διπλανές τους πολιορκούμενες καταλήψεις ή άλλες προσπάθησαν να διασπάσουν το ανοιχτό μέτωπο των καταλήψεων για ν' αποκτήσουν τον διευθυντικό έλεγχο ή από τον πιο κακόπιστο ρεβανσισμό, για την κριτική που έχουν «υποστεί». Η ολική ή επιλεκτική αδιαφορία για τους Ολικούς Αρνητές Στράτευσης αποτελεί έκφραση της ολικής ή επιλεκτικής αδιαφορίας για τους πολιτικούς διωκόμενους και κρατούμενους, που φτάνει μέχρι το σημείο να γίνεται αντιληπτή η καταστολή σαν ευκαιρία ξεμπερδέματος με «εσωτερικούς» εχθρούς ή και δηλωμένης απαξίωσής τους: «να που καταλήγει το ένοπλο», «να που καταλήγει ο βολонταρισμός», «να ο παραλογισμός της κουλτούρας του ηρωϊσμού και της θυσίας», «να τι αφήνει η ιδεολογία της δράσης», «να τα αποτελέσματα της αντιπαράθεσης με την καταστολή». Αποφάνσεις που συνήθως συνοδεύονται από προσχήματα αντιμιλιταρισμού.

Οι παραπάνω κριτικές παρατηρήσεις αφορούν στο θεμέλιο του κοινωνικού κινήματος, θεμέλιο του αγώνα εν' γένει, στην αλληλεγγύη. Η ΑΣΜΠΑ, μέσα από την οποία συμμετείχα στη συλλογική υπεράσπιση της Ολικής Αρνήσης Στράτευσης από τη στιγμή της δημιουργίας της, δεν την τσιγκουνεύτηκε ποτέ' δεν

απέκλεισε ποτέ κανέναν, ανεξάρτητα από πολιτικές συγγένειες ή αντιπαλότητες. Ούτε ποτέ καταλογίστηκαν απουσίες από την αλληλεγγύη, για να γίνει τώρα. Η ώρα είναι ακατάλληλη για να προσωποποιηθούν οποιεσδήποτε πολιτικές ευθύνες. Είναι όμως επιτακτικό ακριβώς τώρα που δίνεται η πλατιά μάχη της ταξικής αλληλεγγύης ενάντια στον κρατική απόπειρα εμπέδωσης του κανιβαλισμού με αφορμή μια επιδημία, να είναι εξαρχής διαποτισμένη από το κοινωνικό μεγαλείο της. Η αλληλεγγύη δεν είναι κολεγιά ή καιροσκοπική συνάθροιση με βάση τη σεχταριστική αμοιβαιότητα. Είναι κοντόθωρη και παντελώς αναντίστοιχη των αναγκαιοτήτων της εποχής η πεποίθηση ότι οι συνοριοποιήσεις πίσω από τη γραμμή του κοινωνικού μετώπου μπορούν να κρατήσουν οποιονδήποτε δρόμο ανοιχτό. Να συνεχίσουμε προς τον σκοπό: συνομοσπονδιακό επαναστατικό μέτωπο.

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ, ΡΕ ΠΑΙΔΙ ΜΟΥ!
ΕΧΟΥΝ ΓΥΡΙΣΕΙ ΤΑ ΠΑΝΟ ΚΑΤΟ!...
ΤΕΛΙΚΑ Σ' ΑΥΤΟΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΟΛΑ
ΕΙΝΑΙ ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΑ ΚΑΙ ΑΒΕΒΑΙΑ!

ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΙ ΕΝΑ
ΣΙΓΟΥΡΑΚΙ.

Aphas

Ποιοί και πως θα «επιζήσουμε»; Το ζήτημα του «κόστους» και η συλλογική ευθύνη

Υπάρχει ένα σημείο στο οποίο έχουν συμφωνήσει σχεδόν όλοι όποιοι το έθιξαν εκφράζοντας άποψη για την τρέχουσα επιδημία, παρά τις όποιες άλλες διαφωνίες τους: για να αγωνιστούμε πρέπει να επιβιώσουμε. Ισχύει πράγματι αυτή η αμφιμονοσήμαντη συνάρτηση; Η ιστορική ανάγνωση, η πραγματικότητα του καπιταλιστικού-ιμπεριαλιστικού σφαγείου και τα ζωντανά επαναστατικά εγχειρήματα μας δείχνουν ότι η συνάρτηση είναι λίγο πιο σύνθετη. Ας το εξετάσουμε συνδυαστικά από την οπτική της διαλεκτικής του γίνεσθαι και της ολότητας. Είναι μάλλον αδιαμφισβήτητο ότι αυτήν εδώ τη στιγμή μέσα στην ταξική διαπάλη δεν επιβιώνουν όλοι. Τι πρέπει να κάνουν εκείνα τα κοινωνικά σώματα, όπως οι μετανάστες, οι φυλακισμένοι, οι οικονομικά αποκλεισμένοι, οι εργάτες σε επικίνδυνες συνθήκες, που είναι δεδικασμένο ότι δεν θα επιβιώσουν ολόκληρα; Μήπως έχουν ανάγκη να αγωνιστούν για να επιβιώσουν; Ε, το κάνουν. Εκεί όπου γίνεται φονική η ραγδαία επίθεση των αφεντικών που πατάει πάνω στην επιδημία, οι προλετάριοι ξεγεύονται. Ωστόσο, οι εξεγέρσεις δεν ξεσπούν με την προϋπόθεση ότι δεν θα χαθεί κανείς. Ξεσπούν επειδή είναι δεδομένο ότι δεν θα επιβιώσουν όλοι. Μέσα στο σφαγείο είναι δεδομένο ότι χωρίς αγώνα θα έχουμε κι άλλα θύματα. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι αγωνιζόμενοι δεν έχουμε θύματα. Ίσως και περισσότερα. Αγωνιζόμενοι όμως κερδίζουμε τουλάχιστον μια δυνατότητα, την προοπτική ανατροπής των συνθηκών.

Κάποιοι δεν χρειάζεται να αγωνιστούν για να επιβιώσουν, κάποιοι όμως χρειάζεται. Από μια ατομικιστική σκοπιά αξίζει να προσπαθήσεις να βρεθείς στην πλευρά εκείνων που δεν θα θυσιαστούν. Αλλά όπως γίνεται και στο «παιχνίδι των δυο φυλακισμένων», η ατομικιστική προσπάθεια καταδικάζει το σύνολο στην αιχμαλωσία του. Για να επιβιώσουμε ως τάξη πρέπει να πολεμήσουμε. Με τη βεβαιότητα ότι σε κάθε μάχη δεν επιβιώνουν όλοι. Με τη βεβαιότητα επίσης ότι η Χίμαιρα της ασφάλειας σκοτώνει το προλεταριάτο.

Ξεκινώντας από την πλευρά του συνόρου όπου επικρατεί η πλαστική πίστη σε κάποιο σταθμισμένο μέλλον, θα ήταν χρήσιμο να ξέρουμε ότι από την έξω μεριά του συνόρου, εκεί που ξεκινάει η ταξική μάχη, είναι πάντα μεθόριος, γεμάτη ενδεχομενικότητα και κινδύνους' δεν βρίσκεται ένας εύτακτος κόσμος. Όμως η διάβαση του συνόρου είναι απαραίτητη για να μεταμορφωθεί σε μεθόριο το κοινωνικό έδαφος που κατέχει ο εχθρός. Η Ολική Άρνηση Στράτευσης αποτελεί μια τέτοια διάβαση. Στις 2 Ιούνη του 2016 το κράτος φυγομάχησε επειδή κάναμε μια ακόμα διάβαση. Αποδείχτηκε ότι το κράτος δεν είναι μια υπερβατική δύναμη ικανή να είναι πάντα σε μεγαλύτερη ετοιμότητα από τους αντιπάλους της. Οι διαβάσεις της στάθμης ελέγχου αποτελούν την πηγή που επαναπροσδιορίζει το κοινωνικό σώμα.

«... Δεν αρκεί να μείνει έξω ο δικός μας. Χρειάζεται να δημιουργήσουμε τους τρόπους να νικάμε μαζί.

Η αποδοχή της φυλάκισης ως ενδεχόμενο μπορεί να φαίνεται παράλογη αν έχουμε μάθει να σταθμίζουμε τις ανάγκες με μια ιδιωτική λογιστική. Τότε, είμαστε με τα μπούνια μέσα στον αστικό κόσμο, στις πλάνες του, στην υποκρισία του και στις προνομιακές επιδιώξεις. Για κάθε έναν που τη γλυτώνει φτηνά (μεταφορικά, αλλά και κυριολεκτικά, αφού μιλάμε για εξαγοράσιμες ποινές), πρέπει να υπάρχουν και υπάρχουν αρκετοί άλλοι που πέφτουν στη μαύρη τρύπα, ώστε να λειτουργεί το σύστημα ελέγχου. Στον καπιταλισμό η ιδιωτική λογιστική παίρνει αντικειμενικά θέση στους ταξικούς διαχωρισμούς, από την πλευρά της διαιώνισης των ανισοτήτων. Αν σ' ετούτο τον ντουινά φυλακίζονται πολλοί, για τους αρνητές του η προοπτική της φυλακής δεν μπορεί να είναι μόνο μια υπόθεση κακής τύχης. Η αντιστροφή του συσχετισμού ισχύος υπέρ των προλεταριακών-κοινωνικών δυνάμεων δεν θα γινόταν να μην αντανακλάται και σε μια αποδιάρθρωση της μηχανιστικής σχέσης φυλακή-κυριαρχία του τρόμου. Όποιος ενδιαφέρεται για μια εκτενέστερη προσέγγιση στα θέματα της σημασίας της φυλακής και της ιδιωτικής λογιστικής, μπορεί να κοιτάξει ένα κείμενο που είχα γράψει μετά την αποφυλάκισή μου το 2012: «Πέντε σχόλια ενάντια στην καθολική φυλακή»²⁷.

Ωφείλουμε να βλέπουμε τη δίκη ενός Ολικού Αρνητή από τη σκοπιά της άμεσης ταξικής σύγκρουσης. Την εποχή που οι κατατρεγμένοι δολοφονούνται ή αιχμαλωτίζονται μαζικά, η διακινδύνευση της φυλάκισης για έναν αγωνιστή είναι πια κάτι στοιχειωδέστερο από πράξη κοινωνικά/πολιτικά αναγκαίου ηρωισμού: Μια διαθεσιμότητα να παλέψουμε με ίσους όρους, για να χτίσουμε το οριζόντιο επαναστατικό κίνημα της εποχής μας. Η προλεταριακή-κοινωνική αλληλεγγύη δεν έχει χώρο για στεγανά προνομίων. Από τα στρατόπεδα συγκέντρωσης δεν βγαίνεις με εξαγορά. Στη συνέχεια, οι έγκλειστοι μετανάστες, όπως και οι παρίες των φυλακών, έχουν μόνο δυο κοινά διαθέσιμους τρόπους πάλης: την εξέγερση και την απεργία πείνας (η απόδραση, χωρίς εξέγερση αποτελεί μεμονωμένη επιλογή). Τι κοινότητα αγώνα θα χτίζαμε αν ενώ το θύμα δεν έχει τίποτ' άλλο εκτός απ' το φυλακισμένο σώμα του, αυτός που καλείται, αλλά αρνείται να γίνει θύτης αποστρεφόταν την πιθανότητα να διακυβευθεί την ελευθερία κίνησής του και τη σωματική ακεραιότητά του;

Έτσι, η ανάληψη του ενδεχομένου μιας φυλάκισης (μέσω της δεδηλωμένης άρνησης εξαγοράς) και η αντιστροφή της απειλητικής σημασίας του, ενέχει ένα ιδιαίτερο πολιτικό-κοινωνικό νόημα, απόλυτα γειωμένο στη σημερινή συγκυρία κι εστιασμένο στο επίκεντρο της ταξικής διαπάλης: Να οικοδομήσουμε έναν κοινωνικό κόσμο χωρίς εξουσία, αποδομώντας το καθεστώς των περιχαρακώσεων. Κι έτσι, έχουμε και μια πρώτη ριζική απάντηση στο ερώτημα για την απεργία πείνας. Για τους αιχμάλωτους δεν αποτελεί έσχατο μέσο πάλης, αλλά το πιο διαθέσιμο στην κανονική κατάσταση έσχατης καταπίεσης που βιώνουν.

Η λογική των κλιμακούμενων κι έσχατων μέσων διεκδίκησης ανήκει στη φιλελεύθερη ιδεολογία που ορίζει την κοινωνία ως πεδίο οικονομικών διαπραγματεύσεων. Από μια τέτοια άποψη δεν αξίζει ούτε να πας φυλακή, ούτε να

27. Κυρίως το δεύτερο και το τρίτο από τα «Πέντε Σχόλια Ενάντια στην Καθολική Φυλακή». Link υποσημείωσης 9, σελ 12.

επιβαρύνεις το σώμα σου με μόνιμες βλάβες, όταν μπορείς αντ' αυτού να πληρώσεις. Η εθελούσια διακύβευση της υγείας ενός ανθρώπου αποτελεί ένα βήμα πέρα από την έσχατη ανοχή της θεσπισμένης τυραννίας. Εκτείνοντας το βλέμμα μας μέχρι τους τόπους των διακρατικών πολέμων και μέχρι τη μεσογειακή μεθόριο της ευρώπης, μπορούμε να καταλάβουμε ότι η ιδιωτική αντιμετώπιση του θανάτου που σπέρνουν τα κράτη φέρνει περισσότερο θάνατο και υποδούλωση. Αντιθέτως, η συλλογική διακινδύνευση μπορεί και απελευθερώνει έδαφος. Στην κοινωνική αντίσταση δεν υπάρχει τίποτα έσχατο. Υπάρχει διαρκής ανάγκη, μεταδιδόμενη αποφασιστικότητα, συλλογική συνέχεια και ιστορική εμπειρία»²⁸.

Ορισμένες ακαδημαϊκές σχέτες μεταθέτουν το ζήτημα της ισότητας επαορίσω. Την επανάσταση όμως την κάνουν οι Ίσοι (για να θυμηθούμε τον μάρτυρα-προφήτη Μπαμπέφ). Να μοιραστούμε ό,τι έχουμε, αποτελεί θεμελιακή προϋπόθεση για την ανατροπή του ταξικού καθεστώτος. Να θρέψουμε εκείνους που βρίσκονται στη δίνη της πείνας, να γιατρέψουμε εκείνους που βρίσκονται στο χείλος του θανάτου, να φυγαδέσουμε εκείνους που βρίσκονται στο χείλος της αιχμαλωσίας, να δώσουμε ελπίδα σ' εκείνους που βρίσκονται στο χείλος της απόγνωσης, να σηκώσουμε εκείνους που βρίσκονται στο χείλος της κατάρρευσης. Να ποιό είναι το προλεταριακό έργο στη μεθόριο. Αν δεν μπορέσουμε μαζί να σταθούμε στα πόδια μας, θα αφήσουμε τους νεκροθάφτες της προλεταριακής επανάστασης να μιλάνε γι' αυτήν.

28. Όπως στην υποσημείωση 25, σελ 51.

Ανάμεσα στους νεκροθάφτες που ελπίζουν στην ήττα, αναγνωρίζω όποιους μετονόμασαν τη στήριξη της προλεταριακής βάσης από την ίδια την προλεταριακή βάση σε «ελεημοσύνη». Η αλληλεγγύη λένε, είναι αμφίδρομη. Να έτσι είναι. Όποιος έχει κάτι, θα το προσφέρει για να γίνουμε κοινότητα. Η ελευθερία σου είναι προϋπόθεση της ελευθερίας μας, έλεγε ο Μπακούιν. Έτσι καταλαβαίνω την αμφίδρομη σχέση. Αλλά προφανώς υπάρχουν «σύντροφοι» που δεν νοιώθουν την ανάγκη της ελευθερίας του διπλανού τους. Ή τουλάχιστον, αν δεν ήταν αρκετά τυχερός και καπάτσος για να κερδίσει ένα προνόμιο μέσα στον αστικό κόσμο. Ατομική ευθύνη. Αν είναι άστεγος και δεν έχει να προσφέρει στέγη, δεν μπορεί να είναι αμφίδρομη η σχέση. Αν είναι βυθισμένος στην κατάθλιψη και δεν μπορεί να μας προσφέρει χαρά, δεν μπορεί να είναι αμφίδρομη η σχέση. Δεν θέλουμε θλιμμένους στη γιορτή μας -είναι μόνο για εκείνους που έχουν φτάσει στο επίπεδό μας. Αν δεν ανήκει στη σχέση μας, δεν μπορεί να μας κατανοήσει, άρα δεν μπορεί να είναι αμφίδρομη η σχέση. Πως μασκαρεύτηκε έτσι ο “Αδωνις”!

Για να δούμε τη συγκεκριμένη έννοια του αμφίδρομου μέσα στο ιστορικό ταξικό πλαίσιο της. Οι επικριτές της κινηματικής «ελεημοσύνης» όταν λένε αλληλεγγύη εννοούν αμοιβαία ανταλλαγή. Διακατέχονται δηλαδή από μια εμποροκρατική σύλληψη της κοινότητας και της ισότητας. Όταν αυτή η ανταλλαγή παίρνει τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της πολιτικής συμφωνίας ως βάση αλληλεγγύης, εμπλέκει τον χρόνο ακριβώς με τη μορφή που έχει στον καπιταλισμό: επένδυση. Με ποιά μέτρα αξιολογείται η αλληλεγγύη; Οι ελιτιστές ακαδημαϊκοί μας, είναι ταυτισμένοι με τον κύριο εχθρό της μαρξικής ανάλυσης: την αξία. Προσπαθώντας να υπονομεύσουν την αλόγιστη αλληλεγγύη, που καταργεί την αξία αμέσως, γίνονται παθιασμένοι αντικομμουνιστές.

Να μοιραστούμε τα πλούτη τους. Αλλά αν δεν μοιραστούμε πρώτα τη φτώχεια μας, όταν θα έρθει η ώρα της μοιρασιάς του πλούτου θα επικρατήσει ο κανιβαλισμός. Το παράδειγμα των λόγιων συκοφαντών που σίγουρα δεν βρίσκονται στον πάτο του βαρελιού, είναι ενδεικτικό επ’αυτού. Την απάντηση την έχουμε ήδη στην πρακτική μας: κομμουνισμός εδώ και τώρα. Όχι όταν θα είναι “ώριμες οι παραγωγικές δυνάμεις” ή η “συνείδηση του υποκειμένου”. Παραωρίμασαν, σάπισε και το δέντρο. Το παπατζιλίκι της απαξίωσης της αλληλεγγύης δεν αντέχει ούτε στην ελάχιστη σύγκριση με την πραγματικότητα. Από ποιά κουλτούρα αγώνα βγαίνουν εκείνοι που απαλλοτριώνουν ένοπλα ή μαζικά; Από εκείνη που μοιράζεται τη φτώχεια, τους κινδύνους, την ελευθερία, τον βίο και τον θάνατο. Το θέμα είναι να το κάνουν οι προλετάριοι; Εμείς είμαστε. Μέχρι να γίνει καθολικά, δεν είναι ο ιδεατός «κομμουνισμός»; Όποιος δεν θέλει να ζυμώσει, δυο αιώνες κοσκινίζει. Εκείνοι που δεν μεταθέτουν την κοινή εξελικτική ευθύνη κάνουν την επανάσταση εδώ και τώρα. Οι πράξεις φέρουν το νόημα, οι πράξεις αποδεικνύουν την πολιτική-ταξική ταυτότητα εκάστου. Με τις σακούλες στα σούπερ μάρκετ, τα τουφέκια στα ταμεία, τις ανοιχτές κοινωνικές δομές σε κατειλημμένους χώρους, τις καθολικές διεκδικήσεις με σφαίρες στην αστική τάξη, τις φυλακίσεις, τους νεκρούς μαχητές. Το προλεταριάτο θριαμβεύει όποτε αφήνει πίσω του τη μικροψυχία, τη μεμψιμοιρία, την κακοπιστία.

Ύστερα, η εικόνα, δεν μπορεί να δείξει κάτι πιο αξιόλογο απ' ότι είναι στην πράξη ο καθένας. Όποιος έχει μάτια μπορεί να διακρίνει τον αγώνα βάσης και τον καιροσκοπισμό, το κάλεσμα αγώνα και την άγρα ψήφων, το πρακτικό παράδειγμα και την άγρα μελών, την απεριόριστη προσφορά και τ' αποφάγια κτλ.. Οι επικούριοι βέβαια, απεχθάνονται εκείνη την εικόνα που δεν μεταφέρει τα μεγαλεία των στοχασμών τους. Αυτοφυλακίζόμενοι στην αρτιότητά τους καθίστανται ανίκανοι να διακρίνουν οτιδήποτε συγκεκριμένο εκτός από την απόκλιση από το δόγμα. Όταν εκβάλλει ως πολιτικο-κοινωνική πρακτική μια απόκλιση από το δόγμα, απ' όποια πλευρά του ταξικού μετώπου κι αν τάσσεται, βαφτίζεται "ψευδής συνείδηση", "ιδεολογία" (με την έννοια ότι μπορεί να υπάρχει "καθαρή συνείδηση" που δεν είναι ιδεολογία), "μορφή αντίθετη στο περιεχόμενο", "μορφή ανταγωνιστικού περιεχομένου" ή απλά "θέαμα". Η στρουθοκάμηλος, αφορίζοντας την "φαινομενικότητα" πείθει τον εαυτό της ότι έχει ξεμπερδέψει με το ζήτημα της πραγματικότητας. Η σπηλιά του Πλάτωνα είναι μια χαρά, εφόσον έξω κυριαρχούν τα νεφελώματα, οι αντικατοπτρισμοί, οι οφθαλμαπάτες και η σχετικότητα (κάτι που γράφτηκε κάποτε, περί καμπύλωσης του φωτός)!

Έχει σημασία αν ο αντιπρολεταριακός κι αντικοινωνικός ελιτισμός αντιλαμβάνεται τον εαυτό του ως μηδενιστικό, εργατίστικο ή κοινωνίστικο; Σημασία έχει ότι διεξάγεται ένας ακατάπαυστος πόλεμος ηθικού πίσω από τη γραμμή της μάχης. Αλό τη δική μας μεριά του μετώπου, εφόσον το ιδεολογικό οπλοστάσιό του αντλείται από την προλεταριακή ιστορία. Πόλεμος υπονόμευσης, στον βαθμό που η κριτική δεν γίνεται μέσω της πράξης, αλλά πίσω από τη μεθοριακή γραμμή. Όλο το ελλαδικό ελευθεριακό κίνημα είναι ιστορικά μοχλοσπινδιλό απ' τον ανταρτισμό κι από την ταξική ανάλυση, μα κι απ' τον άκρατο σεχταρισμό στον οποίον βρισκουν κρυψώνα οι κάθε λογής παραχαράξεις της ιστορίας. Η ιστορία δεν κρυβόταν ποτέ. Λουί Ογκύστ Μπλανκί, ο Φυλακισμένος, «που είχε συγκλονίσει με το μεταλλικό ήχο του τον περασμένο αιώνα»²⁹. Ραβασόλ, Βαγιάν, Ανρύ, Καζέριο, Μερτζάνοφ και και και. Με τον δυναμίτη και το μαχαίρι, προλετάριοι για το προλεταριάτο, μέχρι τον δήμιο. Ναρόντνια Βόλια, δηλαδή Φωνή του Λαού. Τον υπηρέτησε πρώτα κατεβαίνοντας στις λάσπες του αγροτικού υποπρολεταριάτου και στη συνέχεια ανεβαίνοντας με τον δυναμίτη στα βουλεβάρτα των βασιλέων, ανοίγοντας τον δρόμο για τη σοβιετική εξέγερση. **Η μεγαλοψυχία έκανε την προλεταριακή επανάσταση εφτάψυχη.**

Η ιστορία της πάλης ενάντια στην οργανωμένη βία των αφεντικών - απλούστερα, στρατοκρατία- είναι πλουσιότερη. Η ήττα της προλεταριακής επανάστασης στην Ουκρανία, του αντάρτικου του πιο ραγδαία ανεπτυγμένου σε κομμουνιστική αυτοδιεύθυνση, γέννησε μια διαυγέστατη συνειδητοποίηση για το επαναστατικό κίνημα. Η *Οργανωτική Πλατφόρμα της Γενικής Ένωσης Αναρχικών* δεν αποτέλεσε μια εξαντλητική, λεπτομερή οργανωτική πρόταση· σχηματοποίησε μόνο μια αναπόδραστη αιτιώδη συνέπεια της επαναστατικής προλεταριακής

29. Walter Benjamin, «Πάνω στην έννοια της ιστορίας - Θέσεις για τη φιλοσοφία της ιστορίας» (Ανοιξη 1940)

εμπειρίας: «Ο αληθινός χαρακτήρας αυτής της αντιπίθεσης (της Εξουσίας), ακριβώς ως η τεχνική και η ανάπτυξη του εμφυλίου πολέμου, θα υποχρεώσει τους εργαζόμενους να δημιουργήσουν αποφασισμένα επαναστατικά στρατιωτικά σώματα». Το ζήτημα της διαλεκτικής του αντιμιλιταρισμού έχει τεθεί ευθέως στο μεδούλι, εδώ κι έναν αιώνα (παρά τέσσερα έτη). Σ' όλη αυτήν την ιστορική περίοδο το ελευθεριακό κίνημα, με ελάχιστες εξαιρέσεις, παρίστανε ότι δεν ξέρει. Ποιά θα είναι η απολογία μας στην ιστορία; «Πέρασες βιαστικά και δεν σε είδα», «είχα κουβέντα εκείνη την ώρα», «είχα μπλέξει σε υποχρεώσεις»;

Η Πλατφόρμα εισήγαγε μια καινοφανή πρόταση επιπλέον του ζητήματος της πρακτικής διαλεκτικής του πολέμου: την έννοια **συλλογική ευθύνη**. Κάθε κριτική εναντίον της Πλατφόρμας αναγνωρίζει αυτό το σημείο ως καθοριστικό. Εύλογα, διότι αποτελεί την αφετηριακή πρόταση για την αναγκαιότητα της ενιαίας οργάνωσης (που το εργατικό κίνημα την είχε πραγματώσει μισό αιώνα ωρίτερα, στην Α Διεθνή), της ενότητας στον λόγο και την τακτική (έννοια που το προλεταριακό επαναστατικό κίνημα τη γνώριζε τουλάχιστον από την εποχή του Μπλανκί, ως *ενότητα στη δράση*³⁰) και την αυτοπειθαρχία. Αν είμαστε ειλικρινείς θα συμφωνήσουμε ότι για τα μάτια της φιλελεύθερης κουλτούρας των προηγούμενων εξήντα χρόνων, το πιο δύσπεπτο σημείο της Πλατφόρμας ήταν το νόημα της συλλογικής ευθύνης. Ακόμα από την εποχή που κοινοποιήθηκε αυτή η πρόταση αντιμετωπίστηκε αντιδραστικά μέχρι και μέσα στο επαναστατικό αναρχικό κίνημα, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τη σύγχυση του Μαλατέστα στον γραπτό διάλογό του με τον Μαχνό.

Από γενική πολιτισμική σκοπιά, ιστορική-ταξική-πολιτική, **η συλλογική ευθύνη αποτελεί συνέπεια της ριζοσπαστικής ταυτότητας που διακηρύσσει την ελευθερία έκαστου ως εγγύηση της ελευθερίας όλων**. Όπως ειπώθηκε με σαφήνεια από τον Μπακούιν, αλλά και περιγραφικά από τον Ετιέν ντε Λα Μπροσσύ, μισή χιλιετία πριν. Η συλλογική ευθύνη αποτελεί τη διέξοδο από τη θεολογία του αυτοκράτορα, του επιστήμονα αυθέντη, του κόμματος, των αντρών πρωτεργατών με τα μουσάκια και τα μουστάκια και του «ατόμου», που τελικά συμπυκνώνει όλα τα κοινωνικά σχίσματα μέσα στον έσχατο διαχωρισμό. Το «άτομο» είναι τα πάντα εκτός από ενότητα, ά-τομο, ά-τμητο. Η Ντιέλο Τρούντα συνέλαβε μια κρίσιμη ιδέα: Για να μην παλινδρομήσουμε στην ετερονομία προκειμένου να αναζητήσουμε μια νέα ενότητα, που μας είναι αναγκαία απέναντι στη στρατοκρατία, μπορούμε να κάνουμε μια κάθετη τομή στην αναπαραγωγή της θεοκρατίας. Θα συμφωνήσουμε ότι είμαστε όλοι ως σύνολο υπεύθυνοι για όλους κι ο καθένας θα αναλάβει την ευθύνη για το σύνολο. Έχει διατυπωθεί μέχρι

30. «Είναι γεγονός ότι το πρόταγμα για ενότητα στη δράση αποτελεί κεντρικό άξονα της “αυθεντικής” λενινιστικής πολιτικής. Αλλά η συγκεκριμένη έννοια δεν επινοήθηκε από τους μπολσεβίκους. Η ενότητα στη δράση αποτελεί βασικό κανόνα κάθε πολεμικής στρατηγικής κι αυτό εξηγήθηκε αναλυτικά από τον πρώτο σύγχρονο θεωρητικό του πολέμου, τον Κλαούζεβιτς, όπως και η ενότητα σκοπών και μέσων. Η ενότητα σκοπών και μέσων στον πόλεμο συνεπάγεται την ενότητα στη δράση. Ο ένας κανόνας εξάγεται από τον άλλον. Ειδικά στον ταξικό πόλεμο, η ενότητα στη δράση για τον ελευθεριακό κουμμουνισμό εκφράζει επιπλέον την αυταξία της προλεταριακής-κοινωνικής αλληλεγγύης κι εκπηγάει από τις κατεστημένες συνθήκες κατακερματισμού. Η ενότητα στη δράση εφαρμόστηκε στις γραμμές της ελευθεριακής κουμμουνιστικής επανάστασης την ίδια εποχή που εγκαθιστώταν η μπολσεβίκικη κυριαρχία και μάλιστα, ανταγωνιστικά προς αυτήν, από τους αναρχικούς κομμουνάρους της Ουκρανίας». Απόσπασμα πολιτικού σχολίου σχετικά με τον “δημοκρατικό συγκεντρωτισμό”, από κείμενο της ΑΣΜΠΑ στον προσυνεδριακό διάλογο για τη συγκρότηση Αναρχικής Πολιτικής Οργάνωσης.

σήμερα πολιτική πρόταση πιο αληθής αναφορικά στην πολυπαραγοντική και διυποκειμενική φύση της εξέλιξης; Έχει διατυπωθεί μέχρι σήμερα πρόταση πιο ριζοσπαστική αναφορικά στη δύναμη και την ελευθερία έκαστου; Έχεις τη δύναμη και την ελευθερία να αλλάξεις το σύμπαν. Αν βγεις από τον καθρέφτη του ανεύθυνου θεού. Η πληρότητα του προσώπου εκβάλλει από το μοίρασμα της ζωής και του θανάτου.

Ότι χάσαμε σε χρόνο, σε ελευθερία και ζωή επί έναν αιώνα μέσα στη ρουφήχτρα του ατομικισμού, αναδόθηκε εκρηκτικά τώρα, σε έναν μήνα. Απέναντι στην ολοκληρωτική επίθεση της απομόνωσης που βαφτίστηκε “ατομική ευθύνη”, το αντικρατικό κίνημα ανακάλυψε τη συλλογική ευθύνη. Μέσα στον τσιμεντένιο τάφο της αστικής φυλακής καταλάβαμε ότι η θεοκρατία δεν έχει χώρο για πολλούς θεούς. Αρχίζουμε να καταλαβαίνουμε ότι αν αφεθεί να ολοκληρωθεί η τρέχουσα εσωτερική εκκαθάριση των φετιχισμών της εξουσίας, θα κατασπαράξει άπαντες τους μικρούς “ελεύθερους” θεούς, αφήνοντας πολύ σύντομα μόνο έναν απόλυτο

θεό, το κεφάλαιο-οργανική σύνθεση ενάντια στη ζωή. Όποιος αρνείται να στοχαστεί ιστορικά, συναντάει την ιστορία απρόσμενα μπροστά του, να του χαμογελάει μ' ένα δρεπάνι στο χέρι. Έστω κι έτσι, με συνείδηση ψαριού, η συλλογική ευθύνη είναι ο αναπότρεπτος δρόμος της ανατροπής και της κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης.

Μέσα στο πνεύμα της Πλατφόρμας, ας δούμε το υπόβαθρο της ήττας της επανάστασης στην Ουκρανία, ώστε να κατανοήσουμε ποια εμπειρία οδήγησε στη συγκεκριμένη πρόταση. Από την επανάσταση στην Ουκρανία έλλειπε η αναρχική επαναστατική οργάνωση κι όμως η κοινωνική επαναστατική οργάνωση, στρατιωτική, πολιτική, οικονομική, πολιτιστική, συγκροτήθηκε με ταχύτητα φωτός και ήταν ότι ριζοσπαστικότερο έχει ως παρακαταθήκη το προλεταριακό κίνημα μέχρι σήμερα. Ο βολонταρισμός μερικών ανταρτών ήταν ικανός μέσα στις δεδομένες συνθήκες να δημιουργήσει ένα κύμα σαρωτικό. Η αντάρτικη οργάνωση ήταν αρκετή για να απλώσει την επανάσταση.

Ο εχθρός που τη διέλυσε ήρθε έξω από τα εθνικά σύνορα. Δεν το κατάφερε ο ουκρανικός εθνικισμός. Δεν το κατάφερε ούτε η μακρινή ιμπεριαλιστική αντίδραση. Αυτή κατατροπώθηκε. Μια άλλη επανάσταση που είχε ήδη ξεκινήσει δίπλα, στην έδρα της αυτοκρατορίας η οποία κατείχε και την Ουκρανία, στράφηκε εναντίον της. Η επανάσταση της Ουκρανίας είχε χαθεί στη Ρωσία και στην Ουκρανία αποδείχτηκε νωρίς ότι η επανάσταση της Ρωσίας είχε περάσει στο στρατόπεδο της αντίδρασης· χάθηκε οριστικά. Η αναρχική επαναστατική οργάνωση δεν έλλειψε από την Ουκρανία, αλλά από τη Ρωσία. Το πρόβλημα φάνηκε καθαρά στην περιφέρεια της καταρρέουσας αυτοκρατορίας, αλλά η έλλειψη αφορούσε στο κέντρο της. Τα ίδια χρόνια το ίδιο έλλειμμα εκδηλώθηκε και στην επανάσταση της Γερμανίας. Απουσία επαναστατικής πολιτικής οργάνωσης, αποσπασματική ανάδυση των εργατικών εξεγέρσεων και δράση ασυντόνιστη και άκαμπτη, γεωγραφικά εγκλωβισμένη. Δεν ήταν ένα πρόβλημα του κινήματος στη Ρωσία ή στην Ουκρανία ή στη Γερμανία. Ήταν ένα πρόβλημα παγκόσμιο και σε δυο άξονες: η αναγκαιότητα της αναρχικής επαναστατικής οργάνωσης που θα προετοιμάσει τη μετωπική κοινωνική αντίσταση στη στρατοκρατική αντίδραση και οι πρακτικοί όροι για να δράσει διεθνιστικά.

Οπότε, η Πλατφόρμα ήρθε για να επισημάνει δυο αλληλένδετες συνέπειες: Η ενότητα των επαναστατών αναρχικών είναι απαραίτητη για τη νικηφόρα σύγκρουση με τα κράτη. Η συνοργάνωσή μας οφείλει να είναι δεδηλωμένα και πρακτικά ασύνορη εξαρχής. Υποσημείωση χωρίς την οποία κάθε έννοια αυτοοργάνωσης είναι σκάρτη. Αν δεν αναλάβουμε συλλογικά παγκοσμίως την ευθύνη να κόψουμε τα ποδάρια των ιερατείων εγκαίρως, θα είμαστε καταδικασμένοι να βλέπουμε τις σφαγές μας. Άρα, η αναγνώριση της συλλογικής ευθύνης δεν ξεπήδησε ξαφνικά, από έναν “τυχαίο” φιλοσοφικό στοχασμό· πήγασε από ένα βίωμα τραγικό. Και οι ιστορικοί σύντροφοι που συνέλαβαν το πρόβλημα οδήγησαν τον στοχασμό τους σε συνεπείς πρακτικές προτάσεις.

Από την ειδική σκοπιά των μορφών της αντικρατικής-αντικαπιταλιστικής πάλης, η **συλλογική ευθύνη** αποτελεί συνέπεια του αγώνα **ενάντια στον μιλιταρισμό**. Αν ο μιλιταρισμός αποτελεί συγκέντρωση δύναμης θανάτου, η

αντιμετώπισή του απαιτείται να είναι δύναμη ζωής. Γνωρίζουμε τα χαρακτηριστικά της ζωής που την καθιστούν δυνατή: Η αυτοοργάνωσή της σε όλο και συνθετότερες βαθμίδες εξελικτικά και χωρικά, από τους ιούς μέχρι τα ζώα και από το κύτταρο μέχρι τη βιόσφαιρα. Και η ποικιλία, που δημιουργείται με τη μαζική συνάντηση, την πρόσμιξη και τη μεταμόρφωση από γενιά σε γενιά. Υπάρχει αμφιβολία για το ποια έννοια ευθύνης αντιστοιχεί σε αυτές τις διεργασίες; Την ίδια στιγμή που η Ντιέλο Τρούντα επισήμανε την ανάγκη των προλετάριων να δημιουργήσουν *αποφασισμένα επαναστατικά στρατιωτικά σώματα*, ήταν αυτοί οι ίδιοι αναρχικοί επαναστάτες που απέκοψαν μια για πάντα ετούτη την ανάγκη από τη μιλιταριστική μηχανολογία, εισάγοντας ως θεμέλιο τη συλλογική ευθύνη. Το κυρίως πρόβλημα στην ανάγνωση της Πλατφόρμας που βλέπει μιλιταριστική παρέκκλιση, δεν είναι η άρνηση της διαλεκτικής της βίας -το φάντασμα με το δρεπάνι έρχεται για όλους-, αλλά η άρνηση της συλλογικής ευθύνης. Όποιος αναλαμβάνει την προσωπική ευθύνη της κοινωνικής εξέλιξης, γρήγορα ή αργά βρίσκει τους κατάλληλους τρόπους, τα μέσα που υπηρετούν τον σκοπό. Η συλλογική ευθύνη αποτελεί τον αρμό τους.

Η Πλατφόρμα ήταν μια αναβάθμιση της μπακουινικής διαλεκτικής ανθρωπολογίας και μια ριζοσπαστική αντίληψη της προλεταριακής αυτοάμυνας, ζυμωμένες μέσα στα διδάγματα μιας ελευθεριακής επανάστασης. Η αποστασιοποίηση ή και πολεμική προς όποιους αναλαμβάνουν στην πράξη τη διαλεκτική του αντιμιλιταρισμού αποτελεί αντανάκλαση του βάθους στο οποίο

έχει παρεισφύσει στο κοινωνικό σώμα η ολοκληρωτική στρατοκρατία. Η έννοια ένοπλος αγώνας αναδύθηκε ως καθοριστική διάκριση των μορφών πάλης την εποχή της «ειρηνικής συνύπαρξης» της κρατικομονοπωλιακής αυτοκρατορίας με τη φιλελεύθερη, εποχή σταδιακού μετασχηματισμού στην κατεύθυνση της αφομοίωσης της πρώτης στη δεύτερη. Η έννοια “ένοπλο” δεν γεννήθηκε μέσα σε επαναστατικά εγχειρήματα, αλλά αντιθέτως, μέσα στη διαπραγμάτευση της συνθηκολόγησης του κινήματος. “Το ένοπλο” είναι η επαναστατική οργάνωση που έχει τεθεί σε απομόνωση προκαταβολικά, εξ’ορισμού της από τους αντιπάλους της. Οι επαναστατικές οργανώσεις δεν είχαν ποτέ την ανάγκη να κάνουν μια τέτοια διάκριση. Οι ίδιες επισημαίνουν τη διάκριση μέσα στη διαλεκτική της υπεράσπισης της επαναστατικής πάλης απέναντι στον ιστορικό αφοπλισμό του προλεταριάτου και του κινήματος, καταδεικνύοντας ότι πρόκειται για μια συνθήκη εξαίρεσης με μοναδική συνέπεια την κυριαρχία της καταστολής. Είναι το διαχρονικά αφοπλισμένο εκείνο που συντηρεί τη διάκριση λόγω των δικών του συνομολογήσεων με τη στρατοκρατία.

Ο δήθεν φετιχισμός των όπλων, εκφράζει αντεστραμένα τη δυστική συνείδηση. Οι κοινωνικοί επαναστάτες, ακόμα κι όποτε μπορεί να υπερεκτίμησαν τις πολιτικές δυνατότητες που συνάγονται από τη χρήση κάποιων όπλων, δεν έχασαν το πολιτικό επίδικο. Αντιθέτως, οι πολέμιοι της επαναστατικής πάλης φετιχοποιούν τα όπλα λόγω της ανικανότητάς τους να αναγνωρίσουν πολιτικά υποκείμενα και πολιτικές πράξεις που να εμπεριέχουν όπλα. Η μεταφυσική διάζευξη μεταξύ κοινωνικής σχέσης κι ενός συγκεκριμένου εργαλείου, του όπλου, αποτελεί το αποτύπωμα του αφοπλισμού της σκέψης, όπως έχει εμπδωθεί στην κατάσταση στρατοκρατικής υποτέλειας. Εδώ, στο καθεστώς του διάχυτου μιλιταρισμού, τα όπλα αποτελούν τοτέμ όταν βρίσκονται στα χέρια των οργάνων της αστικής τάξης και ταμπού όταν περνάνε στα χέρια των προλετάρων για επαναστατική χρήση. Η τοτεμική επένδυση των όπλων διασφαλίζει το δόξ της στρατοκρατίας. Το ταμπού διασφαλίζει ότι οι υποτελείς ούτε θα φανταστούν ότι μπορούν να ανακτήσουν το εργαλείο. Άλλωστε, με όλους τους φετιχισμούς, μάλλον το ίδιο συμβαίνει: ο αναθεματιστής της φετιχιστικής μορφής αποτελεί το νεκροζώντανο είδωλο του φετιχ. Σα να ήταν ο θεός ή το χρήμα αυτά που κυριαρχούν στη γη κι όχι οι κοινωνικές σχέσεις που μεσολαβούνται από αυτά. Όποιος σπλίζεται ενάντια στο κράτος καταλαβαίνει πολύ φυσικά ότι διαχειρίζεται ένα πολιτισμικό προϊόν. Όποιος βλέπει τα όπλα σαν έναν εφιάλη, τα οντοποιεί. Η διαφορά δεν απορρέει από την κατοχή του εργαλείου, αλλά από την πολιτική αντίληψη που θεμελιώνει τον έναν ή τον άλλον δρόμο.

Η συνειδητοποίηση της συλλογικής ευθύνης θα φέρει αναπόφευκτα την επακόλουθη αναθεώρηση της έννοιας πολυμορφία. Ετούτη η έννοια που επινοήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1990 στο ελλαδικό αναρχικό κίνημα για να υπερασπιστεί το δαιμονοποιημένο «ένοπλο», λειτούργησε στη συνέχεια ως υπεκφυγή από τη συλλογική ευθύνη. Είναι εύλογο ότι μια έννοια που αποσκοπούσε σε μια συμβασιοκρατική σχέση μεταξύ ασύνδετων στάσεων, ήταν απρόσφορη για να θεμελιώσει οτιδήποτε εκτός της διατήρησης της εξαίρεσης ως εξαίρεση. Η «πολυμορφία» έγινε αξιακό πρόταγμα (δηλαδή, ιερό δόγμα) ενάντια

στην ιδιαίτερη πολιτική και πρακτική σημασία της ένοπλης πάλης. Επίσης, ενάντια στην αναγκαία ενότητα της πάλης για την κοινωνική επανάσταση. Έγινε δηλαδή η σημαία του φιλελευθερισμού των ταυτοτήτων και των επιλογών, η συνυπογραφή της αντιπρολεταριακής αποδόμησης και η θέσπιση της αποσύνδεσης σκοπών και μέσων. Βέβαια, ποτέ κανείς από τους υπερασπιστές της δεν εξήγησε πώς γίνεται να κάνεις επαναστατικό αγώνα δίχως όπλα ή πώς γίνεται να αποποιείσαι το καθήκον ενώ αναγνωρίζεις την αναγκαιότητα της επανάστασης. Αντί να συνοργανώνεται η πολλαπλότητα για να ενισχύει την καταλληλότητα, επιστρατεύεται για να την αποφεύγει. Η ισότητα των ανθρώπων έγινε ισότητα των μέσων. Το ιερό της πολυμορφίας, ανάγοντας την επαναστατική πάλη σε υπόθεση προσωπικού γούστου την εξέθεσε ακόμα περισσότερο στην πασιφιστική πολεμική. Αντί οι επαναστάτες να θέτουν το ζήτημα της συλλογικής ευθύνης, βρέθηκαν στο εδώλιο της δογματικής κριτικής όποτε τόλμησαν να εξηγήσουν την αναγκαιότητα της κινηματικής και κοινωνικής αυτοάμυνας (δεν την ξαναχαρακτηρίζω ένοπλη, διότι θα ήταν παραλογισμός η συντήρηση της απάτης ότι μπορεί να υπάρχει το αντίθετο -άοπλη αυτοάμυνα έχουμε δει μόνο στις ταινίες καράτε).

Μέσα στη σφαίρα της συλλογικής ευθύνης η πολυμορφία αποκτά ένα εντελώς διαφορετικό νόημα. Να επαναφέρω την επισήμανση που έκανα παραπάνω για τη δύναμη της ζωής. Η αναγκαία πολυμορφία αφορά στην ενότητα της ποικιλίας των υποκειμένων, των προτάσεων, των δυνατοτήτων και των επιχειρούμενων πρακτικών, που δυναμοποιείται χάρη στη μαζική πρόσμιξή τους και στην οργανική συνάρθρωση και μεταβλητότητά τους (συναπτικότητα, ελαστικότητα, πλαστικότητα, ρευστότητα) σε όλο και συνθετότερες βαθμίδες.

Ζητούμενο είναι εκείνο που αποτελεί κοινό καθήκον. Και παντελώς αδιάφορο εκείνο που διεκδικεί την ανεξαρτησία του από τη συλλογική σφαίρα. Οι “υποκειμενικές επιλογές” είναι ο φερετζές της εξατομίκευσης που διεκδικεί να παραμείνει άκριτη. Η τελική άμυνά της ενάντια στη συλλογική ευθύνη είναι η επιστράτευση του σκιάχτρου της μιλιταριστικής “πρωτοπορίας”. Μόνο που ιστορικά εκείνοι που αναμετρήθηκαν με τη μιλιταριστική παλινόρθωση, με τις τσαρικές δομές τις οποίες αποκατέστησαν οι μπολσεβίκοι για να να βάζουν πολυβόλα πίσω από τους φαντάρους του κόκκινου στρατού ώστε να μην λιποτακτούν, ήταν εκείνοι οι αναρχικοί που μετά την ήττα τους αντιλήφθηκαν την κρισιμότητα της συλλογικής ευθύνης. Με συλλογικούς όρους, το σκιάχτρο του ιδεαλιστικού αντιμιλιταρισμού κάνει τη συμπληρωματική δουλειά για τις ορδές των λευκών και τα πολυβόλα της Τσεκά: τους ανοίγει τον δρόμο αποσυνθέτοντας το κοινωνικό μέτωπο.

Η διαρκής συνθηκολόγηση με τη στρατοκρατία έχει αποκρυσταλλωθεί μέσα στο διεθνές αναρχικό κίνημα τα προηγούμενα πενήντα χρόνια ανακατεύοντας τα ιδεολογικά διακείμενα του αντιμιλιταρισμού. Η θέση της Διεθνούς των Αναρχικών Ομοσπονδιών (IFA), ότι «η επαναστατική βία δεν μπορεί να γίνει κατανοητή και αποδεκτή χωρίς την παράλληλη ύπαρξη ενός ισχυρού και οργανωμένου κινήματος των εργαζομένων, δομημένου πάνω στις ελευθεριακές ιδέες», που διατυπώθηκε το 1978, κατά την κορύφωση του μαζικού προλεταριακού αντάρτικου κι αμέσως μετά την εξέγερση της Μπολόνια, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα μιας τέτοιας στάσης. Ας κάνω τον χαζό, για να δούμε τι σημαίνουν αυτές οι προϋποθέσεις εξαίρεσης του «απαράδεκτου». Να αφήσουμε στο πλάι, διότι εμπίπτει σε άλλη θεματική, το εγειρόμενο ζήτημα του ακραιφνούς ηγεμονισμού: Αν το εργατικό κίνημα είναι δομημένο πάνω στις ελευθεριακές ιδέες, η βία του ίσως είναι κατανοητή και αποδεκτή. Ενώ αν είναι δομημένο με διαφορετικές ιδέες, η βία του είναι ακατανόητη και απαράδεκτη ακόμα κι όταν στρέφεται ενάντια στους ταξικούς δυνάστες; Να θίξουμε επιγραμματικά μόνο τον χαρακτήρα αυτής της θέσης. Πότε ζητάει την άδεια των πολιτικών οργανώσεων το εργατικό κίνημα για να χρησιμοποιήσει βία; Όταν είναι δομημένο πάνω στις ελευθεριακές ιδέες ή στην αντίθετη συνθήκη; Εκείνοι που κουνάνε το δάχτυλο στους μαχόμενους προλετάρους, διαχωρίζοντάς τους μάλιστα από το δομημένο εργατικό κίνημα, εφόσον τα “παράλληλα” δεν τέμνονται, από ποιά μεριά της μετωπικής γραμμής στέκονται;

Να πάμε στο διαταύτα της αναγκαιότητας και της συλλογικής ευθύνης σε σχέση με αυτήν τη θέση. Πώς γίνεται ισχυρό το ταξικό-κοινωνικό κίνημα δίχως οργάνωση της αυτοάμυνας του; Κατά την ανάπτυξη του πώς αντιμετωπίζει τη τρομοκρατία των αφεντικών; Με καμία λογική ταχυδακτυλουργία δεν γίνεται να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι το άοπλο προλεταριάτο συνεγείρεται και οργανώνεται βρίσκοντας λιγότερα εμπόδια, απ' ότι το οπλισμένο προλεταριάτο. Η ιστορία επίσης διαψεύδει ένα τέτοιο απόφθευγμα. Μόνο οι συνεχειακές οργανώσεις που αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως εργατική αριστοκρατία θα

μπορούσαν να συνυπογράψουν έναν τέτοιο αφορισμό. Τι να πούμε για την επανάσταση της Ουκρανίας που γεννήθηκε από τη σύμμιξη του αντάρτικου με την εξέγερση; Τι να πούμε για το Κουρδικό κίνημα που γεννήθηκε από τρεις νοματέους; Τι να πούμε για τις 15 Αυγούστου, μέρα γιορτής για τους επαναστατημένους Κούρδους, η μέρα που μια μικρή ομάδα έδωσε την πρώτη μάχη με το τουρκικό κράτος; Τι να πούμε για τον FLN και τον EZLN πριν την εξέγερση της 1ης Γενάρη του 1994; Αν έγινε κάποτε εφικτό η επαναστατική βία να είναι ακατανόητη για ολόκληρες αναρχικές οργανώσεις κι αυτή η ακατανόηση να αποτελεί συγκροτητική θέση τους, από μια επαναστατική αναρχική σκοπιά είναι απολύτως κατανοητή η κεκαλυμμένη συνθηκολόγηση στη στρατοκρατία. Είναι ευνόητο ότι η αντιστροφή μεταξύ σκοπών και μέσων, η ισχύς να αποτελεί προσπατούμενο της έμπρακτης θεμελίωσής της, εξοβελίζει και τα δυο έξω από τη σφαίρα του δυνητικού. Σα να λέγαμε στον πεινασμένο, «άμα χορτάσεις ψάξε για φαΐ».

Ακολουθως ανακύπτει το ερώτημα περί της ευθύνης. Ποιοι αναλαμβάνουν την ευθύνη της ταξικής-κοινωνικής αυτοάμυνας; Οι προλετάριοι γενικά; Μια χαρά. Οι αναρχικοί προλετάριοι τι κάνουν; Καλώς ή κακώς, μέχρι σήμερα έχουμε γνωρίσει συντρόφους που έχουν αναλάβει αυτήν την ευθύνη και άλλους που αποφεύγουν να δεσμευτούν για το οτιδήποτε ξεπερνάει το σιδηρούν όριο που έχει επιβάλει η στρατοκρατία. Μας λένε τι δεν πρέπει να κάνουμε εφόσον κτλ., αλλά δεν μας λένε πότε και πώς θα αναλάβουν εκείνοι να οργανώσουν τη δική τους συμβολή στην κοινή αυτοάμυνα ή έστω ποιο είναι το κριτήριο “ισχύος” μετά την πλήρωση του οποίου θα αναλάβουν τις ευθύνες τους και θα επιτρέψουν και στους υπόλοιπους να πράξουν ανάλογα.

Έτσι φτάνουμε στο τελευταίο επιχείρημα υπέρ του αφοπλισμού. Η επαναστατική βία είναι απορριπτέα όταν δεν προκύπτει (έστω διαχωρισμένα) από ένα ισχυρό και δομημένο εργατικό κίνημα (με ή ανεξάρτητα από ελευθεριακά χαρακτηριστικά), για να μην το προκαθορίσει. Να σεβαστούμε την αυτονομία του κινήματος. Αλλά γιατί κάποιιοι εξαιρούνται από την αυτονομία και τον συντροφικό σεβασμό; Ποια σώματα αποτελούν το κίνημα και ποια όχι; Φτάσαμε λοιπόν στο κυρίως αντεπαναστατικό μύθευμα της σοσιαλδημοκρατίας: Η “ατομική τρομοκρατία” ενάντια στο “μαζικό κίνημα”. Όπου βέβαια στην πραγματικότητα το ποιος είναι πιο μαζικός δεν κρίνεται από τα μέσα, αλλά από τους ταξικούς συσχετισμούς. Σε καιρούς συνθηκολόγησης, το αφοπλισμένο κίνημα εμφανίζεται πιο μαζικό. Σε καιρούς ρήξης το μαχητικό κίνημα εμφανίζεται πιο μαζικό. Βρισκόμαστε πάλι μπροστά σε μια αντιστροφή των σκοπών και των μέσων. Σε κανέναν δεν αναγνωρίζεται το δικαίωμα να αποφασίσει πότε χρειάζεται να γίνει η πρώτη έφοδος, αφού δεν θα υπάρξει ποτέ μια καθολική πλειοψηφία που θα συμφωνήσει επί του ζητήματος. Δεν έγινε ποτέ στην ιστορία, ούτε του ελευθεριακού κινήματος. Οι εξεγέρσεις δεν βγαίνουν από τις κάλπες. Και οι κάλπες δεν βγάζουν ποτέ εξεγέρσεις. Δεν έχει υπάρξει ποτέ, επειδή δεν γίνεται να υπάρξει, οτιδήποτε ριζοσπαστικό χωρίς πρωτοβουλία. Οπότε, η σοσιαλδημοκρατία και μαζί της η στρατοκρατία μπορούν να κοιμούνται ήσυχες. Να παρακολοθούμε τη σφαγή της Χιλής και να τη βαφτίζουμε “ελπιδοφόρα”.

Ακόμα κι αν συναινούσαμε στην απόλυτη αρμοδιότητα του “ισχυρού και δομημένου” κινήματος, για το πότε θα αποφασίσει να οπλιστεί, δηλαδή του κινήματος που εμφορείται από τις συνθηκολογήσεις της σοσιαλδημοκρατίας εφόσον είναι “ισχυρό και δομημένο” παρότι παραμένει άοπλο, η όλη πολεμική ενάντια στην επαναστατική βία έχει κουρέψει τα δικά της πόδια. Μόνο η βία προσδίδει τον χαρακτήρα της επίδοξης “πρωτοπορίας”; Με ποιά διαφοροποίηση η επαναστατική βία αναιρεί την αυτονομία του ταξικού-κοινωνικού κινήματος όσο ακόμα δεν είναι “ισχυρό και δομημένο”, ενώ η πολιτική οργάνωση, η πολιτική παρέμβαση, η πολιτική κριτική δεν την αναιρεί; Το κουράσαμε, αλλά είπα ότι θα κάνω τον χαζό, προκειμένου να μην μείνει χαραμάδα για τις τρίπλες της αντιαντάρτικης υπονόμησης. Είναι πασιφανές ότι το πρόβλημα στον αφορισμό της “ένοπλης πρωτοπορίας” είναι η επαναστατική βία καθαυτή. Και μάλιστα όχι απλά λόγω της διαφοροποίησής της από τη συνθηκολόγηση, αλλά διότι όταν το ταξικό-κοινωνικό κίνημα δημιουργεί δομές επαναστατικής βίας και ισχυροποιείται, προσπερνάει τις άοπλες “πρωτοπορίες”.

Η ιστορική εμπειρία διαψεύδει άμεσα την αυτοαποκαλούμενη “γόνιμη κριτική στο ένοπλο”. Να ανατρέξουμε στην εποχή που η Διεθνής των Αναρχικών Ομοσπονδιών αποκήρυξε την επαναστατική βία. Στο πιο πολυσυζητημένο παράδειγμα. Η εκτέλεση του Άλντο Μόρο. Οι Ερυθρές Ταξιαρχίες ήταν μια μαζική οργάνωση. Πιο μαζική από κάθε αριστερή ή ελευθεριακή, νόμιμη ή παράνομη οργάνωση του ελλαδικού χώρου των τελευταίων τριάντα χρόνων, εκτιμώντας την πραγματική συμμετοχή των μελών στην καθημερινή επαναστατική πρακτική. Και είχε απaráμιλλες δημοκρατικές πολιτικές διαδικασίες και εξισωτικές πρακτικές. Όσο αυστηρή ήταν στην επαναστατική κριτική της, τόσο αυστηρή ήταν και στην ισόνομη οργάνωση του καθημερινού πολιτικού βίου, δηλαδή κομμουνιστική εδώ και τώρα. Στον αντίποδα, ο παραγοντισμός του συγκεντρωτισμού ή του αφορμαλισμού, οι κλίκες, οι ίντριγκες και η πατριαρχία χαρακτήριζαν τις λιγότερο μαχητικές πολιτικές οργανώσεις³¹. Η απόφαση εκτέλεσης του Μόρο πάρθηκε με

31. Ενδιαφέρουσα μαρτυρία επιτούτου, από συνέντευξη της Μπάρμπαρα Μπαλζεράνι, μέλος των Ερυθρών Ταξιαρχιών:

athens.indymedia.org/post/1597362/

«Στα κινήματα και τις ομάδες της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς που γνώριζα, η επανάσταση σταματούσε εκεί που άρχιζαν οι σεξιστικές συμπεριφορές των ανδρών. Σχεδόν όλοι οι ηγέτες (που ήταν κατά κύριο λόγο άντρες!) διέθεταν ένα είδος δικαιώματος *jus primis noctis* που ασκούσαν χωρίς να αντιμετωπίζουν πολλά εμπόδια. Και, όπως στον έρωτα και στον πόλεμο, χρειάζονται τουλάχιστον δύο, αυτή η συμπεριφορά έγινε δεκτή και από πολλές γυναίκες συντρόφισσες. Ένας άλλος τυπικά γυναικείος ρόλος ήταν αυτός του «angel of the cyclostyle» που λέει πολλά για την κατάσταση των πραγμάτων. Δεν είναι παράξενο ότι πολλοί ακτιβιστές των επαναστατικών ομάδων είχαν την έγκριση του φεμινιστικού κινήματος.

Στις Ερυθρές Ταξιαρχίες δεν έζησα αυτήν τη ντροπιαστική κληρονομιά. Δεν θέλω να πω ότι οι προσωπικές σχέσεις ήταν ειδυλλιακές, ότι δεν βιώσαμε αντιφάσεις και βρήκαμε τη φόρμουλα για τέλειους κομμουνιστές, αλλά ίσως λόγω

καθολική ψηφοφορία σε όλες τις Κολόνες («συντάγματα», οι τοπικές δομές των Ερυθρών Ταξιαρχιών). Ήταν μια απόφαση ιστορικό υπόδειγμα οριζόντιας αυτοδιεύθυνσης μέσα στο ταξικό κίνημα. Το επακόλουθο πάγωμα του ευρύτερου κινήματος ήταν η αποκάλυψη της απροθυμίας του να συγκρουστεί με το ταξικό καθεστώς. Και μόνο για την καταλυτική συμβολή της σ' εκείνη την αποκάλυψη, η εκτέλεση του Μόρο αποτελεί ιστορική δώρο³².

Ένα παράδειγμα επιπλέον, για να μην αφήσω καμία αφορμή στις αποφλιστικές “πρωτοπορίες” να ανατρέξουν πάλι στο σκιάχτρο της “ένοπλης πρωτοπορίας”. Το ξεπάστρεμα³³ του Λουίτζι Καλαμπρέζι στις 17 Μάη 1972, του ασφαλίτη βασιανιστή που ήταν υπεύθυνος για τη δολοφονία (εκπαραθύρωση) του

της ριζοσπαστικότητας της επιλογής που συνεπαγόταν μια τέτοια ζωή, δεν βίωσα ούτε διακρίσεις ούτε ματσό συμπεριφορές κατά συντροφισμών. Ήταν αδιάφορο αν ένας αγωνιστής και ως εκ τούτου και ηγέτης ήταν άνδρας ή γυναίκα».

Στην ίδια συνέντευξή της η συντρόφισσα (όπως και πάμπολλες δημόσιες παρεμβάσεις πρώην ανταρτών του ιταλικού κινήματος) ζηλώνει και το σκιάχτρο της “στρατηγικής της έντασης” και απαντάει με άμεσες μαρτυρίες στην αντιδραστική συκοφάντηση της σχέσης των πολιτικο-στρατιωτικών οργανώσεων με το εργατικό κίνημα:

«Αλλά η αναγκαιότητα της ενίσχυσης του επιπέδου της αντιπαράθεσης προκειμένου να αντισταθεί στην αντιπίθεση των αφεντικών δεν ήταν ποτέ υπό αμφισβήτηση. Επειδή εκείνη την εποχή η καταστολή του κράτους έδειξε το βάρβαρο της πρόσωπο στις προσπάθειές της να αναχαιτίσει το ασυνήθιστο κίνημα που είχε επαναστατικοποιήσει τον τρόπο του να υπάρχεις στο εργοστάσιο, το σχολείο, το δρόμο, τη φυλακή, τους στρατώνες και τις κοινωνικές σχέσεις εν γένει. Αυτό το κίνημα διέτρεξε τον κίνδυνο του να υποχωρήσει κάτω από τα χτυπήματα ενός αντιπάλου που επιδίωκε να αποκαταστήσει μια ευνοϊκή ισορροπία δυνάμεων και να επανακτήσει το χαμένο έδαφος, τα στοιχεία της χαμένης εξουσίας...

Ναι, η εργατική τάξη εκείνα τα χρόνια είχε μια πολύ μεγάλη ικανότητα να αδράξει πολιτικά και υλικά οφέλη... Παρατήρησαν γρήγορα ότι οι ενέργειες των Ερυθρών Ταξιαρχιών εναντίον της ιεραρχίας του εργοστασίου συνέβαλαν στη δημιουργία ενός κλίματος με ευνοϊκή ισορροπία δυνάμεων. Θα έλεγα ότι εκείνα τα χρόνια οι εργάτες χρησιμοποιούσαν την παρουσία μας ακόμη και στο άμεσο επίπεδο προστασίας από την εξάντληση και τον εκφοβισμό των διευθυντικών στελεχών και των εργοδηγών. Αποκτώντας δύναμη και χρησιμοποιώντας τη για να βελτιώσουν τις συνθήκες ύπαρξης. Σίγουρα δεν είχαμε πλειοψηφία αλλά η υλική και πολιτική υποστήριξη που παρείχαν τα εργοστάσια και οι προλεταριακές γειτονιές μας επέτρεψαν να επιβιώσουμε και να μεγαλώσουμε όλα αυτά τα χρόνια. Για παράδειγμα: θα πραγματοποιούσαμε μιλιταριστικές ενέργειες στα εργαστήρια και οι σύντροφοί μας θα μπορούσαν να το κάνουν αυτό χάρη στη σιωπηρή αποδοχή των δικών τους συναδέλφων».

32. Οι απαγωγές μεγαλοεπιχειρηματιών και κρατικών στελεχών προς ανταλλαγή με πολιτικούς κρατούμενους ήταν μια πρακτική διαδεδομένη στο αποκορύφωμα του ευρωπαϊκού αντάρτικου πόλης. Ήταν μια πρακτική που απέτυχε απόλυτα. Η

αναρχικού εργάτη Τζιουζέπε Πινέλι στις 15 Δεκέμβρη 1969, ήταν απαράδεκτο; Ή το 1972 το Ιταλικό εργατικό κίνημα ήταν ισχυρό και ελευθεριακό, αλλά μέχρι το 1978 (επιχείρηση Μόρο) ακολούθησε μη ελευθεριακές ιδέες και αποδιοργανώθηκε;

«Η αντιστασιακή πρωτοβουλία διανοίγει κοινωνικό χώρο, σπάζοντας τα μοριακά σύνορα του αστικού πολιτισμού. Κι όσο η μαχητική αντίσταση εκτείνει την ευαισθησία της προς το σύνολο των ταξικά καταπιεζόμενων, αντιτάσσοντας την επαναστατική διέξοδο, τόσο η δυναμική της διαπερνά και συνενώνει τους επιμέρους

απαγωγή Μόρο δεν ήταν τέτοια περίπτωση, παρότι το σκεπτικό ήταν παρόμοιο: θα αποσιτάσουμε τις ομολογίες του καθεστώτος. Μέσα σ' αυτήν τη λογική της ανταλλαγής μπορούμε να δούμε ορισμένες δομικές αμφισημίες της “κριτικής στο ένοπλο” από αντιμilitarιστικές θέσεις. Η ανταλλαγή αιχμαλώτων είναι μια παράλογη ιδέα: θα ανατροφοδοτούσε τον πόλεμο επ'άπειρω. Γι' αυτόν τον λόγο, συμβαίνει μόνο όταν έχει επιβληθεί μια ειρήνη. Στο ταξικό πεδίο συμβαίνει αν μια πολιτική συνθηκολόγηση ολοκληρωθεί με μια αμνήστευση ή ...όταν νικήσει η επανάσταση. Εκείνοι οι αντάρτες που πίστευαν ότι είναι εφικτές οι ανταλλαγές αιχμαλώτων, κατά βάθος προδίκαζαν την υπερίσχυσή τους επί του φιλελευθερισμού. Δεν θα μπορούσε όμως να υπερισχύσει κάτι άλλο εκτός από τη διαλεκτική της ισχύος, ερήμην των φετιχισμών και των αρνητικών αντανάκλασών τους. Μιλταριστική δεν είναι εκείνη η γραμμή που λέει ότι δεν υπάρχει ανατροπή δίχως τριβή (έννοια που τεκμηρίωσε ο Κλαούζεβιτς και γραμμή που το ΡΚΚ την έχει εξελίξει στα ιστορικά μέγιστα της λαϊκής σοφίας), αλλά εκείνη που πιστεύει ότι με την ισχύ των όπλων καταργεί αυτόματα το πολιτικό εποικοδόμημα, παρότι δεν μπορεί να καταργηθεί δίχως την ισχύ των όπλων. Μέσα σ' αυτήν την αρνητική προβολή του πολιτικού φετιχισμού, η θέση της βίας είναι αμφίσημη: Η συμβολική βία και η δυνητική (π.χ. “επιθέσεις” με βογιές σε κτήρια ή καταδρομικές επιχειρήσεις για τη θραύση τζαμιών) αποκτούν υπερθετικές ικανότητες, ως απειλή μιας δυνάμει όξυνσης. Αλλά δεν πείθει τον εχθρό, που κίνητρό του είναι η μακροπρόθεσμη και συνολική αυτοπροστασία της τάξης του. Και δεν πείθει ούτε τους επιτιθέμενους ως προς τις δυνατότητές τους (μάλλον το αντίθετο)· αφήνει μόνο την αυταπάτη μιας μεταφυσικής ισχύος. Οπότε, εύλογα ο εχθρός θυσιάζει μερικά στελέχη και πολλές τζαμαρίες κι αναλαμβάνει τον κίνδυνο να μετετραπούν οι διαμαρτυρόμενοι σε αντάρτες. Έτσι, η απελευθέρωση του Μόρο θα σήμαινε τον ηττοπαθή εγκλοβισμό στη μιλταριστική αυταπάτη, άρα, την παραδοχή του φετιχισμού των κρατικών όπλων και παρεπόμενα μια αντισταθμιστική επιστροφή στον φιλελεύθερο φετιχισμό. Πριν διαβείς το στενό, η ζωή είναι κόλαση. Αμα το διαβείς δεν υπάρχει γυρισμός.

33. Ο σύντροφος Αλφρέντο Μπονάνο έχει γράψει ένα όμορφο αφηγηματικό κείμενο για το ξεπάστρεμα του αρχίματσου, το οποίο έχει κυκλοφορήσει στα ελληνικά από την τυπογραφική κολλεκτίβα Rotta: «Ξέρω ποιός σκότωσε τον επιθεωρητή Λουίτζι Καλαμπρέζι». Στις παρατηρήσεις του συντρόφου πάντως, δεν

αγώνες και τα θραύσματα του κοινωνικού σώματος. Η συνέγερση αποτελεί τη φυσική διεργασία μαζικής κινητοποίησης και οργανωτικής συστράτευσης.

Συνεπώς, δεν μπορούμε να ερμηνεύσουμε τη ρηξιακή πρωτοβουλία ως απόπειρα υποκατάστασης της συλλογικής και οργανωμένης δράσης ενός βαθμού που δεν έχει επιτευχθεί ακόμα. Πρόκειται για μια συγκαλυμμένα μοιρολατρική και συντηρητική ερμηνεία, διότι προκαταλαμβάνει τη μη εξέλιξη και επικυρώνει τους διαχωρισμούς. Η σχέση πρωτοβουλίας και συλλογικής εξέλιξης είναι διάλληλη. Η πρώτη εκφράζει με τον εκάστοτε τρόπο της τον βαθμό ανάπτυξης και συγκρότησης του κινήματος και το τροφοδοτεί. Δεν μπορώ να εγγυηθώ την ανταπόκριση που μπορεί να έχει η στάση μου, αλλά μπορώ να βεβαιώσω ότι η απουσία μαχητικής πρωτοβουλίας αφήνει χώρο στην καταστολή κι όχι σε υποθετικές διεργασίες αντιστασιακής αυτοοργάνωσης και συνοργάνωσης, που δεν θα μπορούσαν να προκύψουν έξω από τη δοκιμασία της πάλης»³⁴.

Έχουμε άμεση και ιστορική εμπειρία των συνεπειών του μεταφυσικού πήχη για την εκδήλωση της επαναστατικής βίας: ατέρμονη συνθηκολόγηση σε επιδεινούμενες συνθήκες. Η πάλη αρχίζει στο σημείο που αρχίζουν να σβήνουν οι ακλόνητες προϋποθέσεις. Η μόνη επαναστατική βεβαιότητα είναι η ανάγκη των θυσιών για την ελευθερία και την αλληλεγγύη. Αντί του «φαντάζομαι μόνο ήττες, για να έχω μόνο νίκες», κάποιοι φαντάζονται μόνο νίκες, γι' αυτό ό,τι τους μένει δεν μπορούμε να το χαρακτηρίσουμε ούτε ήττα. Η αυταπάτη της απρόσκοπτης ανάπτυξης, η πολιτική οικονομία του κεφάλαιου σε πακέτο ενυδρείου.

μπορούμε να αναγνωρίσουμε ένα ισχυρό ελευθεριακό εργατικό κίνημα, ούτε το '69, ούτε το '72, ούτε το '98, όταν έγραψε τη μαρτυρία του. Παρότι είμαι ένας από εκείνους που εξακολουθούμε να πιστεύουμε στη σκουριά. Η μετάφραση σε ψηφιακή μορφή (πρώτη ελληνική μετάφραση το 2013):

athens.indymedia.org/media/upload/2018/02/17/kalabrezi_final.pdf

«Αντίθετα αυτή η ιδέα δικαιοσύνης (που κάποιος θα την όριζε “προλεταριακή” εάν, όπως σωστά αναφέρθηκε, αυτός ο όρος δεν κουβαλούσε τη σκουριά χιλιάδων ετών που τον έφτασε να είναι άχρηστος) που μην ξέροντας πως να την πούμε, θα συνεχίσουμε να τη λέμε έτσι, απλά δικαιοσύνη, αυτή η ιδέα της δικαιοσύνης έχει συνεχίσει το δρόμο μέσα σε όλους μας, μας έχει κρατήσει ενωμένους, σύντροφοι που δεν έχουμε ποτέ βρεθεί στενά και ήταν παρόντες εκεί αυτό το απόγευμα, που τους ξαναείδα ελάχιστα κάπου αλλού, απασχολημένους σε άλλες υποθέσεις, αυτοί και εγώ, σύντροφοι που, ας το πούμε ξεκάθαρα, έχω ελάχιστη εκτίμηση για αυτούς, για να μην πω αποστροφή και απέχθεια, λοιπόν, για το απλό γεγονός ότι βρίσκονταν και εκείνοι εκεί αυτό το απόγευμα, κάθε φορά που με καλεί η μακρινή αλλά πολύ ζωντανή φωνή της δικαιοσύνης, βάζοντας την καρδιά μου να αδημονεί, σχεδόν αρχίζω να νοιώθω κοντά με αυτούς τους συντρόφους.

Αυτός είναι ο λόγος που ξέρω ποιός σκότωσε τον επιθεωρητή Λουίτζι Καλαμπρέζι στις 17 του Μάη του 1972, έξω από το σπίτι του στην οδό Χερουβίνι 6, στο Μιλάνο, στις 9 και τέταρτο το πρωί. Αυτοί οι χιλιάδες, και περισσότεροι σύντροφοι που ήταν εκεί στον τάφο 434, τομέας 76, στο νεκροταφείο Ματζιόρε στο Μιλάνο, όλοι εμείς πατήσαμε τη σκανδάλη».

34. Όπως στην υποσημείωση 26, σελ 52.

Οι συλλογότητες συγγένειας, ο πλατφορμισμός και το άλμα στην επαναστατική οργάνωση: το ζήτημα του αντιμιλιταρισμού στο επίκεντρο

«Να πυροδοτήσουμε και ν'ατσαλώσουμε με την απεριόριστη κοινότητα της επαναστατικής αλληλεγγύης την ανάδυση των κοινωνικών δυνάμεων»³⁵

«Δεν προλαβαίνω να προσποιηθώ τον κουρασμένο, τον μπερδεμένο ή τον βετεράνο, τον σχετικιστή ή τον ανίκανο»³⁶

Ο αντιμιλιταρισμός σίγουρα εμπίπτει στη θεματική της πολιτικής οργάνωσης από την άποψη μιας καταστατικής ελευθεριακής δεοντολογίας για τη μη αναπαραγωγή του μιλιταρισμού μέσα στο κοινωνικό κίνημα. Ωστόσο, θα ήταν μια αποσπασματική προσέγγιση να ξεκινούσαμε από αυτό το ζήτημα τρόπου σκέψης και πρακτικής, όσο κι αν ανήκει στη βασική ατζέντα των οργανωτικών ζητημάτων. Προκειμένου να δούμε τη σχέση αντιμιλιταρισμού και οργάνωσης συνολικά και εξελικτικά, απαιτείται να εξετάσουμε την ιστορική διαλεκτική του. Εδώ μας αρκούν ορισμένες παρατηρήσεις. Η εξουσιαστική πολιτική οργάνωση -με πιο σχολαστικούς όρους, η ετερόνομη πολιτική οργάνωση- δημιουργήθηκε μέσα από τη στρατοκρατία και διατηρείται βάσει αυτής, ακόμα και σε καιρούς ταξικής νηνεμίας. Αν σκοπεύουμε να καταστρέψουμε την ετερονομία κι όχι να βολευτούμε σε μικροευτοπίες μέσα σ' ένα καθεστώς προνομιακών συμβάσεων, απαιτείται να διαλύσουμε τη στρατοκρατική ισχύ των πολιτικών θεσμών. Απαιτείται να το κάνουμε με τρόπους που θα την αποσυνθέτουν μέσα στο κοινωνικό σώμα και όχι με τρόπους που την αναπαράγουν. Έτσι φτάνουμε στο ειδικό ζήτημα της καταστατικής δεοντολογίας, το οποίο έθιξα μέσα από την ανάλυση της συλλογικής ευθύνης, αλλά δεν έχει νόημα να το αναλύσουμε εδώ ακροθιγώς, διότι οι εύκολες

35. Από το εισηγητικό κείμενο της ΑΣΜΠΙΑ για τις «Αρχές» στο διάλογο συγκρότησης ΑΠΟ: [«Ποιοί είμαστε κι ενάντια σε τι αγωνιζόμαστε...»](http://asmpa.espinblogs.net/2015/06/03/poroi/)

36. Όπως στην υποσημείωση 1, σελ 3.

συμφωνίες που μπορούν να εξαχθούν είναι παραπλανητικές, εφόσον δεν έχουμε συμφωνήσει στους βασικούς προσανατολισμούς της αντιμιλιταριστικής πάλης. Πάντως, το πεδίο του αντιμιλιταρισμού είναι κατάλληλο για την πραγμάτευση του ζητήματος *πολιτική οργάνωση*. Αποτελεί βασικό επίπεδο πραγμάτευσής του.

Παραπάνω εξήγησα πως η Οργανωτική Πλατφόρμα απάντησε σ' ετούτα τα ζητήματα. Ειδικά αυτή η συγκεκριμένη τοποθέτηση του 1923 συνέδεσε ριζικά το ζήτημα *πολιτική οργάνωση* με το ζήτημα της απάντησης στη μιλιταριστική καταστολή. Θα μπορούσα να γράψω σχετικά με την Πλατφόρμα με οποιαδήποτε αφορμή. Ή αυτοτελώς. Η ένταξη του προτάγματος σε ένα κείμενο αντιμιλιταριστικό, από μια θέση έμπρακτης και αδιαμφισβήτητης αντιμιλιταριστικής πάλης, έχει μια λογική, κρίσιμη. Να μπούμε στο ψητό, για να το πω λαϊκά.

Αν το κοινωνικό είναι το Εδώ και Τώρα, όπως παρατήρησα όταν το πραγματευόμουν, το πολιτικό είναι η εκούσια πράξη προς το μέλλον, η σκοπούμενη αλλαγή. Για τους φορείς μιας αποστασιοποιημένης ελιτίστικης καθοδήγησης -π.χ. εκείνους που προτάσσουν αντιμιλιταρισμό χωρίς να αναλαμβάνουν το καθήκον της Ολικής Άρνησης Στράτευσης, εκείνους που προτάσσουν επανάσταση χωρίς να αναλαμβάνουν το καθήκον να προετοιμαστούν και να προετοιμάσουν τους αγωνιζόμενους γι' αυτήν, δημιουργώντας τις απαραίτητες βάσεις και εμπειρίες με όλα τα κατάλληλα μέσα κτλ.-, το ζητούμενο είναι να τεθούν τα πάντα σε μια ντετερμινιστική σειρά "αξιακών" και μεθοδολογικών κανόνων. Επειδή αυτό είναι άτοπο, διότι κάθε πολιτικός ντετερμινισμός επί του συγκεκριμένου σκοντάφτει στους απειροστικούς παράγοντες της διαλεκτικής της ολότητας (κι αυτό είναι φυσικομαθηματικώς αποδεδειγμένο), η πολιτική ιντελιγκέντσια περιορίζεται στον ορισμό μερικών αυτοτικών κριτηρίων και στην αναγνώριση των ελάχιστων πράξεων που πληρούν τη δεοντολογία. Ενώ η μαχητική εμπλοκή στο κοινωνικό πεδίο κολυμπάει στα συλλογικά όρια της ενδεχομενικότητας και εξελίσσεται άμεσα από τις προσλαμβανόμενες ριζοσπαστικές εκφάνσεις του κοινωνικού. Το πολιτικό και το κοινωνικό είναι οι δυο όψεις της καινοτομίας: εκείνη που δημιουργούν μέσα στις κοινωνικές σχέσεις τα δρώντα υποκείμενα κι εκείνη που εισπράττουν από τη φυσική σύνθεση των πράξεων του συνόλου των υποκειμένων, με τις αιτώδεις συναρτήσεις να αναδύονται αιφνίδια και σπασμένες. Η πολιτική πράξη, βούληση-οργάνωση-δράση, είναι πρωτοβουλία με οριακά σχετικιστικές προβλέψεις. Αλλά όπως έγραψε ο Κίρκεγκορ (μας αρκεί αυτό, δεν κάνω πρόταση κατήχησης στον φιλελεύθερο υπαρξιστικό χριστιανισμό!), όταν συνομιλείς με τον θεό, δεν ξέρεις αν συνομιλείς με τον θεό ή με τον διάβολο. Αν θέλεις να διαποτίσεις τον κόσμο με το πνεύμα της ελευθερίας και της αλληλεγγύης, δεν αρκεί να πηγαίνεις στην κυριακάτικη λιτανεία, είναι απαραίτητο να παίζεις την ψυχή σου και το κεφάλι σου κάθε στιγμή. Κι έχουμε αργήσει αιώνες. Όταν αναγνωρίζεις τον εαυτό σου ως πολιτικό ον, αναλαμβάνεις ευθύνη για τη βία που κυριαρχεί επί του κοινωνικού, ακόμα κι αν δεν κάνεις τίποτα. Ο μιλιταρισμός δεν είναι μια αφηρημένη σχέση, ούτε μόνο μια δομή εκεί απέναντι· ο αντιμιλιταρισμός είναι μια φυσική διαλεκτική που διασταυρώνεται με την επαναστατική πολιτική.

Έχουμε εξοικειωθεί με μια ιστορική παρανόηση. *Πλατφόρμα* ονόμασαν οι συγγραφείς του το πολιτικό προσχέδιο της προτασσομένης επαναστατικής αναρχικής πολιτικής οργάνωσης. Όχι την ίδια την οργάνωση. Γι' αυτήν κράτησαν έναν κοινώς ευκολονόητο χαρακτηρισμό: *Γενική Ένωση*. Και επιχειρηματολόγησαν υπέρ της ενιαίας οργάνωσης, πριν καταγράψουν την πρόταση της *συλλογικής ευθύνης*. Σε τι μας χρειάζεται η ενιαία οργάνωση; Τουλάχιστον για δυο ριζικούς λόγους. Η κοινότοπη απάντηση (παρότι ορισμένοι σύντροφοι ακόμα πιστεύουν ότι σκόρπιοι είμαστε πιο ισχυροί), για να συγκεντρώσουμε τις δυνάμεις μας εναντίον του κράτους. Όπως είχε σημειώσει κάποιος, «για να επιζήσουμε πρέπει να σκορπίσουμε, για να πολεμήσουμε πρέπει να συγκεντρωθούμε». **Συγκέντρωση δυνάμεων**, δεν σημαίνει απαραίτητως συγκέντρωση σε ένα σημείο. Το αντίθετο, **αυτή είναι που μας δίνει τη δυνατότητα να δράσουμε αποφασιστικά σε διαφορετικά σημεία**. Σημαίνει επίσης συγκέντρωση στα βαλόμενα σημεία, δηλαδή, συμμετοχική αλληλεγγύη, για όλους τους αγωνιζόμενους. Αν δεν φροντίσουμε για την κοινή άμυνα, δεν θα υπάρξει ποτέ η κοινή επίθεση και καμιά δυνατότητα ισχυρού ελιγμού. Η **ενιαία οριζόντια οργάνωση** αποτελεί τη **συλλογική μέριμνα** για ετούτες τις ανάγκες, που απαιτούν **ενότητα δράσης**. Έχω ήδη επισημάνει το πως η πολυμορφία ανθεί μέσα στην οργανωτική ενότητα, ενώ μαραζώνει όπου γίνεται εξωτερική επίφαση ασυνάρτητων σωμάτων. Το βαθύτερο πρόβλημα στην αντιοργανωτική ιδεολογική επίκληση της πολυμορφίας είναι ο φόβος για τον άλλον· η ταύτιση της συνάντησης, της εμπιστοσύνης, της δέσμευσης, της αποφασιστικής εκπροσώπησης, με την ετερονομία. Είναι το κατεξοχήν πρόβλημα που φυλακίζει ένα καθοριστικό μέρος του ελευθεριακού κινήματος στην πολιτική ανικανότητα και κατά συνέπεια, στην ταξική δουλεία. Πρόκειται για το αντικαθρέφτισμα της αστικής απομόνωσης μέσα στον κοινό βίο μας, στην ιδεολογία μας και στις συναισθηματικές προδιαθέσεις μας.

Η δεύτερη απάντηση για την ανάγκη ενιαίας οργάνωσης είναι σπανιότερα διατυπωμένη από αναρχικούς. Για την κομμουνιστική αριστερά αποτελεί βασική παραδοχή. Είναι η απάντηση που θεμελιώνει ταξικά την προηγούμενη απάντηση, την ενότητα στη δράση. Ο Μπακούνιν την περιέγραψε προτάσσοντας τον φεντεραλιστικό σοσιαλισμό. Ο Κροπότκιν την εξειδίκευσε στην εργατική οργάνωση και σε ορισμένα πρακτικά ζητήματα της κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης, περιγράφοντας τον αναρχοκομμουνισμό. Στην Πλατφόρμα διατρέχει όλο το πρακτικό πρόγραμμα της κοινωνικής επανάστασης και οδηγεί στην απόφαση της αναγκαιότητας συγκρότησης *επαναστατικών στρατιωτικών σωμάτων* (ταξικών-κοινωνικών) και ενιαίας αναρχικής οργάνωσης. Σήμερα, δεν ξέρω αν υπάρχουν άλλοι οργανωμένοι αναρχικοί που να το θέτουν ευθέως, πλην της UNIPA³⁷ (Λαϊκή

37. Το blog της οργάνωσης: uniaoanarquista.wordpress.com/

Μια ελληνική μετάφραση ανάλυσης της UNIPA για την επανάσταση στη ροζάβα, όπου διαφαίνεται η πολιτική αντίληψή της:

asmpa.espivblogs.net/2015/10/20/unipa-rozava-gr/
ή <https://athens.indymedia.org/post/1550562/>

Αναρχική Ένωση, πλατφορμιστική οργάνωση στη βραζιλία) και της OPAR (Λαϊκή Επαναστατική Αναρχική Οργάνωση, η αντίστοιχη στο Μεξικό). **Η ενιαία οργάνωση αποτελεί απαραίτητη συνθήκη για τον μετασχηματισμό του κοινωνικού βίου με όρους εξισωτικούς.** Προφανώς, αναφερόμαστε στην κοινωνικο-πολιτική οργάνωση, στον τρόπο γενικής αυτοδιεύθυνσης κι όχι στην ιδεολογική πολιτική οργάνωση. Όμως, η πολιτική οργάνωση, με τη στενή έννοια της λέξης, προετοιμάζει τους πολιτειακούς θεσμούς της κοινωνικής οργάνωσης, με τις προτάσεις της και τα παραδείγματά της, συμμετέχοντας ολόψυχα στην κοινωνική πάλη. Οπότε, οφείλει να προεικονίζει τις μορφές της κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης σε όλες τις πτυχές της. «Οι συνεκτικές δομές είναι οι βάσεις της δυναμικής δικτύωσης. Δομές που δεν είναι πάντα ενιαίες, αλλά που οφείλουν να εργάζονται για την ενότητα της επαναστατικής προοπτικής, για την ενότητα στη δράση. Η ενιαία δομή μπορεί να ενισχύσει την πρωτοβουλία, να κινητοποιήσει τοπικό και θεματικό δυναμικό, να προάγει εντός κι εκτός τα κοινά εφόδια (υλικά, γνωστικά, ηθικά, βιωματικά) που απαιτούνται για την αρτιότερη πραγμάτωση της οριζοντιότητας, να ανοίξει συλλογικό χώρο στη μοναδικότητα του κάθε αγωνιζόμενου»³⁸.

Οι αναρχικοί απάντησαν αμέσως στον πολιτικό συγκεντρωτισμό της αριστεράς. Για την ιστορική ακρίβεια, αναρχικοί αποκαλέστηκαν εκείνοι οι σοσιαλιστές που αντιτάχθηκαν στον πολιτικό συγκεντρωτισμό. Οι απαντήσεις τους ήταν ο φεντεραλισμός και η πολύμορφη τοπική ανάπτυξη (η έννοια αυτάρκεια είναι ιστορικά και λογικά παραπλανητική, αλλά δεν είναι της ώρας το θέμα). Δυο προτάσεις που θεωρώ διάλληλες και οφείλουμε να αποσαφηνίζουμε τη σχέση τους όποτε καταπιανόμαστε με τον φεντεραλισμό ή τον κοινοτισμό. Ο κατακερματισμός δεν αποτελεί απάντηση στον πολιτικό συγκεντρωτισμό - αποτελεί επιστροφή στις ρίζες της εξουσίας. Αν θυμηθούμε το ιστορικό σχόλιο για τον Κλαστρ, οφείλουμε να αναγνωρίσουμε το πολιτικό αδιέξοδο στο οποίο είναι βυθισμένο το ελευθεριακό κίνημα μετά τη διάλυση της Α' Διεθνούς. Η περιχαρακωμένη αυτονομία αποτέλεσε την αιτία σχηματισμού σχέσεων πολιτικής ετερονομίας. Οι ομάδες συγγένειας δεν έλυσαν το πρόβλημα· αναπαρήγαγαν τον αστικό σεχταρισμό, ανταγωνισμό και ηγεμονισμό. Και το σημαντικότερο, ήταν και αναπότρεπτα θα παραμείνουν ακατάλληλες να απαντήσουν σε ζητήματα ταξικών ανισοτήτων, όχι μόνο με αποτελεσματικούς τρόπους μέσα στο κοινωνικό σώμα, αλλά και αναμεταξύ τους. Είναι αυτή η κουλτούρα, που παράγει ευτράπελα φαινόμενα, όπως η επιλεκτική αλληλεγγύη, η συκοφάντηση, το προβοκάρισμα και η έμμεση κατάδοση ως μεθόδους πολιτικής αντιπαράθεσης, η επίθεση σε δομές ταξικής-κοινωνικής αυτοοργάνωσης από πολιτικές ομάδες, η θωράκιση των πιο αισχρών πράξεων, των πιο κραυγαλαίων ψεμάτων και των πιο παράλογων ιδεών πίσω από την αυτονομία της ομάδας κτλ.. «Στις ασύνδετες δικτυώσεις του αναρχικού «χώρου» χτίζονται τείχη και άτυπα κέντρα, τα οποία ακυρώνουν την ισότητα και την αλληλεγγύη. Η αποσπασματική δικτύωση όχι μόνο αδυνατεί να μετασχηματίσει τις παρούσες δυστοπίες, αλλά επιπλέον αναπαράγει τον κατεστημένο

38. Όπως στην υποσημείωση 35, σελ 77.

κατακερματισμό. Τίποτα ελευθεριακό δεν συνηγορεί στη συντήρηση προεγκατεστημένων ανισοτήτων και αποκλεισμών»³⁹.

Το ζήτημα της ισότητας τίθεται πρωτίστως ως προς τη συλλογική ευθύνη της ενεργητικής υπεράσπισης των αγώνων, πέρα από σύνορα. Όσο περιεκτικότερη η οργανική ενότητα, τόσο σφαιρικότερη η αντίληψη του συλλογικού σώματος για τις ανάγκες που ανακύπτουν στην ταξική σύγκρουση παγκοσμίως, τόσο συνολικότερη η ποικιλία και το μέγεθος των δυνάμεων που μπορούν να κινητοποιηθούν και τόσο πιο ευέλικτο το σύνολο. Μια ομάδα συγγένειας είναι απίθανο να μπορεί να δεσμευτεί ότι θα στέλνει συντρόφους για να συμμετέχουν σε αγώνες όπου γης, χωρίς να αποδυναμωθεί στο έδαφός της. Εγώ ξέρω μόνο μια συλλογικότητα στον ελλαδικό χώρο που είχε πολιτική απόφαση συνεχούς άμεσης συμμετοχής στην επανάσταση του Κουρδιστάν. Κι όμως, δεν είχε τις δυνάμεις να υλοποιήσει το διεθνιστικό πρόγραμμά της, που ήταν η δημιουργία μιας παγκόσμιας Γενικής Ένωσης επαναστατών αναρχικών ξεκινώντας με τους μαχόμενους στη Ροζάβα. Μια συνομόσπονδη επαναστατική οργάνωση όμως θα μπορεί και θα έχει το καθήκον να το κάνει. Εφόσον αναγνωρίσουμε ότι η υπηρεσία της επαναστατικής αναρχικής οργάνωσης είναι να συγκεντρώνει δυνάμεις ώστε να γίνεται ικανότερη να αναλαμβάνει τις μέγιστες πρωτοβουλίες συγκρότησης, προστασίας κι εξέλιξης του ταξικού-κοινωνικού κινήματος, σε βάσεις και κατευθύνσεις επαναστατικές. Οι άξονες αυτής της υπηρεσίας είναι αδιαπραγμάτευτα η **εξεγερσιακή κι οργανωτική πρωτοβουλία, η μαχητική και οργανωτική συμμετοχή, η κατάθεση πρακτικών ριζοσπαστικών προτάσεων μέσα στην ταξική πάλη, με πλήρη δέσμευση από την αρχή μέχρι το τέλος**. Όλα αυτά είναι κενός λόγος δίχως την άμεση εφαρμογή του συλλογικού καθήκοντος των αγωνιστών «να μοιιάζουν τις ταξικές-κοινωνικές αντιστάσεις με το παράδειγμα της άμεσης αντιπίθεσης στο πολιτικοστρατιωτικό και οικονομικό καθεστώς και με την εμπειρία που λέει ότι μπορούμε να τσακίσουμε τη τρομοκρατία και τη κυριαρχία του» και «παράλληλα, να μοιιάζουν τους αγώνες με τις ιδέες, τα ήθη, τις μεθόδους και την εμπειρία του ελευθεριακού κοινοτισμού και οικονομικού φεντεραλισμού». Απλά, ο αποκλειστικός συνεπής λόγος ύπαρξης οποιασδήποτε αναρχικής συλλογικοποίησης είναι η ανταπόκριση στην ανάγκη άμεσης συγκρότησης πολιτικο-στρατιωτικών και οικονομικών δομών ανοιχτής κοινωνικής πάλης και αυτοδιεύθυνσης.

Η πηγή του συλλογικού καθήκοντος που έχει περιγράψει ο Μπακούνιν και η Ντιέλο Τρούντα, είναι η αναρχική επαναστατική ηθική, δίχως την οποία δεν χιτίζεται τίποτα επαναστατικό. Για τη σχέση οργανωτικής ενότητας και ηθικής ανατρέχω σε ένα απόσπασμα πολιτικού σχολίου σχετικά με τον “δημοκρατικό συγκεντρωτισμό”, από κείμενο⁴⁰ της ΑΣΜΠΑ στον προσυνεδριακό διάλογο για τη συγκρότηση Αναρχικής Πολιτικής Οργάνωσης:

39. Όπως στην υποσημείωση 35, σελ 77.

40. Από το ίδιο κείμενο της ΑΣΜΠΑ στον προσυνεδριακό διάλογο της ΑΠΟ με την υποσημείωση 30, σελ 63.

«Και μήπως για τους επαναστατημένους του '36 τα ελλείματα οργανωτικής ενότητας και στρατηγικής κινητικότητας (η δεύτερη προϋποθέτει την πρώτη) δεν ήταν ένας από τους καθοριστικούς παράγοντες ώστε η εθνικιστική αντεπανάσταση της Ισπανίας να καταφέρει να αναπτυχθεί και να επιβληθεί παρότι ξεκίνησε από δυο μικρούς θύλακες; (Ο Φράνκο ξεκίνησε από το Μαρόκο με Μαυριτανούς μισθοφόρους και πέρασε σε μια νύχτα με βάρκες το Γιβραλτάρ, προσπερνώντας το ναυτικό, που υποστήριζε την κυβέρνηση των δημοκρατικών).

Στη διήμερη συνάντηση αναφέραμε ως παράδειγμα ότι αν κάποια στιγμή διαφωνούσαμε σε μια απόφαση όλων των άλλων συλλογικοτήτων η οποία ίσως έθετε σε μεγάλο κίνδυνο τους συντρόφους ή και την ΑΠΟ καθαυτή, θα θεωρούσαμε υποχρέωσή μας να καταβάλουμε τις μέγιστες εφικτές προσπάθειες για να υπερασπιστούμε την πολιτική οργάνωση, τους συναγωνιστές και την ενότητα της επαναστατικής προοπτικής, μαχόμενοι μαζί τους. Στη συνέχεια ρωτηθήκαμε αν θεωρούμε αυτήν την υποχρέωση ως ηθική ή πολιτική.

Ο διαχωρισμός του ηθικού από το πολιτικό εισάγει ένα σχίσμα σκοπών και μέσων. Η αλληλεγγύη, ο γενικότερος σκοπός, αποκτά μια ιδεαλιστική σημασία σε απόσταση από την άμεση αυτοοργάνωση της ταξικής πάλης κι έτσι η πολιτική χάνει την επαφή της με το αξιακό επίδικο. Όταν ο πολιτικός σκοπός απονευρώνεται, η πολιτική πρακτική μπορεί να εργαλειοποιηθεί.

Κατά συνέπεια, η στρατιωτική δράση επίσης, ότι αφορά τη μαχητική οργάνωση, διαχωρίζεται από τα θεμελιακά πολιτικά κίνητρα. Ελλείψει μιας συλλογικά κατοχυρωμένης ενότητας στον άμεσο αγώνα, η αναφορά στη μαχητικότητα εγκλωβίζεται σε μια κουλτούρα σχεταριστικής άμυνας, η οποία αναπόδραστα προσαρμόζεται στις συνθήκες του καθεστώτος ελέγχου. Οπότε κι επιτρέπεται η εργαλειοποίηση της ηθικής, αντιστρέφοντας χυδαία τη σχέση ηθικού και πολιτικού. Ο πολιτικός πραγματισμός δίχως θετικές ηθικές δεσμεύσεις σημαίνει οπορτουניσμό και τελικά ρεφορμισμό.

Η πολιτική αποδέσμευση από την ενότητα στη δράση, αποστασιοποιώντας τα αγωνιζόμενα υποκείμενα ειδικά τις κρίσιμες στιγμές, θρέφει επίδοξες πρωτοπορίες εγγενώς ρεφορμιστικές, ακόμα κι όταν εμφανίζονται να υπερθεματίζουν εκ'του ασφαλούς».

Επειδή σκοπός μου δεν είναι να βγάλω καλή θεωρία, αλλά να συμβάλω στην ανάπτυξη του επαναστατικού κινήματος και ειδικά στην επαναστατική συνοργάνωση των αναρχικών, διότι αυτή είναι η ευθύνη μου ως αναρχικού αντιμilitarιστή, απαιτείται οι παρατηρήσεις και προτάσεις που κατατίθενται να πατάνε στον τρέχοντα χρόνο. Αυτήν τη στιγμή στον ελλαδικό χώρο υπάρχουν δυο αναρχικές ομοσπονδίες συλλογικοτήτων. Ορισμένοι πολέμοί τους (και πολέμοι του πλατφορμισμού), τις χαρακτηρίζουν πλατφορμιστικές. Να δούμε αυτήν τη σχέση, ώστε να έχουμε μια αντίληψη του υπαρκτού δυναμικού και των ριζικών ελλείψεων στην κατεύθυνση της αναρχικής επαναστατικής οργάνωσης.

Αρχικά θα αναφερθώ στον προσυνοδικό συγκροτητικό διάλογο (πριν τη διάσπαση) που καθόρισε τον πολιτικό προσανατολισμό και τη δομή των δυο οργανώσεων. Θα δούμε ορισμένες χαρακτηριστικές λεπτομέρειες, ζητήματα απολύτως προσδιοριστικά σε σχέση με τις επισημάνσεις και τις προτάσεις των

συντρόφων της Ντιέλο Τρούντα. Δεν θα κάνω καμία κριτική που δεν έχει κατατεθεί εγγράφως μέσα στον συγκροτητικό διάλογο, εκτός από μια γενική παρατήρηση για τη μορφή δράσης που εφαρμόζουν οι δυο ομοσπονδίες, από τη σκοπιά της πλατφορμιστικής οργανωτικής πρότασης. Σχετικά με τον προσυνεδριακό διάλογο, στο σύνολο των επίμαχων ζητημάτων θα αναφερθώ στις προτάσεις μιας συλλογικότητας, της ΑΣΜΠΙΑ, οι οποίες απηχούσαν μια πλατφορμιστική θεώρηση, παρότι δεν κατέθεσε και δεν επέμεινε σε ένα συνολικό πλατφορμιστικό οργανωτικό πρόγραμμα.

Το πρώτο σημείο στο οποίο επέμεινε η ΑΣΜΠΙΑ σε κάθε ζήτημα (θέσεων, «αρχών», στρατηγικής, τακτικής, δομής) ήταν η συγκρότηση και η εξέλιξη της οργάνωσης με βάση το καθήκον **άμεσης συμμετοχικής και μαχητικής ανταπόκρισης** στους ταξικούς-κοινωνικούς αγώνες και στις πρωτοβουλίες πυροδότησης και οργάνωσής τους. Ετούτο το θεμελιακό σημείο προσανατολισμού εκφράστηκε σε θέσεις στρατηγικής και τακτικής, αλλά οι πρακτικοί όροι της συγκεκριμενοποιήθηκαν με τρόπο αναπόδραστο σε διάφορα κρίσιμα ζητήματα της δομής που θα έπαιρνε η οργάνωση. Ένα, η αναγκαιότητα ενός διαρκούς οργάνου λήψης αποφάσεων, στο οποίο θα εκπροσωπούνταν ισότιμα όλες οι συλλογικότητες. Στην αρχή του διαλόγου οι περισσότερες συλλογικότητες δεν είχαν επεξεργαστεί το ζήτημα και ορισμένες ήταν αρνητικές, θεωρώντας ότι μόνο το συνέδριο μπορεί να διαμορφώνει πολιτική. Δεν θα μεταφέρω εδώ αυτούσια την επιχειρηματολογία. Όποιος ενδιαφέρεται μπορεί να ανατρέξει στο αρχείο της ΑΣΜΠΙΑ⁴¹. Η πολιτική ανάλυση πάνω στα διάφορα ζητήματα είναι εκτενής και κατά την άποψή μου, ριζοσπαστική και γόνιμη για τη συνέχεια των οργανωτικών προσπαθειών. Αφού έγινε κατανοητό ότι ένα σχήμα που δεν θα μπορούσε να λαμβάνει πολιτικές αποφάσεις στο μεσοδιάστημα θα ήταν καταδικασμένο ή να είναι απόλυτα αδρανές ή απόλυτα εξαρτημένο από τις πρωτοβουλίες των συλλογικοτήτων, υιοθετήθηκε η πρόταση διαμόρφωσης ενός διαρκούς γενικού συμβουλίου. Βέβαια, στην πράξη, με δεδομένο τις πολύ περιορισμένες μορφές έκφρασης των ομοσπονδιών, που επιτρέπουν την πρακτική του teleconference και που τελικά εφαρμόζεται, δεν θα είχε καμία διαφορά αν αυτοί οι συντονισμοί μεταξύ των συλλογικοτήτων δεν στολίζονταν με τον τίτλο ενός γενικού οργάνου.

Επόμενο συναφές ζήτημα ήταν οι αποφασιστικές αρμοδιότητες. Ορισμένες συλλογικότητες είχαν κι ίσως έχουν ακόμα τη θέση ότι τα εκτελεστικά όργανα (περιφερειακά συντονιστικά και ομάδες εργασίας, στην περίπτωση της δομής που αποφασίστηκε γι' αυτήν την οργάνωση) πρέπει να μην παίρνουν αποφάσεις. Η ΑΣΜΠΙΑ εξήγησε πόσο εξωπραγματική είναι αυτή η διάζευξη μεταξύ αποφασιστικών και εκτελεστικών οργάνων. Δεν υπάρχει εργασία που να μην απαιτεί αποφάσεις. Η εξάρτηση από τη γενική συναίνεση για το κάθετι επίσης καταδικάζει μια οργάνωση στην απόλυτη αδράνεια ή σε πολύ αραιές εκδηλώσεις απόλυτα προδιαγεγραμμένες, άρα μηδενικής διακινδύνευσης, οπότε χωρίς άμεση και μαχητική συμμετοχή στην ταξική-κοινωνική πάλη. Κάθε φυσικός και

41. asmpa.espinvblogs.net [ΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΔΙΑΛΟΓΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ]

κοινωνικός οργανισμός έχει βαθμίδες συλλογικής δόμησης που είναι συγχρόνως αποφασιστικές και εκτελεστικές επί πο γενικών ή πιο ειδικών αναγκών. Το ζήτημα αυτό έγινε σημείο επίμονης ασυμφωνίας όταν προτάθηκε (όχι από την ΑΣΜΠΙΑ) μια σχετική αυτονομία των περιφερειακών οργάνων προκειμένου να μπορούν να ανταποκρίνονται άμεσα στις έκτακτες ανάγκες του ταξικής-κοινωνικής πάλης. Στην ψηφοφορία (που είχε ήδη αποφασιστεί ως τρόπος λήψης αποφάσεων) επί του θέματος προκρίθηκε η συνθετική πρόταση που είχε καταθέσει η ΑΣΜΠΙΑ, η οποία θέσπιζε τη λήψη πρωτοβουλιών, με τους όρους των καταστατικών συμφωνιών και των συλλογικότερων οργάνων, με τη μέγιστη μέριμνα γενικής ενημερότητας και άμεσης συλλογικής ανακλιτότητας των περιφερειακών αποφάσεων. Λίγους μήνες μετά κι αφού η ΑΣΜΠΙΑ είχε αποχωρήσει από τον διάλογο (για άλλον λόγο, που θα αναφερθεί), αυτή η διαφωνία έγινε το καθοριστικό σημείο για το σχίσμα σε δυο ομοσπονδίες. Η θεωρία της καθολικής συναίνεσης, το να περνάνε τα πάντα από το σύνολο των ολομελειών των συλλογικοτήτων, αποτελεί μια προσπάθεια συντήρησης ενός ολοκληρωτικού ελέγχου από τα άτομα. Αν και φαίνεται εξισωτικό, “ελευθεριακό”, να έχουν όλοι δικαίωμα στον έλεγχο των πάντων, ο μόνος τρόπος να εφαρμοστεί στον κοινωνικό και πολιτικό βίο είναι ο περιορισμός της κοινής δραστηριότητας στο ελάχιστο. Η ίδια άποψη, ενάντια σε κάθε μορφή αποφασιστικής εκπροσώπησης, είχε εκφραστεί στην πρώτη μαζική συνάντηση συλλογικοτήτων για συζήτηση της πρότασης συγκρότησης ομοσπονδίας, ως επιχείρημα ενάντια στην ομοσπονδιοποίηση. Πρόκειται για την αναπαραγωγή του φιλελεύθερου ατομικισμού που οχυρώνεται στις ομάδες συγγένειας, μια πολιτική παράδοση σχεταριστική και σίγουρα ριζικά αναποτελεσματική από επαναστατική σκοπιά.

Ίσως κάποιοι σύντροφοι να βλέπουν αντίφαση μεταξύ της πλατφορμιστικής πρότασης της συλλογικής ευθύνης και της θέσπισης επιτρεπτών πρωτοβουλιών. Υπάρχουν δυο τρόποι να διαβάσεις την Πλατφόρμα: Από την πλευρά της Πλατφόρμας κι από την αντίθετη πλευρά. Για τη φιλελεύθερη θεώρηση η θέσπιση κοινής τακτικής και η συλλογική ευθύνη σημαίνουν καταναγκασμό και έλεγχο του ατόμου και της φατρίας του. Κι έτσι θα ήταν, αν ζητούσαμε από τους ατομικιστές ή από τους οποιοσδήποτε να πειθαρχήσουν κάπου. Οι σύντροφοι της Ντιέλο Τρούντα το τόνισαν: η πρόταση αφορά σε εκείνους που συμφωνούν (και προφανώς, την κατανοούν). Η συλλογική ευθύνη δεν επιβάλλεται· μπορεί να καταλογιστεί ως προς το παρελθόν για τα πάντα και στον καθένα, αλλά δεν μπορεί να δοθεί σε κάποιον ως πρακτικό καθήκον αν δεν την αναγνωρίζει. Ακριβώς επειδή οι ατομικιστές δεν εμπιστεύονται κανέναν -έτσι συμβαίνει στον αστικό πολιτισμό- δεν μπορούν να διανοηθούν τη συλλογική ανάθεση πρωτοβουλιών. Γι’ αυτό η δράση τους φτάνει μέχρι εκεί που φτάνει η μύτη τους. Αντιθέτως, για εκείνους που κατανοούν την έννοια συλλογική ευθύνη, είναι ο τρόπος της ενδυνάμωσης της πρωτοβουλίας, σύμφωνα με την ιστορικά καινοτομική άποψη του Μπακούνιν για την ελευθερία. Ο προσδιορισμός κοινής τακτικής αποτελεί τρόπο καλλιέργειας της εμπιστοσύνης και ενδυνάμωσης της πρωτοβουλίας. Αν δεν βρίσκεις μέσα σε μια συγκεκριμένη ή σε οποιαδήποτε οργάνωση το πεδίο σύνθεσης όπου θα χωράνε οι ιδέες σου, η βούληση και η

δυναμική σου, γεια χαραντάν... Το σύμπαν είναι μεγάλο... και η επανάσταση υπόθεση ουτοπίας. Η ιστορική εμπειρία που οδήγησε στην Πλατφόρμα και το ίδιο το κείμενο ήταν διαποτισμένα από την επαναστατική πρωτοβουλία.

Παρεπόμενο ζήτημα, σε πολιτικά ριζικότερη και οργανωτικά γενικότερη κλίμακα ήταν η σχέση των εκτελεστικών οργάνων με τις πολιτικές συλλογικότητες. Η ΑΣΜΠΑ ήταν η μόνη συλλογικότητα που πρότεινε της σταδιακή συγκρότηση εσωτερικών δομών και πρακτικών διαδικασιών με σκοπό τη μεταβίβαση της εκτελεστικής αρμοδιότητας από τις συλλογικότητες σε κοινά όργανα αυτοτελώς υπαγόμενα στην ομοσπονδιακή οργάνωση. Διότι είναι ο μόνος τρόπος να περάσουμε από τη φεουδαρχία των ομάδων συγγένειας και τη μεσαιωνική δημοκρατία τους, στην πραγματική κοινότητα και στην ισότητα. Όπως είναι ο μόνος τρόπος να χτιστεί η κοινωνική αυτοδιεύθυνση, έτσι και η αναρχική επαναστατική οργάνωση πρέπει να είναι ένας ενιαίος τόπος δίχως στεγανά και με ισότιμες ευθύνες. Μόνο μέσα σ' έναν τέτοιο τόπο μπορεί να ανθίσει η συνεξέλιξη και η επαναστατική εμπειρία, αντί της μεσαιωνικής αγραμματοσύνης και της κοινής μιζέριας. Η οργανωτική πρόταση της ΑΣΜΠΑ ήταν ένα ολόκληρο “σύνταγμα” συλλογικών διαδικασιών συνδυαστικής ανάπτυξης της συλλογικής αυτοδιεύθυνσης, της απόλυτης οριζοντιότητας-ανοιχτότητας και της πρωτοβουλίας, τόσο στην οργανωτική, όσο και στην αγωνιστική πρακτική. Σαν προσανατολισμός δεν βρήκε καμία ανταπόκριση. Οι συλλογικότητες δεν ήταν διατεθειμένες να κοινωνικοποιήσουν τη βασικότερη ισχύ τους, τις δυνατότητες δράσης. Ωστόσο, τουλάχιστον η μία ομοσπονδία έχει κοινές εκτελεστικές δομές σε τομείς που δεν θα μπορούσαν να έχουν καθημερινή επαφή με τον “έξω” κόσμο αν δεν λειτουργούσαν έτσι. Απέχει βέβαια αυτή η αποσπασματική εφαρμογή, από τη συγκρότηση πάνω σε μια τέτοια λογική. Υπό τις περιγραφόμενες συνθήκες, οι θεματικές ομάδες, ο συνήθης κοινός τόπος των ομάδων συγγένειας, δεν μπορούν να είναι κάτι παραπάνω από ασυνάρτητες ιδεολογικές λέσχες.

Σήμερα υπάρχει μόνο μία συλλογικότητα στον ελλαδικό χώρο, μέλος της μιας ομοσπονδίας, η οποία έχει καταφέρει και εφαρμόζει το καθήκον της άμεσης ανταπόκρισης στην καθημερινή ταξική πάλη. Ανεξάρτητα από κάθε άλλο πολιτικό ζήτημα που αφορά στη δράση της συγκεκριμένης συλλογικότητας, όπως και οποιασδήποτε άλλης, η ικανότητα που επιδεικνύει στην όλο και συχνότερη παρέμβασή της πάνω στο εχθρικό μέτωπο, σε μια πλειάδα ταξικών ζητημάτων που ανακύπτουν διαρκώς, αποτελεί πρότυπο και πυξίδα για την επαναστατική αναρχική οργάνωση. Κι αυτό είναι ανεξάρτητο από την αποτελεσματικότητα των μορφών παρέμβασής της, ενάντια στην τρομοκρατία των αφεντικών ή για την κινητοποίηση και οργάνωση των εκμεταλλευόμενων και των αποκλεισμένων. Δεν υπάρχει καπνός χωρίς φωτιά. **Πίσω από μια αναγκαία και ριζοσπαστική πρακτική που έχει κατοχυρώσει τη δυναμική της (η αμεσότητα και η ετοιμότητα είναι καθαυτές ριζοσπαστικές), δεν γίνεται να υπάρχει μια εντελώς λανθασμένη οργανωτική δομή.** Επίσης, δεν γίνεται ο πολιτικός σκοπός μιας τέτοιας οργάνωσης να είναι χαμηλότερης στάθμης ή αλλότριας κατεύθυνσης από αυτόν που δηλώνει η πρακτική της. Όχι γιατί αυτό δεν συμβαίνει γενικά. Μια χαρά

συμβαίνει. Πέρασε κι ο Σημίτης και το ΠΑΚ από εδώ⁴². Αλλά η συχνότητα της δράσης -συχνότητα σημαίνει μαζικότητα- προϋποθέτει ένα αγωνιστικό δυναμικό που δεν το μανιπουλάρεις εύκολα, ακόμα κι αν υπάρχουν δόλια “κέντρα”. Το αντιφασιστικό αντάρτικο του ελλαδικού χώρου του 2ου παγκόσμιου ιμπεριαλιστικού πολέμου χρειάστηκαν δέκα χρόνια κομματικών ελιγμών και ανελλιπούς μιλιταριστικής τρομοκρατίας για να το ξεκάνουν και να το εξορίσουν στο ανατολικό “ψυγείο”. Μα και σήμερα, το κκε θα είχε κάθε λόγο να οργανώσει μερικούς δυναμικούς αγώνες για να βγει μπροστά. Ο λόγος που δεν κάνει ούτε μια σοβαρή απεργία, είναι ότι στην ελάχιστη αποτελεσματική σύγκρουση με το οικονομικό-στρατοκρατικό καθεστώς ελλοχεύει η πιθανότητα να χάσει η δωσιλογική ηγεσία τον έλεγχο της βάσης.

Να σημειωθεί όμως, ότι το επίτευγμα της διαρκούς ανταπόκρισης δεν ανήκει σε μια ομοσπονδία, αλλά σε μια συστατική συλλογικότητα. Θα ήταν άδικο να κρίνουμε τη συλλογικότητα που προχωράει, για την αργοπορία των υπολοίπων, ειδικά στο συγκεκριμένο τρέχον παράδειγμα, όπου είναι καταγεγραμμένη η ανοιχτότητά της στη συνεργασία με άλλες συλλογικότητες πάνω στην ίδια πρακτική. Ωστόσο, αυτό το χάσμα αποτελεί μια ένδειξη του αδιεξόδου των ομάδων συγγένειας και της αντανάκλασής του στις ομοσπονδιακές οργανώσεις (και σίγουρα επίσης στις δικτυώσεις) του ελλαδικού αναρχικού κινήματος.

Έχω περάσει ήδη από το ζήτημα των προϋποθέσεων για να υπάρχει καθημερινή πάλη (μιλάμε πάντα για μια ομοσπονδία, μια Γενική Ένωση αναρχικών), στο ειδικότερο, αλλά και πιο ευρύ ζήτημα της ενότητας στη δράση. Το σημείο στο οποίο έγινε ξεκάθαρη η αντίθεση κατεύθυνσης ήταν η δεσμευτικότητα. Η ΑΣΜΠΑ ήταν η μόνη συλλογικότητα που προέταξε ρητά την ενότητα στη δράση. Γι’ αυτό, παρά τις αναλυτικές ενστάσεις της στην ψηφοφορία ως μέθοδο λήψης αποφάσεων (όχι για “αξιακούς”, δογματικούς λόγους), στήριξε τη θέσπισή της, μ’ ένα συνθετικό σκεπτικό, ώστε να μην υπάρξει διάσπαση πάνω σ’ αυτό το σημείο, αλλά απαιτώντας όλες οι αποφάσεις να δεσμεύουν εκτελεστικά και τις μειοψηφίες ή τουλάχιστον για ζητήματα που το συνέδριο θα προσδιόριζε ως θεμελιακά. Οι αποχωρήσεις δεν αποφεύχθηκαν, αφού τουλάχιστον για μια συλλογικότητα η ψηφοφορία ήταν μια επιλογή αδιαπραγμάτευτα μη συζητήσιμη. Απ’ την άλλη, η δέσμευση όλων στις αποφάσεις όχι μόνο δεν έγινε αποδεκτή, αλλά υπήρχαν συλλογικότητες που διεκδικούσαν την ισονομία όλων των συλλογικοτήτων να σηκώνουν πρωτοβουλιακά, ενδεχομένως και με ανταγωνιστικές θέσεις ή προτάσεις τη σημαία της οργάνωσης. Ίσα δικαιώματα για

42. Σχετικό απόσπασμα από κείμενο της Οργάνωσης Επαναστατικής Αυτοάμυνας: «Αυτή η μορφή πολιτικής προπαγάνδας (“προπαγάνδα μέσα από τη δράση”) χρησιμοποιείται και από ρεφορμιστικές οργανώσεις, σε κάποιες περιπτώσεις συγκεντρωτικά και σε άλλες περιπτώσεις ενάντια στην αυτονομία του κοινωνικού κινήματος. Η άμεση συμμετοχή στους αγώνες που δίνονται κάθε μέρα, στη μαζική οργάνωση της ενεργητικής αντίστασης, στο άπλωμα της ένοπλης πάλης, στο ξέσπασμα και το δυνάμωμα των εξεγέρσεων, χαρακτηρίζει την επαναστατική δράση».

την πλειοψηφία και τις μειοψηφίες. Το ζήτημα εδώ δεν είναι ο πλαστός συσχετισμός πλειοψηφίας και μειοψηφίας, αλλά η θέσπιση του κατακερματισμού. Είναι ακριβώς το πρόβλημα που υποκρύπτεται πίσω από την ημιτελή δημοκρατία των αριθμητικών συσχετισμών. Παρατηρώντας τις διαμάχες για τη σφραγίδα της οργάνωσης, θυμάμαι έναν πολιτικό σαρκασμό που είχε κάνει κάποιος καθηγητής μου στο λύκειο: «*Η δημοκρατία είναι ένα σώβρακο που όλοι το φοράνε και το χέζουν, αλλά κανείς δεν το πλένει*». Τελικά δεν επιλέχθηκε το σώβρακο που θα το χέζουν όλοι ταυτόχρονα, αλλά ο πιο στιβαρός σχεταρισμός, το σώβρακο που το χέζει όποιος μαζέψει τους περισσότερους. Κι εφόσον είμαστε “ελευθεριακοί” κι όχι κρατιστές, υποκριτικά και χρησιμοθηρικά “φιλελεύθεροι”, όποιος δεν συμφωνεί μπορεί να κάθεται στον πάγκο της οργάνωσης και να παίζει μπαλίτσα στην υποκατηγορία που έχει κατακτήσει σαν γκρούπα. Πολύ επαναστατικό! Πλατφορμιστικό πάντως, δεν μπορείς να το πεις. Άλλο Γενική Ένωση κι άλλο γενικός διαγκωνισμός. Η απάντηση έχει δοθεί με το απόσπασμα για τη σχέση ηθικής, πολιτικής και ενότητας στη δράση.

Σε αυτές τις συνθήκες, όπως τις διαμόρφωσαν τα ίδια τα πολιτικά υποκείμενα, δεν θα μπορούσε να αναληφθεί καμία δέσμευση για τη συγκρότηση του κοινωνικο-στρατιωτικού επαναστατικού μετώπου (τη ραχοκοκαλιά του αμτιμilitarισμού, μεταξύ άλλων), ούτε από τις πολιτικές ομοσπονδίες, ούτε από τις συστατικές ομάδες συγγένειας. Και η ΑΣΜΠΙΑ (που γεννήθηκε από ποσοτικά απειροελάχιστες δυνάμεις, μέσα στην προσπάθεια ομοσπονδιοποίησης) δεν θα μπορούσε να αποτελέσει εξαίρεση στην πράξη, παρότι οι θέσεις της και η αγωνιστική δραστηριότητά της έβαλαν μέσα στο κίνημα τέτοιες ρίζες. Η διέξοδος δεν θα μπορούσε να έρθει ούτε από τις ανάρτικες οργανώσεις, παρότι ορισμένες περιέγραψαν την ανάγκη ξεκάθαρα. Διότι μέσα στο εσωτερικευμένο καθεστώς πολιτικού διαχωρισμού του αποπλισμένου από το ένοπλο [άλλο γενικός πολιτικός διαχωρισμός κι άλλο οργανωτικός και ποινικός], η οργανική απομόνωση από το κοινωνικό κίνημα είναι αναπότρεπτη. Οι αποπλισμένες κομματικές πρωτοπορίες εγγυώνται την αδρανοποίηση του κοινωνικού.

Το πρόβλημα απεικονίστηκε και στο καυτό θέμα της *σχέσης σκοπών και μέσων*. Το σύνολο των συλλογικοτήτων που συμμετείχαν στον συγκροτητικό διάλογο, πλην της ΑΣΜΠΙΑ⁴³, αναπαρήγαγε το διαδεδομένο στους αντιπλατφορμιστές αναρχικούς πουριτανικό-φιλελεύθερο ιδεολογικό σχήμα που βάζει προσχηματικά όρια στην κατά τ’ άλλα απροσδιόριστη ελευθερία. Μια συμφωνία στα μέσα που δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιήσουμε (“εκείνα που είναι αναντίστοιχα στον σκοπό μας”), χωρίς καμία δέσμευση για την ανάπτυξη των απαραίτητων μέσων για τον κοινό σκοπό. Όπως ο καλός χριστιανός αστός, δεν δεσμεύεται σε κανέναν κοινό σκοπό και είναι ελεύθερος ως ιδιώτης να κάνει ό,τι θέλει, αρκεί να μην παραβιάζει την τυπική συνέπεια προς το δόγμα. Αυτός ο οριακός προσδιορισμός της σχέσης σκοπών και μέσων, που στον πυρήνα της βρίσκεται μια υποκριτική ηθική, καταργεί κάθε έννοια αναγκαίας συνέπειας και

43. Οι διαλεκτικές θέσεις της ΑΣΜΠΙΑ για τη *σχέση σκοπών και μέσων*:
athens.indymedia.org/post/1539977/

συλλογικού καθήκοντος. Το επιτρεπτό ούτε προσδιορίζει το αναγκαίο ούτε καν υπονοεί την ύπαρξή του. Αντιθέτως, τη στιγμή που τίθεται το ερώτημα των αναγκαιών μέσων, η συμβασιοκρατική υπεκφυγή θεσπίζει την αναπαραγωγή του αντεπαναστατικού σχεταρισμού. Ακόμα κι ο ορισμός του ζητήματος διατυπώνεται αντεστραμμένα: “σχέση μέσων και σκοπών”, υποδηλώνοντας ότι ο ρόλος που αναλογεί στον σκοπό δεν είναι ο προσδιορισμός των μέσων, αλλά η εποπτεία της μη παραβίασης του τυπικού.

Η άποψη που αποδίδει στην αριστερά ασυνέπειες μεταξύ σκοπών και μέσων είναι ιδεαλιστική και ανιστορική. Όλες οι εκδοχές της αριστεράς υπήρξαν και παραμένουν ιδιαίτερα συνεπείς στον διακηρυγμένο σκοπό της κατάληψης της εξουσίας και της συγκεντρωτικής οργάνωσης της παραγωγής. Και δεν το έκρυψαν ποτέ. Ασυνεπείς είναι όποτε δανείζονται ή μεταστρέφουν προς τον αναρχισμό, δηλαδή, κάθε φορά που έκαναν κάτι επαναστατικό. Η πρόσληψη του κομμουνιστικού προτάγματος ως άμεση δέσμευση μπορεί να αφορά σε ορισμένους αναρχικούς, αλλά σίγουρα δεν αφορά στην αριστερά. Προφανώς, η κομμουνιστική ουτοπία αποτελεί μια γαρνιτούρα για τη μαρξιστική αριστερά, μα γι’ αυτό, η καταγγελία της απόστασης που τη χωρίζει από την ουτοπία είναι το τελευταίο της εμπόδιο, το πιο αδιάφορο. Η επίκληση της σχέσης σκοπών και μέσων ως σημείο ισχύος απέναντι στον αριστερό καιροσκοπισμό είναι άστοχη. Το μόνο που καταφέρνει είναι να νομιμοποιεί έναν πολιτικό νομιναλισμό (είσαι ότι δηλώσεις) χρήσιμο για κάθε καιροσκοπισμό. Έτσι, στον συγκροτητικό διάλογο ορισμένοι προέταξαν το ζήτημα της “σχέσης μέσων και σκοπών” σαν εργαλείο δέσμευσης στον αφοπλισμό. Ήταν οι ίδιοι που αντιμάχονταν κάθε αυτονομία των περιφερειακών οργάνων και κάθε αποφασιστική πρωτοβουλία για τα εκτελεστικά όργανα. Η συλλογική ευθύνη εμφανίστηκε αρνητικά: Θα απαγορεύσουμε ότι δεν έχει προσυμφωνηθεί, δίχως να ορίσουμε τις απαραίτητες κοινές τακτικές και τα αντίστοιχα μέσα. Με μια τέτοια σύμβαση είναι προβλέψιμη η κυριαρχία της αδράνειας. Οπότε, εξασφαλίζεται ότι όχι μόνο κανένας Καίσαρας δεν θα διαβεί τον Ρουβίκωνα, αλλά ούτε και οι λεγεώνες χωρίς τον Καίσαρα. Για να έχουμε το κεφάλι μας ήσυχο. Νομίζω ότι εδώ αρμόζει η απάντηση που έλαβε ο Σαιν Ζυστ από τον Ντε Σαντ: «Αποδείξτε την αθωότητά σας, αλλιώς πάτε στη φυλακή» - «Αποδείξτε την αθωότητά σας, αλλιώς ανοίξτε τις φυλακές».

Παρόλ’ αυτά, η ΑΣΜΠΙΑ δεν διαχωρίστηκε από τη διαδικασία για κανέναν από τους παραπάνω λόγους. Διότι χωρίς ενωτική οργάνωση δεν πας μακριά. Αποχώρησε για το ταξικά και πολιτικά πιο ριζικό ζήτημα: Την κολληγιά των πολιτικών ομάδων ενάντια στο κοινωνικό κίνημα. Όταν στο εκκρεμές θέμα της σχέσης πολιτικού – κοινωνικού, τέθηκε διακριτικά ζήτημα μεταμέλειας μιας συλλογικότητας για τις αντικοινωνικές και αντικινηματικές πρακτικές που είχε αναπτύξει λίγο καιρό πριν, αντιτάχθηκε μια απόπειρα λογοκρισίας και υποστηρίχθηκε με μια γενική συνομολογία σιωπής.⁴⁴ Προκειμένου να μην

44. Τα γεγονότα για τα οποία γράφτηκε το κείμενο της υποσημείωσης 20, σελ 42. Η συγκεκριμένη συλλογικότητα αποχώρησε αργότερα από την ομοσπονδία, μετά την αποτυχία της να προστατέψει με ένα πλέγμα διαδικαστικών και

διασπαστεί η οργάνωση (που και διασπάστηκε στην επόμενη συνάντηση και η συγκεκριμένη συλλογικότητα κάποια στιγμή αποσύρθηκε στον υποκριτικό πουριτανισμό της), δόθηκε ομοσπονδιακό πολιτικό συγχωροχάρτι σε αμετανόητους προσβολείς της κοινωνικής αντίστασης και αυτοοργάνωσης, που συνέχισαν ευθαρσώς (και αστάθμιτα) να εκτοξεύουν πτώματα απειλές. Η κυοφορούμενη οργάνωση είχε πλέον αποσχιστεί από το κοινωνικό καθήκον της και ενθρόνισε τους ιδιοτελείς σκοπούς των ομάδων συγγένειας. Αυτού του είδους ο καιροσκοπισμός είναι χειρότερος από τον μπολσεβίκικο τακτικισμό, διότι τουλάχιστον ο δεύτερος για να κατοχυρώσει μια κομματική γραμμή πρέπει να διαμορφώσει έναν ενοποιητικό λόγο, ένα κοινό ιδεολογικό προκάλυμμα. Όσο κενό κι αν είναι για τους συμμετέχοντες και τους ακροατές το ιδεολογικό προκάλυμμα, όπως π.χ. οι ντιρεκτίβες στη μετά Στάλιν εποχή, υπάρχει κάτι να κριθεί. Έστω, ο κενός λόγος. Ενώ στην ασυναρτησία της υπόρρητης σχεταριστικής συνενοχής δεν υπάρχει καν σημείο αντιπαράθεσης¹ για κάθε εγειρόμενη κριτική θα βρεθεί μια αποσπασματική υπεκφυγή και η ζωή θα συνεχιστεί. Αφού δεν υπάρχει κοινό διακύβευμα.

Με τέτοια υλικά φτιάχτηκαν οι ελλαδικές ομοσπονδίες. Με ποιητική ευθυμία μπορούμε να πούμε ότι εκπροσωπούν τη συλλογική αναρχική ευθύνη για τη συγκρότηση επαναστατικού κινήματος. Σοβαρολογώντας, για να βρούμε τον δρόμο της Γενικής Ένωσης Αναρχικών που θα υπηρετεί την κοινωνική επανάσταση, απαιτούνται ριζικές λοξοδρομήσεις από τις συντηρητικές παραδόσεις και τις βολικές εκλογικεύσεις, που συχνά βαφτίζονται “αξιακά”.

Αρκετές συλλογικότητες προέτασαν από την αρχή ως σημαντικό και άμεσο σκοπό τη διαμόρφωση ενός “επαναστατικού προγράμματος”. Η πρόταση πέρασε στις καταστατικές εξαγγελίες των ομοσπονδιών. Το πρόγραμμα θα ήταν ο φάρος του κοινωνικού κινήματος, για να ξεφύγει από την κρατική κληρονομιά. Ένα φιλόδοξο εργαλείο. Δεν θέλω διόλου να υποτιμήσω τη σημασία των προγραμμάτων. Μετά από έξι χρόνια η ανθρωπότητα ακόμα περιμένει τα προγράμματα των ελλαδικών ομοσπονδιών για να κάνει επιτέλους μια ελευθεριακή επανάσταση και να λυτρωθεί. Μάλλον θα περιμένει... Διότι ένα πρόγραμμα για την επανάσταση που δεν έχει ξεκινήσει ή για τον κόσμο μετά την επανάσταση, δεν μπορεί να είναι ένα πρόγραμμα, αλλά πολλά προγράμματα, όσα και τα υποκείμενα που στοχάζονται την επανάσταση. Μας χρειάζονται όλες οι ιδέες για το μέλλον. Αλλά οι στοχασμοί για ένα μέλλον που τίποτα δεν το συνδέει με το παρόν, με “καμία παναγία” δεν μπορούν να συγκροτήσουν ένα συνεκτικό σύνολο^{XI}. Κι απ’την εδώ μεριά του χρονικού άξονα, οι πρακτικές και οι εμπειρίες οργάνωσης που δεν είναι επαναστατικές, τον κόσμο να γυρίσεις ανάποδα, δεν θα γεννήσουν ένα πρόγραμμα μετάβασης στην κοινωνική επανάσταση και στην αυτοδιεύθυνση^{XII}. Δεν θέλω να αναπτύξω εδώ τα επιχειρήματα, ούτε εκείνα που προέρχονται από την εμπειρία της πάλης, ούτε εκείνα που προέρχονται από τις

συμπεριφορικών τυπικών, τη φατριαστική πολιτική κάλυψη αντικινηματικών βαιοπραγιών προσώπων που είχαν πρωταγωνιστικό ρόλο και στα προαναφερόμενα γεγονότα.

επιστήμες. Ελπίζω μια μέρα να έχω χρόνο να κάνω λαϊκή επιστημολογία. Λίγο αργότερα.

Όπως είχε γράψει η ΑΣΜΠΑ επί του συγκεκριμένου θέματος, «Οι επαναστατικοί μετασχηματισμοί μιας κοινωνίας προς την ελευθερία δεν μπορούν να προδιαγραφούν, ούτε να χωρέσουν σ'ένα συνολικό πρόγραμμα. Η αυτοδιεύθυνση είναι αναπόσπαστη από την αμεσότητα. Πάραυτα, η εξελικτικότητα και η πολυμορφία του απελευθερωτικού κινήματος δεν μας οδηγεί σε μια σχετικιστική μετεώριση, αλλά στην ευθύνη μιας διαρκούς συγκεκριμενοποίησης των αξιών μας, των οραματισμών μας και των σχεδίων μας, ευθύνη του κάθε ελευθεριακού υποκειμένου, σε σχέση με τις εκάστοτε συνθήκες και δυνατότητες. Χρειαζόμαστε προγράμματα για το σήμερα, για το αύριο, για το παραπέρα και για το όταν. Χρειαζόμαστε προγράμματα για την ικανοποίηση επίκαιρων αναγκών εδώ και τώρα, για τους αγώνες που διεξάγονται σήμερα, για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων υπαρκτών και δυνητικών προβλημάτων. Χρειαζόμαστε προγράμματα που να μας εμπλέκουν άμεσα και δεσμευτικά στην ταξική πάλη κι εκείνα τα θεμελιακά προτάγματα και τα καίρια συνθήματα που μπορούν να συνεγείρουν και να συσπειρώνουν στον αγώνα».

Επισημάνω νωρίτερα ότι δεν μας λείπει ένα απαρέγκλιτο δόγμα, το οποίο εγγυάται ότι δεν θα συναντηθεί ποτέ κανείς με κανέναν, αλλά αντίρροπα, οι τρόποι συνάντησης, οργανικής σύνδεσης, αναβάθμισης της αλληλεγγύης σύμφωνα με τις συνθήκες της ταξικής σύγκρουσης και την πορεία προς την παγκόσμια εξισωτική αυτοδιεύθυνση. Απαιτούνται προγραμματικές προτάσεις και διαδικασίες που θα ενοποιούν τα θραύσματα του κινήματος σε μια συνομόσπονδη κοινωνική οργάνωση σήμερα. Διεργασίες που να δίνουν άμεσα ζωή στην οριζόντια ανασυγκρότηση της καταπιεζόμενης τάξης και στην κοινωνική αυτοδιεύθυνση, χωρίς σύνορα. Χρειάζεται μέρα με τη μέρα οι υπαρκτές και οι νέες δομές αντίστασης να κάνουν βήματα προς τη συγκρότηση ενός οικουμενικά συνομόσπονδου επαναστατικού κινήματος. Συγκεκριμενοποιώντας στο ζήτημα των επίκαιρων αναγκών του ταξικού-κοινωνικού κινήματος, αποτελεί ευθύνη κάθε αυτοοργανωμένου σώματος να διαμορφώσει τις δικές του πρωτοβουλίες για τη συνοργάνωση της ολομέτωπης πάλης και της κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης. Αυτά τα λόγια, που θα με συγχωρέσετε για την επανάληψή τους, δεν είναι μια πρόταση προγραμματικής στόχευσης άμεσης και συγχρόνως πολιτικά επαρκούς μέσα στη σημερινή πάλη; Κι έγινε πιο συγκεκριμένη; Με διακηρυγμένο επαναστατικό όραμα, προκειμένου να διαμορφωθούν πρακτικές κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης. Πρακτικές που να συγκρούονται άμεσα με τον ταξικό εχθρό και να του αποσπούν την πολιτική ισχύ και πόρους. Με συλλογικά διαμορφωμένους θεσμούς και προγράμματα άμεσης ταξικής πάλης κι εξισωτικής αναδιανομής. Αυτές δεν είναι προγραμματικές προτάσεις σαφείς, άμεσες και με προοπτική; Μπορώ να τις συγκεκριμενοποιήσω ακόμα περισσότερο, από parsec σε parsec, αλλά όσο μπαίνουμε στη λεπτομέρεια, τόσο η συνολική εξέλιξη θα διαφεύγει από τα προδιαμορφωμένα προγράμματα, είτε ο δημιουργός της τελεολογίας είμαι εγώ είτε μια γκαγκάν ομοσπονδία είτε η εκκλησία της αποκάλυψης. Ειδικά τα

επαναστατικά προγράμματα εξελίσσονται (ναι, υπάρχει εξέλιξη στον κοινωνικό κόσμο), από τα συλλογικά υποκείμενα που τα εφαρμόζουν εδώ και τώρα.

Το περιβόητο πρόγραμμα μας εισάγει κατευθείαν στο ζήτημα της εξέγερσης. Η ΑΣΜΠΑ το είχε τονίσει σε κάθε ευκαιρία, **η εξέγερση είναι η εκδήλωση των μαζών και η μήτρα της αυτοοργάνωσής τους. Οι επαναστατικοί θεσμοί δεν φτιάχνονται βάσει προτύπου, αλλά μέσα στην εκρηκτική αυτοσυγκρότηση των μαζών και στη δυναμική ανάπτυξη του αντάρτικου, στη μήτρα της εδαφικοποίησης.** Η ιστορία είναι απόλυτη επ' αυτού. Για τις προγραμματικές εξαγγελίες που ξεχνούν αυτές τις προϋποθέσεις, την υλική υπόσταση του επαναστατικού υποκειμένου, μπορούμε να κάνουμε μια ασφαλή πρόβλεψη: ξεχνιούνται πριν ακόμα στεγνώσει το μελάνι. Στον ελλαδικό χώρο και όχι μόνο, σχεδόν όλοι οι αναρχικοί που παρεμβαίνουν στην κοινωνική διαπάλη και πλέον όχι μόνο οι αναρχικοί, αλλά και το μεγαλύτερο μέρος του κοινωνικού κινήματος, εφαρμόζουν την τυπική, κατ'όνομα “αφορμαλιστική”, μορφή οργάνωσης του κοινωνικού αγώνα που είχε προταθεί στα τέλη της δεκαετίας του '80 από τον κύκλο του συντρόφου Μπονάνο. Ήταν η θεωρητικοποίηση μιας συγκεκριμένης εμπειρίας αγώνα. Φτιάχνουμε μια ad hoc ανοιχτή θεματική-μετωπική συνέλευση, μια κοινωνική συλλογικότητα για τον συγκεκριμένο μερικό αγώνα. Οι εμπειρίες που γέννησε η μετάδοση αυτής της πρότασης έχουν παράξει ένα πλούτο αγωνιστικών μορφών παγκοσμίως. Είναι ή θα έπρεπε να είναι κάτι στοιχειώδες για τους αναρχικούς. Ο Μπακούνιν το εφάρμοζε αυθόρμητα· δεν χρειαζόταν θεωρία για κάτι τόσο αυτονόητο. Μια μέρα ταξιδεύοντας με ένα τρένο, σε μια στάση συνάντησε την κινητοποίηση κάποιων αγροτών που προσπαθούσαν να πολιορκήσουν έναν πύργο. Αμέσως μπήκε μέσα στο σώμα των αγροτών και τους οργάνωσε. Ήδη τη στιγμή που το τρένο ξεκινούσε, ο πύργος καγόταν.

Ο Μπακούνιν όμως πάλευε για δυο προγραμματικές προτάσεις: Την παγκόσμια συνοργάνωση των αναρχικών σε ένα επαναστατικό σώμα (η Επαναστατική Συμμαχία ή Αδελφότητα) και τη συγκρότηση ενός διεθνούς επαναστατικού ταξικού-κοινωνικού μετώπου (η Α' Διεθνής και η Συμμαχία της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας ως ενδιάμεση βαθμίδα συσπείρωσης). Δίχως την άμεση πάλη γι' αυτούς τους δυο στόχους, η *εξεγερσιακή παρέμβαση*, με την εννοιολόγηση του “αφορμαλιστικού” ρεύματος, ή το *κοινωνικό εγχείρημα*, με την εννοιολόγηση του κοινωνιστικού ρεύματος (αλλά πρόκειται για πανομοιότυπη οργανωτική μορφή), είναι θνησιγενής. Αν αφήσει κάτι για κουφάρι, είναι μια σφραγίδα μετρημένων πολιτικών στελεχών, μια θεματική πολιτική συλλογικότητα ή στην καλύτερη περίπτωση, μια εναλλακτική κοινωνική δομή.

Μια σύντομη ματιά στην εμπειρία της επανάστασης, για τη διαλληλία του επαναστατικού προγράμματος με το εξεγερσιακό βίωμα. Ότι πιο απλό, η επανάσταση στην Ουκρανία. Μέσα στην εξέγερση έγιναν όλα. Βέβαια, με την καταλυτική συνδρομή εκείνης της πολιτικής αντίληψης που πήρε την πρωτοβουλία και ανέπτυξε σε ελάχιστο χρόνο έναν επαναστατικό λαϊκό στρατό. Στην Ισπανία, το πρόγραμμα που εφάρμοσε η CNT συνδιαμορφώθηκε μέσα στις οργανώσεις και με την εμπειρία των αμέτρητων ένοπλων εξεγέρσεων και απεργιών που προηγήθηκαν της επανάστασης του '36. Οι Εξεγερμένοι Δήμοι της Τσιιάπας δεν

υπήρχαν σε κανένα πρόγραμμα· αναδύθηκαν κατά τα πρώτα βήματα της Ζαπατιστικής εξέγερσης, πάνω στις ρίζες του ιθαγενικού κοινοτισμού, της ιστορικής εμπειρίας του FLN (η αντάρτικη οργάνωση από τις στάχτες της οποίας γεννήθηκε ο EZLN) και της δεκαετούς μυστικής οργάνωσης του EZLN. Στο Κουρδιστάν, ο Δημοκρατικός Συνομοσπονδιακός κοινοτισμός σπάρθηκε από έναν λαό που είχε μαζικά την εμπειρία του αντάρτικου. Ναι, αν τη στιγμή της εξέγερσης δεν υπάρχει μια δύναμη ικανή να διεκδικήσει μέσω των όπλων της την ελευθερία να εφαρμόσει το πρόγραμμά της, επιστρέφουμε στο γνώριμο καθεστώς. Προφανώς, είναι απαραίτητο να διαμορφωθεί ένα πρόγραμμα. Για να μην γίνει παρανόηση, ο EZLN είχε πρόγραμμα, αλλά όχι ακριβώς αυτό που τελικά ρίζωσε. Οι Ζαπατίστας επαναμαμβάνουν σε κάθε κείμενο, σε κάθε παράγραφο ότι χρειάζεται οργάνωση, τα όπλα αποτελούν στοιχείο της, αλλά η μέθοδος είναι η *αντίσταση και η εξέγερση*. Δεν είναι ρητορικό σχήμα! Είναι η αλήθεια τους. Ο Επαναστατικός Εξεγερσιακός Στρατός της Ουκρανίας έδρασε με ένα πρόγραμμα, που δεν προϋπήρξε σε καμία αναλυτική εξαγγελία. Αν ήταν κάπου προσχηματοποιημένο, ήταν στα βιβλία του Μπακούνιν, του Κροπότκιν κτλ.. Και ναι, ο τόπος όπου η οποιαδήποτε επαναστατική πρόταση μπορεί να βρει το σώμα που θα την υιοθετήσει, είναι εκεί όπου αυτός που την καταθέτει έχει φροντίσει να παρέχει τον χώρο και τα μέσα για να μπορέσει να δοκιμαστεί η πρόταση στην κλίμακα εκείνων στους οποίους απευθύνεται. Σύντροφοι! Μην ταλαιπωριέστε σε αδιέξοδα μονοπάτια. Το καρτεσιανό^{XIII} “σκέφτομαι, άρα υπάρχω”, η μοναρχία του “ορθού λόγου”, έχει καταπέσει προκαιρού και τελεσίδικα. Η επαναστατική ιστορία και οι γνώσεις μας γύρω από τη γνωστική εξέλιξη του ανθρώπου έχουν προχωρήσει! Η ματωμένη γη είναι στα πόδια μας.

Οι ελλαδικές ομοσπονδίες αδυνατούν να εφαρμόσουν αυτό το βασικό καθήκον: **Άμεση παρουσία επί του πεδίου, οργανωτική πρωτοβουλία με χαρακτηριστικά κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης, οργάνωση άμεσης δράσης, ταξική μάχη**. Η αδυναμία τους δεν δικαιολογείται από το μέγεθός τους, ούτε από τις συνθήκες τις ταξικής διαπάλης. Το πρόβλημα ενυπήρχε εξαρχής μέσα σε μια ασάφεια της συγκροτητικής διαδικασίας. Αναγνωρίστηκαν τα όρια του εξεγερτισμού, αλλά δεν αναζητήθηκαν οι αιτίες τους. Η απόφαση που εξήχθη ήταν βολικά ιδεαλιστική, πλανερή: Έλλειπε το επαναστατικό πρόγραμμα. Αλλά όπως εξήγησα, το επαναστατικό πρόγραμμα, ακόμα κι αν το συνυπέγραφαν όλοι οι εξεγερμένοι του κόσμου δεν θα ήταν επαρκές για να περάσουμε από την εξέγερση στην επανάσταση. Θα εξακολουθούσε να λείπει το κρίσιμο βήμα, η υλική συνθήκη, η οργάνωση του επαναστατικού πολέμου. Οπότε και δεν απαντήθηκε το πώς θα μετασχηματίζονταν αυτά τα όρια. Απλά, στη θέση του εξεγερτισμού μπήκε ο οργανωτισμός. Ένα μαγικό ραβδί που ενώ σ' ευλογάει σήμερα, σου υπόσχεται να ανθίσεις κατά τη δεύτερα παρουσία. Βολικό για να κάνουμε ακόμα λιγότερα. Ετοιμάζουμε επαναστατικό πρόγραμμα! Θα τρέχουμε από δω κι από κει; Η ΑΣΜΠΑ απάντησε αναλυτικά το ζήτημα της διάζευξης εξέγερσης και οργάνωσης, στη μπροσούρα⁴⁵ που ακολούθησε τον αγώνα αλληλεγγύης στον αναρχικό αιχμάλωτο απεργό πείνας Νίκο Ρωμανό. Ανατρέχοντας σ'εκείνο το κείμενο,

45. Υποσημείωση 13, σελ 17.

αναρωτιέμαι μήπως κάθε προσπάθεια να προστεθεί ένα επιχείρημα ακόμα υπέρ του επαναστατικού αναρχισμού, είναι αρνητική αντανάκλαση ενός πολιτικού μικρόκοσμου που αφού δεν χαμπάριασε τότε, τίποτα δεν τον βγάζει από τον τάφο. Οφείλουμε να κρατήσουμε την ελπίδα, ειδικά στην τρέχουσα τραγική στιγμή για την ταξική πάλη. Το τραγικό εκπέμπει το μεγαλείο της ανθρώπινης ορμής που δεν τη σταματάει καμία φρικαλαιότητα. Τα μικρά άλματα της ανθρωπότητας γίνονται στα όρια των κάθε φορά πιο καινοφανών βάνουσων αντιθέσεων. Δεν χάθηκα στη φιλοσοφία... Μιλάμε για την εξέγερση.

Οπότε, τι έμεινε για την πρακτική των ομοσπονδιών; Οι κεντρικές διαδηλώσεις. Ότι έκαναν οι πολιτικές ομάδες συγγένειας από τη δεκαετία του '90 μια φορά στο τόσο: Κάλεσμα, πανό, 100, 200, 300, άντε 500 άτομα στις 17 Νοέμβρη. Όταν αυτή η πρακτική γίνεται η κύρια, αν όχι η αποκλειστική μορφή δράσης, έχουμε τον κακό μεταρεβιζιονιστικό-ψευτοεπαναστατικό αριστερισμό. Δεν βλέπτε κανέναν. Αλλά αυτό είναι το πρόβλημα. Ουδεμία ριζοσπαστική εξέλιξη. Υπενθυμίζω ότι δεν έχω καμία όρεξη να κριτικάρω τις ομοσπονδίες (έχω πολύ πιο προσωποποιημένες εμπάθειες). Χρειάζεται όμως να ξέρουμε τι είναι οι τόποι μας, ποιά είναι τα εργαλεία μας και τι μπορούμε να κάνουμε για να αλλάξουμε αυτό που κάνουμε, ώστε να αλλάξει συντομότερα ο κόσμος. Αν εξετάσουμε ετούτη την κατάσταση από τη σκοπιά της συνέπειας σκοπών και μέσων, η συγκεκριμένη μεθοδολογία, που δεν είναι αδυναμία μόνο των ομοσπονδιών, αλλά όλου του ελλαδικού ελευθεριακού κινήματος, αποκαλύπτει τον άμεσο σκοπό των φορέων της: είμαστε κίνημα διαμαρτυρίας. Όχι ρεφορμιστικό κίνημα, εφόσον δεν εκφράζεται ούτε η πρόθεση αλλαγής καθεστωτικών συμβάσεων, ούτε υπάρχει οργανωτική προσπάθεια για τη συγκρότηση καθεστωτικού κόμματος. Ούτε καν κίνημα διεκδίκησης, εφόσον δεν αναλαμβάνονται πρωτοβουλίες επιθετικής δράσης και μετωπικής σύγκρουσης, που είναι απαραίτητες για να αλλάξουν οι συσχετισμοί ισχύος για οποιοδήποτε μερικό ή συνολικότερο επίδικο. Αλλά, κίνημα διαμαρτυρίας. Για να μην θυμίζει ιστορικό απολίθωμα, μετονομάζεται συχνά σε κινητοποίηση "αντιπληροφόρησης". Υποτίθεται, ότι δεν απευθυνόμαστε στον βασιλιά, αλλά στην κοινωνία. Αλλά κι εκείνοι που συγκεντρώνονται και απευθύνονται στο ανάκτορο δεν ζουν σε γυάλα. Υπάρχει κάποια διαφορά, με δεδομένο ότι η απεύθυνση δεν περιέχει κανένα πρόγραμμα άμεσης δράσης;

Τα περιγραφόμενα αδιέξοδα σκιαγραφούνται και στη χωροταξική δυναμική των ομοσπονδιών. Μηδενική επέκταση μέσα σε έξι χρόνια και μηδαμινή ανταπόκριση από τις γειτονιές και την επαρχία. Γιατί οι τοπικές συλλογικότητες δυσκολεύονται να ανταποκριθούν στα ομοσπονδιακά προγράμματα (δράσεις και διαδικασίες); Μπορούμε να τις ρωτήσουμε. Άποψή μου, επειδή η δραστηριότητα των ομοσπονδιών δεν ανταποκρίνεται στις άμεσες ανάγκες της ταξικής και κοινωνικής διαπάλης. Είπαμε νωρίτερα, ότι κοινωνική αντίσταση και αυτοοργάνωση σημαίνει Εδώ και Τώρα. Οι αποστάσεις και ο χρόνος που απαιτεί η πολιτική ζύμωση δεν αποτελούν το κύριο εμπόδιο. Είναι ένα πρακτικό εμπόδιο και τα πρακτικά εμπόδια παλεύονται αν η προσπάθεια που απαιτείται έχει αναγνωριστεί ως αναγκαία. Όλες οι δομές στη φύση ενέχουν μια οικονομία

ενέργειας. **Αν οι σύντροφοι που αγωνίζονται κατά τόπους αντάμωναν με την έμπρακτη αλληλεγγύη μιας γενικής οργάνωσης που έχει δημιουργηθεί για να παράσχει έμπρακτη αλληλεγγύη και βίωναν τα καινοτομικά αποτελέσματα της οργανωμένης μαχητικής αλληλεγγύης, αυθόρμητα και έλλογα θα ενίσχυαν αυτήν την οργάνωση.** Θα πέφταμε σε μια αυτεπίστροφη λούπα αν κατηγορούσαμε εν'γένει τους μη ομόσπονδους για διαλυτισμό ή και τοπικισμό. Ο σχεταρισμός βρίσκεται εξίσου στην πολιτικοποίηση του κοινωνικού κατακερματισμού και στον πολιτικό συγκεντρωτισμό. Επίσης, αν κατηγορούσαμε εν'γένει τους μη ομόσπονδους για εναλλακτισμό. Θα επέστρεφαν οι κατηγορίες του ακαδημαϊσμού ή του ρεφορμισμού ή του πραξικοπηματισμού. Αμοιβαίοι αντικατοπτρισμοί. Σε λίγο θα αναφερθώ στην κοινή ιστορική προέλευση αυτών των σχισματικών παρεκκλίσεων. Πάραυτα, η ομοσπονδιακή οργάνωση, αν υπάρχει πραγματικά μέσα στην καθημερινή πάλη, έχει το πλεονέκτημα στη διασπορά αγώνων και οργανωτικών διεργασιών. Το ζήτημα της γεωγραφικής “διάχυσης” έχει αναλυθεί.

Η αδυναμία εδαφικοποίησης αναπληρώνεται από κοινά διεθνή ανακοινωθέντα οργανώσεων που δεν έχουν συναντηθεί σε κανένα πεδίο μάχης κι ούτε έχουν επεξεργαστεί μια κοινή στρατηγική. Διότι η στρατηγική προϋποθέτει επαναστατική πρακτική. Τι σημασία έχει αν μια διακήρυξη θα έχει την υπογραφή «μικρή Λουλού»⁴⁶ ή είκοσι υπογραφές αναρχικών ομοσπονδιών, εφόσον δεν εκφράζει κανένα επαναστατικό καθήκον, άμεσα πρακτικό και συλλογικό; Καρμπόν, ο αριστερισμός της μετασταλινικής περιόδου.

Καταλαβαίνω ότι το ερώτημα για το αν σήμερα υπάρχουν ορισμένες συλλογικές δυνάμεις στον ελλαδικό χώρο, που να πραγματώνουν ή να κυοφορούν τα πλατφορμιστικά θεμέλια, δεν εξαντλείται στις αναρχικές ομοσπονδίες και στις ένοπλες ελευθεριακές οργανώσεις. Υπάρχουν κι άλλα πολιτικά σχήματα που προέρχονται από τον αναρχικό “χώρο” και απευθύνονται σ’ αυτόν και διεκδικούν ηγετική θέση μέσα σ’ αυτόν ή σ’ έναν μετωπικό σχηματισμό κατ’ αποκλειστικότητα. Σίγουρα αυτές οι φιλοδοξίες είναι εξ’ ορισμού ανταγωνιστικές στον πλατφορμισμό. Η Πλατφόρμα συντάχθηκε για να χτυπήσει συναγερμό απέναντι στον βιωμένο κίνδυνο του συγκεντρωτισμού, της ποδηγέτησης της κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης από την πολιτική οργάνωση και της συνεπαγόμενης αντεπανάστασης. Δεν αρκεί να κάνεις την Πλατφόρμα τίτλο σου για να γίνεις πλατφορμιστής κι ακόμα περισσότερο για να ηγηθείς σε μια προσπάθεια συγκρότησης της Γενικής Ένωσης Αναρχικών και του επαναστατικού κοινωνικού μετώπου. Τουναντίον, αυτή η διαρπαγή, εφόσον συνοδεύεται από σοσιαλδημοκρατικές πολιτικές διεκδικήσεις (βασικός μισθός, εθνικά δάνεια κτλ.)

46. Δεν επέλεξα τυχαία το όνομα. Είναι ένας λογαριασμός στο facebook όπου εκατοντάδες ελληνάρες οργανωμένοι αναρχικοί σκορπάνε τον χρόνο τους σε “ματσάκια”-ψηφοφορίες προτίμησης πολιτικών σχημάτων. Ειδικά τις μέρες της καραντίνας, κλεισμένοι μέσα στα σπίτια, υποταγμένοι στα μιλιταριστικά κελεύσματα, είχαμε μαζική συμμετοχή στα τουρνουά. Επαναστατικό κίνημα, με ήθος, έτοιμο για “έναν άλλο κόσμο”!

κι επιπλέον δεν έχει καμία αναφορά σε οτιδήποτε έχει να κάνει με ταξική εξέγερση, κοινωνική αυτοδιεύθυνση, ελευθεριακό κομμουνισμό, αυτοσυγκρότηση των αναρχικών και «συγκρότηση της πλατιάς ένοπλης κοινωνικής αντίστασης»⁴⁷, έστω, αντικρατισμό, στρέφεται δεδηλωμένα εναντίον των πολιτικών χαρακτηριστικών της Οργανωτικής Πλατφόρμας. Αρκεί η εμμονή στον αφορισμό του «μπάχαλου», ως βασικής στρατηγικής πρότασης, για να καταλάβουμε ότι σκοπός της ιστορικής λογοκλοπής είναι να αποσπαστούν από τον επαναστατικό αναρχισμό ακόμα και οι ρίζες του, ώστε να μπουκ στην υπηρεσία του αντιδραστικού καιροσκοπισμού. Ο στόχος δεν είναι μόνο ο επαναστατικός αναρχισμός, αλλά η κοινωνική εξέγερση και αυτοδιεύθυνση. Ακριβώς όπως το ΚΚΕ, αυτά τα μικροκομματικά υβρίδια φορτώνουν τις δικές τους μεταθέσεις στον λαό (“δεν είναι έτοιμος”, “δεν μπορεί”) κι όταν ο λαός μάχεται, συκοφαντούν ή και προβοκάρουν.

Η Οργάνωση Επαναστατικής Αυτοάμυνας δεν άφησε ασχολίαστη την κληρονομιά αυτής της πολιτικής τάσης. «Η αριστερά του ΣΥΡΙΖΑ και των παρατρεχάμενων του ήταν το τελευταίο χαρτί του πολιτικού συστήματος στη προσπάθειά του να διατηρήσει τη παθητική ανοχή των στρωμάτων που χτυπιούνται από τη καπιταλιστική αναδιάρθρωση. Με το δημοψήφισμα το καλοκαίρι του 2015 ο ΣΥΡΙΖΑ επιχείρησε να πάρει μια κοινωνική νομιμοποίηση για τις μνημονιακές πολιτικές, περιμένοντας την επικράτηση της τρομοκρατικής προπαγάνδας που εξαπέλυσε η αστική τάξη εκείνο το διάστημα. Η ευρωτρομοκρατία δεν πέρασε, αλλά το κράτος και τα τραπεζικά επιτελεία δεν βρήκαν κανένα εμπόδιο στη συνέχιση των πολιτικών τους. Οι αντιπολιτευτικές παρατάξεις που αντιμετώπισαν το δημοψήφισμα σαν «μεγάλη πολιτική μάχη», ή βρίσκονταν βαθιά νυχτωμένες μέσα στις συνταγματικές συμβάσεις και δεν είχαν καταλάβει τίποτα από τον ολοκληρωτικό χαρακτήρα της σύγχρονης δημοκρατίας ή επένδυσαν σκόπιμα σ'αυτό το επεισόδιο ισοπέδωσης του κοινωνικού παράγοντα, γιατί είναι δεμένες στο κάρο της καθεστωτικής διαχείρισης»^{xiv}.

Οι ανιστόρητοι πολιτικοί τυχοδιώκτες που έδωσαν χρόνο στη καθεστωτική αριστερά έχουν ευθύνη για το αγωνιστικό έδαφος που χάθηκε τα προηγούμενα τέσσερα χρόνια (δημοσιεύτηκε το Νοέμβρη του '17). Το πασπάλισμα του τελειωμένου ρεφορμισμού βαφτίστηκε “σεβασμός στη λαϊκή βούληση”. Έτσι υποτιμήθηκε πάλι η δύναμη του κοινωνικού κινήματος και πήρε μια ανάσα ο κοινοβουλευτισμός. Όσοι ακόμα προτείνουν σαν κοινωνική διέξοδο από τη κρίση την έξοδο από το ευρώ χωρίς κοινωνική επανάσταση, υπηρετούν με τα ψέματά τους το σάπιο πολιτικό καθεστώς που καταρρέει. Όσοι μιλάνε για προεπαναστατικά στάδια χωρίς την άμεση κοινωνική αντιπαράθεση με το κράτος και για πολιτικά μέτωπα κορυφής, δαιωνίζουν τη παθητικότητα ενώ ο καπιταλιστικός ολοκληρωτισμός προχωράει.

Η επιστροφή στις σοσιαλδημοκρατικές αυταπάτες πλασάρεται στη πιάτσα σαν σύγχρονη κουμμουνιστική εναλλακτική. «Κουμμουνισμός» χωρίς την άμεση

47. «Προτάξαμε πριν ένα χρόνο τη κεντρική στρατηγική γραμμή: Συγκρότηση της πλατιάς ένοπλης κοινωνικής αντίστασης». Οργάνωση Επαναστατικής Αυτοάμυνας.

κοινωνικοποίηση όλου του πλούτου μέσα από ένοπλα εργατικά και κοινοτικά συμβούλια! «Κομμουνιστικά» σχέδια επί χάρτου χωρίς μαχητική ταξική οργάνωση! Λεκτικές φανφάρες. Η σοβαροφάνειά τους περιορίζεται στο ρεαλισμό του ρεφορμισμού. Το μεγαλείο του προτάγματος εξαντλείται στον αυταρχισμό των γκρουπούσκουλων. Ο αυταρχισμός και οι αντιδραστικές θέσεις βρίσκονται σε αμοιβαία σχέση. Οι αυταρχικές γκρούπες δεν παράγουν κίνημα, διασπώνται, απομονώνονται. Γι'αυτό παίρνουν εχθρική στάση απέναντι σε ότι τις ξεπερνάει. Σ'αυτή τη κατάσταση καταφεύγουν σε όλα τα ύπουλα μέσα πολιτικού σαμποταρίσματος που έχει εφεύρει η εξουσία».

Την προσπάθεια της συγχώνευσης μιας αναρχίας κι ενός μπλοσεβικισμού που παραμένουν επί χρόνια άδειοι τίτλοι πάνω από πολιτικές θέσεις που δεν εμπιρεύουν καμία επαναστατική στρατηγική κι επικαλύπτουν αντιεξεγερτικές πρακτικές, την αντιμετωπίσαμε στην πράξη από την εποχή της απεργίας πείνας του αναρχικού αιχμάλωτου Νίκου Ρωμανού⁴⁸. Ξεβρακώθηκε και το Νοέμβρη του 2017, όταν παρέδωσε το κατελλημένο Πολυτεχνείο στους λακέδες της αριστερής κυβέρνησης, για να επιτρέψει στη συνέχεια και μέχρι σήμερα την επανακατοχή της ιστορικής μνήμης από την καθεστωτική αστυνομία του κκε, η οποία μόλις είχε ηττηθεί πολιτικά σ' ένα bras de fer πρωτοβουλίας και σθένους. Τώρα, βάζοντας στο μαντρί τα υπολειπόμενα ρετάλια του αποστρατευμένου μηδενισμού και ατομικισμού, φιλοδοξεί να συγκροτήσει “κεντρικό πολιτικό φορέα». “Κέντρο” ποιανού κινήματος; Ποια η σχέση “κέντρου” και κινήματος; Τι σημαίνει η κεντρικότητα; Ποια η διαφοροποίησή του “κεντρικού φορέα” από την κρατιστική πολιτική παράδοση; Πάντως ο πλατφορμισμός κι ο αναρχισμός γενικότερα όχι μόνο δεν έχουν σχέση με κεντρικά σχήματα, αλλά τα αντιστρατεύονται, καταστατικά. Ο φεντεραλισμός είναι αδιαπραγμάτευτος. Η εξεγερσιακή βία, αυτήν που συκοφαντούν οι σοσιαλδημοκράτες για να επιβάλουν τις μεσολαβήσεις τους είναι αδιαπραγμάτευτη. Η συγκρότηση της αυτοάμυνας και της αντίθεσης στη βάση, αυτήν που θέλουν (δηλωμένα από το 2014) οι ελιτίστικες γκρούπες να την καναλιζάρουν (“θα το κάνουμε εμείς που ξέρουμε”, “ελάτε με μας που ξέρουμε”), είναι αδιαπραγμάτευτη. Η Γενική Ένωση δεν είναι “κέντρο” -είναι ο κοινός τόπος εκείνων που θέλουν να δοθούν απεριορίιστα στην άμεση ταξική σύγκρουση, δίχως να μετράνε προσωπικό κόστος και κομματικά οφέλη· ο τόπος όπου κάθε επαναστάτης αναρχικός θα βρει τη συντροφική δύναμη για να ορμήξει στη μάχη.

Η Επαναστατική Αδερφότητα όπως είχε πρωτοσυλλάβει ο Μπακούιν τη γενική ένωση αναρχικών, ήταν μια μυστική οργάνωση. Στην εποχή του, όλες οι πολιτικές οργανώσεις που προέτασσαν την επανάσταση ήταν μυστικές. Εκτός όμως από τις πρακτικές συνθήκες που οδηγούσαν σ' ένα τέτοιο μέτρο, η πρόταση του Μπακούιν είχε και πολιτικό σκεπτικό. Η οργάνωση των στρατευμένων αναρχικών έπρεπε να μην έχει πολιτικό πρόσωπο, να μην διεκδικεί καμία ιδιαίτερη αναγνώριση, προκειμένου να μην ελλοχεύει ο κίνδυνος της πολιτικής ετερονομίας του κοινωνικού. Μετά τους Μπλοσεβίκους, που αφομοίωσαν τη φιλοσοφία και τη μεθοδολογία του Νετσάγιεφ (με τον οποίον είχε συγκρουστεί ο Μπακούιν πάνω

48. Σχετικά, στη μπροσούρα της υποσημείωσης 13, σελ 17.

στο ζήτημα της ετερονομίας), ξέρουμε ότι η χειραγώγηση εξυφάνεται πίσω από τις κλειστές πόρτες όλων των κλιμακίων που έχουν αποσπαστεί από τον οριζόντιο έλεγχο (όχι μόνο των μυστικών συμβουλίων). Το σκεπτικό του Μπακούνιν αποδείχτηκε απλουστευτικό. Η συγκαλυμμένη διεύθυνση αποτελούσε το κέντρο των κρατιστικών δομών πολύ πριν τον Μπακούνιν, από τα ιερατεία, στις αναμορφωτικές παραινήσεις του Μακιαβέλι, μέχρι το Διευθυντήριο της εσωτερικής αντεπανάστασης στη γαλλία. Δεν αρκεί να μην διεκδικήσουμε καμία πολιτική ισχύ για ένα οριοθετημένο σώμα. Χρειάζεται να φέρουμε στο φως τα πεπραγμένα και τις σχέσεις κάθε πολιτικού σώματος. Κι οι αναρχικοί δεν εξαιρούνται. Η κοινωνική αυτονομία απαιτεί τη δημόσια κρίση επί εκάστου. Σ' ετούτο το σημείο η Ντιέλο Τρούντα διαφοροποιήθηκε από το εγχείρημα του Μπακούνιν, αλλά για να υπηρετήσει τον ίδιο σκοπό. **Η Πλατφόρμα ήταν η απάντηση στον εξ'ορισμού ανελευθεριακό, στη συνέχεια αντεπαναστατικό και τελικά και ρεφορμιστικό πολιτικό κεντρισμό του μπολσεβικισμού. Και η ριζοσπαστική πρότασή της ενάντια στην πολιτική ετερονομία ήταν η συλλογική ευθύνη.**

Το κείμενο ερώτημα επί του ζητήματος δεν είναι αν οι αναρχικοί πρέπει να συνεργάζονται με λενινιστές, αλλά πως οργανώνονται οι ίδιοι οι αναρχικοί. Η Ντιέλο Τρούντα δεν είπε “κάναμε λάθος, μην ξανασυνεργαστείτε με μπολσεβίκους”. Αυτός ο πουριτανισμός δεν ανταποκρίνεται στην περιπλοκότητα του ταξικού πολέμου κι ούτε είναι ικανός να αντιμετωπίσει τον ηγεμονισμό της σοσιαλδημοκρατίας. Η πολιτική ελευθερία δεν χαρίζεται με καταγγελίες. Η Ντιέλο Τρούντα είπε “μεριμνήστε, οργανωθείτε”. Δεν χρειάζεται προσπάθεια για να πειστεί είτε ένας αναρχικός είτε ένας μπολσεβίκος να μην ακολουθήσει έναν “κεντρικό φορέα” που έχει ως σημαία του να καταφέρει κάποτε να αποτρέψει τη θραύση των φαναριών της τροχιάς (για να κρατήσει τον δρόμο του αγώνα καθαρό!). Όπως, είναι απρόσφορο να δαπανηθεί προσπάθεια για να πειστεί κάποιος να μην τον ακολουθήσει, όταν δεν έχει απομείνει άλλη εναλλακτική για την εσωτερικευμένη ήττα του. Για τους αναρχικούς το οργανωτικό ζήτημα εξακολουθεί να είναι η Γενική Ένωση που θα ριχτεί στην επανάσταση τώρα και παντού.

Ορθώς κατά την άποψή μου, οι UNIPA και OPAR⁴⁹ εντόπισαν την ιστορική πηγή του προβλήματός μας, των αναρχικών, στην εγκατάλειψη της Μπακουινικής πρότασης μετά τη διάσπαση της Α' Διεθνούς. Εγκαταλείφθηκε και ο προλεταριακός φεντεραλισμός (κάτω από ιδεολογικές αμφιταλαντεύσεις περί του συνδικαλισμού) και η συνοργάνωση των επαναστατών αναρχικών. Τη θέση τους πήραν οι ομάδες συγγένειας και ο γεωγραφικός κατακερματισμός, που δεν μπόρεσαν να παράξουν κανέναν επαναστατικό εγχείρημα. Μόνο όποτε ξαναεπιχειρήθηκε η οργανωτική ενότητα, ταξική ή πολιτική, κατάφεραν οι αναρχικοί να έχουν σημαντική ιστορική συμβολή. Ο ισπανικός αναρχοσυνδικαλισμός γεννήθηκε από τον ίδιο τον Μπακούνιν. Μόνο που οι

49. «Διεθνής Πλατφόρμα του Επαναστατικού Αναρχισμού»:

uniaoanarquista.wordpress.com/documentos/documentos-internacionais/

απεσταλμένοι της οργάνωσής που ανέλαβαν να φυτέψουν τον επαναστατικό αναρχισμό στην Ισπανία, ξέχασαν να επισημάνουν ότι εκτός του επαναστατικού συνδικαλισμού, χρειάζεται κι αναρχική οργάνωση. Η FAI γεννήθηκε αργότερα, ως ομοσπονδία ομάδων συγγένειας και δεν κατάφερε ποτέ να διαμορφώσει μια επαναστατική στρατηγική ικανή να ξεμπλοκάρει την εγγενή δυσκινησία της συνδικαλιστικής οργάνωσης και να την προετοιμάσει για να αναμετρηθεί άμεσα με το αστικό κράτος και να αναλάβει εξολοκλήρου την κοινωνική αυτοδιεύθυνση κατά την επερχόμενη επαναστατική στιγμή. Οι «Φίλοι του Ντουρούτι» καθυστέρησαν. Το μήνυμα της Ντιέλο Τρούντα δεν είχε βρει τόπο.

Μετά την Α' Διεθνή και μέσα στη νέα, αντιεξουσιαστική διεθνή που δημιουργήθηκε το 1872 (Saint-Imier), η αποστασιοποίηση από το καθήκον της επαναστατικής συνοργάνωσης και από την πρακτική της, επέφερε σύντομα ένα αιτιατό σχίσμα, που αναπολλαπλασιάζεται στις μέρες μας, υποσκάπτοντας την εξελισσόμενη διάχυση του αναρχισμού. Το αναρχικό κίνημα διαιρέθηκε σε ασύμπτωτες ή και αντιπαρατιθέμενες εξειδικευμένες τάσεις. Συνδικαλιστές, αντισυνδικαλιστές και ουδέτεροι. Παιδαγωγιστές, αντιακαδημαϊκοί και ουδέτεροι. Ατομικιστές, οργανωτιστές και αδιάφοροι. Φατριαρχικοί (ομάδες συγγένειας), ομοσπονδιακοί και συνθετικοί. Της άμεσης δράσης ή της ταξικής και κοινωνικής οργάνωσης, διαζευκτικά. Του άμεσου αποκεφαλισμού των αρχόντων ή της πραγμάτευσης μέσα στην πολιτική διαλεκτική ή της αυτοοργάνωσης σε απόσταση από το πολιτικό καθεστώς, διαζευκτικά (και οι αδιάφοροι). Μια κρίσιμη συνέπεια αυτής της θραυσματοποίησης, επιπλέον της καθολικής αποδυνάμωσης του ελευθεριακού ταξικού κινήματος, ήταν ότι οι διάφορες τάσεις απώλεσαν μέρος ή το σύνολο των επαναστατικών χαρακτηριστικών τους. Έλαψε να γίνεται αντιληπτή η επαναστατική δυναμική του συνδικαλισμού, εξίσου από εκείνους που τον ασπάστηκαν εξολοκλήρου κι από εκείνους που τον αφόρισαν. Η κοινωνική αλληλεγγύη, η λαϊκή επιμόρφωση, η παιδαγωγική, τα κοινοπιστικά πειράματα, έγιναν ακίνδυνες οάσεις για όποιον προλάβει και για όποιον πιάσει το νόημα αυτό που σήμερα ονομάζουμε εναλλακτισμό (πριν τις ΜΚΟ και την hipster αφομοίωσή του στην αγορά). Η άμεση δράση έχασε την επαναστατική δυναμική της καθώς αποσπάστηκε από την ταξική οργάνωση. Έτσι κατέληξε στον υποτιμητικό εργαλειακό τίτλο της “προπαγάνδας μέσα από τη δράση”. Κι όποιος εστίασε στην άμεση ανατροπή στράφηκε στον κομματισμό. Η ρίζα αυτών των οπισθοδρομήσεων ήταν η απώλεια της διαλεκτικής της ταξικής, της κοινωνικής και της πολιτικής πάλης και οργάνωσης, μέσα στην αποσύνθεση της ενότητας διεθνούς φεντεραλιστικής ταξικής οργάνωσης και επαναστατικής αναρχικής οργάνωσης, όπως εκφράστηκε στο τέλμα της Α' Διεθνούς. Η ταξική οργάνωση, δίχως επαναστατικό πολιτικό προσανατολισμό γίνεται αναπότρεπτα ρεφορμιστική. Η κοινωνική οργάνωση, δίχως επαναστατική ταξική πάλη γίνεται αναπότρεπτα μικρο-εναλλακτική. Η άμεση δράση, δίχως ταξική-κοινωνική βάση γίνεται απεγνωσμένη έκφραση. Όλα αυτά μαζί, μακριά από την ανατρεπτική πάλη, αναθέτουν εκ'του αντιθέτου την πολιτική στους επίδοξους αφέντες της, ρίχνοντας την κοινωνική αυτοδιεύθυνση στο υπερβατικό εκείθεν της ιστορίας. Το σχίσμα της πολιτικής, της ταξικής και της κοινωνικής αντίληψης διακτινίζεται στη σύγχρονη

μεταδοτική αυτάρκεια των πολιτικών οργανώσεων που πασχίζουν σ'έναν καιροσκοπισμό χωρίς καμία προοπτική εντός ή εκτός καθεστώτος, των ομάδων ιδεολογικής συγγένειας που αναζητούν την αλχημική συνταγή της ορθότερης ταξικής ή πολιτισμικής ανάλυσης και των εφήμερων κοινωνικών ηθών που δεν προσβλέπουν σε τίποτα ομορφότερο.

Όταν ο Μαλατέστα είπε ότι «δεν θέλουμε να απελευθερώσουμε τους ανθρώπους, θέλουμε να απελευθερώσουν οι ίδιοι τους εαυτούς τους», εξέφρασε την τοποθέτηση των σύγχρονών του αναρχικών μέσα σ'ένα δίπολο που επικύρωνε τον διαχωρισμό πολιτικού και κοινωνικού. Εμείς και οι άνθρωποι. Όχι εμείς οι άνθρωποι. Όχι όλοι μαζί. Μια αρνητική, αυτοκαταστροφική όψη της πολιτικής ετερονομίας. Μια διαχωρισμένη πολιτική ταυτότητα με ενοχές. Κι αυτή η απατηλή άρνηση της πολιτικής εξουσίας, παρήγαγε μέσα σ'έναν αιώνα ένα καλλιδοσκόπιο σχεταριστικών ετερονομιών στο όνομα της αυτονομίας. Διότι χάθηκε ο πρωτόλειος σπόρος του Μπακούιν: η ελευθερία όλων ως συνθήκη της ελευθερίας έκαστου... απ'την οποία συνάγεται η αναγκαιότητα της φεντεραλιστικής επαναστατικής ταξικής οργάνωσης και της γενικής ένωσης των αναρχικών.

Αφότου το προλεταριάτο έγινε τρίτο πρόσωπο και μάλιστα, πλήθος μονάδων, “οι άνθρωποι”, διακριτών από τον ομιλούντα, σβήστηκαν τα καθήκοντα, οι πρακτικές συνέπειες της συλλογικής ευθύνης και τα πάντα έγιναν ζητήματα προσωπικής άποψης. Οπότε, η διάθεση αντιτάχθηκε στην επαναστατική κοινωνική ηθική και στις πρακτικές λογικές απολήξεις της. Εύλογα, η αλληλεγγύη κατέληξε να εκλαμβάνεται ως μια εκλεκτική υπόθεση. Από τον Καζέριο που αισθάνθηκε χρέος του να απαντήσει με ισάξιο νόμισμα τις καθημερινές δολοφονίες εργατών και τη δολοφονία του Ανρϋ, που είχε αισθανθεί ως χρέος του να απαντήσει με ισάξιο νόμισμα τις καθημερινές δολοφονίες εργατών και τη δολοφονία του Βαγιάν, που είχε αισθανθεί ως χρέος του να απαντήσει με ισάξιο νόμισμα τις καθημερινές δολοφονίες εργατών και τη δολοφονία του Ραβασόλ, φτάσαμε στην πολυμορφία της αδιαφορίας που μπορεί και κοιμάται ήσυχα ενόσο ο πλανήτης φλέγεται από τα όπλα των αφεντικών. Ευτυχώς που έχουμε τον πράγματι ηθικά συνεπή Μαλατέστα για σημαία, προκειμένου να χρονοτριβούμε οι επόμενοι! Σαν τους Ευαγγελιστές, που σου λένε “μην έχεις ενοχές, τις πλήρωσε όλες ο χριστός για σένα”. Πολύ βολικός ο σύντροφος. Be free...

Το “από μόνοι τους” αποτελεί ένα καταφύγιο της φυγομαχίας και της φυγοπονίας. Απονοηματοδοτεί εντελώς την αλληλεγγύη, διότι είμαστε όλοι παντελώς μόνοι μέσα στον αστικό κόσμο, αυτή είναι η πηγή της αδυναμίας μας και ενάντια σε αυτήν χρειάζεται να παλέψουμε. Το “μόνοι τους” ήταν και θα είναι η εγγύηση της κατάστασης που είχε προδικάσει σε μια συνέντευξή του πριν είκοσι χρόνια, πάνω σε ένα κότερο, ο έλληνας ολιγάρχης Μυτιληναίος: «έρχονται δύσκολες μέρες για τους αδύναμους». Επειδή μόνο όλοι μαζί θα απελευθερωθούμε, χρειάζεται η πρωτοβουλία έκαστου για την υλική και συλλογική διεύρυνση του επαναστατικού χώρου. Δηλαδή σε πρώτο πρόσωπο, θα απελευθερώσουμε ο ένας τον άλλον. Μέχρι να βυθιστεί ο εαυτός του ενός μέσα στον εαυτό του άλλου (με την αγάπη ή με το μαχαίρι, πάντα ταξικά), η εξουσία θα παραμένει ριζωμένη.

Εντός μας. Μέχρι να βυθιστεί η αναρχική επαναστατική οργάνωση μέσα στο ταξικό επαναστατικό μέτωπο, η εξουσία θα παραμένει ριζωμένη, παντού.

Είδαμε από πολλές οπτικές πώς η Πλατφόρμα συγκεκριμενοποίησε τις συνέπειες αυτού του άμεσου σκοπού. Πρώτον, ετοιμότητα αντίστασης στη στρατοκρατία και την ετερονομία όταν ξεσπάει η επανάσταση. Η ιστορία όμως δεν είναι σκουπίδι. Η επανάσταση δεν έρχεται και χάνεται μέχρι να ξανάρθει. Από τη στιγμή που εκδηλώθηκε μια φορά, είναι κάθε μέρα εδώ. Μετά το 1789 συνεχίζεται η επανάσταση για την ελευθερία, την ισότητα και την αδερφοσύνη. Μετά την Παρισινή Κομμούνα συνεχίζεται η επανάσταση της κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης. Μετά τη Ρωσία και τη Γερμανία συνεχίζεται η επανάσταση της προλεταριακής απαλλοτρίωσης. Μετά την Ουκρανία συνεχίζεται η αντικρατική επανάσταση. Μετά την αντιφασιστική αντίσταση συνεχίζεται το παγκόσμιο αντάρτικο. Είναι όλα η ίδια επανάσταση, εξελισσόμενη. Οπότε, το καθήκον της συγκρότησης επαναστατικών στρατιωτικών σωμάτων αποτελεί άμεσο και διαρκές πολιτικό καθήκον. Το δεύτερο σημείο της απάντησης της Πλατφόρμας, η συλλογική ευθύνη, ορίζει ως συνέπεια του επαναστατικού σκοπού και της ιστορικής εξέλιξης την ενότητα επαναστατικής πολιτικής, όπως αναλύθηκε και την ενότητα πολιτικής και στρατιωτικής πρακτικής (βούλησης-οργάνωσης-δράσης).

Για να λειτουργήσει η **πολιτική πάλη ως πρόπλασμα της κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης**, κοιτίδα και πολυμεριζόμενο ένζυμο της επαναστατικής πάλης, απαιτείται να ενσαρκώνει όλες τις διαστάσεις του ελεύθερου κοινωνικού: **το ανατρεπτικό Τώρα** μέσα στην καθημερινότητα της ανταρσίας και **το επαναστατικό Εδώ** μέσα στην αυτοοργανωμένη ισόνομη κοινότητα. Η οργάνωση της άμεσης δράσης δεν αρκεί να είναι μια στιγμή εξαίρεσης -η εξαιρετική στιγμή της επίθεσης στις κατεστημένες συνθήκες πρέπει να γίνει η ίδια η καθημερινότητα, ολόκαιρος ο κόσμος. Η κανονικοποίηση της άμεσης δράσης ως ιδιαίτερη εξαίρεση στο περιθώριο των όποιων συμβατικών συνθηκών, τις αφήνει άθικτες. Κι αφού το έφερε ο λόγος, αυτή είναι μια από τις βαθυές συντηρητικές αντιφάσεις των επικριτών κάθε οργανωτικής και προγραμματικής δέσμευσης και παρεπόμενα, κάθε επαναστατικού θεσμού. Ορθώς ορισμένοι αντικοινωνικοί επισημαίνουν μια εγγενή τάση επιστροφής, που χαρίζεται στον ρεφορμισμό. Το λάθος τους είναι ο ντετερμινισμός τους, που αποτελεί το είδωλο του ελιτισμού τους, δηλαδή της απροθυμίας τους να αγωνιστούν μέσα στους κοινωνικούς συσχετισμούς και να αλλάξουν οι ίδιοι^{xv}. Σε κάθε περίπτωση είναι τα άτομα εκείνα που επιστρέφουν στη γνώριμη κανονικότητα κι όχι οι μάζες^{xvi}. Άρα, μέσα στην εξέγερση, στην ελάχιστη αιφνίδια αντίσταση, σκοπός μας πρέπει να είναι να διαμορφώσουμε κοινωνικούς τόπους και υποκείμενα που δεν θα θέλουν να επιστρέψουν σε μια συνθηκολόγηση. Όμως, δεν αρκούν οι εξεγερσιακές στιγμές για να ριζώσουν και να αναπτυχθούν τέτοιοι τόποι. Αρχικά, δεν μπορούν παρά να έχουν την πολιτική εξεγερσιακή μορφή που διαμορφώνει τον δικό της κοινωνικό τόπο σε διαλεκτική με τους μεθοριακούς κοινωνικούς τόπους. Αυτό είναι το αντάρτικο. **Ο πυρήνας της επαναστατικής οργάνωσης είναι η κοινότητα του αντάρτικου, ο συνολικά αντάρτικος βίος.** Όχι μόνο από τη σκοπιά της στρατηγικής, όπως το έθεσε ο

σύντροφος Ρουϊγιάν όταν μίλησε σε εκδήλωση στην Αθήνα⁵⁰, αλλά κι **από τη σκοπιά της ριζοσπαστικής δυναμικής πεδίου**, όπως το περιέγραψε ο σύντροφος εξιστορώντας τη δική του συλλογική αντάρτικη εμπειρία. Όταν οι Ερυθρές Ταξιαρχίες και η Φράξια Κόκκινος Στρατός (RAF) εφάρμοζαν τον κανόνα του ολοκληρωτικού περάσματος των ανταρτών στην παρανομία, δεν το έκαναν ούτε από κάποιον φетиχισμό της παρανομίας, ούτε από μαζοχισμό, ούτε για να κρατήσουν τους στρατευόμενους υπό έλεγχο. Ήταν μια απόπειρα δημιουργίας του επαναστατικού προπλάσματος, **η βαθύτερη κοινωνική πρακτική όλου του κινήματος**. Για να επιτευχθεί ένα τέτοιο εγχείρημα, όχι στις δύσκολες μεν, ευνοϊκές δε από αυτήν τη σκοπιά, συνθήκες της αυτοεξορίας στο βουνό, αλλά μέσα στην αστική φυλακή, χρειάζεται να παλέψουμε ενάντια στη σαρωτική παρουσία των διαβολών που ενσταλάζει ο καπιταλιστικός πολιτισμός στις κοινωνικές σχέσεις^{xvii}.

Η καλλιέργεια των βιγλατόρων και η «διπλή ματιά (προς το εσωτερικό και προς το εξωτερικό), η επισημάνση των αλλαγών που έχουμε ανιχνεύσει και υποστεί, η χρήση των “βοηθημάτων” για το βλέμμα (μικροσκοπία, αντεστραμμένα περισκόπια, κιάλια, τροχιακά τηλεσκόπια), οι προειδοποιήσεις μας»⁵¹, των Ζαπατίστας, αποτελεί την εργασία βάσης για την ΟΡΓΑΝΩΣΗ που οι επαναστατημένοι σύντροφοι επαναλαμβάνουν ότι είναι απαραίτητη (τα κεφαλαία, δικά τους). Αντίστοιχα, η Restiya Serokati, υποθέτω δύσπεπτος όρος, η Αλήθεια του Καθοδηγείν, του PKK, αποτελεί το μεδούλι της ατέρμονης επαναστατικής αυτοεξέλιξης, με τις καθημερινές απολογιστικές συνελεύσεις (tekmil) κάθε οργανωτικής βαθμίδας, ενάντια στο Καθεστώς-Σύστημα της Αλήθειας της Καπιταλιστικής Συγχρονίας. Με τέτοια εργαλεία, μέσα στο καζάνι του ταξικού πολέμου, «κάθε μέλος του PKK είναι ένα κόμμα, ένας στρατός με τον δικό του/της δρόμο... καθένας από εμάς γίνεται μια ατομική βόμβα που θα εκραγεί στην καρδιά σου»⁵². Στην καρδιά του τουρκικού κράτους, στην καρδιά κάθε τυραννικού μηχανισμού και μεταφορικά, σε κάθε καρδιά προκειμένου να προχωρήσουν όλα τα υπόλοιπα. **Η αναρχική οργάνωση δεν γίνεται να ξεκινάει με κάτι λιγότερο**. Είναι ιστορική αναστροφή· καθιστά την αναρχία, αντί για ριζοσπαστικό παράδειγμα, ένα αποκούμπι του πολιτισμού που πεθαίνει. Όταν λέμε ότι η αναρχία βρίσκεται σε επαφή με τους κοινωνικούς αγώνες και εξελίσσεται, συνεπάγεται ότι είμαστε υποχρεωμένοι να αφομοιώνουμε τις ριζοσπαστικές εμπειρίες, να τους επιτρέπουμε να μας αλλάξουν, να τις πηγαίνουμε πο πέρα.

Για να ολοκληρωθεί η ιστορική οπισθοδρόμηση χρειάζεται να φτάσει μέχρι την εποχή της Πλατφόρμας ώστε να παρερμηνεύσει, να συκοφαντήσει και

50. Στις 9 Δεκέμβρη 2018 στο κοινωνικό κέντρο Κ*ΒΟΞ, σε μια εκδήλωση οργανωμένη από την αναρχική συλλογικότητα Ρουβίκωνας.

51. «Η Κριτική Σκέψη Απέναντι στην Καπιταλιστική Λερναία Ύδρα I – Συμμετοχή της Επιτροπής Έκτη του EZLN»

Εκδόσεις ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ, Αθήνα 2019. Απόσπασμα από τη σελίδα 30, «Πως φτάσαμε στο παρατηρητήριο του βιγλάτορα και τι βλέπουμε από ‘κει!», SupGaleano, Μεξικό, Μάρτης με Ιούνη 2015.

52. Όπως στην υποσημείωση 14, σελ 26.

να αφορίσει τη συλλογική πειθαρχία. Δεν θα επαναλάβω το σύνολο των επιχειρημάτων των συντρόφων της Ντιέλο Τρούντα και τις συγχύσεις του Μαλατέστα. Τα ντοκουμέντα είναι δημόσια. Θα κάνω μόνο δυο επισημάνσεις. Η κατηγορία για εξουσιαστική τάση, δομή κτλ., είναι εξ'αντικειμένου άτοπη όταν μιλάμε για εθελοντικές οργανώσεις που δεν περιβάλλονται από κανενός είδους εκβιασμούς κι εξαρτήσεις. Είναι ποταπός παραλογισμός να υποθέτουμε ότι μπορεί να υπάρχει οποιοσδήποτε καταναγκασμός σε ανθρώπους που συστρατεύονται για να πεθάνουν για όλην την ανθρωπότητα! Άλλωστε, οι θεωρητικές ενστάσεις δεν έρχονται από τα ίδια τα υποκείμενα, αλλά από τους κατασκευαστές αντιδραστικών εκλογικεύσεων. Προσδοκώ, αλλά δεν αναμένω να καταλάβουν κάποτε οι συντηρητικοί ατομικιστές ότι η αποθέωση της υποκειμενικότητας, της ελεύθερης ένωσης και της γεμάτης προσωπικότητας είναι το «κάθε μέλος ένα κόμμα, ένας στρατός με τον δικό του/της δρόμο... που θα εκραγεί στην καρδιά σου». Όπως σχολίασαν αρκετές φορές οι σύντροφοι της Ντιέλο Τρούντα, τη Γενική Ένωση θα τη φτιάξουμε εκείνοι που πιστεύουμε σε αυτήν και θα είναι ανοιχτή σε όποιους θελήσουν.

Δεύτερη επισήμανση, οι ίδιες αιτίες που μας υποχρεώνουν να εμπιστευτούμε ο ένας τον άλλον και να κλασματοποιήσουμε τις αποφασιστικές ευθύνες σε όλες τις οργανωτικές βαθμίδες, μια συνθήκη που προάγει το ίδιο το φυσικό κίνητρο, την αυτονομία και την αυτοεξέλιξη κάθε υποκειμένου, οι ίδιες συνθήκες μας υποχρεώνουν στη συλλογική πειθαρχία (και θεμελιωδέτερα στην αυτοπειθαρχία), μια συνθήκη που προάγει την αμοιβαία εμπιστοσύνη και την απελευθέρωση κάθε υποκειμένου από τις τυραννικές συνθήκες. Έτσι απαλλοτριώνεται η ηθική από την υποκρισία της καταναγκαστικής σχέσης και αποκτά την κοινωνική πληρότητά της μέσα στην επαναστατική πρακτική και την οργάνωσή της. Έτσι γίνεται το άλμα από την παθητική κατάφαση στην κενότητα της ζωής, που κατέλαβε σταδιακά την ανθρωπότητα μετά την αρπαγή της μαγείας από το κεφάλαιο, στο άμεσο και ριζοσπαστικό βίωμα της μυθικής δημιουργικότητας. Θα κλείσω το ζήτημα με μια καταγεγραμμένη ανάλυση επί των χειρόμενων θεμάτων⁵³.

«Για να εξετάσουμε τώρα με την οπτική του ιστορικού υλισμού αυτόν τον δεσμό και την αναντικατάστατη καταλυτική δυναμική των ηθικών δυνάμεων μέσα στην κοινωνική πάλη, στις οποίες ανήκουν κι όλα εκείνα τα αισθήματα που χαρακτηρίζονται “μεταφυσικά” μέσα από ένα πρίσμα αντιδραστικής συνθηκολογίας, αρκεί να φέρουμε ένα ιστορικό παράδειγμα. Την ίδια εποχή που στον ελλαδικό χώρο διαμορφώθηκαν οι πρώτες δημοκρατικές πολιτείες, πρωτοεμφανίστηκε και η μάχη σε παράταξη. Η συλλογική μέθοδος μάχης, που ονομάστηκε από τους ιστορικούς της αποικειοκρατίας «δυτικός τρόπος του πολέμου», επέβαλε το συλλογικό μέτρο πάνω στον ηρωισμό. Το αποτέλεσμα δεν ήταν η εξάλειψη του ηρωισμού, αλλά η επίταση του σθένους, η ανάπτυξη ενός κοινωνικού κόσμου βασισμένου στη διαλεκτική της εμπιστοσύνης και της αβεβαιότητας και η εξάρτηση της έκβασης των συγκρούσεων από αυτήν τη σχέση. Έτσι, διαμορφώθηκε μια ηθική της αυτοθυσίας πάνω από τις

53. Όπως υποσημείωση 13, σελ 17. Αποσπάσματα από τις σελίδες 67 με 70. Το υπερτονισμένο, από το αρχικό κείμενο.

ατομικές διακυμάνσεις των διαθέσεων κι αυτή η ηθική εδραζόταν στο κοινό κίνητρο και στη λογική στάθμιση των δεδομένων (με όρους βιο-οργανωσιακών, γεωμετρικών, ψυχοκοινωνιολογικών και πιθανολογικών). Να προσθέσουμε, επειδή θα βρούμε το ζήτημα αμέσως παρακάτω, ότι η ισχύς των δημοκρατικών πόλεων στηριζόταν στη συλλογικοποίηση της πειθαρχίας και συνεπώς, στην ισότιμη ατομική ευθύνη...

Το ταξικό μίσος, στο οποίο αναφέρθηκε ο Μπένγιαμιν, κινεί τις καταπιεζόμενες δυνάμεις για να σπάσουν τις αλυσίδες που είναι μπηγμένες μέχρι τα κόκαλα τους. Στη συνέχεια, με την εξελικτική δυναμική του ίδιου του συλλογικού αγώνα, το κινητήριο έναυσμα μεταστοιχείωνεται σε ένα σύνολο αλληλένδετων διανοητικών και συναισθηματικών διεργασιών κοινωνικά διαδραστικών, που υποδεικνύονται με τις έννοιες φρόνημα και ηθικό. Το ηθικό δεν αποτελεί καθαυτό επαρκές όρο για τη συγκρότηση φρονήματος, αλλά η έλλειψή ηθικού είναι ικανή να αποσυνθέτει το φρόνημα.

Η σχέση των αγωνιζόμενων υποκειμένων με τον ζωντανό κοινωνικό χώρο και τον εξελικτικό χρόνο διαποτίζει την αντιληπτική και πρακτική στάση τους με ένα σύνολο συγκινησιακών διαθέσεων, των οποίων οι λεπτές διαφορές καθορίζουν το ηθικο-πολιτικό φρόνημα. Ο φάρος των αιχμάλωτων κομμουνιστών στην Ακροναυπλία, το σύνθημα «πίστη, ελπίδα, πειθαρχία», εκφράζει με τρεις λέξεις τους αρμούς της ενεργητικής στάσης μέσα στον κοινωνικό κόσμο. Το αποτέλεσμα διαφέρει ανάλογα με την προοπτική, τις μεθόδους δράσης και τις οργανωτικές μορφές από τις οποίες αναφύονται αυτά τα ενεργητικά βιώματα και από τις οποίες παίρνουν αντικειμενική αναφορά. Είναι όμως αναπόδραστα για την επαναστατική πάλη.

Εμείς ως αναρχικοί, αποδίδουμε ένα σαφέστατο νόημα στις τρεις λέξεις: Αισθανόμαστε ως αναγκαία και εφικτή την προλεταριακή-κοινωνική επανάσταση; Εμπιστευόμαστε το κύρος της πολιτικής θεώρησής μας, τους τρόπους δράσης και αυτοοργάνωσής μας, τη συλλογική συνοχή μας και την κοινωνική δυναμική μας; Είμαστε διατεθειμένοι να συνταχθούμε εμπράκτως στον απελευθερωτικό πόλεμο και στο κοινωνικό έργο, να ανοιχτούμε στην ενδεχομενικότητα, στον κίνδυνο και στην αβεβαιότητα, να θυσιάσουμε τις ιδιωτικές καβάντζες και τη φυγοπονία, να τινάξουμε τις γέφυρες με το καθεστώς, μέχρι τις έσχατες συνέπειες αυτής της απόφασης; **Μόνο με μια τέτοια ηθική έπαρση και συλλογική δέσμευση μπορεί να εδραιωθεί ένα πειστικό επαναστατικό πρόγραμμα.**

Αν παρατηρήσουμε τις αδιέξοδες παρεκκλίσεις του α/α “χώρου” σήμερα, θα βρούμε καθοριστικά κενά στη διαλεκτική της ενότητας των τριών εννοιών (πίστη, ελπίδα, πειθαρχία), που αφορούν αντίστοιχα το πώς η αντίληψη της γνώσης, της δράσης και της οργάνωσης συναρθρώνεται με το μη εγνωσμένο, με την ενδεχομενικότητα και με τις εσωτερικές αντιφάσεις, δηλαδή, το πώς εντάσσεται στην κοινωνική εξελικτική διάδραση. Ο ριζοσπαστικός μηδενισμός και ο ατομικισμός δεν διαθέτουν καμία ελπίδα για τίποτα. Ο πρώτος, ούτε καν για μια αποκαλυπτική ολοκληρωτική καταστροφή. Ο δεύτερος, ούτε για την ισχύ οποιασδήποτε συλλογικής προοπτικής, ούτε για αυτοκρατορικά οράματα, που πέθαναν οριστικά με τις αστικές επαναστάσεις. Κι αφού οι φορείς τους δεν ελπίζουν, παύουν να πιστεύουν και στους

εαυτούς τους και στα ιδεολογικά θεμέλιά τους. Η ατομικιστική συνείδηση κατατείνει στη μακαριότητα του δόλιου αστού που αναζητά ένα μερίδιο εξουσίας. Οι μεμονωμένες μαχητικές μηδενιστικές φράξεις που εμφανίζονται εφήμερα και προσκρούουν στο αδιέξοδο του σεχταρισμού, γίνονται προκάλυμα για τη συμβατικότητα μιας πλειάδας αυτοαποκαλούμενων μηδενιστών και ατομικιστών.

Παράλληλα, για την πλειονότητα των αναρχικών συλλογικοτήτων συγγένειας είναι προσδιοριστική η πεποίθηση ότι σήμερα το κίνημα δεν μπορεί να παλέψει ενάντια στο κράτος με υλικούς όρους. Η αρνητική πίστη μεταθέτει την επαναστατική ελπίδα σ' έναν χρόνο μεταφυσικό, για να εφησυχάσει την αυτοσυνείδησή της. Οπότε, στην πράξη μένει μόνο η πειθαρχία προς τα ιδεολογικά σημεία ως κριτήριο συγγένειας και η διεκπεραίωση της δημόσιας επικοινωνίας...

Ο δήθεν αντιμεταφυσικός αφορισμός των εννοιών πίστη και πειθαρχία είναι αποτέλεσμα και υπερασπιστικό μέσο εκείνων των απόψεων που έχοντας αφομοιωθεί ιδεολογικά στην κυριαρχική αποδόμηση της προλεταριακής επαναστατικής ταυτότητας και αυτοοργάνωσης, ασκούν εχθρική προπαγάνδα ή και εσωτερική υπονόμευση ενάντια στη μαχητική και συνομοσπονδιακή συγκρότηση ενός επαναστατικού ταξικού-κοινωνικού κινήματος. Οι μεταμοντέρνες ορθοδοξίες παράγουν κι επιβάλλουν τέτοιες δεοντολογικές προϋποθέσεις για την πολιτική δράση, που έχουν ως επακόλουθο την αποβολή του προλεταριακού πάθους, απ' το οποίο πηγάζει η κοινωνική πάλη, μακριά από τους περιχαρακωμένους χώρους τους».

Οι UNIPA και OPAR χαρακτηρίζουν τη μεταμπακουινική στροφή των αναρχικών μετά την Α' Διεθνή ως ρεβιζιονισμό. Δεν με ενδιαφέρει αν είναι εύστοχος ή άστοχος⁵⁴ ο υποδηλούμενος παραλληλισμός με τον ρεβιζιονισμό του μαρξισμού-λενινισμού. Συνθέτοντας τα χαρακτηριστικά και τις συνέπειες του διαλυτισμού που επικράτησε, αναγνωρίζω μια άλλη παραλληλία, χρονικά κατά πολύ κοντινότερη και με δομικές αναλογίες. Κι ως ξενίζει ο στριφνός λενινιστικός όρος, Λικβινταρισμός. Liquidationism, liquidation, ρευστοποίηση (από το liquid, ρευστό). Η ρώσικη γλώσσα έχει δανειστεί αυτοτούσια τη λατινική λέξη. Ήταν η αντεπαναστατική τάση μέσα στο ρώσικο σοσιαλδημοκρατικό κόμμα μετά την επανάσταση του 1905, η οποία πρότεινε τη διάλυση της παράνομης-μαχητικής οργάνωσης και τη συγχώνευση των κομματικών οργάνωσης με διάφορες νόμιμες πολιτικές και κοινωνικές οργανώσεις. Δεν θα σταθώ εδώ στην ιστορία του

54: Υπάρχουν αναρχικές συλλογικότητες της Λ.Αμερικής, μέλη ομοσπονδιών, που μέμφονται την UNIPA επειδή είναι μια αυτο-απομονωμένη μικρή οργάνωση. Σίγουρα το μέγεθος αποτελεί αναντικατάστατο παράγοντα αποτελεσματικότητας και πάλι όμως, όχι αφεαυτού του ικανό. Ανεξάρτητα από το μερίδιο ευθύνης που αναλογεί στην πολιτική θεώρηση και πρακτική της συγκεκριμένης οργάνωσης για το μέγεθός της, σίγουρα δεν αποτελεί μέτρο ιστορικής ακρίβειας ή ανακρίβειας και ιδεολογικής ορθότητας. Ειδάλλως, έχουμε την πεποίθηση ότι η γη είναι στρογγυλή και περιφέρεται γύρω από τον ήλιο επειδή ο Γαλιλαίος ήταν τυχερός που είχε αρκετούς οπαδούς κι οπότε, η *ιερά εξέταση* αναθεώρησε την αρχική καταδίκη του σε θάνατο.

μπολσεβικισμού, δεν είναι το θέμα μας· θα εξηγήσω γιατί θεωρώ την έννοια την καταλληλότερη για την περιγραφή της αντιοργανωτικής στροφής των αναρχικών μετά την Α' Διεθνή. Εκφράζει κυριολεκτικά την τάση που επικράτησε στο αναρχικό κίνημα και ο παραλληλισμός με τη λενινιστική μήτρα της έννοιας, σε μια ιστορική στιγμή που έπεται ελάχιστα της διάλυσης των αναρχικών, δείχνει ευθέως το πρόβλημα της αντεπαναστατικής κατεύθυνσης που είχε κι έχει εγγενώς η εγκατάλειψη της επαναστατικής ταξικής οργάνωσης και της επαναστατικής πολιτικής οργάνωσης. Η οργανωτική και ιδεολογική ρευστοποίηση του αναρχισμού αποτελεί μια δυναμική αντίρροπη στην επαναστατική διάχυσή του· είναι υπεύθυνη για την παρατεταμένη ανικανότητά μας, των προλετάρων, να δημιουργήσουμε *αποφασισμένα επαναστατικά πολιτικο-στρατιωτικά σώματα*· είναι υπεύθυνη για τη μέχρι τώρα αδυνατότητα να στεριώσει μια ελευθεριακή επανάσταση. Ο λικβινταρισμός είναι η πολιτική υποτέλεια στον κρατικό μιλιταρισμό.

Η νεκρανάσταση μιας πολιτικής συνταγής και η υπεράσπισή της με αუსτηρούς αιτιοκρατικούς κι ιστορικούς όρους, όπως το επιχειρώ εδώ, είναι αναμενόμενο να επικριθεί για δογματισμό κι επιστημονισμό. Στην ιστορική αντιπαράθεση που μάλιστα ανάμεσα στον υλισμό και τον ιδεαλισμό οι αναρχικοί, με την εκ'κινήτρου αποστροφή προς κάθε νομοτέλεια, συνήθως διαμορφώνουν αφελείς, αλλά σίγουρα ειλικρινείς και αισιόδοξες, ιδεαλιστικές ερμηνείες του κόσμου^{xviii}. Στον αντίποδα, ο λενινιστικός μαρξισμός, κουκούλωσε την αντίθεση συμπιέζοντας όλα όσα μπορούν να χαρακτηριστούν ως διανοητικές εμπειρίες και πράξεις, στην κατηγορία της αντανάκλασης ενός κόσμου κανοναρχημένου ερήμην της διαλεκτικής των υποκειμένων. Στην πραγματικότητα, ο λενινισμός, μόνο ονομαστικά κατήγγησε τον υποκειμενισμό, για να επιχρυσώσει τον εαυτό του, τον δικό του υποκειμενισμό, με το προσωπείο του αντικειμενισμού. Στην πράξη ο λενινισμός σε όλες τις εξελίξεις του αναδείχτηκε ως μετρ του εμπειρισμού. Οι αναρχικοί, που είναι αγκυρωμένοι, τουλάχιστον ιδεολογικά, στη ζωντανή ύλη, στον πάσχοντα κι επαναστατημένο άνθρωπο, διαμορφώνουν αντιυλιστικές πεποιθήσεις, ενώ οι λενινιστές (κι οι καταστασιακοί, οι αλτουσεριανοί, πουλαντζαϊκοί κτλ.), που φιλοδοξούν την ιδεολογική επικυριαρχία τους, επικαλούνται τον υλισμό. Όσο περίεργη κι αν φαίνεται ετούτη η αντίφαση, εκφράζει ότι η αντίθεση νοησιαρχίας και εμπειρισμού δεν έχει λυθεί κοινωνικά. Μόνο οι επαναστατημένες μάζες μπορούν και το κάνουν αυτό. Έτσι προέκυψε και η Πλατφόρμα.

Παραδόξως, πολλοί σύγχρονοι αναρχικοί που επικαλούνται τον καρτεσιανό ορθολογισμό, την ίδια στιγμή απορρίπτουν τον επιστημονισμό. Όμως, ορθολογισμός χωρίς επιστήμη, είναι όπισθεν άλμα στην πρώιμη εκκοσμίκευση του χριστιανικού ιδεαλισμού. Να το πω πιο πρακτικά, η απόλυτη αυθαιρεσία μιας λογικής που κόβεται και ράβεται κατά περίπτωση με ανομολόγητο κριτήριο τη διατήρηση του δόγματος. Οι ίδιοι αναρχικοί, όπως οι περισσότεροι αγωνιστές του ελευθεριακού κινήματος, όταν έρχονται οι στιγμές που μας υποχρεώνουν να αναθεωρήσουμε πρακτικές και θεωρήσεις -καλή ώρα, η παρούσα επιδημία- αφήνουν για λίγο στο πλάι τη νοησιαρχική κληρονομιά και ανατρέχουν στον

εμπειρισμό. Σε αρκετά κείμενα για τη “νέα πραγματικότητα” προτάσσεται ο εμπειρισμός ως τρόπος επανεξέτασης των παρωχημένων δεδομένων. Αυτή η επανεξέταση του κόσμου σα να αρχίζουν όλα από το μηδέν, είναι ένας τρόπος για να μην γίνονται ριζικές αλλαγές, να παλινδρομούμε διαρκώς γύρω από το μηδέν και να γεμίζουμε τον χρόνο με παύσεις. Καραντίνα; Διακοπές αναστοχασμού... Επελαύνει και σφάζει ο εχθρός; Κάτσε να το ξανασκεφτούμε... Ειδικότερα ο πολιτικός ακαδημαϊσμός είναι αιχμάλωτος του εμπειρισμού, εφόσον του λείπει μια αυθεντική σχέση με την ιστορική διαλεκτική. Και παριστάνει ότι δεν το βλέπει, αφού αυτός είναι ο σκοπός του (φетиχιστικές αφαιρέσεις). Αντίστοιχα, ο πολιτικός τυχοδιωκτισμός (αυτό που λέμε πολιτικάντικος καιροσκοπισμός, ομορτοουνισμός) σχετικοποιεί το “επίκαιρο” και βέβαια τα μέσα, ασυνάρτητα, κοντόθωρα κι έτσι, συντηρητικά και αντιδραστικά.

Ας έχουμε κατά νου ότι ο εμπειρισμός είναι η αρχή της κακής επιστήμης, ιστορικά. Η επιστήμη όπως τη διδασκόμαστε ακόμα στα σχολεία, παρότι στα πανεπιστήμια ξέρουν ότι έχει ήδη πεθάνει αυτό το άγαλμα, ήταν μια απόπειρα αναγωγής των εμπειρικών κανόνων σε εσχατολογικές αρχές^{xix}. Δεν θα αναλύσω εδώ τι αναδύεται στη θέση της -είπαμε, η λαϊκή επιστημολογία, άλλη ώρα. Αλλά μας ενδιαφέρει η σχέση του εμπειρισμού με την παρωχημένη επιστήμη, εκείνη που αρνούμαστε όταν κριτικάρουμε τον επιστημονισμό, όχι “Την επιστήμη”, που δεν υπάρχει, αλλά την “κακή” επιστήμη, δηλαδή μια μεταβατική που μεταμορφώνεται ή δίνει τη θέση της σε μια καλύτερη μέσα από ριζοσπαστικές αλλαγές. Οι εμπειριοκρατικές ρίζες της επιστήμης δεν είναι λιγότερο υπεύθυνες για τους δογματισμούς της, από τη βαβελική προσπάθειά της να συναρτήσει τα πάντα σε έναν συνεχή ειρμό. Η χειρότερη επιστήμη που μας παραδόθηκε τον προηγούμενο αιώνα, η πιο δογματική, η πιο εξουσιαστική, ήταν ο θετικισμός, η κυριαρχία του εμπειρισμού πάνω κι ενάντια στον συνεκτικό λόγο. Στην έδρα του “πίστευε και μη ερεύνα” της εκκλησίας, κάθισε το “μέτρα και μην σκέφτεσαι”. Και τι σχέση έχει με τον πλατφορμισμό; Ο εμπειρισμός γεννάει τις πιο αφοπλιστικές βεβαιότητες, εκείνη την καθησυχαστική νωθρότητα ή και χαρά των συντρόφων στις συνελεύσεις τη στιγμή που κάποιος λέει, “να το κάνουμε έτσι, κανονικά, τα κλασικά;”, για να ολοκληρωθεί σε μια απολογιστική όπου όλοι θα πουν, ο ένας μετά τον άλλον, “πήγαν όλα κανονικά”^{xx}. Μέχρι να πέσει ένα χαστούκι από το κράτος, να γίνει μια πρακτική αναπροσαρμογή υποχώρησης και να έχουμε το νέο κανόνα. Όταν πεθαίνει η διαλεκτική. Ο πλατφορμισμός λοιπόν, αντιτίθεται σ’ αυτόν τον εμπειρισμό. Δεν θέλει ένα σκόρπιο κίνημα αντανάκλαστικό αυτόματο και αναζητητή με μνήμη κουκούτσι, αλλά ένα ταξικό κίνημα κυρίαρχο της εξέλιξής του και γνώστη της ιστορίας του.

Ο αντιθετικιστικός χαρακτήρας των μπακουνικών αναφορών στην επιστήμη (π.χ. η προτροπή αδιαφορίας για την «εργαλειακή επιστήμη», την ίδια εποχή που υιοθετούσε τον επιστημονικό λόγο ως συνεκτική γνωσιοθεωρητική πρακτική και με δεδομένο ότι ποτέ δεν απαρνήθηκε τη διαλεκτική, όπως έκανε ο θετικιστής Κροπότκιν) και ο αντιεμπειριοκρατικός χαρακτήρας της Πλατφόρμας, που διείσδυσε αυτοκριτικά, ιστορικά και προοπτικά πίσω από τα συγκυριακά επιφανόμενα, παραπέμπουν σε μια γνωσιολογία ριζοσπαστική, εμπρόθετα

διαλεκτικά αυτοεξελεγκτική. Η Πλατφόρμα άφησε πίσω της την παλινδρομική σκλαβιά του εμπειρισμού χωρίς να υποπέσει στην αλαζονική αυταπάτη της νοησιάρχιας που αντισταθμίζει διαζευκτικά τον αποσπασματικό πρακτικισμό του αναρχικού κινήματος μετά τη διάσπαση της Α' Διεθνούς. Η Ντιέλο Τρούντα δεν κατασκεύασε ένα “ολοκληρωμένο” ιδεολογικό και οργανωτικό σύστημα - προσδιόρισε ιστορικές αναγκαιότητες πάνω από τα δεσμά του καιροσκοπισμού, με τον πιο λαϊκό τρόπο, άρα, χειροπιαστές επαναστατικές δυνατότητες.

Ο μαρξικός υλισμός (δηλαδή του Μαρξ κι όχι των επιγόνων του), εισήγαγε μια ριζική τομή στη φιλοσοφία: ενοποίησε τον κόσμο των ιδεών με τον κόσμο της ύλης, όχι υποτάσσοντας τον έναν στον άλλον, δηλαδή διαχωρισμένα, αλλά βυθίζοντας τον έναν μέσα στον άλλον. Η κοινωνική παραγωγή δεν είναι κάτι που γίνεται ερήμην των ταξικών υποκειμένων, αλλά εμπερικλείει τη δυναμική διαπάλη τους. Το Κεφάλαιο, ως κριτική της πολιτικής οικονομίας, είναι ένα μπουλού βιβλία που αναλύουν βήμα βήμα πώς ο καπιταλισμός δομείται πάνω στην κυριαρχία και την αναπαραγωγή συγκεκριμένων ιδεολογικών σχέσεων, που όμως δεν μπορούν να είναι διόλου ανεξάρτητες από το σύνολο των υλικών συνθηκών αυτής της κυριαρχίας και αναπαραγωγής. Για να είμαι δίκαιος οφείλω να σημειώσω ότι ο Πάνεκοκ και οι καταστασιακοί (για τους οποίους εύλογα μπορεί να φάνηκε ότι έχω μια εμμονική αντιπάθεια) ίσως είναι οι μόνοι που κατάλαβαν αυτήν την τομή: μια κοσμοθεωρία-γνωσιοθεωρία όπου η ανθρώπινη πράξη αναγνωρίζεται διαποτισμένη από τον εμμενή λόγο, αλλά αντί να ψάχνει την απόλυτη ιδέα του εγγελιανισμού, ψάχνει τους τρόπους να διεισδύσει βαθύτερα στη φυσική συνέπεια προκειμένου να γίνει ένα με αυτήν. Σίγουρα ο Μαρξ έδωσε λαβή στην τεχνοκρατία όσο κανένας άλλος, ουδετεροποιώντας τις αξίες χρήσης κι αναγορεύοντας το κεφάλαιο ως τον κατεξοχήν “κοινωνικό τρόπο παραγωγής”, λόγω της γενικευτικής και πολλαπλασιαστικής τάσης του, δηλαδή ότι κάνει τον καπιταλισμό ένα ολοκληρωτικό α-κοινωνικό σύστημα. Πάραυτα, ακόμα κι αυτή η τραγική συνευθύνη του Μαρξ για τις απροσμέτρητες καταστροφές πάνω στη γη, τους δυο αποκαλυπτικούς παγκόσμιους ιμπεριαλιστικούς πολέμους και την παρούσα πολιτισμική κρίση, ήταν ο κυρίαρχος υλικός φετιχισμός της εποχής του^{xxi}, την οποία έχει ξεκινήσει και μπορεί να την αφήσει στο παρελθόν μόνο η ίδια η κοινωνική επανάσταση. Η ταξική διαλεκτική δεν είναι μια θεωρία, αλλά σύγκρουση που οργανώνεται μέσω ιδεολογικής πάλης και την οργανώνει. Ορθώς οι UNIPA και OPAR σχολιάζουν την υποτίμηση της ιδεολογικής πάλης⁵⁵ από τον Μαλατέστα. Επίσης ορθώς, οι σύντροφοι σχολιάζουν τις εκλεκτικιστικές τάσεις του μεταμπακουινικού αναρχισμού, όχι από μια σκοπιά δογματικής υπεράσπισης της πατερικής γραμμής, αλλά διότι ο ιδεολογικός καιροσκοπισμός και η συρραφή ασυνάρτητων ιδεών αποτελούν εκφράσεις και επιφάσεις του πρακτικού εκλεκτικισμού, δηλαδή, της άρνησης της συνέπειας σκοπών και μέσων και των επακόλουθων καθηκόντων.

55. Αργότερα τα πράγματα χειροτέρεψαν: «26 Ιουλίου. Ο Μπρεχτ χθες βράδυ: -Δεν υπάρχει πλέον καμία αμφιβολία: η καταπολέμηση της ιδεολογίας έγινε μία καινούρια ιδεολογία». Walter Benjamin, Κείμενα 1934-1940

Γύρω από τα «*συστήματα αλήθειας*» συγκροτούνται θεσμοί-καθεστώτα επικοινωνίας. Με τη μορφή της ιδεολογίας διαμορφώνεται η συνείδηση. Η ανθρώπινη μονάδα, το λεγόμενο άτομο, έχει την εντύπωση της υποκειμενικής ενότητας του κόσμου στον βαθμό που διαμορφώνει μια συνεκτική ιδεολογία. Ωστόσο, συγχρόνως κι αλληλένδετα η ιδεολογία γεννιέται μέσα στην επικοινωνία, τρέφεται από αυτήν και τη μεσολαβεί, άρα, μεσολαβεί την οργάνωση των κοινωνικών σχέσεων. Δεν μπορεί να αποσπαστεί από τις κοινωνικές σχέσεις. Όταν αυτονομείται από την εμπειρία γίνεται παράνοια. Μπορούμε και κάνουμε ιδεολογία επειδή μπορούμε να αναπλάσουμε τον κόσμο στο νου μας κι έτσι μπορούμε και κάνουμε επαναστάσεις. Αλλά η πεποίθηση είναι εξαρτημένη από την επικοινωνία και η πράξη από την πεποίθηση. Η επικοινωνία διασταυρώνεται με τη διαλεκτική της βίας (πάλι ο μιλιταρισμός μπροστά μας!). Μάλιστα, όχι μόνο από τα στεγνά δεδομένα, αλλά και πρωτίστως από όρους εμπιστοσύνης. Η διαδραστικότητα των συλλογικών υποκειμένων εκτείνει τους επικαθορισμούς της στη χρονική διάσταση. Η κοινωνική ενδεχομενικότητα εμπερικλύει διαφορικούς στατιστικούς βρόχους (δυναμικές αυτεπίτασης), παρότι μπορεί να έχουν ανοιχτές παραμέτρους. Όσο καθυστερεί η αλλαγή, τόσο δυσκολότερη γίνεται, διότι τόσο περισσότερο το κοινωνικό σώμα καταλαμβάνεται από τις κατεστημένες πρακτικές, μέχρι να φτάσει σ' ένα όριο γενικής κατάρρευσης των προσδοκιών. Όσο λοιπόν απουσιάζουν οι παράγοντες που μπορούν να αλλάξουν μια κατάσταση, πολιτικοί παράγοντες ισχύος, τα κοινωνικά σώματα πράττουν όπως έχουν μάθει. Ο εμπειρισμός της συντήρησης. Μόνο έτσι π.χ. εξηγείται η αμοιβαία σφαγή των εκμεταλλεζόμενων στους πολέμους. Είναι και παράλογο και υποτιμητικό για τις κοινωνίες να λέμε ότι ο κοινωνικά αυτοκαταστροφικός ανταγωνισμός είναι αποκλειστικά αποτέλεσμα πλάνης. Έτσι επίσης, ένας μεμονωμένος τρελός μπορεί να ξεκλειδώσει έναν μοναχικό άνθρωπο, αλλά για τους κοινωνικά ενταγμένους ανθρώπους απαιτείται να μπορούμε και να μεταμορφώσουμε υλικά τους κοινωνικούς τόπους τους ή να εισβάλουμε με τους δικούς μας, προκειμένου να επικοινωνήσουμε το οτιδήποτε επαναστατικό ή με άλλη διατύπωση, προκειμένου η ιδεολογική πάλη να έχει επαναστατικά ερείσματα. Δεν υπάρχει κοινωνικός διάλογος έξω από τη διαλεκτική της ταξικής βίας. Κι έτσι δεν υπάρχουν στρατηγοί έξω από τη μάχη κι επίσης, η φυγομαχία καταλήγει στην αφομοίωση. Με τους όρους της Πλατφόρμας, τα ίδια συμπεράσματα έχουν ως εξής: χωρίς *αποφασισμένα επαναστατικά στρατιωτικά σώματα* είμαστε φυλακισμένοι στην παράνοια και μόνο η παράνοια μπορεί να αδιαφορεί για τη συλλογική ευθύνη.

Θα κλείσω την επισκόπηση της ιστορίας μας και της παρούσας κατάστασης από μια πλατφορμιστική σκοπιά, επιστρέφοντας στο γεωγραφικό σημείο της εμπειρίας που γέννησε την Πλατφόρμα. Τα γεγονότα των τελευταίων χρόνων στον ουκρανικό χώρο και τα αμφιλεγόμενα ρωσο-ουκρανικά εδάφη στοιχειοθετούν το πιο διαυγές παράδειγμα των αδιεξόδων του ελευθεριακού κινήματος. Και στην εξέγερση του Maidan και κατά την αλλαγή καθεστώτος και στα εθνικά αυτονομιστικά κινήματα που ακολούθησαν, οι αναρχικοί δεν είχαν τις δυνάμεις να παρέμβουν με τρόπους που θα δημιουργούσαν έναν ανεξάρτητο επαναστατικό ταξικό πόλο. Οι ιδεολογικές αντιπαραθέσεις γύρω από το αν έπρεπε

να σταθούν στον δρόμο δίπλα στους φασίστες ή να υπερασπιστούν παθητικά το ρωσόφιλο καθεστώς και γύρω από το αν έπρεπε να βρεθούν μέσα στα ρωσόφιλα αυτονομιστικά ή να υποστηρίξουν παθητικά το φιλελευθερο-ναζιστικό καθεστώς, ενέχουν την έμμεση παραδοχή ότι το διεθνιστικό κίνημα ήταν ανίκανο να έχει τις δικές του αξιώσεις μέσα στην πραγματική σύγκρουση. Κατόπιν τούτου όλες οι απαντήσεις είναι απαράδεκτες. Βέβαια κι εκείνες που προτάσσουν μια ουδετερότητα απέναντι σε όλους τους φασισμούς. Διότι ο φασισμός δεν αντιμετωπίζεται με μια ισόμετρη αποστασιοποίηση από τους εθνικισμούς, αλλά στα πεδία των μαχών. Με αυτήν την επίγνωση ως δεδομένο, η συζήτηση για το πότε θα χτυπήσεις τον έναν και πότε τον άλλον, ξεκινάει από ριζικά διαφορετική βάση. Σίγουρα, όταν λαϊκά κομμάτια μάχονται απέναντι στο κράτος δεν γίνεται οι αναρχικοί να είναι με το κράτος. Είτε ήταν το Maidan είτε το Donbas. Το αν θα έπρεπε να χτυπήσουν επιτόπου τους Ουκρανούς φασίστες ή μετά, τους Ρώσους κρυφοφασίστες, αλλά μέσα από τη λαϊκή κινητοποίηση και στη μια και στην άλλη περίπτωση και ενάντια στο κράτος, είναι μια υπόθεση που δεν έχει νόημα να την κάνουμε εφόσον δεν υπήρχε το υποκείμενο που θα μπορούσε να εφαρμόσει μια επαναστατική στρατηγική και να ελιχθεί επί του πεδίου. Ωστόσο, για να μην πετάξουμε τη μνήμη στα σκουπίδια, οφείλουμε να κάνουμε τη σύγκριση με την ικανότητα των ανταρτών του Μαχνό που κατάφεραν να φτιάξουν έναν κοινωνικό στρατό, χωρίς τίποτα στα χέρια τους, ούτε ισχυρή πολιτική οργάνωση και να διαλύσουν ένα πλήθος ιμπεριαλιστικών δυνάμεων και ντόπιων εθνικιστών. Όποιος πει ότι οι εποχές, οι συνθήκες, δεν είναι συγκρίσιμες, έχει ναρκωθεί απ' την ενστάλαξη της μοιρολατρίας. Σίγουρα σήμερα υπάρχει μια μεγαλύτερη δυσκολία: έχουν μειωθεί οι επαναστάτες στην Ευρώπη.

Τι κάνουμε λοιπόν; Πως μπορεί να αλλάξει η κατάσταση του αναρχικού κινήματος; Όπως λένε οι Ζαπατίστας, «*ότι λείπει, λείπει*». Ξαναξεκινάμε κάθε μέρα από το σημείο στο οποίο βρισκόμαστε. Δεν χρειάζεται περισκεψη για να συμφωνήσουμε ότι προτάσεις της μορφής “παράτα όλ’ αυτά που κάνεις και ξεκίνα με αυτό το πρόγραμμα, ένα, δυο, ..., πενήντα” ή ακόμα χειρότερα, “έλα στην οργάνωσή μου”, δεν πείθουν αρκετούς. Απ’ όπου βρίσκεται έκαστος θα κάνει (ή δεν θα κάνει) επαναστατικά άλματα. Όπως είχε γράψει ο Νόιρατ (φυσικός, ο πιο ριζοσπάστης από τον Κύκλο της Βιέννης), πρέπει να επισκευάσουμε το πλοίο ενόσω αυτό πλέει. Να μην εγκαταλείψουμε τις γραμμές του ταξικού-κοινωνικού κινήματος, τις δομές αντίστασης και αυτοοργάνωσης. Αλλά να τους δώσουμε επαναστατικό προσανατολισμό και να συνενώσουμε τις δυνάμεις μας εκείνοι που αντιλαμβανόμαστε την αναγκαιότητα του επαναστατικού αναρχισμού, όχι για να “ηγεμονεύσουμε”, αλλά για να είμαστε σε θέση να δώσουμε τις καθημερινές και παγκόσμιες μάχες. Η Γενική Ένωση δεν θα είναι το αποτέλεσμα της διάλυσης των συλλογικοτήτων, αλλά της αναβάθμισης αρκετών εξ’ αυτών ή κομματιών τους, σε βάσεις συγκρότησης μιας επαναστατικής οργάνωσης με αυτόνομους θεσμούς και πρακτικές δομές, μέσα στην οποία οι συλλογικότητες θα διατηρήσουν την ευθύνη της πολιτικής ζύμωσης. Και πρέπει να ξεκινήσουμε από εκείνες τις συμφωνίες που μας ενώνουν στις τρέχουσες ταξικές συγκρούσεις. Το πρώτο καθήκον κάθε αναρχικού πυρήνα πάλης είναι η **διαθεσιμότητα σε ζωντανή συμμετοχή για την**

πρώτη γραμμή του πολιτικο-στρατιωτικού και κοινωνικο-στρατιωτικού μετώπου. Η πρώτη μέριμνα κάθε αναρχικού πυρήνα πάλης οφείλει να είναι η **δημιουργία βάσεων στήριξης για το επαναστατικό μέτωπο.** Όποιος θαυμάζει τα επιτεύγματα του Ζαπατισμού ή του Κουρδικού κινήματος, πρέπει να θυμάται ότι χωρίς βάσεις στήριξης δεν θα υπήρχε ούτε αντάρτικο, ούτε επανάσταση. Είναι ευθύνη του καθενός να αναζητήσει εκείνους που κινούνται παράλληλα κι ευθύνη όσων οργανώνονται να δημιουργήσουν κατάλληλες πολιτικές διαδικασίες, διαύλους, και πρακτικές δομές.

Αναλύοντας κατά τη ροή του κειμένου τις τρέχουσες ανάγκες της ταξικής πάλης, περιγράφηκαν οι ευθύνες μας, των αναρχικών. Θα ολοκληρώσω την πρόταση της επαναστατικής συνοργάνωσης με ορισμένες παρατηρήσεις στις οποίες θεωρώ ότι μπορούμε να συνοψίσουμε τον πρακτικό προσανατολισμό για την παρέμβασή μας στην ταξική-κοινωνική διαπάλη. Αναφέρθηκα λίγο παραπάνω στις *ad hoc* ανοιχτές θεματικές-μετωπικές συνελεύσεις, στις κοινωνικές συλλογικότητες που δημιουργούνται για συγκεκριμένους μερικούς αγώνες, παράδειγμα που έχει περάσει από τους αναρχικούς στο κοινωνικό κίνημα. Ας κρατήσουμε το εξής: Η παρέμβασή μας σ' ένα σημείο αντίστασης/εξέγερσης πρέπει να θέτει άμεσους στόχους αλλαγής υλικών συνθηκών. Η οργάνωση βάσης του άμεσου αγώνα βρίσκει νόημα στους καταπιεζόμενους και προοπτική να αντέξει, εφόσον επιχειρεί άμεσα να μετασχηματίσει κομμάτια της κοινωνικής παραγωγής. Με συγκεκριμένα παραδείγματα, να φυτέψει ένα κοινωνικό ιατρείο, να καταλάβει έναν αγρό, να ανοίξει ένα δημόσιο λουτρό, να καταλάβει ή να προφυλάξει στέγη, να αποσπάσει ένα κασόνι όπλα, να επιβάλει εργατικό έλεγχο μέσα σε μια επιχείρηση ή σε έναν κλάδο, να δημιουργήσει προλεταριακή-κοινωνική ισχύ στον δημόσιο χώρο για να απωθήσει την καταστολή, να καταλάβει και να υπερασπιστεί υποδομές, να επιβληθεί στην αγορά κτλ.. Η απόσπαση κλεμμένου εργατικού χρόνου, κόπου και υγείας, μισθοί, συμβάσεις, συνθήκες εργασίας, δεν έχει πάψει και δεν γίνεται να πάψει να αποτελεί γενικό άξονα της ταξικής πάλης. Ο μόνος τρόπος που αυτός ο αγώνας υπηρετεί την απελευθέρωση από τον ταξικό ζυγό, είναι ο ίδιος που διαμορφώνει δυνατότητες άμεσων αποτελεσμάτων: η αυτοοργάνωση της ισχύος του ίδιου του σώματος που αντιστέκεται μέσα στο υφιστάμενο παραγωγικό πεδίο, άρα, η μαχητική οργάνωση βάσης μέσα στην εξεγερσιακή κίνηση των προλετάρων (που σημαίνει επανοικειοποίηση της πολιτικής βίας). Οι αναρχικοί έχουμε καθήκον να αναλαμβάνουμε αυτήν την πρωτοβουλία, ποτίζοντας τις ανπιστάσεις, συμμετέχοντας μέσα στη βάση του αγώνα πάντα, με την ιστορία, τη ζωντανή εμπειρία, το ταξικό μίσος και τα κοινωνικά επιτεύγματα της επανάστασης. Μόνο η ανάκτηση του επαναστατικού μύθου μπορεί και δημιουργεί την κοινότητα και το νόημα της σκόρπιας ταξικής και κοινωνικής μνήμης της διαλυμένης ζωής. Κι αυτή η ανάκτηση πρέπει μέσα στον παρόντα αγώνα να στρέφει τον μύθο προς το πρακτικό μέλλον. Να μην χάνουμε από το νου μας τη συνοχή της άμεσης μαχητικής αυτοοργάνωσης με την επαναστατική αυτοεξέλιξη. Την ίδια στιγμή που οργανώνεται η μάχη, η αυτοάμυνα, η προληπτική αντιμετώπιση, η κοινωνική διαχείριση και η υπεράσπιση των ανακτημένων πόρων, αποτελεί καθήκον μας να

θέτουμε τον αντικρατισμό, τον φεντεραλισμό και την καθολική ισότητα, ως αυτοπροσδιοριστικούς όρους της ταξικής πάλης και της κοινωνικής αυτοοργάνωσης.

Το ασάλωμα του δεσμού της άμεσης σύγκρουσης για απτούς στόχους, με την επαναστατική συνοργάνωση (κι εξακολουθώ να αναφέρομαι στους ταξικούς αγώνες ως τόπο δράσης των οργανωμένων αναρχικών), είναι η **πύλη για την ανάκτηση του εξελικτικού χρόνου**, το πολιτικό ρίζωμα μέσα στην εγγενή επαναστατικότητα της ζωής· είναι ο μόνος τρόπος να φύγουμε πιο μπροστά από τη διαρκώς επικρεμάμενη ραγδαία παρακμή. Θα ανατρέξω σ' ένα καταφανές παράδειγμα. Η συνέλευση της πλατείας Συντάγματος το καλοκαίρι του 2011. Γεννήθηκε μέσα στη φωτιά των μαχών. Επικρίθηκε από μεγάλο μέρος του αναρχικού κινήματος, επειδή δεν είχε σαφή ταξικό προσδιορισμό και κατά τα λεγόμενά τους δεν είχε ταξική εδαφικοποίηση. Ήμουν ένας από εκείνους που την υπερασίστηκαν ως ριζοσπαστικό γεγονός, με ένα δημόσιο κείμενο μέσα από τη φυλακή⁵⁶. Αν τη δούμε μέσα στο συγκεκριμένο συγχρονικό και ιστορικό πλαίσιο της ήταν ότι πιο ταξικά εδαφικοποιημένο έχει δημιουργήσει η αυτοοργάνωση στον ελλαδικό χώρο. Ήταν το κοινό όργανο ενός κινήματος που είχε σκοπό και προσπαθούσε να πολιορκήσει ή και να καταλάβει τη βουλή. Για να την κάψει ή να την ξαναστήσει αλλιώς ή κάτι άλλο, αυτό το αποφασίζουν οι επαναστατημένες μάζες. Ειδικά το ελλαδικό κοινωνικό κίνημα είναι το πιο πολιτικοποιημένο στην Ευρώπη, ίσως και σ' όλον τον πλανήτη. Διότι η ιστορία του ελληνικού κράτους είναι μια ιστορία στρατιωτικών κινήματων, αντιλαϊκών-αντιδραστικών ή φιλολαϊκών-προοδευτικών. Και πρέπει να συμπεριλάβουμε σ' αυτό το κάδρο τα Δεκεμβριανά του 1944 και την εξέγερση του 1973, μια ένοπλη εξέγερση στο στοχοποίησε τα κρατικά διευθυντήρια, αλλά η κρατική αφήγηση την περιόρισε στο Πολυτεχνείο και τη θυματοποίησε, φетиχοποιώντας έτσι τη μιλιταριστική βία. Η ίδια παράδοση εκφράζεται στο μοτίβο της “κεντρικής” πορείας που περνάει κάτω από το ανάκτορο-αστικό κοινοβούλιο. Η ίδια μαχητική πολιτική παράδοση δημιούργησε και τον Δεκέμβρη του 2008, που έκτοτε δεν έχει σταματήσει να μεταφέρεται από σημείο σε σημείο εκτός συνόρων. Το πρόβλημα της συνέλευσης της πλατείας Συντάγματος δεν ήταν η αριστερή ποδηγέτηση, χειραγώγηση και απονοματοδότηση. Αυτή κυριάρχησε επειδή απουσίαζαν οι οργανωμένοι αναρχικοί, αλλά και λόγω του εγκατεστημένου κατακερματισμού των ταξικών οργανώσεων, που δεν μπόρεσαν να αντιληφθούν τη γενική συνέλευση της εξέγερσης ως τον κοινό τόπο τους κι έτσι παρέμειναν στις συνήθειες ασυνεχείς μορφές κινητοποίησης. Σε αυτές τις συνθήκες η συνέλευση ήταν ανίκανη να υπηρετήσει τον *αντικειμενικό σκοπό* της, την επίθεση στο αστικό διευθυντήριο. Κι αφού απουσίαζαν οι οργανώσεις βάσης, δεν μπορούσε ούτε να ανανεώσει και να μετατοπίσει τους μαχητικούς στόχους της και την εδαφικοποίησή της. Ακόμα περιμένουμε τα αναγκαία άλματα που έχει αναγνωρίσει το συνδικαλιστικό κίνημα μια δεκαετία πριν. Η ευθύνη δεν είναι γενικά των ταξικών οργανώσεων -είναι των

56. *«Χαιρετισμός στις λαϊκές συνελεύσεις και στους μαχόμενους συντρόφους»*
asmpra.espivblogs.net/2015/06/03/xairetisynel/
ή athens.indymedia.org/post/1320785/

αναρχικών που δεν έχουμε οργανωθεί έτσι ώστε να δημιουργήσουμε επαναστατικές βάσεις μέσα στο ταξικό κίνημα.

Πάμε τώρα να βάλουμε τον εξελικτικό χρόνο στον σφαιρικό χώρο. Με δεδομένο τον κοινωνικό κατακερματισμό και ειδικά την αποδόμηση του ταξικού κινήματος, οφείλουμε να δημιουργούμε και να προσφέρουμε δομές αυτοοργανωμένης αντίστασης όσο πιο ανοιχτές γίνεται. Η λογική της ανασύνθεσης των θραυσμάτων μέσα από τη σταδιακή μοριακή συλλογικοποίησή τους δοκιμάστηκε επί μια δεκαετία (από την εποχή της κορύφωσης των διεθνών διαδηλώσεων, μέχρι την έλευση της αριστερής διακυβέρνησης). Σχολίασα σε διάφορα σημεία του κειμένου, τι ριζοσπαστικό δημιούργησε και ποιά ήταν τα όρια της στενής αυτοοργάνωσης. Δεν υπήρξαν εξελικτικά στάδια. Διότι η εξέλιξη δεν γίνεται με συνεχείς γραμμικές διαδρομές. Είναι αφύσικο να προσμένουμε ότι αυτού του είδους οι δομές αυτοοργάνωσης θα μεγθύνονται (που με ελάχιστες εξαιρέσεις, ποτέ δεν μεγθύνθηκαν) και θα αναπαράγονται μέχρι να γίνουν ένα μαζικό συννομόσπονδο κίνημα. Ένα τέτοιο σχήμα αυξητικής ανάπτυξης αντιστοιχεί σε μια εντελώς κεφαλαιοκρατική-θετικιστική κατανόηση της ιστορίας. Η μάζα κάνει τα άλματα, αλλά για να δημιουργηθεί η μάζα και να εκταθεί, απαιτείται να συμμετέχουν σ'όλην τη διάρκεια της λανθάνουσας διεργασίας τα συστατικά στοιχεία που κατατείνουν στην εκρηκτική ανάδυσή της^{xxxii}. Η συμμετοχή ενός φαντασιακού ιδανικού στην εξελικτική διεργασία αλλάζει τη διεργασία προς τη θεμιτή κατεύθυνση. **Η ισότητα, ο φεντεραλισμός και η άμεση επίθεση στο πολιτικο-στρατιωτικό καθεστώς** δεν θα είναι το αποτέλεσμα μιας αύξησης ατόμων. Πρέπει να διαπνέουν **εξαρχής το πολιτικό όραμα, το αγωνιστικό πρόγραμμα και την οργανωτική δομή των ταξικών-κοινωνικών οργανώσεων βίσης**. Αυτό δεν σημαίνει διόλου προαπαίτηση ιδεολογικής καθαρότητας. Αντιθέτως, σημαίνει τον απεγκλοβισμό από προαπαιτούμενα -τις απαιτήσεις από διαλυμένους ανθρώπους;- και από ταυτοτικές περιχαρακώσεις. Ισότητα εδώ και τώρα, στην πάλη! Δεν ψάχνουμε τους κομμουνιστές, τους φεντεραλιστές και τους μαχητές. Δημιουργούμε οριζόντιο κομμουνισμό εδώ και τώρα μέσα στην οργάνωση της ταξικής πάλης, με τα όπλα, με ανοιχτές τις πόρτες σε όλους. Στη γενική πολιτισμική κρίση, στην καθολική αποδόμηση κι επέλαση του κρατικού τρόμου, χρειαζόμαστε μια ενιαία προλεταριακή οργάνωση, παγκόσμια, όσο ποτέ πριν. Θα γεννηθεί στο κάθε κλάσμα της ταξικής πάλης, μέσα από την ορμή αυτής της καθολικότητας. Οι μαχόμενοι φεντεραλιστές κομμουνιστές βρίσκονται παντού όπου βουτώντας μέσα στην κενότητά μας και στις κενότητες του βλέμματος του αδερφού προλετάριου δίπλα μας, μπορούμε να δούμε την επερχόμενη εξέγερση της ζωής.

Χωρίς μια τέτοια συνείδηση αδυναμίας και πίστη δυνατότητας δεν θα έφτανε ο αναρχισμός στην Ισπανία π.χ. Αν θέλουμε τη σωτηρία της γης και της ανθρωπότητας κι ας μην ελπίζουμε, θα πρέπει να γίνουμε εκείνη η αναρχική επαναστατική οργάνωση, η Γενική Ένωση Αναρχικών που θα πάει στην άκρη του κόσμου, στα ορυχεία της Αφρικής, να συναντήσει τις διαμελισμένες σάρκες του προλεταριάτου, για να φυτέψει οχυρά. Οτιδήποτε λιγότερο είναι συγκαλυμμένος

εθνικισμός⁵⁷. Αν αναγνωρίσουμε ότι η Αναρχία έχει το ίδιο αρνητικό, “στερητικό” άλφα, με το Άτομο -την πιο άστοχη λέξη που υπήρξε ποτέ, για να χαρακτηρίσει μια βαθμίδα της ζωής που κυριολεκτικά θα έπρεπε να την ονομάσουμε Διάτμητο-, τότε η ενότητα που καταδηλώνουν και οι δυο αυτές έννοιες, βρίσκεται στην ταύτιση του διαλεκτικού στερητικού του σχίσματος (το αρνητικό α επί του α της αρχής), με το συμπεριληπτικό άλφα της Αγάπης και το οργιώδες της Άνοιξης. Για το πρώτο, ας δώσουμε πάλι τον λόγο στον αντιστασιακό φιλόσοφο της επαναστατικής Μάζας, Παπαϊωάννου: «*Κάθε ερμηνεία, εφ’ όσον έχει τον άνθρωπο σαν σκοπό και σαν πηγή, είναι ζήτημα αρετής και τόλμης*»^{xxiii}. Για το δεύτερο, ο λόγος πάλι στους διεθνιστές επαναστάτες του Κουρδιστάν: «*Το τουρκικό κράτος υπολόγιζε ότι θα είχε τελειώσει με τους αντάρτες πριν την άνοιξη... Όπως μπορείτε να δείτε τώρα, ο χειμώνας πέρασε, η άνοιξη ήρθε, το καλοκαίρι θα έρθει, το φθινόπωρο θα έρθει και ο χειμώνας θα έρθει ξανά, οι εποχές θα περάσουν, αλλά εμείς θα παραμείνουμε εδώ*»⁵⁸.

57. Ακριβώς με την έννοια που εξήγησε η ΑΣΜΠΑ στις θέσεις της για τη σχέση σκοπών και μέσων. Να μην κρίνουμε τα υποκείμενα αποκλειστικά από το τι λένε, αλλά από το σύνολο των πρακτικών τους, μέσα στο οποίο οι ασυναρτησίες λόγων και έργων είναι αποκαλυπτικές.

58. Όπως στην υποσημείωση 14, σελ 26.

Σήμερα (ή τα λέμε χθες;)

Η διαχείριση της τρέχουσας επιδημίας από τα κράτη αποκάλυψε μαζικά το милитарιστικό υπόβαθρο του κράτους και του κεφάλαιου. Οι φυλακές, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, τα κάτεργα και τα γηροκομεία ως τόποι πιθανής μαζικής σφαγής, ο δημόσιος χώρος ως πεδίο αποκλειστικά στρατιωτικού ελέγχου, ο ιδιωτικός χώρος ως ψηφιακό και πατριαρχικό πειθαρχείο, το ταξικό, ρατσιστικό και ηλικιακό triage και ο θάνατος σε καραντίνα ως στατιστική διαχείριση του πολέμου, ο ολοκληρωτικός ιδεολογικός πόλεμος, το επικοινωνιακό bleitzkreig, η μετωπική συναίνεση των καθεστωτικών δυνάμεων στην μοναρχία του εκτελεστικού, ο εθνικισμός ως απόλυτος ρυθμιστής της κατάστασης κτλ., αποτελούν όψεις ενός δομικού ιστορικού υποβάθρου. Ο στρατός δεν είναι μόνο συγχρονικό πρότυπο του σχολείου, του εργοστασίου, της μαζικής φυλακής, της μαζικής προπαγάνδας και βέβαια του στρατοπέδου συγκέντρωσης -είναι το ιστορικό θεμέλιό τους. Ο Βοναπάρτης είχε πει, «τι είναι περισσότερο λαός, από έναν στρατό;». Ο εθνικός στρατός της μετεπαναστατικής αστικής Γαλλίας αποτέλεσε το πρότυπο όλων αυτών των μηχανισμών. Σε μικρότερη κλίμακα, το λίγο πρωθύστερο ιστορικό πρότυπο του σύγχρονου νοσοκομείου, με τη στρατιωτική-στατιστική οργάνωσή του, ήταν τα νοσοκομεία των Οσπιταλιέρων, του σταυροφορικού τάγματος των Ιωαννιτών ιπποτών. Τα καπιταλιστικά αντανakλαστικά που αξιοποίησαν το σοκ της επιδημίας, έκαναν εμφανές μέσα στο βίωμα του προλεταριάτου ότι η συνθήκη της διαλληλίας εκμετάλλευσης και αποκλεισμού, αποτελεί διαπραγμάτευση θανάτου συγκαλυμμένη με ανταλλακτικές αξίες και βυθισμένη στη νάρκωση της χρηστικότητας του αστικού πολιτισμού.

Η εξαφάνιση του μαζικού επαναστατικού κινήματος από το ευρωπαϊκό καπιταλιστικό κέντρο μετά την κάμψη του αντάρτικου των δεκαετιών που ακολούθησαν τον 2ο παγκόσμιο ιμπεριαλιστικό πόλεμο, είχε ως επακόλουθο την κυριαρχία των πασιφιστικών φετιχισμών. Ο ιδεαλισμός της παθητικής στάσης απέναντι στη φονικότητα του κράτους και του κεφάλαιου, που δεν έχει ξεπεράσει το διαχειρίσιμο όριο μιας εξεγερσιακής βίας μετατεθειμένης στο συμβολικό επίπεδο της ζημιάς επί νεκρού υλικού, συντέλεσε στην απρόσκοπτη μυστικοποίηση του θανάτου από την πλευρά της εξουσίας. Τα εκατομμύρια των ανθρώπων που πεθαίνουν κάθε χρόνο από πείνα, τα εκατομμύρια των θανάτων από ασθένειες και «ατυχήματα» παράγωγα της καπιταλιστικής ανάπτυξης, οι βομβαρδισμένες κοινωνίες, οι δολοφονημένοι από μπάτσους, ο επίσημος ρατσιστικός πόλεμος, οι φυλακισμένοι που πεθαίνουν εγκαταλελειμμένοι, δεν σημαίνουν καμία πρακτική συνέπεια για το αντικαπιταλιστικό κίνημα. Αρκούμαστε στην καταγγελία του συστήματος κυριαρχίας. Όσο απουσιάζει η επαναστατική βία, τόσο και ο μαζικά απρόσωπος θάνατος και ο δημόσια προσωποποιημένος, όπως του Ζακ, μένουν έξω από το φάσμα της κοινωνικής αντίστασης, επικυρώνοντας τη μυστικοποίηση του θανάτου, σαν ένα υπεράνθρωπο τέρας που αναπτόνεται σφάζει και θα συνεχίζει να σφάζει κατά βούληση.

Με τα λόγια της Οργάνωσης Επαναστατικής Αυτοάμυνας, που θα τα επαναλαμβάνω κάθε μέρα μέχρι να ανακαλύψουμε τη συλλογική ντροπή, «όταν

μας σαρώνει η φτώχεια και το κράτος φαίνεται ακλόνητο, αυτό ανανκλά το έλλειμμα επαναστατικής πρωτοβουλίας, ενότητας και οργάνωσης, έλλειμμα κοινωνικού ήθους». Η απάντηση είναι απλούστατη και διόλου καινοφανής, παρότι σε κάθε εποχή και σε κάθε ιδιαίτερη συνθήκη συγκεκριμενοποιείται με μοναδικό τρόπο: Ταξικός πόλεμος, αποφασιστικά κι ενωτικά, «...ένα καρσούλι σε κάθε γειτονιά».

«Σίγουρα αρκετοί από το σύνολο των συναγωνιστών μπορούν να επιτεθούν πραγματικά στους κρατικούς μηχανισμούς. Χωρίς αυτήν την πράξη δεν θα υπήρχε επαναστατικό πρόταγμα. Και η επιλογή της διαφυγής από το πλέγμα κατασταλτικού ελέγχου πρέπει να είναι κάτι παραπάνω από κατανοητή και σεβαστή, κάτι παραπάνω από εμπράκτως υποστηριζόμενη: πρέπει να γίνει οργανικό κομμάτι του αναρχικού επαναστατικού κινήματος. Για να μπορεί το κίνημα να αντιτάξει συλλογικά μια πηγή απέναντι στην τρομοκρατία της εξουσίας. Υπάρχουν αγωνιστές που ως διαφεύγοντες έχουν συμβάλει στην πιο δημόσια παρουσία του επαναστατικού κινήματος και στο ριζωμά του στην κοινωνική συνείδηση».

Κι ετούτο το παράθεμα είναι από το κείμενο αναλυτικής τοποθέτησης μου στον κινηματικό διάλογο για το Αναθεωρητικό της 2 Ιούνη 2016. Δεν αναφερόταν σε μένα, δεν γράφτηκε σήμερα που βρίσκομαι σε κατάσταση διαφυγής από το πλέγμα κατασταλτικού ελέγχου, αλλά σε μια φαινομενικά αντίστροφη συνθήκη, όπου υπερασπιζόμουν την απόφαση να εκθέσω την ελευθερία μου προκειμένου το κίνημα να αναμετρηθεί ευθέως με τη στρατοκρατική καταστολή. Με την ίδια λογική που ξεκαθαρίζει ότι το πολιτικό κίνητρο για την αποφυγή της αιχμαλωσίας είναι η ανάληψη πρωτοβουλίας και η δημιουργία συνθηκών ελευθερίας κινήσεων γι' αυτόν τον σκοπό, συνεπάγεται ότι η αποφυγή των ποινικών συνεπειών του αγώνα δεν αποτελεί αυτοτελές κριτήριο. Λίγο παρακάτω ξεκαθαρίστηκε κι αυτό, καταλήγοντας σε μια φράση που διαλύει τον φετιχισμό της ασφάλειας, ο οποίος συντηρεί τη στρατοκρατική επικυριαρχία: «Θα υπογραμμίσω πάλι ότι δεν μπορεί ν' αποτελεί πάγια αγωνιστική προτεραιότητα η διασφάλιση της ελευθερίας κίνησής του ατόμου, αλλά τη συγκεκριμένη στιγμή προτεραιότητα αποτελεί η συμβολή στη νίκη πάνω σ' ένα ειδικό πεδίο. Πρέπει κάποιος να βρεθούν ολοζώντανος εκεί που ο εχθρός αποφασίζει για μας και πράττει εναντίον μας, ώστε να εκφράσουν την πηγή του κινήματος αντιστρέφοντας την τιμωρητική απειλή». Η συναρμογή των διαφορετικών επιλογών με αυτόν τον τρόπο, που αν ιδωθούν διαχωρισμένα θα είχαν έναν «τυχαίο», σολιψιστικό χαρακτήρα, καταδεικνύει την καταλληλότητα έκαστης επί συγκεκριμένων συνθηκών, την αμφοτέρη αναγκαιότητά τους και την ενότητά τους μέσα στη διαλεκτική της πάλης.

Συνθέτοντας ετούτες τις επισημάνσεις για τη δέουσα στάση των αγωνιστών ενάντια στην καταστολή, σήμερα, σε μια συγκυρία άγριας στρατοκρατικής επέλασης των αφεντικών παγκοσμίως ενάντια σε επαναστατικά μέτωπα, ενάντια σε εξεγέρσεις, ενάντια σε κάθε εστία αντίστασης και σε κάθε απόπειρα αυτοοργάνωσης του βίου των αποκλεισμένων, θα συνοψίσω σ'ένα κατευθυντήριο συμπέρασμα: **Οι τρέχουσες συνθήκες απαιτούν όσο ποτέ πριν ενότητα αντίρτικης οργάνωσης-δράσης και αλληλέγγυας αντίστασης σε βάθος και σε πλάτος.**

Όπως το γράφει η σημαία μας, από το 1918:

**ΘΑΝΑΤΟ ΣΕ ΟΣΟΥΣ ΠΛΟΥΤΙΖΟΥΝ
ΦΡΑΣΣΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ**

Φωτογραφίες:

Σελ 9: Αντάρτισσες των YJA – Star (ο λαϊκός στρατός των γυναικών του PKK) στα βουνά του Κουρδιστάν, σήμερα.

Σελ 27: Αντάρτισσες των YJA – Star, στις απαρχές της οργάνωσης.

Σελ 28: Έβρος, Μάρτης 2020, μπάτσοι και ειδικές μονάδες του στρατού πυροβολούν και δολοφονούν μετανάστες.

Σελ 33: Πραξικόπημα στη Χιλή, 1973.

Σελ 44: Επανάστατριες των Mujeres Libres, Ισπανία, 1936.

Σελ 50: [Παλλαϊκή αυτοάμυνα στο Kobane, Rojava](#) , από αφίσα της UNIPA.

Σελ 55: Εργατικός στρατός, Γερμανία 1919.

Σελ 59: Επαναστάτες ναύτες της Κροστάνδης, Μάρτης 1921.

Σελ 62: Sante Ieronimo Cazerio (1873-1894), αναρχικός από τη Λομβαρδία. Σκότωσε τον πρόεδρο της Γαλλίας Carnot, με μαχαίρι.

Σελ 64: Μαχνοβίτες με τη σημαία του Επαναστατικού Εξεγερσιακού Στρατού της Ουκρανίας.

Σελ 66: Επανάσταση στη Γερμανία, 1919.

Σελ 68: Χρήστος Τσουτσουβής, μέλος της Οργάνωσης Αντικρατική Πάλη. Σκοτώθηκε σε μάχη με μπάτσους στις 15 Μάη 1985.

Σελ 70: Willem Van Spronsen, αναρχικός αντιφασίστας. Σκοτώθηκε στις 13 Ιούλη 2019 από πυρά μπάτσων σε ένοπλη δράση εναντίον κέντρου κράτησης μεταναστών στην πολιτεία της Ουάσιγκτον.

Σελ 76: Μαχνοβίτες. Μεταξύ αυτών, ο Στσιους κάτω δεξιά και ο Μαχνό πίσω δεξιά.

Σελ 114: Frei Corps με φλογοβόλα. Οι μισθοφορικές αντεπαναστατικές μονάδες που συγκρότησε ο σοσιαλφασίστας Νόσκε.

Σελ 115: Επαναστάτες στρατιώτες, Γερμανία 1919.

I. Το βιβλίο του Κώστα Παπαϊωάννου «Μάζα και Ιστορία», που εκτιμάται ότι γράφτηκε περίπου το 1950, στο όριο της μετάβασης στην εποχή που ακολούθησε τον 2ο παγκόσμιο ιμπεριαλιστικό πόλεμο, ήταν η πρώτη ιστορική και φιλοσοφική, βαθιά πολιτική απόπειρα υπεράσπισης της επαναστατικής μάζας και αποτελεί μέχρι σήμερα ένα αξεπέραστο έργο. Μου το θύμισε η στιγμή που διανύουμε και συγγράφοντας ετούτο το κείμενο, καθώς έδινα μια μια τις δικές μου απαντήσεις στα εγειρόμενα ζητήματα, ήρθαν στο νου μου τα νοήματα που ο Παπαϊωάννου μας έχει αφήσει ως κληρονομιά. Ανακάλεσα το βιβλίο για να εμπλουτίσω τον ειρμό μου με το ιστορικό και συνεκτικό βάθος της ματιάς του φιλόσοφου των Μαζών.

Δεν είμαι παπαϊωανιστής, όπως δεν είμαι καστοριαδιστής, παρότι η πορεία μου στον αναρχισμό ήταν εξαρχής ριζωμένη στη σημασία του φαντασιακού μέχρι τις έσχατες συνέπειές του κι' από τη στιγμή που μπήκα ενεργά στο μέτωπο των αυτοοργανωμένων κοινοτήτων, ανακάλυψα το νόημα της ριζοσπαστικής αυτοθέσμησης. Όπως, δεν είμαι μαρξιστής, παρότι τον τελευταίο ενάμισι αιώνα δεν μπορώ να σκεφτώ παρακάμπτοντας τον ιστορικό διαλεκτικό υλισμό. Όπως δεν είμαι φροϋδικός, παρότι μελέτησα ψυχανάλυση από παιδί, πριν διαβάσω τους κλασικούς της αναρχίας κι έκτοτε δεν υπάρχει στιγμή που να μην διερωτάμαι για το άγνωστο υποκείμενο -το "άγνωστο-γνωστό" που είπε ο Ζίζεκ παραφράζοντας τον Ντόναλντ Ράμσφελντ- το οποίο υποδηλώνεται κάτω από αμέτρητες στρώσεις επικαλύψεων και παραφράσεων. Τον Μπακούιν όμως, τον έχω σε ιδιαίτερη θέση στην καρδιά μου. Όχι για τη χειρουργική ακρίβεια κάποιου φιλοσοφικού συστήματος, αλλά όπως λες, "αγαπάω αυτόν τον σύντροφο" που βρέθηκε στη ζωή σου. Έτσι, αν θέλουμε να αντιλήσουμε το ζουμί της διανοητικής δημιουργίας του οποιουδήποτε φιλόσοφου της επανάστασης ή επιστήμονα, πρέπει να διατρέξουμε τη σκέψη του ακυρωμένο στο αρνητικό πάθος που γέννησε την έμπνευσή του. Έχω πολλές ενστάσεις προς ορισμένα συμπεράσματα και κενά του Παπαϊωάννου (καιείς μας δεν είναι τέλειος), όπως και για κάθε θεωρητικό σύστημα, αλλά δεν θα μπορούσα να τις ανακαλύψω και να εξάγω νέες, πιο συγκεκριμένες ριζοσπαστικές παρατηρήσεις, αν δεν έμπαινα μέσα στον ειρμό του πάθους του.

«Αλλά η φιλοσοφία δεν γίνεται να είναι ούτε μια "ατανάκλαση" ούτε μια συμβολική ή αλληγορική έκφραση των πραγματικών δεδομένων μιας ιστορικής περιόδου. Τουναντίον, ειδικά σε εποχές κρίσης και βίας, σπαραγμένες από την "πάλη των αντιθέτων", η Φιλοσοφία (ας θυμηθούμε τον Ηράκλειτο, τον Πλάτωνα ή τον Hegel του 1806), αν θέλει να μείνει Φιλοσοφία -ανώτατη μορφή παιδείας στην οποία μπορεί να υψωθεί ο άνθρωπος που συνειδητοποιεί τον εαυτό του σαν Ενότητα-, είναι υποχρεωμένη να υπερνικήσει τη διάσπαση και την αντίφαση που είναι η μοίρα της εποχής της και να προφητέψει τη δύναμη του Λόγου που μόνο αυτός μπορεί να φέρει τον άνθρωπο στη συμφιλίωση με τον εαυτό του και με την ιστορική του ύπαρξη». Κι όμως, καμία καινοτομική θεωρία δεν γίνεται να είναι "ολοκληρωμένη". Επιπλέον, όσο μεγαλώνει, βελτιώνεται ή συνήθως, σαπίζει, γίνεται όπως έλεγαν οι φυσιοκράτες και ο Χέγκελ, «θετική». Διότι μόνο η επανάσταση, που έχει υποκείμενο, τις Μάζες, μπορεί και αναθεμελιώνει τον κόσμο συνολικά.

Είναι αυτονόητο ότι πραγματευόμενοι το θέμα μιλιταρισμός και αντιμιλιταρισμός, οι μάζες στέκονται στο επίκεντρο. Την αντιδραστική πρόσληψη

των μαζών (ΛεΜπον κτλ.) την έχει σχολιάσει επαρκώς ο Παπαϊωάννου. Ξεκινώ από την ανάλυση του Φρόντ, η οποία βρήκε στον στρατό το διαυγέστερο παράδειγμα μαζικής λειτουργίας των “μηχανισμών” της θεωρίας του (Υπερεγώ, εξιδανίκευση, ενδοπροβολή...). Οφείλουμε να τοποθετήσουμε το παράδειγμα μέσα στην ιστορικότητά του. Όπως επισήμανε ο Παπαϊωάννου, οι εθνικοί στρατοί του 19ου και του 20ού αιώνα, είχαν ελάχιστη σχέση με ότι είχε προηγηθεί ως στρατιωτική οργάνωση και πρακτική. Σήμερα μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι ο στρατός που περιγράφει ο Φρόντ έχει ελάχιστη σχέση με τους σημερινούς. Ο Παπαϊωάννου πέθανε το 1981· δεν πρόλαβε να δει τη εκρηκτική εκδίπλωση του ολοκληρωτικού φιλελευθερισμού που κατέλαβε όλην τη γη. Δεν θα συναντήσουμε πουθενά πλέον τον φαντάρο που θαυμάζει τον Πατέρα-Ηγέτη. Πουθενά αυτή η εξιδανίκευση κι η ενδοπροβολή. Ακόμα και στις εξειδικευμένες μονάδες, που σταδιακά αναλαμβάνουν εξολοκλήρου την πολεμική πρακτική, δεν θα συναντήσουμε αυτήν τη σχέση -μόνο ψυχρούς τεχνοκράτες του θανάτου. τη μάζα που περιγράφει ο Φρόντ θα την ανακαλύψουμε μόνο στους φυλετικούς στρατούς και τέτοιοι ήταν οι αρχαίοι ελληνικοί και οι ρωμαϊκοί, στους χριστιανικούς (άλλωστε, το έτερο παράδειγμα του Φρόντ είναι η εκκλησία) και στους επαναστατικούς από το 1789 και όθε. Οι μαζικές “λειτουργίες” που περιγράφει ο ψυχαναλυτής δεν αποτέλεσαν μια μονοσήμαντη δομή καταναγκασμού. Ήταν ένα πεδίο ιστορικής σύγκρουσης, πολιτικής και κοινωνικής, ανάμεσα στην επανάσταση και την αντεπανάσταση. Γι’ αυτό έχουμε πάμπολλα ιστορικά παραδείγματα καθεστωτικών στρατιωτικών σωμάτων να υπερασπίζονται εξεγερμένους και επαναστάσεις που ξεσπούν μετά από εθνικούς πολέμους.

Ο εθνικός στρατός των δυο προηγούμενων αιώνων είναι κομμάτι της επαναστατικής μάζας σε διαδικασία μεταμόρφωσης σε νεκρή μάζα. Μια καθημερινή σύγκρουση σε όλες τις λεπτομέρειες. Οπότε και γίνονται απαραίτητοι οι ψυχολογικοί μηχανισμοί πειθάρχησης που περιγράφει ο Φρόντ. Νομίζω ότι από τον πρώτο πόλεμο του Κόλπου, αμέσως μετά τον μετασχηματισμό του κρατικομονοπωλιακού μπλοκ, ολοκληρώθηκε η μετάβαση στη νεκρή στρατιωτική μάζα, που σημαίνει, κυριαρχία της τεχνολογίας πάνω στον ανθρώπινο παράγοντα, εξατομικευμένοι τεχνοκράτες δολοφόνοι, αδιάφορη κοινωνική μάζα προς ανάλωση και λεηλασία, παγκόσμια αναισθησία και αδιαφορία για τις μαζικές σφαγές. Απ’ την άλλη πλευρά, οι μόνοι στρατοί όπου μπορούμε ακόμα σήμερα να συναντήσουμε τον θαυμασμό για τον ηγέτη, την αμοιβαία γονική κι αδερφική αγάπη, την ενδοπροβολή του πολεμικού μύθου της κοινότητας κτλ., είναι τα επαναστατικά αντάρτικα. Η πλησιέστερη ιστορική έκφραση προς την εξιδανικευμένη εικόνα των στρατών της εποχής που γέννησε η Γαλλική Επανάσταση -το *levée en masse* που σημειώνει ο Παπαϊωάννου- είναι οι εμπόλεμες κοινότητες που σπέρνει το PKK. Ο πατέρας και ηγέτης αυτού του πολιτικο-στρατιωτικού κοινωνικού κινήματος, Serok Apo, δεν είναι ο πατριάρχης, ούτε ο παντοδύναμος ήρωας, δεν είναι ο πολεμιστής που “καθαρίζει και γαμάει”, αλλά αντιθέτως, είναι εκείνος που εκτέθηκε στις προδοσίες και τους εξευτελισμούς για να φέρει την ειρήνη, εκείνος που όπλισε τις γυναίκες, τους έδωσε απόλυτη αυτονομία, έβαλε το σπέρμα για να γίνουν οι επαναστατικές μάζες της εποχής, εκείνος που σαν χριστός άσπλος, δια βίου φυλακισμένος σαν τον Μπλανκί, αντέχει

μ' ένα χαμόγελο και ζει μέσα στο πνεύμα της επανάστασης που έχει γίνει ανθρώπινη παλίρροια. Αυτή λοιπόν η όψη του “μilitarισμού” που δημιούργησε η επανάσταση, μάχεται απέναντι στη νεκρή μάζα της τεχνοκρατίας και της ιδιώτευσης, που συνθλίβει τις ανθρώπινες μάζες, σ' έναν αγώνα παγκόσμιας λύτρωσης ή ιστορικού θανάτου. Μέσα στους μικρόκοσμούς μας, όπως αυτός στον οποίον ζει το ελλαδικό πολιτικό κίνημα, δεν έχουμε πάρει χαμπάρι τι παίζεται αυτήν τη στιγμή στο Χεφτανίν. Αν αντέξει το αντάρτικο, αν λυγίσει ο τούρκικος μιλταρισμός, όλος ο πλανήτης είναι δικός μας; καμία μηχανή δεν θα μπορέσει να σταματήσει την επανάσταση καθώς θα εξαπλώνεται. Αν χάσουμε το βουνό, η ιστορία θα ξαναρχίσει από ένα σημείο αδιανότητης σκλαβιάς κι αδυναμίας.

Θα σταθώ σε μια μικρή “διόρθωση” προς τον Παπαϊωάννου, διότι μας αφορά. Η λεγόμενη απομάγευση δεν ξεκίνησε με την εκκοσμίκευση της φιλοσοφίας από τον Διαφωτισμό. Είχε ξεκινήσει με τον χριστιανισμό καθαυτόν. Πριν γίνει καθεστώς, αυτή η θρησκεία, απέναντι σε έναν αφέντη που είχε αφαιρέσει εντελώς την ικανότητα αυτοάμυνας των υποτελών κοινοτήτων, φетиχοποίησε αρνητικά τη βία και τα εργαλεία της, «τα του Κάισαρα». Στις αρχαίες θρησκείες το μαχαίρι αποτελεί ιερό εργαλείο. Ότι ήταν Ιερό, η εξάιρεση, η βία και το όργιο, η λάμψη της Ρώμης, έγινε μυαρό, ακριβώς όπως το αναλύει ο Μπατάιγ στον «*Ερωπισμό*» του. Και Ιερό βαφτίστηκε μια νέα μαγεία η οποία στράφηκε άπαξ ενάντια στα εγκόσμια. Για να ακριβολογήσουμε, δεν έγινε καμία γενική απομάγευση -έγινε υφαρπαγή της λαϊκής μαγείας από την ιερατική ολιγαρχία. Ήταν η υπερβατολογική αντίδραση στην υφαρπαγή κάθε υλικής δύναμης από τους αφέντες και συγχρόνως, η επικύρωσή της. Έτσι, όταν ο χριστιανισμός έγινε κυρίαρχος, μπορούσε και να μακαλεύει με το σπαθί και να κηρύσσει την απέραντη ειρήνη. Ένα σχήμα που επανήλθε μετά το 1989.

Το θρησκευτικό υπόβαθρο του καπιταλισμού, το οποίο παρατηρεί ο Μπένγιαμιν και το έχασε εξολοκλήρου ο Παπαϊωάννου, αποτελεί συνέχεια αυτής της ιστορίας, μέσα βέβαια από τους ριζικούς μετασχηματισμούς της. Πως περάσανε οι μάζες από τη Βαστίλη και τους πολέμους της Επανάστασης, στον Βοναπάρτη; Για τους ίδιους λόγους που το Σοβιέτ της Αγίας Πετρούπολης κάλεσε τους μπολσεβίκους να καταργήσουν το αστικό κοινοβούλιο. Η Τρίτη Τάξη ήταν ανέτοιμη. Η έννοια Τρίτη Τάξη δεν έπαψε ποτέ να είναι επίκαιρη: είναι η λανθάνουσα μάζα που δεν έχει καμία πραγματική πολιτική ισχύ και υποτάσσεται στην προσωποποιημένη και τη διαχειριστική εξουσία (οι διαχρονικές όψεις των δυο άλλων τάξεων, όπως στον καπιταλισμό, οι ιδιοκτήτες και οι τεχνοκράτες). Δεν μπορούμε να διορθώσουμε το παρελθόν, να κάνουμε υποθέσεις, να πούμε, “αν έκαναν αλλιώς” κι “έπρεπε να κάνουν εκείνο” κτλ.. Πρέπει να δούμε γιατί οι προλεταριακές μάζες δεν είχαν φτιάξει ακόμα τον δικό τους πολιτισμό κι έτσι, στρατεύτηκαν στις πολιτικές και κυρίως στις στρατιωτικές δομές της αστικής τάξης.

Η απάντηση δεν έρχεται με την περίσκεψη· έρχεται μέσα από την άμεση επαναστατική πρακτική, διότι μόνο αυτή βάζει σε κίνηση το φαντασιακό που διαλύει τα κατεστημένα σχήματα εμνημείας. Μόνο η Τρίτη Τάξη, που είναι η μόνη που μπορεί και ενοποιεί το σύμβολο, το νόημα και την πράξη, αλλάζει τα παραδείγματα. Γι' αυτό π.χ. η επιστημολογία του Κουρδικού κινήματος (να, έχει

τη δική του ανοιχτή επιστημολογία, με παγκόσμια συνέδρεια, συνομιλητές κτλ., το συνομοσπονδιακό επαναστατικό κίνημα της εποχής μας) διαμορφώνεται στις κομμούνες της αντίστασης και το πρωταρχικό εργαλείο της είναι το τουφέκι. Έτσι γίνεται η διαλεκτική εξέλιξη. Οι νεότερες ριζοσπαστικές εμπειρίες απαντούν στις παλαιότερες αντιφάσεις. Σήμερα έχουμε μια πλειάδα εμπειριών πάλης ενάντια στην αστική διεύθυνση. Ήδη το 1923 είχαμε την πρώτη συγκροτημένη απάντηση στο πρόβλημα: Η Οργανωτική Πλατφόρμα της Γενικής Ένωσης Αναρχικών. Η Πλατφόρμα έκανε μια φιλοσοφική επανάσταση, θεμελιωμένη στον αιματηρό αγώνα που προηγήθηκε στην Ουκρανία απέναντι σε όλες τις εκφάνσεις της αστικής δικτατορίας: Αντέταξε στον κομματικό συγκεντρωτισμό τη συλλογική ευθύνη. Είναι πρόταγμα πολύ βαθύτερο από μια μεθοδολογία. Τα εξηγώ στο κείμενό μου. Είναι μια επαναστατική λαϊκή θρησκεία, με την έννοια που δίνει ο Παπαϊωάννου στη θρησκευτικότητα. Κι οι κατακόμβες όπου οργανώνεται και βιώνεται αυτό το κοσμικό δράμα του *alter populus* (ο ανεξέλεγκτος “άλλος λαός” των χριστιανών μέσα στη ρωμαϊκή αυτοκρατορία), είναι οι σπηλιές των Κουρδικών οροσειρών, τα *malas* (το “σπίτι”, οι χώροι της κοινότητας) της Β.Συρίας, τα *Caracoles* και τα *Aguascalientes* της Μεξικάνικης ζούγκλας και τότε τότε οι γιάφκες των ευρωπαϊκών πόλεων.

Σημείωσα ότι οι προλεταριακές μάζες στρατεύτηκαν κυρίως στις στρατιωτικές δομές της αστικής τάξης. Ακόμα και στο αποκορύφωμα του κομματικού ολοκληρωτισμού, στη σταλινική περίοδο, τα μέλη του κόμματος (όχι μόνο ο ηγετικός πυρήνας) ήταν ελάχιστα σε σύγκριση με τη λαϊκή συμμετοχή στον πατριωτικό πόλεμο. Όπως και στα Βαλκάνια, τα αντιφασιστικά αντάρτικα ήταν πολύ ευρύτερα σώματα από τα καθοδηγητικά κόμματα. Προφανώς, σε αυτήν τη διαφορά αποτυπώνεται ο διαχωρισμός της πολιτικής και τεχνοκρατικής διεύθυνσης από την εκτελεστική εργασία. Σήμερα έχουμε θεόρατες βιβλιοθήκες αναλύσεων πάνω στο πολιτικό/πολιτισμικό πρόβλημα του καταμερισμού εργασίας, που (εκ’των υστέρων) συγκεκριμενοποιούν μέχρι λεπτομέρειας τις προβλέψεις του Μπακούιν. Στο ζήτημά μας, μας ενδιαφέρει η ιδιαίτερη συνθήκη που αποτελεί το γεγονός ότι η κύρια μορφή συμμετοχής των μαζών στην αστική πολιτική ήταν ο στρατός, μέχρι το τέλος του 2ου παγκόσμιου ιμπεριαλιστικού πολέμου. Ο λόγος που είμαστε υποχρεωμένοι να αναγνωρίσουμε μπροστά στη λογική και την ιστορία μας, ήταν οι επαναστατικές ρίζες των μαζικών στρατών που γέννησε η αμερικάνικη και η Γαλλική Επανάσταση. Όπως σημείωσε ο Παπαϊωάννου: «Όταν ο *Barère* έβαζε τις βάσεις του “ολοκληρωτικού πολέμου” αντιτάσσοντας, στον περίφημο λόγο του στην Επιτροπή Κοινής Σωτηρίας, το πάθος των αγύμναστων *sans-culottes* στους πειθαρχημένους και γυμνασμένους αλλά ψυχικά ουδέτερους Στρατούς του *Ancien régime*, το πάθος και ο ενθουσιασμός της επαναστατικής μάζας είχαν ήδη γκρεμίσει το ιεραρχικό και ρασιοναλιστικό σύστημα αξιών που περιέκλεινε τον τετράστενο, κλειστό χώρο με τον οποίον διαδραματιζόταν ως τα τότε η Ιστορία». Η ένοπλη συστράτευση ήταν ο τρόπος με τον οποίον η Τρίτη Τάξη αναζητούσε να ξαναπάρει στα χέρια της τα εργαλεία της αυτονομίας που είχε στερηθεί επί χιλιετίες. Και διαλεκτικά, ο στρατωνισμός των μαζών και τα σφαγεία των εθνικών πολέμων ήταν ο τρόπος με τον οποίον η αστική τάξη κατάφερνε να τις διαλύσει.

Υπό αυτό το πρίσμα, ο τεχνοκρατικός λόγος και το ρασιοναλιστικό πέπλο του, ήταν αναγκαίες ιστορικές μεταβάσεις για την εξουσία προκειμένου να αφομοιώσει τις επαναστατικές μάζες στο καπιταλιστικό κράτος και στη συνέχεια να τις περάσει από την πρέσσα της αξίας χρήσης και την ποσοτική αναγωγή της (ανταλλακτική). Μέχρι τη στιγμή που ο Παπαϊωάννου έγραψε το συγκεκριμένο βιβλίο, οι μάζες ακόμα βίωναν τη συμμετοχή τους στους διακρατικούς πολέμους ως δική τους υπόθεση, κυκλοθυμικά. Είναι παντελώς προκατειλημμένη η συνήθης πεποίθηση ότι οι εφημέρες σταλινικές αποφάνσεις ήταν ακατανόητες από τον Ρώσικο λαό κι ότι οι εκκαθαρίσεις ήταν γενική τρομοκρατία. Όχι! Ήταν μια διαπραγματεύση, μια τρέχουσα διαχείριση της σύμφυσης της μάζας και της κομματικής δικτατορίας. Τόσο αντιφατική και εφήμερη, όσο το κάθετί στην επανάσταση. Στον καίσαρισμό των δικών της Μόσχας ενυπήρχε το λαϊκό πνεύμα που αποζητά κάθαρση της ηγεσίας και δεν δίνει μεγαλύτερη αξία στο κεφάλι του “λοξοδρομημένου” Ζηνόβιεφ, από τους νεκρούς της επανάστασης και της ανοικοδόμησης. Ο Στάλιν ήταν το λαϊκό παιδί του κόμματος, ο οργανωτής της βάσης, ο αντάρτης, σε αντιδιαστολή με το διανοούμενο μικροαστό Λένιν και τον καιροσκόπο ξιπασμένο “στρατηλάτη” με την περικεφαλαία, Τρότσκι. Όπως ο ίδιος ο Καίσαρας, που ανήλθε από τη δημοκρατική παράταξη, προσπάθησε να προστατέψει τους κινηματίες του Κατιλίνα κι αργότερα καθάρισε τον συντηρητικό Κικέρωνα για τη σκληρότητα που επέδειξε εναντίον τους, για την οποία τον είχε προειδοποιήσει. Ενώ ο Γκράκχος, ο τυραννοκτόνος υπερασπιστής της συγκλητικής δημοκρατίας, τον οποίον εξυμνεί ο ντε Λα Μπρεσσύ και από τον οποίον πήρε το επαναστατικό του όνομα ο Μπαμπέφ, ήταν αριστοκράτης. Ο ολοκληρωτισμός δεν ήταν προϊόν του φασισμού -δημιουργήθηκε από τη συμμετοχή των επαναστατικών μαζών στο νέο κράτος (στην Αμερική, στη Γαλλία, στη Γερμανία του 19ου αιώνα, στη Ρωσία κτλ.). Ο φασισμός ταΐστηκε από την αστική τάξη ως συμμετρική απάντηση απέναντι στην ορμή των προλεταριακών μαζών.

Η σύγχυση των επαναστατημένων μαζών μέσα στο Κράτος και στον κανονιστικό Λόγο που βρίσκει την επιβεβαίωσή του στην αναμέτρηση των συσσωρευόμενων δυνάμεων, τις οδήγησε, σαν πεπρωμένο, αυτοεκπληρούμενη νομοτέλεια, στην αποκάλυψη των δυο μεγάλων πολεμικών σφαγών. Εκεί έφτασε στο αποκορύφωμά της και στη ραγδαία αποσύνθεσή της αυτή η σύγχυση. Αλλά καθώς άρχισαν οι μάζες να χειραφετούνται από το κράτος και την πλαστή ενότητά του, άρχισαν να αποσυντίθενται οι ίδιες. Τότε, στην πιο απάνθρωπη έκφανση της ανθρώπινης ιστορίας, στην απόλυτη κατάρρευση των απελευθερωτικών προταγμάτων χιλιετιών, ο Παπαϊωάννου γράφει για τη Μάζα κρατώντας την πίστη του. Και το βλέμμα του μας πάει πιο πίσω στις ρίζες του προβλήματος και πιο μπροστά στην επαναστατική προοπτική, σε σχέση με τα αντανάκλαστικά των ευρωπαϊκών κοινωνιών.

Αφού οι μάζες έγιναν η απόλυτη παγκόσμια τραγωδία, αυτοαποδομήθηκαν. Σιχάθηκαν τον πόλεμο, αλλά δεν μπορούμε να πούμε ότι νίκησε ο αντιμιλιταρισμός. Έξω από το μαχητικό πολιτικό κίνημα, κυριάρχησε η συστηματοποιημένη απώθηση του πολέμου, ένας ειρηνισμός που έβλεπε ως εκεί που βουλευόταν. Ο αγώνας για την ιστορία, τα πεδία των μαζικών μαχών, το υπαρξιακό βάθος των πολιτικών ερωτημάτων ξεχάστηκαν και κουκουλώθηκαν με

μια βουτιά στο κυνήγι του εφήμερου ευδαιμονισμού. Η εργατική τάξη σε Δύση και Ανατολή, αφομοιώθηκε στην αγοραία, ειρηνική διαπραγμάτευση της καπιταλιστικής αξίας. Σ' αυτήν την καθομίωση με την αποδόμηση καθαυτή, το κεφάλαιο, προετοίμασε τη συνολική αποδόμησή της και μαζί ολόκληρου της ανθρωπότητας. Μια φάση που μπόρεσε να ολοκληρωθεί στη δεκαετία που ακολούθησε το 1989 κι έκτοτε η ανθρωπότητα βιώνει τη νέα αποκάλυψη. Πολύ λογικά, τα θραύσματα των μαζών παραδόθηκαν στον πολιτισμό εκείνης της μιλιταριστικής δύναμης που ήξερε να παίζει με τις αντιφάσεις τους, που ήξερε να μπαίνει πάντα τελευταία στους πολέμους, που από την ίδρυσή της είχε ταυτίσει τον καισαρισμό της με τα θέληγτρα της αγοράς.

Όπως μεταφέρει ο Παπαϊωάννου από τον Πλάτωνα -χωρίς παρεξήγηση, δεν τον συμπαθώ(!), ούτε ο Παπαϊωάννου ήταν πλατωνιστής- η επαναστατική θεατροκρατία χάθηκε μέσα στην τυπική δημοκρατία κι αυτή μετουσιώθηκε σε τιμοκρατία. Έχουν περάσει περισσότερο από δυο δεκαετίες από τότε που ένας άνθρωπος (δεν είμαι σίγουρος αν θυμάμαι σωστά το όνομά του, οπότε δεν το αναφέρω καθόλου) έγραψε σε μια «*Πραγματεία για το τέλος της κοινωνιολογίας*» (Εκδόσεις Ελεύθερος Τύπος) ότι τα πάντα έχουν μεταμορφωθεί σ' ένα καθολικό παιχνίδι αξιών. Ένα μικρό, αλλά πυκνογραμμένο βιβλίο με τη γλώσσα και τα λογοπαίγνια της «*Κοινωνία του Θεάματος*», αλλά με ύφος εντελώς αρνητικά διάφορο από την ελαφρότητα του Ντεμπόρ, απόλυτα τραγικό και με νοηματικές συντάξεις τόσο δύσπεπτες όσο σε κανένα άλλο κείμενο που έχει γραφτεί τα τελευταία τρεις χιλιάδες χρόνια. Το Θέαμα αναβαθμίστηκε σε Παιχνίδι' δεν υπάρχουν πλέον υποκείμενα έξω από το κεφάλαιο. Υποκείμενα και αντικείμενα, άνθρωποι και διαδικασίες, συμπλέκονται σε εκθετικό βαθμό, σε μια περιγραφή που ακόμα και οι καταστασιακοί -που φιλοδοξούσαν να γίνουν η "συνείδηση" της εποχής τους κι εύλογα έγιναν μια μίζερη διάλεξη- θα τη θεωρούσαν υπερβολική είκοσι χρόνια νωρίτερα. Είμαι σίγουρος ότι από τους λίγους που έτυχε να ανοίξουν αυτήν την πραγματεία, ελάχιστοι θα επιχειρήσαν να τη διαβάσουν κι ακόμα λιγότεροι θα κατάφεραν να φτάσουν μέχρι το τέλος. Μια έσχατη νοηματική συνάρτηση του παρόντος κατακερματισμένου κεφαλαιοποιημένου κόσμου, σε έναν χειμαρώδη κώδικα που θα μπορούσε να είναι η αυτοψυχανάλυση μιας γλώσσας τεχνητής νομοσύνης. Δεν τα γράφω όλα αυτά για να περιπαίζω το σύγγραμμα. Το αντίθετο. Όσο απαράδεκτος φαινόταν ο αρνητικά φετιχιστικός αφορισμός του παιχνιδιού όταν το πρωτοδιάβασα, τόσο αληθινή και επιβεβαιωμένη στις επόμενες δυο δεκαετίες, είναι η περιγραφή ενός κόσμου όπου τα πάντα είναι ένα ναρκισσιστικό παιχνίδι της ανταλλακτικής αξίας των υποκειμένων.

Μας ενδιαφέρει η παρατήρηση περί παιγνιοκρατίας, διότι είναι το αποτέλεσμα της θεμελιακής αναδόμησης του κλασικού μιλιταρισμού των προηγούμενων δυο αιώνων. Μετά την αποκάλυψη των πολέμων, η συσσώρευση έγινε σχεδόν αποκλειστικά αρνητική, έγινε συσσώρευση αποδομήσεων σε όλα τα επίπεδα, κοινωνικά, ψυχολογικά, πολιτικά, φιλοσοφικά, οικονομικά, στρατιωτικά. Το χρήμα ήταν και είναι έτσι κι αλλιώς αρνητική συσσώρευση, αφαίρεση από το παρόν έργο. Το εφήμερο εμπόρευμα, η νεκρή εικόνα, η πληροφορία ελέγχου κτλ. είναι συσσωρεύσεις αποδομήσεων. Το παιχνίδι της αξίας που έχει ανάγκη να

ανακυκλωθεί αυτοστιγμεί, διότι κάθε στιγμή κινδυνεύει να διαλυθεί σαν πύργος από τραπουλόχαρτα, αποτελεί το κατοπτρικό πρόσωπο ενός κόσμου όπου δεν έχει μείνει τίποτα ανθρώπινο στις σχέσεις, κανένας κοινός τόπος, καμία επαφή με την κοσμική ολότητα και καμία προοπτική.

Σίγουρα δεν είναι οι μηχανές αυτές που κάνουν τη διαφορά. Οι μηχανές, μεσολαβώντας την κυριρχία, κάνουν μόνο ισοπέδωση. Να αποφετιχοποιήσουμε την τεχνοκρατία. Η απόσταση των ανθρώπων, πάντα ταξική, είναι το διαταύτα. Σ' αυτήν τη συνθήκη η στρατο-κεφαλαιο-κρατία συνεχίζει να ολοκληρώνει (με τη μαθηματική έννοια, δηλαδή, επεκτείνει και κλασματοποιεί) τεχνικές ελέγχου, όχι όμως πάνω σ' ένα υλικό που ζει και μπορεί να συνεχίσει να ζει μέσα σε μια μακάρια ευτυχία, αλλά σ' ένα υλικό που αγωνίζεται ενάντια στην κενότητά του με όπλο την ίδια την κενότητά του. Η παρατήρηση είναι αμφίσημη. Για παράδειγμα, οικειοποίηση της κενότητας αποτελεί η κυριαρχία πάνω στον καθημερινό βίο, της αυτοπροβολής των προσώπων μέσω ενός κινητού τηλεφώνου προκειμένου να υπάρξουν κάπου, σαν συλλογή νεκρών στιγμών για τις οποίες δεν έχουν τίποτα να πουν. Οικειοποίηση της κενότητας είναι και οι μάζες που ξαφνικά συνειδητοποιούν ότι δεν έχουν τίποτα να χάσουν κι έτσι μπορούν και τα τινάζουν όλα στον αέρα σε μηδενικό χρόνο. Οικειοποίηση της κενότητας είναι και η βουτιά στην ανάδυση του αυθόρμητου πάθους που οδηγεί τους ανθρώπους να ξαναπάσουν το ξίφος και να σταθούν ο ένας δίπλα στον άλλον. Η αγριότητα της εξουσίας, το ασυνείδητο και η νευρώση στο αποκορύφωμά τους: σίγουρα βρισκόμαστε σε μια εκκολλαπτόμενη στιγμή ριζικής αλλαγής. Η ιστορική εξέλιξη ήταν πάντοτε διαλεκτική, μα κι ασύμμετρη· η φυσική εξέλιξη είναι εγγενώς δυναμική κι ασύμμετρη. Στα όρια μιας φάσης οπισθοδρόμησης ή θα πέσουμε σ' ένα βράαθρο ή θ' αλλάξουμε πορεία, αφινίδια και σαρωτικά, όπως περιγράφει ο Παπαϊωάννου τις εκρήξεις των Μαζών.

Με τον ένα ή τον άλλον τρόπο, έτσι κι αλλιώς συμβαίνει ήδη τραγικά, βγαίνουμε από τον νεκρό χρόνο του μεταπολέμου. Είναι ανάγκη να ξαναπάσουμε το νήμα από εκεί που το αφήσαμε το 1923. Να προετοιμάσουμε τα *αποφασισμένα επαναστατικά στρατιωτικά σώματα* της Τρίτης Τάξης, τη φεντεραλιστική κοινότητα που θα ενοποιήσει τον κόσμο. Αν όπως είπε ο Βοναπάρτης, δεν ήταν οι λεγεώνες που πέρασαν τον Ρουβίκωνα, αλλά ο Καίσαρας, σήμερα που κανένας Καίσαρας δεν μπορεί να συγκεντρώσει λεγεώνες, μόνο οι στρατιές του Σπάρτακου μπορούν να κάψουν τη Ρώμη, όταν τελικά το αποφασίσουν.

«Γιατί το μέγιστο μάθημα που μας δίνει η κλασική Ελλάδα σχετικά με τις προϋποθέσεις που χρειάζεται να συγκεντρωθούν ώστε η πολιτική ιστορία της μάζας να γίνει η πιο συνολική, η πιο ολοκληρωμένη, η πιο ανθρώπινη πραγματοποίηση και κατάφαση του ανθρώπου μες την κοινωνία, είναι τούτο: η μάζα τόσο περισσότερο υψώνεται στο επίπεδο μιας πολιτικής ή μιας οποιασδήποτε άλλης ιστορικά δημιουργικής οργάνωσης, όσο περισσότερο αντιμετωπίζει σαν δραματικό πρόβλημα την Ιστορία που ζει και την εξουσία που η οργανωμένη κοινωνία ασκεί πάνω της...»

II. *«Γιατί η είσοδος των μαζών στην Ιστορία μας δεν σήμαινε απλώς και μόνο την εισβολή του “αριθμού”, της “ποσότητας” (σύμφωνα με την από τον Πλάτωνα καθιερωμένη *ad usum όλων των υποψήφιων “φιλόσοφων-βασιλιάδων”**

φρασεολογία) αλλά και την προσθήκη νέων διαστάσεων στην ψυχική μας ζωή κι ένα ριζοσπαστικό άνοιγμα των ανθρωπολογικών μας ιδεών και της ιστορικής μας συνείδησης». Σελ 153.

III. «Έτσι πίστεψαν ότι η ουσία του Πολιτισμού είναι αυτή η διαδικασία με την οποία το “εμπειρικό Εγώ”, το τυχαίο, δεδομένο, ακατέργαστο άτομο γίνεται “polisé”: η διαδικασία με την οποία η εμπειρικά και ιστορικά προσδιορισμένη ύπαρξη αποκαθαίρεται από τα εμπειρικά στοιχεία που την αλλοιώνουν και την παραμορφώνουν και υψώνεται στη σφαίρα της “καθαρής ανθρωπιάς”, στην “ανθρώπινη φύση”, όπως έλεγαν στο 18ο αιώνα, στο “Υπερβατολογικό Εγώ” του κριτικού ιδεαλισμού, με μια λέξη: στη σφαίρα μιας γενικής και αναγκαίας καθολικότητας που πρότυπό της είναι η καθολικότητα των Μαθηματικών και των Φυσικών επιστημών». Σελ 48.

IV. «Και θα δούμε τότε ότι αυτός ο οντολογικός Τρόμος, αυτή η καταστροφική αντίληψη για τις κοσμικές συνέπειες της ανθρώπινης πράξης, που μόνο ο Μύθος μπορεί να την εκφράσει και να τη συμφιλιώσει με το Λόγο και να την εξανθρωπίσει, είναι ένας μόνιμος αστερισμός μέσα στον ψυχισμό της τραγικά-προφητικά συνειδητοποιημένης επαναστατικής μάζας». Σελ 121.

V. «Ο τραγικός Μύθος φανερώνει μες το Τραγικό την εσωτερική παρουσία μιας αιώνιας, ακατάλυτης, απρόσβλητης από το Τραγικό τάξης του κόσμου: της Δίκης. Η Τραγωδία είναι ένα κοσμικό ή μάλλον: ένα οντολογικό και όχι ένα ψυχολογικό δράμα, ακριβώς γιατί ο Μύθος δείχνει ότι κάθε ανθρώπινη πράξη θέτοντας ένα πρόβλημα δικαίου, βάζει σε κίνδυνο και σε αμφιβολία τα θεμέλια του Σύμπαντος». Σελ 114.

VI. «Το γεγονός ότι αυτοί που αγγέλουν στον σύγχρονο κόσμο την Καταστροφή που τον απειλεί, δεν είναι προφήτες, ποιητές και φιλόσοφοι, αλλά δημοσιογράφοι και δημαγωγοί, αρκεί για να δείξει το πόσο ο Φόβος και η Μνήμη -οι μόνες δυνάμεις που μπορούν να ξυπνήσουν τον άνθρωπο και τη Μάζα από τη νάρκη τους, οι μόνες δυνάμεις που μπορούν να πολεμήσουν τους δαίμονες και να κρατήσουν άγρυπνη τη συνείδηση του ανθρώπου πάνω στα παθήματά του- λείπουν από την ψυχή του σημερινού ανθρώπου». Σελ 58.

VII. «Κατά τον ίδιο τρόπο, μια κοινωνία που νοιώθει τον εαυτό της ένοχο απέναντι στην ίδια της την πράξη ή την απραξία και αντικειμενικά ανήμπορο απέναντι στην ίδια της την πραγματικότητα, κατέχεται από την ανάγκη να παραστήσει συμβολικά μια παρόμοια εξέγερση κατά της μονομέρειας και της πλασματικής αυτονομίας και ασφάλειας της συνείδησης – να αναγνωρίσει την πραγματικότητα του Εφιάλη, να μυθοποιήσει την ίδια της την Ενοχή, να δώσει ένα νόημα στην ίδια της την Τιμωρία: η “νομιμοποίηση” του Κακού, η συνειδητοποίηση του Αρνητικού είναι γι’ αυτήν μια ύστατη ελπίδα σωτηρίας». Σελ 65.

VIII. «“*Nous avons opposé la glaive au glaive, et la liberté est est fondée; elle est sortie du sein des orages: cette origine lui est commune avec le monde, sortie du chaos, et avec l’homme qui pleure en naissant*” [Αντιτάξαμε ξίφος στο ξίφος και θεμελιώθηκε η ελευθερία` η οποία ξεπήδησε μέσα από τις θύελλες: η καταγωγή της αυτή είναι κοινή με τη γέννηση του κόσμου, που αναδύθηκε από το χάος, και του ανθρώπου, που γεννιέται κλαίγοντας] Saint-Just. Μόνο μια τέτοια προφητική γλώσσα που μιλούσε με εικόνες, που αποτεινόταν στα μυθικά “αρχέτυπα της

μαζικής ψυχής”, ήταν δυνατό ν’ ακουστεί μες τους ορίζοντες που είχε ανοίξει η έκρηξη της επαναστατικής Μάζας». Σελ 38.

IX. «Και πολύ πριν από τη Γενεολογία της Ηθικής του Nietzsche (και μ’ έναν τρόπο σαφώς βαθύτερο) ο Hegel έδειξε στον Χριστιανισμό την έκφραση μιας “παγκόσμιας σκλαβιάς” μες την οποία “η εικόνα του Κράτους σαν προϊόντος της ίδιας του της δραστηριότητας εξαφανίστηκε από την ψυχή του πολίτη”. Αυτή η εξαφάνιση του ζωντανού δεσμού που ένωνε τον άνθρωπο με την ιστορική του ζωή (κι αυτό είναι για τον Hegel η ουσία της ελευθερίας), δημιούργησε νέες ανάγκες και έκανε αντικειμενικά δυνατή μια από τις πιο ριζοσπαστικές επαναστάσεις της Ιστορίας: “Ο Δεσποτισμός των Ρωμαίων αυτοκρατόρων έδωσε το πνεύμα του ανθρώπου από την όψη της Γης η αρπαγή της Ελευθερίας ανάγκασε τον άνθρωπο να δει το αιώνιο και το απόλυτο μέσα στη θεότητα. Η αθλιότητα που σκορπούσε ο Δεσποτισμός τον ανάγκασε να ζητάει και να περιμένει την ευτυχία μόνο στον ουρανό...”... Έτσι η συνειδητοποίηση της παθητικότητας του ανθρώπου μέσα στην ιστορική ζωή εκφράζεται μ’ αυτό το αίτημα σωτηρίας μετά την Ιστορία, έξω από τον κόσμο: στο “επέκεινα”. Σελ 158.

X. «Όπως ο Homunculus του δεύτερου Faust έλιωσε μόλις η θέληση ζωής τον ανάγκασε ν’ αρχίσει από την πρώτη της αρχή την Ιστορία της ύπαρξης, έτσι και η άσαρκη έννοια της “αιώνιας ανθρώπινης φύσης” των εγκυκλοπαιδιστών και του Ρασιοναλισμού και της άρνησής της: της “αυθαίρετης και φανταστικής θετικότητας”, εξαφανίζεται μέσα στην πληρότητα των ψυχικών δυνάμεων που γεμίζουν το ιστορικό προσκήνιο: ο Hegel -άγρυπνος παρατηρητής της Γαλλικής Επανάστασης- στα νεανικά του έργα, από το 1790 μέχρι το 1800, αρχίζει να σκέφτεται την αντίθεση “Φύσης” και “Θετικότητας” σαν άνθρωπος του 18ου αιώνα και τη λύνει σαν μοντέρνος άνθρωπος με την αντίθεση της Ζωής και του Θανάτου. “Η ζωντανή φύση”, γράφει ο Hegel γύρω από το 1799, “είναι κάτι το αιώνια διάφορο από την αφηρημένη αιώνια της φύσης και έτσι αυτό που για την έννοια ήταν απλή παραλλαγή, καθαρή αυθαρεσία, κάτι το περιττό, γίνεται αναγκαίο, το ζωντανό, ίσως το μόνο φυσικό και το μόνο ωραίο». Σελ 153.

XI. «Αν η ρασιοναλιστική φιλοσοφία [ορθολογισμός] δεν μπόρεσε να συμφιλιώσει το υπερβατολογικό υποκείμενο με την εμπειρική του ύπαρξη, ο 18ος αιώνας επανέλαβε σε όλη την Ιστορία αυτή τη ριζική εγχείρηση με την οποία ο Ρασιοναλισμός έκοβε τον άνθρωπο από την ιστορική του ύπαρξη και από κάθε συγκεκριμένο συσχετισμό του με τους άλλους ανθρώπου». Σελ 149.

XII. «Πριν, όταν εξετάζαμε την αντικειμενική σημασία μιας καθεστωτικής κρίσης ή την αντικειμενική σύνθεση της επαναστατικής μάζας, αισθανόμασταν όλη την ασφάλεια και τη σιγουριά ενός θεατή που δεν χρειάζεται να ‘ναι τίποτε περισσότερο από ευσυνείδητος παρατηρητής. Δεν θα ξαναβρούμε αυτή την ήρεμη ασφάλεια παρά όταν, πολύ αργότερα, θα εξετάσουμε τα οργανωτικά σχήματα, τις αποκρυσταλλωμένες μορφές (τα πολιτικά κόμματα, τους επαναστατικούς στρατούς, τα εκκλησιαστικά σώματα) μες τις οποίες θα αντικειμενοποιηθεί ο ψυχισμός της επαναστατικής μάζας. Ως τότε, θα χρειαστεί να ζητήσουμε από τον εαυτό μας όχι μόνο μια όσο γίνεται πιο πολύπλευρη παρατηρητικότητα ή μια όσο γίνεται πιο αυστηρή σαφήνεια και συστηματικότητα αλλά κάτι πολύ πιο δύσκολο και ριψοκίνδυνο: μια άδολη φιλία και συμπάθεια, μια εσωτερική συγγένεια και συνέχεια

με τον άνθρωπο που θα σταθεί δίπλα μας σαν πρόβλημα.

Κάθε ερμηνεία, εφ' όσον έχει τον άνθρωπο σαν σκοπό και σαν πηγή, είναι ζήτημα αρετής και τόλμης. Και θα κινδυνεύαμε να χαθούμε μέσα σ' ένα πλήθος από αποσπασματικές γνώσεις αν δεν είχαμε ακοίμητη μέσα μας αυτή την υπερεμπειρική ιδέα του ανθρώπου σαν ανώτατης περιέχουσας ολότητας. Μόνο στη διαρκή αναφορά μας προς αυτή την ιδέα που εκφράζει την επιτακτική και μόνιμα ανικανοποίητη ανάγκη του ανθρώπου να δει τον εαυτό του σαν μια ενότητα, κατορθώνουμε να θεμελιώσουμε ή να ξεπεράσουμε μια ερμηνευτική κατασκευή». Σελ 183.

XIII. «Η μέθοδος αυτή -όπως την ανέπτυξε τόσο η θεωρία του “Φυσικού Δικαιού” στις Κάτω Χώρες όσο και το κλασικιστικό στυλ και η καρτεσιανή αναζήτηση των “γενικών και αναγκαίων αληθειών”- συνίσταται στην ανάπτυξη ενός αριθμού αφηρημένων προτάσεων που μας επιτρέπουν να γνωρίσουμε τα “αναγκαία” στοιχεία της ανθρώπινης “φύσης” και της κυριαρχίας της μέσα στον κόσμο. Κατά το “φυσικό” αυτό σύστημα μπορούμε να ανακαλύψουμε κάτω από την απειροποικιλία των ιστορικών φαινομένων τις γενικές και αναγκαίες (τις “φυσικές”) αρχές της κοινωνικο-πολιτικής οργάνωσης, των διεθνών σχέσεων, της θρησκευτικής ζωής, της ηθικότητας ή της ομορφιάς». Σελ 145.

XIV. «Έτσι, ο δυτικός άνθρωπος, κυρίαρχος μες την Ιστορία, αμέτοχος στην Τρομοκρατία που η κυριαρχική του θέληση είχε εξαπολύσει σ' όλη την έκταση του πλανήτη, έφτασε να πιστεύει στον 19ο αιώνα ότι το απλό γεγονός της ατομικής, μυστικής και καθολικής ψήφου, δηλ. μια αφηρημένη έννοια, αρκούσε για να εξασφαλίσει και να κατοχυρώσει τον άνθρωπο απέναντι στην εξουσία και να εξασφαλίσει “προοδευτικά” τη διαλεκτική των κυρίων και των δούλων... Έτσι οι μάζες της Δυτικής Ευρώπης, που τον 15ο αιώνα και δώθε είχαν απαλλοτριωθεί από κάθε πολιτική, θρησκευτική ή συμβολικο-μυθολογική δυνατότητα συμμετοχής στην ιστορική ζωή, βρήκαν μες το αφηρημένο πλάσμα της κοινοβουλευτικής αντιπροσωπείας και του κοινοβουλευτικού ελέγχου όχι μόνο το αναπαιτικό σχήμα που επέτρεπε να χάσουν κάθε ουσιαστική έννοια και κάθε πάθος-μάθος για τις δραματικές περιπέτειες του στυλ του Θερμιδώρ, του 1848 ή της Παρισινής Κομμούνας αλλά και την “ιδεολογική” δικαίωση της ίδιας τους της ανευθυνότητας». Σελ 218.

Παρενθετικά, στο πέμπτο από τα «Πέντε Σχόλια Ενάντια στην Καθολική Φυλακή» ([link υποσημείωσης 9](#), σελ 7), είχα κάνει το 2012 μια εύστοχη πρόβλεψη για το πως οι ποικίλες επενδύσεις στην ενδεχόμενη επερχόμενη αριστερή διαχείριση, προετοιμάζαν τον μιλιταριστικό ολοκληρωτισμό που βιώνουμε τώρα.

XV. «Για μας, συμβαίνει το αντίθετο: το πρώτο και βασικό συμπέρασμα που μπορεί να βγει από το βιβλίο αυτό είναι η αρχή ότι η ιστορική δραστηριοποίηση της μάζας (η κατάφαση του δικού της ψυχικού κόσμου και των δικών της αξιών και η εμφάνισή της μες την Ιστορία σαν μια αυθύπαρκτη δύναμη και σαν ένα υποκείμενο με τον εαυτό του και για τον εαυτό του) συνεπάγεται πάντοτε ένα ριζοσπαστικό εμπλουτισμό της ψυχικής ζωής της κοινωνίας κι ένα άνοιγμα άγνωστο σε κάθε καθαρά κατεξουσιαστική και αμαζική κοινωνία, του πνευματικού της ορίζοντα... και, αντίστροφα, ότι κάθε κοινωνία μέσα στην οποία ατονεί ο έλεγχος από τα κάτω και η μάζα παρουσιάζεται σαν ένα παθητικό, αϊστορικό υλικό, ένα πράγμα πάνω στο

οποίο ασκείται η κυρίαρχη θέληση δύναμης των φορέων Εξουσίας, χωρίς να μπορεί να αντιδράσει και να “απαντιδράσει”... είναι μια κοινωνία με στερεμένες τις πηγές της ψυχικής της ζωής και ανήμπορη να δώσει στη μορφή του αθρώπου την πληρότητα αυτή που μόνη μπορεί να ικανοποιήσει την επιτακτική ανάγκη του ανθρώπου να δει τον εαυτό του σαν μια ολότητα». Σελ 234.

XVI. «Και η υπερνίκηση αυτής της “δυστυχημένης συνείδησης” ο Hegel, κατά τη διάρκεια της Γαλλικής Επανάστασης, την έβλεπε μέσα σε μια νέα θρησκευτικότητα: μια *Völkreligion* (μια θρησκεία του Λαού και για τον Λαό), ικανή να αγκαλιάσει την ολότητα της ύπαρξης και να εμποδίσει την ολότητα αυτή να αποσυντεθεί σ’ ένα πλήθος από χωριστές συνειδήσεις, δηλαδή να εμποδίσει τη μάζα να πέσει από την *haute de la Révolution*, που ήταν η μοναδική μέριμνα του *Saint-Just*, σ’ αυτή τη νέα παθητικότητα που περιγράφει ο Hegel στη Διαλεκτική της Τρομοκρατίας όταν δείχνει ότι η μετεπαναστατική “αναγέννηση του αντικειμενικού πνεύματος” (η νέα ιεράρχηση της κοινωνίας) υποτάσσει ξανά την κοινωνία στην προεπαναστατική της κατάσταση (στη σχέση κυρίων και δούλων)». Σελ 162.

XVII. «Θα πρέπει να αισθανθούμε ως την άκρη (κι αυτό είναι δυνατό γιατί ζούμε κάτω από τους ίδιους αστερισμούς κι έχουμε τις ίδιες εμπειρίες) τη φράση του *Saint-Just*: “*Ce qui produit le bien général est toujours terrible, ou parait bizarre lorsqu’ on commence trop tot*” [Εκείνο που δημιουργεί το γενικό καλό είναι πάντοτε τρομακτικό, ή μοιάζει παράδοξο αν αρχίσουμε πολύ νωρίς] για να καταλάβουμε αυτό το πρωτοφανέρωτο μες την ευρωπαϊκή κλασική Φιλοσοφία στοιχείο του πάθους που περιέχεται μες την εγγειανή αντίληψη της αρνητικότητας ή μες την εγγειανή ιδέα του πεπρωμένου: “το πεπρωμένο είναι ο άνθρωπος που συνειδητοποιεί τον εαυτό του αλλά σαν ένα εχθρό”, για να αισθανθούμε όλη την άβυσσο που χωρίζει αυτούς τους ανθρώπους με τους οποίους αρχίζει η δική μας Ιστορία από το πνεύμα της παλιάς κοινωνίας». Σελ 163.

XVIII. «Βέβαια, κι αυτή η ίδια η διάκριση “Φύσης” και “Ιστορίας” των ρασιοναλιστών ήταν μια μορφή επαναστατικής κριτικής της νομικο-ταξικής κοινωνίας: όλες αυτές οι σχηματικές έννοιες της “αιώνιας φύσης του ανθρώπου”, του “Κράτους της απάτης” και της “εξαπατημένης αφελούς συνείδησης του πλήθους” προβλήθηκαν από τον Διαφωτισμό ακριβώς για να δείξουν την υπάρχουσα οργανωμένη κοινωνία σαν κάτι το ψεύτικο και το τεχνητό, σαν κάτι το “παρά φύσιν”, για να δείξουν ότι η “νομιμοφροσύνη” που απαιτούσε η κρατική εξουσία βρισκόταν σε μια ριζική αντίθεση με το “φυσικό” αίτημα της ηθικής αυτονομίας». Σελ 155.

XIX. «Για έναν ρασιοναλιστή π.χ. σαν τον *Voltaire*, πίστη την ύπαρξη ενός “ανωτάτου όντος” και στην αθανασία της ψυχής είναι τα μόνα “φυσικά” στοιχεία της θρησκευτικότητας, η μόνη “πίστη” που μπορεί να την ανεχτεί η λογική φύση του ανθρώπου: κατόπιν τούτου όλες οι άλλες μορφές και εκδηλώσεις της θρησκευτικότητας είναι “ζωώδη υπολείμματα”, δεισιδαιμονίες ή “παρεκκλίσεις” που καλύπτουν και παραμορφώνουν το φυσικο-λογικό φόντο της θρησκευτικότητας *über haut*». Σελ 149.

XX. «Θα πρέπει να αισθανθούμε όλη τη διάβρωση του παλιού κόσμου που προϋποθέτει η φράση του *Saint-Just*: “*Le calme est l’âme de la Tyrannie; la passion est l’âme de la Liberté*” [Η ηρεμία είναι η ψυχή της Τυραννίας, το πάθος

είναι η ψυχή της Ελευθερίας], για να καταλάβουμε τη βαθύτατη αυτή “Διαλεκτική του Κυρίου και του Σκλάβου” στη Φαινομενολογία του Πνεύματος όπου ο Hegel δείχνει, “απέναντι στην ψυχικά απογυμνωμένη αυτοσυνείδηση του Κυρίου” στον οποίο ο κόσμος δεν προβάλλει καμιά αντίσταση, κανένα πρόβλημα, καμιά τραγικότητα, την αυτοσυνείδηση του σκλάβου που με τον “Τρόμο” (“έχοντας αισθανθεί την αγωνία όχι για τούτο ή για κείνο το πράγμα ούτε γ’αυτή ή για κείνη τη στιγμή, αλλά την αγωνία για την ίδια την ακεραιότητα της ουσίας της, έχοντας ζήσει τον φόβο του Θανάτου, του απόλυτου Κυρίου”) και με το “Έργο” (με το οποίο “έρχεται σε μια θεώρηση της Ανεξαρτησίας σαν θεώρηση του εαυτού της”), υψώνεται στην “αλήθεια της ελεύθερης συνείδησης”...» Σελ 163.

XXI. «Ο Διαφωτισμός όμως ποτέ δεν ξεπέρασε τα όρια του ψυχικού κόσμου της κοινωνίας που αρνιόταν· τουναντίον, μπορούμε να πούμε ότι τόσο ο Διαφωτισμός όσο και η καντιανή πρακτική Φιλοσοφία και Ανθρωπολογία ήταν η πιο συνεπής, η πιο ολοκληρωμένη έκφραση των αξιών και της αυτοσυνείδησης του Ancien Régime. {Υποσημείωση του συγγραφέα: Με την έννοια αυτή θα πούμε αργότερα ότι η Σοσιαλ-Δημοκρατία και γενικότερα η “μαρξιστική” Σοσιαλιστική (Δεύτερη) Διεθνής είναι η πιο ολοκληρωμένη έκφραση της ιδεολογίας της αστικής κοινωνίας}». Σελ 155.

XXII. «Πριν από κάθε επιμέρους προβληματισμό σχετικά με τη θέση και το πεπρωμένο της επαναστατικής μάζας μες την Ιστορία, είμαστε υποχρεωμένοι να αντικρίσουμε τη μάζα σαν μια δυναμική ολότητα από ψυχικές λειτουργίες που θα πρέπει να τις καθορίσουμε όσο γίνεται πιο αναλυτικά, που τις βρίσκουμε στην κλίμακα του “απομονωμένου ατόμου” σε λανθάνουσα, παραμορφωμένη, απωθημένη ή παθολογικά εκφρασμένη κατάσταση, και που αναπτύσσονται και επενεργούν ιστορικά κάτω από ορισμένες αντικειμενικές συνθήκες: μέσα σε ορισμένες μεταβατικές ή καταστροφικές ιστορικές περιόδους». Σελ 174.

XXIII. Από το απόσπασμα της υποσημείωσης **XII.**